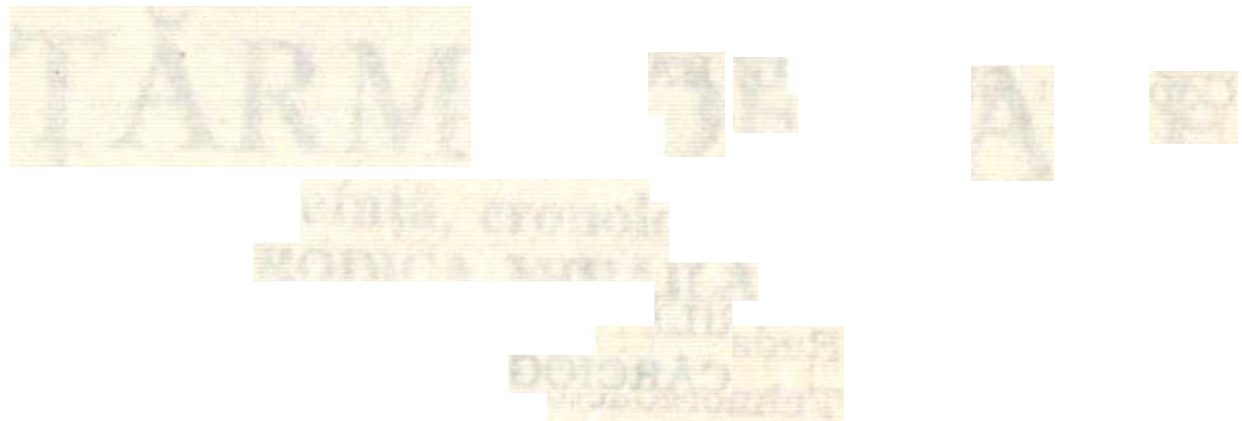

LA ȚARM DE APE

î-tm» *iț-m-*

SARAH ORNE JEWETT

LA ȚĂRM DE APE

Traducere, prefață, cronologie și note RODICA MIHAILA

EDITURA SPORT-TURISM București, 1989

PREFAȚĂ

Afirmarea talentului creator al scriitoarei Sarah Ome Jewett are loc în amurgul unei strălucite și îndelungate perioade în care Noua Anglie, acest recunoscut leagăn al culturii și spiritualității americane, deținuse supremația vieții intelectuale și literare a întregii țări. Din păcate, în 1877, când Jewett publică, repurtind un incontestabil succes, prima sa carte, *Deephaven*, Hawthorne murise deja de treisprezece ani, Thoreau de cincisprezece, longevivul Bryant avea să se stingă și el din viață un an mai târziu, Emerson, Whittier, Longfellow, Holmes și Lowell, deși încununați de o impresionantă reputație, produsese­ră cu toții acele opere cărora își datorau renumele, aflându-se acum într-un declin mai mult sau mai puțin vădit al creativității, iar Emily Dickinson, închisă din propria-i voință în spatele zidurilor casei sale din Amherst, stătea înconjurată ie tăcere, lăsind ca lumea să-i descopere geniul de-abia după moarte, ciad veacul însuși își trăia ultimele clipe.

Acest „amurg” literar al Noii Anglii coincide și este accelerat — sau poate că în bună parte chiar generat — de marile mutații petrecute în America în urma Războiului Civil (1861—1865). Afirmția pare paradoxală, căci, în special pentru Nordul victorios, aceste mulații au însemnat o a doua entuziastă și promițătoare descoperire a Americii^{*}, descoperirea unui vast teritoriu făcut accesibil prin dezvoltarea fără precedent a mijloacelor de comunicație, precum și descoperirea unui imens potențial economic asigurat de rapida industrializare a Nordului pe baza resurselor naturale și de muncă furnizate prin extinderea națiunii la scara continentului. Nu este însă mai puțin idevărat că aceste mutații au provocat drastice modificări, cu efecte nu întotdeauna salutare, atât în peisajul geografic al țării cît și în cel al existenței de fiecare zi a oamenilor. Elementele semnificative ale peisajului nu mai sînt acum fermele sau plantațiile, micile comunități rurale ținînd de o societate agrară, ci marile orașe în continuă dezvoltare, care atrag mase mari ale populației din mediul rural producînd astfel implicit declinul unui ancestral mod de viață și al valorilor create de acesta.

În cazul Noii Anglii, unde în majoritatea statelor predominante erau comunitățile de tip rural, războiul a desăvîrșit un declin început de fapt încă din 1807, cînd embargoul de un an, interzicînd orice formă de comerț cu alte țări, și prelungit mai apoi numai în privința comerțului cu Anglia și Franța, s-a dovedit a avea efecte dezastruoase asupra unei economii a cărei prosperitate se datora aproape exclusiv comerțului maritim și construcțiilor de nave. Pe plan literar, aici, ca și în alte regiuni ale țării, cum ar fi Vestul, Vestul Mijlociu și Sudul, timp de aproape trei decenii după război, procesul complex de formare a unei noi conștiințe modelate de idealul noii unități, dar bîntuită încă de coplesitoare prezență a trecutului, va genera o adevărată mișcare literară, denumită sugestiv local color (culoare locală), care, dînd glas nevoii de cunoaștere reciprocă și entuziasmului americanilor pentru întinderea și varietatea țării lor, dar și nostalgiei pentru niște valori ale vieții iremediabil pierdute, într-o mai mult sau mai puțin fericită îmbinare de realism și patos romantic, va reinvia specificul local în tot ce are el mai pitoresc și mai nostalgic.[†]

În Noua Anglie, care își trăia în mai toate privințele amurgul strălucirii de odinioară, nostalgia trecutului devine și mai acută, ceea ce ar putea constitui o explicație a faptului că aici, exceptîndu-l pe Edward Hale, colorisții locali sînt în exclusivitate femei. Cu o sensibilitate și o vocație a amintirilor tipic feminine, avînd drept precursoare pe Harriet Beecher Stowe și Rose Terry Cooke, o întreagă pleiadă de scriitoare, cum ar fi Louisa May Alcott, Elizabeth Stuart Phelps Y/ard, Helen Hunt Jackson, Celia Thaxter, Mary Catherwood, Mary Wilkins Freeman și Sarah Orne Jewett, majoritatea date astăzi uitării, se întrec în a idealiza culoarea, parfumul și ritmul vremurilor apuse. Printre ele, Sarah Orne Jewett reprezintă aproape unica și incontestabil marea excepție.

Împărtășind destinul tuturor micilor porturi înfloritoare, care împodobiseră cîndva țărmurile Noii Anglii, orașelul South Berwick din statul Măine, unde s-a născut și a trăit întreaga viață Sarah Orne Jewett, cunoaște și el experiența amară a declinului lent, a paraginii și degradării. În Măine existau o mulțime de asemenea orașele, fiindcă aici relieful nu a încurajat nici pînă în ziua de astăzi dezvoltarea marilor centre urbane. O salbă de insulite înșirate de-a lungul coastei cînd împădurită, cînd aridă și mlăștinoasă, numeroase lacuri și mari întinderi de pădure coborînd spre țărm dinspre vestul dominat de prelungirile munților Apalași au favorizat aici, cu precădere, fie consolidarea pe coastă sau în apropierea ei a unor puternice comunități rurale, numite în Noua Anglie towns (orașele), fie existența unor ferme izolate, răzlețite în interiorul ținutului. Generalizarea fenomenului de lentă dar ireversibilă deteriorare a calității vieții în toate aceste așezări a determinat-o fără îndoială pe Sarah Orne Jewett să recurgă încă din prima ei carte la o localitate imaginară, cu valoare generică, *Deephaven*, care să nu poată fi identificată ca atare pe harta statului Măine, tocmai pentru a putea esențializa specificul local, proiectîndu-l la scara universului prin trecere din lumea limitată a realului în cea practic nelimitată a ficțiunii, așa cum în procesul desăvîrșirii metodei realiste procedaseră sau vor proceda și alți creatori de geografii imaginare, precum Thomas Hardy cu al său *Wessex*, William Faulkner cu ținutul Yok- napatawpha, sau Rebrenau cu lumea Pripasului.

Chiar dacă, așa cum o mărturisește scriitoarea însăși, ideea de a scrie despre oamenii și locurile din Măine i-a fost pentru prima oară sugerată la vîrsta de numai patrusprezece ani de lectura cărții *Perla* din Insula lui Orr a scriitoarei Harriet Beecher Stowe, „avangardistă” a culorii locale în Noua Anglie, imperativul interior al creației l-a constituit fără îndoială atașamentul și compasiunea izvorîte din cunoașterea intimă, de o viață, a acestor oameni și locuri ; căci încă din fragedă copilărie ea își va petrece ore întregi ascultînd povestirile depănate de bunicul ei și de prietenii lui, încercați oameni ai mărilor, și va fi nelipsită din brișcă tatălui ei, medicul Theodore Jewett, în vizitele pe care acesta le făcea numeroșilor săi pacienți răspîdiți prin fermele din împrejurimile orașelului Berwick. În esență, această lume descoperită cu un ascuțit spirit de observație încă din copilărie, lumea primei sale cărți, va rămîne cu foarte puține abateri universul celor cinci așa-zise romane (*Deephaven*, *Medicul de țară*, *Insula mlăștinoasă*, *Țara brazilor înalți și Iubitul loialist*) și mai bine de o sută de nuvele, schițe și povestiri scrise de Sarah Orne Jewett în strădania ei mărturisită de a face cunoscute lumii „viețile simple și nobile” ale oamenilor de la țară și de „a explica unul altuia trecutul și prezentuV.”[‡]

Deși considerat de către unii critici drept roman, *Deephaven*, ca de altfel și pendantul său *Țara brazilor înalți* (1896), produsul deplinei maturități creatoare, este mai degrabă o colecție de schițe și povestiri, majoritatea apărute în „*Atlantic Monthly*” începînd încă din anul 1873 și reunite cinci ani mai târziu într-o singură carte la sfatul lui Howells, pe atunci redactor la această revistă. Procedul nu era cît uși de puțin neobișnuit -în epocă. Un alt prieten al lui Howells, scriitorul Henry James de pildă, îl folosis­e cu doi ani înainte în volumul intitulat *Schițe transatlantice* (1875) și în următorii treizeci de ani va continua să-l folosească în alte patru volume despre America, Italia și Anglia, alcătuite pe baza notelor și eseurilor sale de călătorie publicate în diferite reviste.[§] Pe de altă parte, Sarah Orne Jewett va adopta procedeul, fiindcă, la fel ca toți colorisții locali, ea va prefera genul scurt, de la eseu și schiță la povestire și nuvelă, urmărind, asemenea lui Poe, crearea unui singular efect (efect unic) asupra cititorului și știindu-se, după cum o mărturisea adesea, „lipsită de talent dramatic”^{¶¶}.

Cu toate acestea, *Deephaven* nu este, așa cum s-ar putea suspecta, o simplă colecție de schițe sau povestiri puse cap la cap, ci un tot unitar cu o mobilitate a structurii amintind de picaresc, care permite ca părțile să se subsumeze întregului în condițiile păstrării unei integrități cvasi-totale.

La nivel de suprafață, unitatea pare precară și arbitrară, impusă din afară cu mijloace convenționale și relativ rudimentare, ceea ce, aparent, leagă cele treisprezece schițe și povestiri constituite în capitole fiind prezența naratoarei Helen Denis și a prietenei acesteia, Kate Lancaster, două tinere aristocrate din Boston, care hotărăsc să petreacă o vară în mediul rustic, la *Deephaven*, unde mătușa lui Kate, răposata domnișoară Katharine Brandon, lăsase moștenire familiei Lancaster vechea și impunătoarea ei casă. În cadrul crcat de simetria începutului și sfîrșitului (sosirea și plecarea din *Deephaven*) nuanțele specificului local se dezvăluie treptat în particularitățile peisajului, în tradiții și obiceiuri, în temperamentul, comportamentul și limbajul oamenilor pe care curiozitatea neobosită, disponibilitatea afectivă și darul celor două fete de a-i face pe alții să se destăinuiască le explorează cu orice prilej, evocîndu-le sugestiv și cu acuratețe pe un ton din care nu lipsesc nostalgia și compasiunea.

Locul, oamenii și timpul formează cele trei coordonate majore ale lumii *Deephavenului*, cu atît mai importante cu cît vor rămîne constante ale universului operei lui Sarah Orne Jewett, după cum își propune să illustreze și prezentul volum adresat cititorului român, care, pe lîngă *Deephaven*, include încă cinci schițe, povestiri și nuvele, selectate special în acest scop de pe întreg parcursul creației. Locurile, fie că e vorba de mici porturi pradă paraginii, cum ar fi *Deep-*

* Spiller, Thorp, Johnson, Canby, Ludwig, Gibson, ed. *Literary History of the United States*, MacMillan Publishing Co., Inc., New York, 1974, p. 789.

† Printre colorisții locali din Vest și Vestul Mijlociu se cuvin menționați : Bret Harțe, considerat întemeietorul culorii locale, Mark Twain, Ambroise Bierce, Edward Eggleston, Hamlin Garland, John Milton Hay și Joaquin Miller, iar printre cei din Sud : James Lane Allen, George Cable, Kate Chopin, Charles Waddell Chesnutt, Joel Chandler Harris, Mary Noilles Murfree și Thomas Nelson Page.

‡ Afirmatii extrase din *Sarah Orne Jewett Letters*, ed. Richard Cary, Watterville, Măine : Colby College Press, 1956, pp. 19—20 și din Prefața autoarei la ediția din 1893 a cărții *Deephaven* în *Deephaven and Other Stories*, ed. Richard Cary, College and University Press, New Haven, Conn., 1966, p. 34.

§ *Portrete ie locuri* (1883), *Ore petrecute în Anglia* (1905), *Peisajul american* (1907) și *Ore petrecute în Italia* (1909).

** Sarah Orne Jewett, *Letters*, Op. cit., p. 28.

haven sau Dunnet Landing, de o insulă pustie, ca cea locuită de soții Kew, paznicii farului, sau de gospodării și ferme străni pierdute pe coasta bolovănoasă a unui deal (Dna Bonny), la țărmul stîncos al unui golfuleț (în umbră), pe întinderea pustie a mlaștinilor sărate (încăperea cu peisajul de odinioară) sau în inima pădurii (Mătușa Cynthy Dallett), sînt toate locuri izolate, ocolite de căi ferate și șosele, departe de marile orașe și de cuceririle progresului, colțișoare uitate de lume, unde viața se stinge lent în sărăcie și decreștitu- dîne, iar oamenii aduc a „supraviețuitori” din alte timpuri.

Peisajul caracteristic se schimbă după cum protagoniste (două în Deephaven și una singură în celelalte schițe și povestiri) își îndreaptă privirile și pașii spre mare sau, dimpotrivă, spre dealurile din interiorul ținutului, dar rareori peisajul va deveni un scop în sine. De obicei, itinerarele naratoarelor sînt întîmplătoare, dictate de simpla plăcere de-a se afla în aer liber și de dorința de a-i cunoaște cit mai îndeaproape pe oamenii locurilor, pentru a putea scrie „povestea vieții în aer liber și a oamenilor de la țară”, așa cum afirmă Sarah Orne Jewett în prefața ei la prima ediție a cărții Deephaven. De aceea, majoritatea peisajelor devin umanizate, înglobează și exprimă elementul uman, în sensul că sînt fie „peisaje cu figuri în care natura servește drept cadru sau pretext pentru prezentarea și caracterizarea unor personaje, fie peisaje care împrumută trăsături umane, subliniind astfel și pe această cale anumite particularități ale umanului.

Așadar, natura și mediul interesează în special din punct de vedere al modului în care se raportează la ele ființa umană. Pledînd pentru o reintegrare spontană, intuitivă a omului în fluxul natural al creației, concepția emersoniană potrivit căreia „natura este o carte ce trebuie citită, o datorie ce trebuie îndeplinită” se combină la Sarah Orne Jewett cu un puternic determinism în virtutea căruia relația dintre individ și mediu acționează în dublu sens. Dacă marea, elementul predominant al mediului, cu prezența ei văzută sau nevăzută determină esențial existența oamenilor, aceștia din urmă își lasă amprenta de netăgăduit asupra caselor și încăperilor, un alt element recurent al mediului. Impunătoarea

casă Brandon care domină cu demnitatea ei Deephavenul, încă și mai impunătoarea casă Hamilton (La țarm de ape) bîntuită acum de stafii, ridicată de orgoliul nemăsurat al unui doctor prea mîndru pentru a-și recunoaște sărăcia în care se stinge, vechea casă aristocratică a nebunei domnișoare Chauncey, ultima descendentă a unei strălucite familii, care, ca și casa din încăperea cu peisajul de odinioară, prin straniul sau chiar sinistrul lor și prin capacitatea de a reflecta și a împărtăși destinul locatarilor amintesc de casa Usher din celebra povestire a lui E. A. Poe, casa austeră a familiei Tolland (Străina), casa sau mai degrabă cocioaba rămasă pustie a nenorocitului care în zadar încercase să scoată dintr-un pămînt secătuit o pîine pentru copilașii lui, cherhanaua unde domnește Danny sau magazia cu relicvele de o viață a căpitanului Sands, mulțimea interioarelor modeste transformate pe nesimțite în mici muzee ale amintirilor, devin toate niște metafore ale celor care le-au locuit sau locuiesc în ele.

Oamenii sînt de fapt predilectul subiect de studiu și inepuizabila sursă de fascinație pentru Sarah Orne Jewett. Așa cum se poate afirma despre ea că este o maestră în arta balzaciană a descrierilor de străzi, case și interioare, apelînd de data aceasta la pictură ca termen de comparație, s-ar putea spune că excelează în arta portretului. Dacă majoritatea schițelor și povestirilor sînt în general studii de portrete individuale sugerînd totuși adevărate tipologii umane, odată intrate în alcătuirea unor cărți ca Deephaven sau Țara brazilor înalți, ele formează o impresionantă frescă a unei societăți-relicvă. Este o societate stranie, unde lipsesc aproape cu desăvîrșire tinerii și copiii, unde mulți mor, dar nimeni nu se naște, unde „parcă toate pendulele... și o dată cu ele toți oamenii înțepeniseră cu ani în urmă” (p. 45), căci în ciuda declinului întregului ținut, ierarhizarea de odinioară se mai păstrează dacă nu în fapt, cel puțin în conștiința oamenilor, straturile sociale rămînînd bine reprezentate și delimitate. Privită prin prismă tipologică, este o societate de tip matriarhal ca atîtea în literatura americană de la „Rip Van Winkle” încoace, o societate unde predomină văduvele și domnișoarele bătrîne și unde tipul de femeie cel mai

des întâlnit este femeia energică, pricepută, care știe să se descurce singură, precum doamna Bonny și doamna Keu;(Deephaven), Almira Todd (Țara brazilor înalți, Străina) sau Cynthia Dallett (Mătușa Cynthia Dallett).

Deși total dependenți de tenacitatea și simțul practic al femeilor (soții sau adesea surori), bărbații, majoritatea marinari bătrâni și reumatici, încearcă, de câte ori pot, să scape de sub tutela acestora, creîndu-și o lume a lor, care pentru căpitanul Sands înseamnă o magazie cu vechituri unde doar el e stăpîn, pentru domnul Dick înseamnă cărțile din bibliotecă, iar pentru cei mai mulți, taifasurile zilnice ținute pe cite un chei părăsit și amintirile depănate cu aceste ocazii.

Mulți dintre cei ce populează universul operei lui Sarah Orne Jewett sînt ființe izolate, oameni care trăiesc uitați în locuri retrase și greu. accesibile (dna Bonny, Cynthia Dallett), captivi ai propriilor prejudecăți, ai propriilor coduri etice și morale (Danny, dna Hovey, fiica din încăperea cu peisajul de odinioară), victime ale bătrîneții și neputinței (bunicul căpitanului Sands, domnul Rill), ale unor tare și excentricități (uriașa din Kentucky, stăpînul casei din încăperea cu peisajul de odinioară, domnișoara Chauncey) sau ale unei obtuzități colective (doamna Tolland). Drama izolării se consumă în tăcere, dar adevăratele ei dimensiuni se pot ghici din' intensitatea atașamentului pe care, în lipsa oamenilor, acești izolați îl manifestă față de ființele necuvîntătoare : doamna Bonny are un cal, Cynthia Dallett un cîine, domnul Rill o pasăre într-o colivie, Danny a avut cîndva o pisică, iar straniul stăpîn al casei din încăperea cu peisajul de odinioară a îndrăgit dintotdeauna caii.

Subliniind strînsa comuniune dintre om și natură, metajora animalieră este adesea folosită drept mijloc de caracterizare a personajelor : pe bătrînii marinari „îi poți vedea în fiecare dimineată frumoasă stînd la soare ca țestoasele pe unul din cheiuri” (p. 57), căpitanul Lant, satisfăcut că are în fața lui să-și dea importanță, „lua tot mai mult înfățișarea unui vrăbioi englez, bîrîn și îndestulat și cîrîpea din ce în ce mai iute” (p. 59), „o biată văduvă... cu boneta mare, neagră și cu vîlul ei patetic, cernit, aducea cu un gîndac negru, subțire” (p. 55). Portretele nu sînt decît

rareori schițate, ca în acest ultim exemplu ; de obicei, ele reprezintă adevărate studii la realizarea cărora se întrebuintează o paletă largă de mijloace și tocmai de aceea în foarte multe cazuri numele personajului care formează subiectul portretului apare menționat în titlul respectivului capitol, schiță sau povestire, cum se întâmplă cu șapte din cele treisprezece capitole ale cărții Deephaven.

În ciuda acestui număr mare de portrete bine individualizate, Sarah Orne Jewett reușește să creeze o „continuitate a lumii sale”^{*} atât pe orizontală, în planul prezentului, prin stabilirea de tipologii umane și prin realizarea unității de cadru, atmosferă, limbaj, tradiții și obiceiuri, cit și pe verticală, în planul relației dintre prezent și trecut, pe baza procedeului utilizat în construirea prezentului, într-o manieră tipic americană, care amintește de Emerson și Whitman, dar și de Emily Dickinson sau chiar de Robert Frost, scriitoarea construiește imaginea prezentului aplecându-se asupra ființelor, lucrurilor și gesturilor mărunte, aparent lipsite de importanță, numai că o face nu atât din dorința de a descoperi în ele miracolul existenței, cât mai degrabă pe acela al trecutului. Într-o viziune de data aceasta total străină tradiției Emerson-Whitman, prezentul construit de ea nu conține nici un germen al viitorului; el reprezintă moartea lentă a trecutului și prin însuși contrastul față de acesta, un termen ideal de comparație. Refuzul de a crește al celor două protagoniste din Deephaven sau acela al domnișoarei Esther Porley (Oaspetele domnișoarei Esther) de a-și asuma responsabilitățile viș- tei nu dovedește, ca în cazul lui Rip Van Winkle, atitudinea ambivalență a americanilor față de trecerea timpului, cu explicații care trebuie căutate în chiar circumstanțele formării poporului american, ci refuzul Noii Anglii de a se desprinde de un trecut care îi conferise ei, înaintea restului America, o strălucită identitate.

Mitul trecutului nu este reconstruit de Sarah Orne Jewett cu mijloace exclusiv romantice, așa cum procedează în opinia lui Jay Martin[†] majoritatea

^{*} Richard Cary, *Sarah Orne Jewett*, Twayne Publishers, Inc., New York, 1962, p. 41.

[†] Jay Martin, *Harvest of Change : American Literature (1865—1914)*, Prentice-Hall, Inc., New Jersey, 1967, p. 25.

coloriștilor locali, ci cu mijloace predominant realiste, deoarece singura ei cale de a reconstrui trecutul este prin intermediul prezentului pe care îl descoperă la fiecare pas cu un ascuțit simț al detaliului semnificativ și fără nici o intenție de idealizare. Descrierile caselor, ale interioarelor, ale vestimentației și gesticii țin toate de arta pe care scriitoarea, așa cum o mărturisea ea însăși, * a învățat-o de la Jane Austin și George Eliot, de la Balzac, Flaubert și Zola, de la Tolstoi și Turgheniev și nu mai puțin de la compatrioții ei Howells și James. Imaginea prezentului se întregește din observațiile furnizate de un narator sau un protagonist în permanentă căutare de prilejuri, care să-i faciliteze investigarea realului – fie că e vorba de plimbări și excursii, deplasări în alte localități, plimbări cu barca pe mare sau pe apele fluviului Piscataquz, vizite la diverse cunoștințe. Deși se vrea observator neutru, naratorul este de fapt în majoritatea cazurilor un „turist sentimental” cum se autointitula Henry James în Ore petrecute în Anglia și nu în- tâmplător, în încăperea cu peisajul de odinioară, printre lucrurile care o însoțesc pe naratoare în călătoria ei se află și cartea lui Steme, O călătorie sentimentală.

Tentația de idealizare a trecutului este atât ie puternică, îneit în absența talentului dramatic, pentru a menține iluzia obiectivi- viității în condițiile în care descrierea și povestirea sînt cele două forme predilecte ale artei sale narative, scriitoarea evocă trecutul fie cu ajutorul simbolurilor, cum ar fi de pildă tabloul reprezentînd peisajul de odinioară, fie prin introducerea unor naratori intermediari, unul sau chiar doi la număr, ceea ce /ace ca narațiunea să ia de multe ori forma de povestire în cadrul altei povestiri ș.a.m.d. (cum se întîmplă în Străina). Patosul și eventualele efuziuni romantice din vocea naratoarei sau chiar din vocea auctorială, precum și situațiile care amenință să devină melodramatice sînt frecvent atenuate de utilizarea discretă a umorului și ironiei ușoare ; într-un peisaj romantic convențional cu razele lunii poleind întinderea apelor, astrul nopții nu mai inspiră idile, așa cum ar fi de așteptat, ci indică marinarilor timpul probabil, iar pescarilor, nopțile

---

* Vezi John Eldridge Frost, Sarah Orne Jewett, Kittery Point, Măine, 1960.

***propice pescuitului; în ciuda importanței care și-o dau,
unii căpitani „obținuseră titlul prin brevet cind
ajunseseră la vârsta cuvenită” (p. 57);***

ambiguitățile gramaticii și lexicului englez exploatate cu efect comic colorează sau scot din banal o întreagă povestire.

Strădaniile constante de perfecționare a metodei realiste și a tehnicii narative în așa fel încât acestea să exercite un permanent control asupra viziunii uneori nostalgice și idilice o distanțează net pe Sarah Orne Jewett de majoritatea contemporanilor ei interesați în redarea culorii locale. Dar nu numai asta. Spre deosebire de majoritatea coloriştilor locali atrași mai degrabă de particular și excentric, ea folosește particularul nu ca pe un scop în sine, ci pentru a exprima în și prin particular generalul; căci atât portretele individuale cât și scenele colective, ca de pildă slujba de duminică sau înmormintările, ciroul de la Denby, cuvântarea despre „Elementele adevăratului curaj”, ritualul vizitelor și al nelipsitului ceai, tradițiile, obiceiurile și superstițiile locale, trimit toate dincolo de ele la bogăția etosului micilor comunități rurale din Măine, păstrătoare ale unor autentice valori etice și morale, și de aici mai departe, la ceea ce este universal în amurgul oricărei existențe. Permanența mării, mersul imperturbabil al anotimpurilor, calitatea elementară a momentelor existențiale, acel ritm ancestral al curgerii vieții surprins în legătura firească și indisolubilă dintre om și natură țin toate de o viziune organică având în centrul ei o ontologie puternic marcată de mediu și ereditate, dar și social și etnic, în care însă particularul tinde către universal și istoricitatea se transcende în eternitate. Cu o naturalețe, o prospețime și o sinceritate a tonului și a simțirii rar întâlnite, Sarah Orne Jewett a lăsat lumii nu numai

o imagine unică a Noii Anglii, ci și o sinteză, o esențializare de atitudini fundamentale, primare, care surprind ceea ce este specific și peren în curgerea ireversibilă a timpului. Nu în zadar Willa Cather, scriitoarea atât de îndatorată artei lui Jewett, o așeza, alături de Hawthorne și Twaine, printre cei trei scriitori americani care, după părerea sa, vor dăinui peste veacuri; Van Wyck Brooks afirma despre ea că „de la Hawthorne încoace nimeni nu a zugrăvit această lume a Noii Anglii cu atâta desăvârșită prospețime a simțirii iar Henry James o numea : „maestra unei arte a ficțiunii cu

totul proprie” — „o artă care ascunde artă”. *

Rodica Mihăilă

K   vnnaijît- :'

o-   s^tjsfî^* .raj&ft»¹   ;s^*k»tJsSyyj

••• ■'■ '• > şs • ■. nsr.. *im m - X-* .i i . ;Sîji

Wp^%fS|ftgf% ^tt ??t^tlW^;tol^tl^iaTSi»K> ^

U»î< iTrjfŞtS*

•   iiSKS   fc¥U>;Stsiî\$*aşH   .ia   #

iiiltjttS«;y^Vsfis5   i   ^Siltatlfilifi   atio-

fffewttf ^Isau&ihaKtiivKiQ^   tş tiMfi să< ^ s.^v

î}g.   , tştsaitl

rt^:|SlşpS3B .idiftHt^ât&i-fc   Jjfai^sqAjytçt o

aO ^ijSSrrtai

1   îft|itl iîîSîîl' ntMrt ■ >' (fy iii» uf. ;<IT lîisif

IrîiîiMĂ^papi^ .JKf^ielB o¥^33itej% »' #* Sw%iil

8<ilte>Utiî #taîo*s   as*r */ a^hbar^ag yviatt

y   fîng tsUte- iîl ;<t-I'i.b) ^IS|W   jîlcatK

mitiNtiîm'i'Mi^sAisWsatt^Y^   sŞf&

ijSişS! >S' i? iSSi^ 9iâF»

lîlfujrlîî^ rmhu I '¹ '¹

* Van Wyck Brooks, *New England : Indian Summer 1865—1915*, Houghton Mifflin Company, Boston, 1940, p. 353 ; Henry James citat de Richard Cary, *Sarah Orne Jewett*, op. cit., p. 29 ; Cleanth Brooks, R. W. B. Lewis, Robert Penn Warren, *American Literature: The Makers and the Making*, St. Martin's Press, New York, 1973, p. 1579.

CRONOLOGIE

- 1849 — Sarah Ome Jewett se naște la 3 septembrie în South Berwick, statul Maine, într-o familie cu vechi tradiții de navigatori, medici și negustori. Bunicul dinspre tată, Theodore Furber Jewett, fusese marinar, apoi căpitan și proprietar de vase, pentru ca spre sfârșitul vieții să deschidă în Berwick un magazin universal, unde micuța Sarah își va petrece ore întregi ascultând povestirile depănate de bătrînul căpitan și de amicii lui. Om deosebit de activ și inteligent, mare iubitor al cărților, bunicul dinspre mamă, William Perry din Exeter, statul New Hampshire, absolvent al Școlii de Medicină de la Harvard, s-a dedicat carierei medicale, pe care o va urma și ginerele său Theodore Herman Jewett, tatăl scriitoarei, autor a numeroase articole în reviste de specialitate, profesor de medicină la Bowdoin, dar și devotat medic curant.
- 1855 — Frecventează sporadic școala elementară a d-rei Raynes. Din cauza
- 1860 stării prttare a sănătății își petrece o mare parte a timpului în aer liber, însoțindu-și tatăl în vizitele făcute numeroșilor săi pacienți din mediul rural.
- 1861 — Se înscrie la Berwick Academy, o veche școală particulară, ale cărei cursuri le frecventează la fel de sporadic timp de patru ani, baza educației sale rănunînd studiul individual și lecturile făcute sub îndrumarea tatălui ei.
- 1863 — Citește cartea scriitoarei Harriet Beecher Stowe *The Pearl of Ott's Island (Perla din Insula lui Orr)*, o carte despre oamenii și locurile de pe coasta de est a statului Maine, cunoscute atît de bine de Sarah însuși.

1865 — Absolvă Berwick Academy, urmînd ca de aici înainte să-și completeze studiile prin lecturi asidue și implicare în viața literară a timpului.

1868 — Face numeroase vizite la Boston și New York și petrece cîteva luni la Cîncinnati în casa unchiului ei. Publică totodată sub pseudonim o primă povestire *Jenny Garrow's Lovers* (*Iubiții* lui *Jenny Garrow*). Pseudonimele mai des folosite la începutul carierei sale au fost : A. C. Eliot, Alice Eliot și Sarah O. Sweet.

1869 — în numărul din decembrie al prestigioasei reviste literare *Atlantic Monthly*, William Dean Howells, pe atunci asistent al cunoscutului editor James T. Fields, îi publică nuvela Mr. Bruce (DI Brucc), aducînd-o astfel în atenția cititorilor din întreaga țară.

1870 — Incepînd cu acest an, schițele și povestirile sale apar tot mai des în periodice, precum *Riverside Magazine*, *The Independent*, *St. Nicholas*, *Atlantic Monthly*, *Harper's Weekly* și *Scribner's Monthly*. De asemenea, își lărgeste cercul de cunoștințe în lumea literară cu editori ca Horace E. Scudder, Thomas Bailey Aldrich și Henry M.

- Alden, cu poeți și scriitori, cum ar fi Lowell, Whittier, Holmes, Stowe, iar mai târziu Emerson, Longfellow și Cather.
- 1873 — În septembrie apare în *Atlantic Monthly* povestirea *The Shore House (Casa de la țărm)*, care va constitui prima parte a cărții *Deephaven*. Alte capitole ale viitoarei cărți apărute ulterior în aceeași revistă sînt „Deephaven Cronies**” („Bătrînele din Deephaven septembrie 1875) și „Deephaven Excursions” („Excursii la Deephaven”, septembrie 1876).
- 1875 — Călătorii la Philadelphia, Chicago și în statul Wisconsin.
- 1877 — Urmind sfatul lui Howells, folosește materialul publicat în *Atlantic Monthly* în perioada 1873—1875 pentru a publica prima ei carte despre oamenii și locurile de pe coasta estică a statului Măine, căreia îi dă drept titlu numele unei localități imaginare : *Deephaven*.
- 1878 — Se stinge din viață tatăl ei, pentru care simțise o profundă dragoste și recunoștință. Publică *Play-Days : A Book o/ Stories for Children (Zile de joacă : O carte cu povești pentru copii)*.
- 1879 — Publică volumul *Old Friends and New (Prietenii vechi și noi)*.
- 1880 — Începe prietenia de o viață cu Annie Fields, soția editorului James T. Fields, femeie deosebit de cultivată, cu 15 ani mai în vîrstă ca ea, în a cărei casă din Boston își va petrece de acum înainte toate iernile, în timp ce o bună parte a verilor le va petrece în casa acesteia din Manchester-by-the-Sea, pe țărmul nordic al statului Măine.
- 1881 — Apare volumul *Country By-Ways (Drumuri de țară)* dedicat tatălui ei. În urma morții lui James Fields, prietenia cu văduva acestuia devine și mai strînsă. Publică schița *River Driftwood (La țărm de ape)*.
- 1882 — Prima din cele patru călătorii în Europa împreună cu Annie Fields. Vizitează Anglia, Irlanda, Norvegia, Belgia, Italia, Franța și Elveția. Printre personalitățile proeminente ale vieții literare îi întâlnește pe Tennyson, Charles Reade și Christina Rossetti.
- 1884 — Apare romanul *A Country Doctor (Un medic de țară)*, o biografie romanțată a tatălui ei, în care se reprezintă pe sine în eroina principală, Nan Prince și volumul de povestiri *The Mate of the Daylight and Friends Ashore (Companionul zilei și prietenii de la țărm)*.
- 1885 — Publică un alt roman, *A Marsh Island (O insula mlăștinoasă)*, povestea dragostei dintre un pictor bogat și fiica unui fermier sărac din Noua Anglie.
- 1886 — Colecția de povestiri *A White Heron and Other Stories (Stîrcul alb și alte povestiri)*, care include două dintre cele mai apreciate povestiri ale scriitoarei : *Stîrcul alb* și *Doamnele din Dulham*.

- 1887 — Publică povestirea *The Landscape Chamber (Încăperea cu peisajul de odinioară)* precum și *The Story of the Normans (Povestea normanzilor)*, pe care o dedică bunicului ei dinspre mamă, dr. William Perry.
- 1888 — împreună cu Annie Fields își petrece vacanța în Florida, la St. Augustine, strângând material pentru câteva povestiri a căror acțiune va fi plasată în sud. Publică volumul de povestiri *The King of Folly Island and Other People (Regele din Insula Nesăbuiței și alții)*.
- 1889 — O vizitează pe Alice Longfellow, soția poetului, la casa acesteia de lângă golful Boothbay pe coasta statului Maine, o zonă care șase ani mai târziu îi va servi drept cadru pentru capodopera sa *The Country of the Pointed Firs (Țara brazilor înalți)*.
- 1890 — Publică alte două volume de povestiri intitulate *Strangers and Wayfarers (Străini și călători)* și *Tales of New England (Povestiri din Noua Anglie)*, precum și volumul *Betty Leicester*.
- 1892 — împreună cu Annie Fields vizitează din nou Italia, Anglia și Franța, întâlnindu-se, printre alții, cu Tennyson, George Du Maurier și Mark Twain.
- 1893 — Apare volumul de povestiri *A Native of Winsby and Other Tales (Băstinașa din Winsby și alte povestiri)* din cuprinsul cărui face parte și *Miss Esther's Guest (Oaspetele d-rei Esther)*.
- 1894 — Publică *Betty Leicester's English mas (Crăciunul englezesc al Zui Betty Leicester)*.
- 1895 — Volumul de povestiri *The Life of Nancy (Viața lui Nancy)*.
- 1896 — Croazieră în Marea Caraibilor împreună cu Annie Fields și soții Aldrich. Publică *Țara brazilor înalți*.
- 1898 — Din nou în Europa împreună cu Annie Fields, vizitează Franța și Anglia, întâlnindu-1 pe Kipling la Rottingdean și pe Henry James în casa acestuia din Rye.
- 1899 — Publică *The Queen's Twin, and Other Stories (Sora geamănă a reginei și alte povestiri)*. Apare povestirea *Aunt Cynthia Dallett (Mătușa Cynthia Dallett)*.
- 1900 — Ultimă excursie în Europa. Împreună cu Annie Fields vizitează Italia, Franța, Grecia și Turcia. În numărul din august al revistei „Atlantic Monthly” apare povestirea *The Foreigner (Străina)*.
- 1901 — Apare ultimul ei roman, *The Tory Lover (Iubitul loialist)*, o încercare de dramatizare a unui conflict generat de Războiul de Independență. În semn de recunoaștere a meritelor sale

literare, este prima femeie care primește de la Colegiul Bowdoin titlul de Litt. D. (Doctor în literatură).

1902 — La 3 septembrie, în după-amiaza zilei când împlinea cincizeci și trei de ani, este victima unui accident de trăsură, în urma căruia capacitățile ei fizice și creatoare vor rămâne mult diminuate, astfel că în următorii șase ani nu va mai publica decât două povestiri scurte. 1905 — Publică nuvela *An Empty Purse* (*Punga goală*).

1909 — La 24 iunie se stinge din viață la South Berwick, în același loc unde se născuse.

1910 — În editura Houghton Mifflin sînt strînse în șapte volume toate povestirile și nuvelele ei sub titlul *Stories and Tales* (*Povești și povestiri*).

1911 — Annie Fields publică o colecție parțială din corespondența scriitoarei, intitulată *Letters of Sarah Orne Jewett* (*Corespondența lui Sarah Orne Jewett*).

1916 — Apare postum un volum intitulat *Verses* (*Versuri*), care întrunește toate poeziile scrise de Sarah Orne Jewett.

1925 — Scriitoarea Willa Cather întocmește o selecție în două volume din creația lui Jewett, însoțită de o elogioasă prefată. Cele două volume se intitulază *The Best Stories of Sarah Orne Jewett* (*Cele mai frumoase povestiri de Sarah Orne Jewett*).

1929 — F. O. Matthiessen publică un studiu monografic *Sarah Orne Jewett*. 1947 — *Letters of Sarah Orne Jewett* (*Corespondența lui Sarah Orne Jewett*), colecție parțială din corespondența scriitoarei, publicată de Cari J. Weber.

1956 — *Letters of Sarah Orne Jewett* (*Corespondența lui Sarah Orne Jewett*), colecție parțială din corespondența scriitoarei, editată de Richard Cary (ediție revăzută în 1967). •

1962 — Richard Cary publică la Editura Twayne un studiu monografic *Sarah Orne Jewett*.

^egsaari ■ «uragan A Mfeil mstn b-5*¹ mUmWih&Vt-iUSSte
u* [xt>i ' al-jim-il-U isiupljiti itSQs—g a & u jatguaitlN' fra^JS-
jftitjstifohq ,»8 »tE'aUjñf j, uteb

lui Jf i«C'î«^'t .k*MSiaâfyV wffi — i"ssse'»'â%l *»&Jl-
ji^tkssi^wf^M

ItSI**3iSj şfttSî?

&*5 @ ¥:.' ■ ?, ^ea* ,i\$ sjâi^ni^ ^w(i Ajete-is»' «
- ,{»I'iI*"-l?4' tjaff' fliâ -vi jidalii isitftsUA
rt-teiiWb_«wt^w't* ^ftisbfîartjshp?- &i9\$ifffc||
ifr tipsii «aat i#sgasti}Aw®.
itr MM
/«şi>9 «t4»|lft»Ei imUiit d»vi, *&• a8

i '!"-iii n-i tti'ii fl wft attr i i r
iT / yfn -aim*»
jttf>fcftut >#-*»<)-><

***? ij- î:.*t. \»u3rt irsS4^' okS' rjHei^' dtfe f*i ^
iKPWK,,,'

i*iw*A ^ t*t. J »*. wit*3 iii- A Vw.MWi's. J
— ?g|

r~ '*ftjf**ti--~ .' -T^f 'f ■' 11 *■ f8& f'<.' «;ttf «, ;.•

Deephaven

PLANUL LUI KATE LANCASTER

Îmi petrecusem iama la Boston și mai tot timpul fusesem împreună cu Kate Lancaster, ea fiindu-mi cea mai bună prietenă. S-a făcut că în dimineața în care începe această povestire m-am trezit copleșită de un sentiment de tristețe, ca și cum urma să se întâmple ceva îngrozitor. Aparent nu exista nici un motiv de îngrijorare, așadar am încercat să pun capăt acestei senzații, gândindu-mă în schimb cât de curînd va sosi clipa să părăsesc orașul și cât de mult îmi vor lipsi Kate și celelalte prietene. Cînd am coborît la micul dejun eram încă tulburată, dar lingă tacîmul meu, alături de o scrisoare mult așteptată de la tata, am găsit și un bilet de la Kate. Nici pînă în ziua de astăzi nu mi-am explicat cauza acelei tristeți și sper că lucrurile bune care au urmat vor ajuta pe cititor să nu se teamă, ci să zîmbească în cazul că ar avea și el de-aface cu asemenea senzații.

În mod evident, Kate îmi scrisese într-o stare de mare surescitare, căci biletul ei arăta mai neglijent ca de obicei, dar iată ce-mi spunea:

Dragă Helen,

Am un plan... cred că e un plan formidabil... în care tu și cu mine jucăm rolul principal. Promite-mi că vei fi de acord; dacă nu vei fi, va trebui să-ți aduci aminte toată viața că ai rănit o inimă de fată. Vino pe la noi mai devreme și o să luăm prînzul și cina împreună. Voi fi singură acasă. E o poveste lungă și o să trebuiască să o discutăm pe toate fețele.

K.

Am arătat mătușei mele biletul și nu după mult timp, foarte curioasă, am pornit spre prietena mea. Am descuiat cu cheia mea ușa casei familiei Lancaster și m-am îndreptat grăbită spre salon, de unde îmi auzeam prietena exersînd la pian cu mult zel. M-am apropiat, iar ea și-a întors capul și m-a sărutat cu un aer solemn. N-aveți de ce să zîmbiți; nu sîntem niște sentimentale și amîndouă dezaprobăm total sărutările lipsite de noimă, deși eu una nu am dexteritatea lui Kate de a mă feri de ele. La orice altă persoană lucrul acesta ar părea o impolitețe, dar ea reușește întotdeauna să se eschiveze într-un mod cît se poate de tandru.

— Ia loc, te rog, zise ea ceremonios și continuă să cînte, deși în dimineața aceea cînta execrabil; degetele i se poticneau și indiferent cum ar fi sunat melodia în realitate, așa cum o auzeam eu atunci, se remarcă cert prin totală incoerență. Am luat ultimul număr al revistei Littell * și m-am prefăcut că citesc, dar pînă la urmă am aruncat cu ea în Kate; s-ar fi putut într-adevăr crede că sîntem doi copii.

— Ai auzit că mătușa mea, domnișoara Katharine Brandon din Deephaven †, a murit?

---

* Este vorba de „The Living Age” („Epoca vie”), revistă eclectică de literatură și comentarii literare, fondată în 1844 de către ziaristul și editorul Eliakim Littell (1797—1870). Revista își încetează apariția în 1941.

† Deephaven este denumirea dată unei localități imaginare, pe care Sarah Orne Jewett o creează după modelul orașelor York și Berwick (locul ei de baștină), aflate pe coasta Oceanului Atlantic în statul Maine. Situat la extremitatea nord-estică a Statelor Unite, statul Maine are un relieu care nu a încurajat dezvoltarea unor mari centre urbane, ci consolidarea unor puternice comunități rurale, numite în statele din nord-estul Americii cînd orașele („towns”), cînd sate („villages”). Chiar și la mai bine de o sută de ani de la perioada la care se referă Jewett, Augusta, capitala statului Maine, număra 21 819 locuitori (1980), iar cel mai mare oraș, Portland, doar 81572.

Știam că murise în noiembrie, cu cel puțin șase luni în urmă.

— Nu fi caraghioasă, Kate ! am exclamat eu. De fapt ce vrei să-mi spui ?

— Mătușa mea a murit foarte bătrână și era ultima din generația ei. A mai avut o soră și trei frați, dintre care unul a avut onoarea să-mi fie bunic. Mama este singura moștenitoare a întregii averi pe care o are familia la Deephaven, inclusiv un chei pentru încărcarea și descărcarea mărfurilor, și pentru ea lucrul acesta era o adevărată bătaie de cap. Casa e veche și încântătoare, iar cea mai mare parte a mobilierului a fost adus de peste mări și țări de către cei câțiva strămoși ai mei care au luat drumul mărilor. Domnișoara Katharine era o persoană străină de orice frivolități, iar casa ei era la fel de liniștită ca și ea. N-am fost pe acolo decît rareori ; cînd eram mică, dar mătușii mele nu-i plăceau copiii, fiindcă făceau zgomot și îi răvășeau comorile, iar cînd am mai crescut, îi pierise cheful să mai vadă persoane străine. După ce am terminat eu școala, pe ea au lăsat-o tot mai mult puterile și așa se face că, atunci cînd a murit, nu o mai văzusem de aproape doi ani. în schimb, mama o vizita

foarte des. Orașelul este o așezare pitorească și veche, care a cunoscut zile mai bune. La țărm se ridică stînci înalte, există o plajă, dealuri și păduri și mai e și marea. Îmi închipui că pentru două tinere dornice de distracții și de companie Deephavenul este un loc plictisitor, în schimb, ce poate fi mai plăcut pentru două fete care țin una la alta și care s-ar plimba cu barca, ar construi castele din nisip, ar strînge scoici și oriunde s-ar duce și-ar putea lua cu ele și păpușile ?

— Nimic, am răspuns eu prompt.

Kate rostise toate acestea cu mai multe întreruperi în decursul cărora mai executa la pian cîteva măsuri adecvate, ceea ce mi-a amintit o poveste despre un cortegiu chinezesc citită de mine în- tr-unul din romanele lui Marryat *, pe cînd eram copil : „O mie de elefanți albi bogat împodobiți, ...ti-tam, tili-lili” și tot așa mai departe, pe vreo două pagini. Kate tocmai ajunsese, pare-se, la una din aceste întreruperi și în timp ce începeam să înțeleg ce vroise să spună, ea se apucă să cînte ceva pe versuri de Jean Ingelow † :

„Vrei să vii pe vas, iubito ?
Largul mării ne așteaptă.”

și apoi se ridică, veni lîngă mine și îmi spuse toată povestea într-o manieră mai inteligibilă :

— Știi că tata intenționa să plece la toamnă în Anglia. Ei bine, ieri ne-a spus că va trebui să plece peste o lună, că va lipsi toată vara și că o va lua și pe mama. Willy și Jack o să meargă cu niște colegi să-și petreacă aproape toată vacanța mare la Lake Superior ‡. Eu n-am chef să plec acum din nou în străinătate și nu mi-a suris nici unul din planurile care mi s-au propus. Mătușa Anna a stat aici toată după-amiaza și la plecare ne-a anunțat că intenționează să se ducă la casa ei din Newport, ceea ce a

---

* Frederick Marryat (1792—1848), căpitan în marina engleză, s-a remarcat ca scriitor prin numeroase romane tratînd despre viața pe mare, precum și printr-o serie de cărți de aventuri în locuri exotice, destinate cititorilor foarte tineri.

† Jean Ingelow (1820—1897), poetă engleză minoră, născută la Boston (Anglia) în comitatul Lincolnshire, s-a făcut cunoscută printr-o serie de volume de poezii, precum și povestiri pentru copii.

‡ Aflat la granița dintre Canada și Statele Unite, *Lake Superior* (*Lacul Superior*) este primul în salba de cinci lacuri (Superior, Michigan, Huron, Erie și Ontario) cunoscute sub denumirea de „marile lacuri”.

fost o veste foarte plăcută și totodată neașteptată, ținând cont că ea nu poate suferi să facă gospodărie. Bineînțeles, mama a crezut că o voi însoți, dar eu n-am vrut. Acolo n-aș fi făcut altceva decât să-i întretin musafirii, pe care de-abia dacă-i cunosc ; și în afară de asta, cu siguranță că se va simți mai liberă și mai independentă de una singură. Dacă nu sînt eu acolo, poate să-și aleagă ce cameră dorește. I-am promis în schimb că la iarnă o să-i fac o vizită mai lungă la Baltimore. I-am spus mamei că mi-ar place să rămîn aici și să plec cînd am eu poftă. Am de făcut o groază de vizite ; aș putea sta cîtva timp cu tine și cu mătușa Mary la Lenox, dacă se duce ea acolo... și la urma urmelor, de cînd mă știu mi-am dorit să petrec o vară în oraș, numai că mama nu m-a încurajat cîtusi de puțin. Seara, tata i-a dat o scrisoare primită de la domnul Dockum, omul care se îngrijește de casa mătușii Katharine și atunci mi-a venit o idee extraordinară și am declarat că vreau să-mi petrec vara la Deeaphaven.

La început au rîs de mine, dar după aceea au zis că pot să merg dacă visau și pînă la urmă au ajuns la concluzia că nici nu s-ar fi putut găsi ceva mai plăcut, iar mama a început să regrete că nu vine și ea. Am întrebat-o dacă nu crede că tu ai fi cea mai indicată persoană să-mi ții companie și a fost de acord cu mine, iar tata a declarat că tocmai se gîndea și el să-mi propună să te invit. O să le iau pe Ann și pe Maggie, care vor fi în culmea bucuriei, fiindcă sînt de prin părțile acelea, ceilalți servitori se vor duce cu mătușa Anna, iar bătrîna Nora va veni ca de obicei să aibă grijă de casa asta. Poate că noi două vom mai veni din cînd în cînd prin oraș pentru cîteva zile. O să ne gospodărim minunat ! Am stat ieri cu mama pînă noaptea tîrziu și am pus totul la cale. Casa domnului Dockum este foarte aproape de casa mătușei Katharine, prin urmare nu ne vom simți singure ; deși știu că nu ți-e teamă de așa ceva, cum nu mi-e nici mie. Hai, Helen, vrei să vii ?

Credeți că mi-a trebuit mult să mă hotărăsc ?

La 10 iunie domnul și doamna Lancaster se îmbarcă pentru Europa, iar mătușa mea Mary plecă să-și petreacă vara printre dealurile Berkshire, așadar eu mă aflam la Lancasteri, gata să o întîmpin pe Kate la întoarcerea ei acasă, după ce își va fi luat rămas-bun de la părinți. Plănuiserăm să plecăm la Deeaphaven peste o săptămînă, dar ne-am văzut obligate să zăbovim mai mult în oraș. Bostonul era pustiu. Aproape toți prietenii noștri plecaseră din oraș, după cină, fie că ieșeam în răcoarea

serii să facem agale cîte o plimbare de la un capăt la celălalt al străzii, fie că stăteam pe treptele de la intrare în compania servitorilor rămași să păzească celelalte case, care și ei se plimbau uneori de-a lungul străzii și ne priveau mirați. În timpul zilei aveam de făcut o mulțime de cumpărături, căci probabil urma să ne petrecem multe zile în casă și intrucît în apropiere de Deeplaven nu se afla nici un oraș mai mare, iar noi nu intenționam să ne întoarcem la Boston cel puțin cîteva săptămîni, trebuia să punem la punct și să ne gîndim la o mulțime de lucruri. Ne plăcea să facem planuri, să hotărîm de ce anume vom avea nevoie și să colindăm împreună prăvăliile. Cred că într-adevăr importante ne-am simțit de-abia în ziua cînd ne-am sfătuit cu Arin și am întocmit o listă cu alimentele care trebuiau comandate. Eram acum gospodine în toată regula !

S-a întîmplat ca domnul Dockum să treacă prin oraș, așa că le-am trimis cu el la Deeplaven pe Ann, pe Maggie și cea mai mare parte a bagajelor cu o zi sau două înainte de-a fi noi gata de plecare, și drept urmare, la sosirea noastră, casa era deja pregătită.

Ca să ajungem la Deeplaven am fost nevoite să mergem și cu poștalionul, deoarece localitatea se află la douăsprezece mile de calea ferată. În poștalion, în afară de noi, se mai afla o singură persoană. Era o femeie foarte înaltă, uscățivă, cu fața brazdată de griji. Părea atît de vîlăguită, de singură și de blajină, încît nu m-am putut abține și am rupt tăcerea făcînd constatarea că peste tot e plin de praf ; iar ea, după toate aparențele, se dovedi încîntată să răspundă că s-ar putea crede că toată lumea mătură de zor și că în ceea ce o privește, după ce stă mai mult timp în tren, are senzația că e făcută bucățele și că fiecare bucățică îi rămîne într-alt loc. Și așa a început prietenia noastră cu doamna Kew. După acest schimb de impresii ne-am ațintit privirile pe fereastră admirînd pădurile de pini și pășunile. Eu îi cedasem locul, fiindcă pe mine nu mă deranjează cituși de puțin să călătoresc cu spatele, și ai fi zis că îi făcusem cel mai mare serviciu din toată viața ei. Cred că nu a existat o femeie mai recunoscătoare și nu o dată mi-a amintit de o remarcă despre cineva, făcută cîndva de una din prietenele mele : „Dacă îi dai lui Bessie o jumătate de coală de hîrtie, se poartă cu tine de parcă i-ai fi făcut cel mai frumos dar posibil!”. Kate și cu mine mai aveam în coșulețul cu mîncare niște fructe și le-am împărțit cu doamna Kew, dar după prima înghițitură ne-am uitat consternate una la alta. „Lămîi în coajă de portocală, nu-i așa ?” zise ea, cînd

Kate își aruncă portocala pe fereastră, iar a mea o urmă pe a ei ca să-i țină de urît; și după toate acestea ne-am împrietenit de-a binelea. Ne plăcea amîndurora bătrînica ; avea în ea ceva sincer și blînd.

— Mergeți la Deephaven ? mă întrebă ea și apoi adăugă : Vreți să stați mai mult ? Toată vara ? Foarte bine! Sper c-o să treceți și pe la mine, la far ; aproape că n-a fost tînăr să nu-i placă unde stau eu. Mai mult ca sigur că prietenele or să vă aducă și pe la mine.

— Cunoașteți Casa Brandon ? întrebă Kate.

— Cum să nu. Asta-i bună ! Mă mir cum de nu mi-am dat seama de la bun început, da' tot drumu' m-am căznit să ghicesc cine-ți fi. Am stat cîteva săptămîni la deal, să-mi văd mama și ei parcă nici prin gînd nu-i trecea să mă lase să plec pînă la vremea căpșunilor și chiar ș-acuma tare cu greu s-a hotărît să-mi dea drumu'. Ce să-i faci, îmbătrînește și ea; de cînșpe ani, de fiecare dată cînd plec de la ea zice că e ultima oară cînd o mai văd, da' pentru vîrsta ei se ține grozav de bine. Mi-a scris dumnealui că or să vină niște rude de-ale doamnei Lancaster să stea peste vară în casa Brandon... Care vasăzică, voi sînteți acelea ? E o casă veche, arătoasă ; mă duceam acolo regulat s-o văd pe domnișoara Katharine. Cred c-a lăsat în urma ei o groază de porțelanuri. Mai că nu se despărțea de casă și păstra totu' ca pe vremea cînd trăia mama ei.

— înseamnă că și dumneavoastră locuiți la Deephaven ? întrebă Kate.

— Mi-am petrecut aici cea mai mare parte a vieții, da' am copilărit în dealurile din Vermont și de-ar fi să mai trăiesc aici o sută de ani, eu tot de la deal o să rămîn. Nu mă simt la largu' meu în apropierea mării, parcă mă neliniștește, deși cît e țarmu' de lung n-o să găsiți o femeie să fie mai fericită ca mine. La-nceput, cînd m-am măritat, „dumnealui” avea un schooner și mereu era dus pe mare. Odată a plecat cu o balenieră și deși eu am stat la mama, sper ca-n viața mea să nu mai am parte de alți trei ani așa de lunci. 'Nainte să ne căsătorim, dumnealui colindase deja mai toate mările. De data aceea cînd s-a întors de la vînătoare de balene, a văzut că pusesem totu' așa de tare la inimă, încît a zis că n-o să mai plece niciodată și după aceea s-a ivit prileju' să-ngrijească de Faru' Deephaven și în ianuarie care vine se fac șapțișpe ani de cînd locuim acolo. Nu se ciștigă cine știe ce, da' nici nu vine nimeni să ne ia banii și avem destul ca să fim mulțumiți, chiar dacă iama e cam pustiu pe-acolo.

— Locuiți chiar în far ? îmi amintesc cum mă rugam

cînd eram mică să mă ducă și pe mine acolo și cum urmăream noaptea lumina lui, zise Kate entuziasmată.

Și astfel începu o prietenie pe care o mai păstrăm și astăzi în suflete, căci cunoștința cu doamna Kew se dovedi a fi unul dintre cele mai plăcute lucruri care ni s-au întîmplat în vara aceea minunată, iar ea se strădui să ne facă toate plăcerile și să fie bună cu noi. Cînd ne-am dus la far ultima dată pentru a ne lua rămas-bun de la ea, am rămas amîndouă foarte triste. Pînă atunci nu bănuiserăm cît de mult ne iubea și de aceea afecțiunea ei ne impresiona cu atît mai mult. Ne mărturisii că ne iubește ca și cum am fi ale ei și ne rugă să nu o uităm — de parcă am putea ! — și să ne amintim că atît cît va trăi ea, vom avea întotdeauna un cămin și o inimă caldă, care să ne primească. Nu o dată Kate și cu mine am fost de acord că majoritatea cunoștințelor noastre nu sînt nici pe jumătate atît de simpatice. Comparațiile făcute de ea erau deosebit de originale și amuzante, iar comentariile asupra cărților citite — căci era o maro iubitoare de lectură — se dovedeau foarte perspicace și inteligente și întotdeauna la obiect. Nu-și ieșea din fire nici măcar atunci cînd motorina pentru far era transportată prin bucătăria ei și butoaiele 1 se rostogoleau pe pardoseala curată. Și era așa de înțeleaptă ! Căla- j toria aceasta cu poștalionul pe care ne așteptaserăm s-o găsim obosi- 1 toare ne plăcu foarte mult și cînd poștalionul se opri, iar „dumnea- j lui“ veni să-și întîmpine soția cu multă bucurie, ne bucură gîndul că avem în Deeaphaven un prieten pe care ne putem bizui în orice 1 situație.

Mi-a plăcut casa de cum am văzut-o. Se ridica în spatele unui șir l de plop, verzi și strălucitori ca plopul înșirați în maiestuoase proce- j siuni pe cîmpurile de la marginile Quebecului. Casa era albă, mare și 1 impunătoare, tufele de liliac crescuseră înalte, trandafirii încă în l floare se îngrămădeau pretutindeni, aleile erau mărginite cu buxus, 1 iar de-o parte a casei și de-a lungul drumului se înălțau ulmi falnici. 1 Ușa de la intrare stătea larg deschisă și cînd să pășim înăuntru, l amfitrioana mea se întoarse spre mine adresîndu-mi unul din zîm- betele ei dulci și spontane. „Nu-i așa că o să ne distrăm bine, 1 Nelly ?“ îmi zise ea. Și convingerea mea era că așa se va întîmpla. 1

Așadar, sejurul nostru estival începea într-un fel cît se poate de plăcut. Era chiar vremea apusului și prezența lui Maggie și a lui Ann j făcu ca dintr-o dată casa să ni se pară familiară. Maggie ne despa- 1 chetase bagajele și

pentru cele două fete flămînde se pregătise o 1 cină delicioasă. Mai tîrziu, pe înserat, am coborît pe ţărmul mării, | care nu se afla departe ; după praful înghiţit în timpul zilei bine- I cuvîntam aerul proaspăt al mării. La Deephaven, totul părea cît se | poate de plăcut şi de tihnit.

CASA BRANDON ŞI FARUL

Nu ştiu dacă într-adevăr Casa Brandon este atît de remarcabilă, j dar n-am fost niciodată într-o alta care să mă intereseze în aceeaşi măsură. La şcoală, de cîte ori găsea un auditoriu select, Kate povestea dm pătaniile ei cu matusa Katherine şi toată lumea ajunsese să creadă că odată, cînd Kate adusese cu ea o carte cu poze pentru copii, din cele cu pagini cartonate care tocmai fuseseră inventate ca să nu poată fi rupte prea uşor, bătrîna s-a apucat să însăileze paginile pe marginii cu o viteză de două pagini pe zi. Poate că era o născocire. Totuşi era imposibil să-ţi imaginezi copii în casa aceea veche ; totul era pentru adulţi ; chiar şi scările aveau balustrada prea înaltă pentru a reuşi, să aluneci pe ea pînă jos. Scaunele arătau de parcă fuseseră fixate pe locurile respective cînd se mobilase întreaga casă şi acolo aveau să rămînă. Modelele de pe covoare erau deosebit de interesante şi îmi amintesc cum, într-o zi, Kate mi-a arătat un pătrat mare pe unul din ele şi mi-a povestit că în copilărie, din lipsă de alt loc mai bun, acolo hotărîse să fie casa păpuşilor ei şi că, dacă vreuna din ele se nimerea să cadă în afara laturilor pătratului, era de îndată pusă în pat pe motiv că răcise.

Este o casă cu multe posibilităţi ; fără nici o greutate ar putea fi transformată în ceva cu totul şi cu totul încîntător. Are patru încăperi foarte mari la parter şi şase la etaj, cîte un hol spaţios la fiecare nivel şi deasupra etajului un pod de-a dreptul fascinant, unde se găsesc o mulţime de cufere şi cutii misterioase în care, tot cotrobăind, am dat peste scrisorile de dragoste ale bunicii lui Kate ; şi puteţi fi siguri că toată această colecţie de vechituri pe care domnul Lancaster o luase în derîdere a fost cercetată în cele mai mici amănunte. Toate camerele au cornişe bogat ornamentate, iar holul de jos, foarte frumos, e despărţit printr-o arcadă şi prevăzut cu fel de fel de lambriuri şi cu două uşi masive, cîte una la ambele capete, care atunci cînd sînt deschise permit tufelor de liliac din faţa casei şi bătrînilor pruni din grădină, ieşiţi deja la pensie, să-şi facă semne şi plecaciuni. Obişnuite

cu încăperile înalte din casa de la Boston a Lancasterilor, aici parcă nici nu simțim că urcăm pînă la etaj, căci treptele sînt late și joase, iar pe la jumătatea scării dai de un întrînd, unde te poți așeza pe unul din scaunele vechi cu spetează dreaptă, puse în cele două colțuri opuse ; iar între ele, o fereastră mare, boltită, în față cu o banchetă capitonată, se deschide spre grădină, spre sat, spre dealurile pierdute în depărtări și spre apusul de dincolo de ele. Apoi te întorci și mai urci cîteva trepte pînă la holul de la etaj, unde nu ne mai săturăm să petrecem ore în șir. Acolo erau și mai multe scaune vechi și două canapele nemaipomenite pe care ne plăcea să ne depozităm comorile strînse în expediții.

Locul nostru favorit era fereastra care dădea spre tufele de liliac și spre mare. De-o parte și de alta, față în față, sînt două vechi se- creteruri, dintre care unul ascundea niște sertărașe secrete, unde se pot găsi și astăzi mărturii valoroase puse acolo de noi într-o zi ploioasă, cînd l-am explorat prima dată. Am scris împreună un „jurnal* tragic pe niște hîrtie de scrisori, veche și îngălbenită, găsită în birou. L-am pus de unul singur în cel mai tainic sertăraș și ne plăcea să credem că mai devreme sau mai tîrziu va fi privit cu mare interes.

De una din camerele din față, „camera pentru oaspeți", ne era foarte teamă. E de mirare că nu există, se pare, nici o poveste cu stafii legată de vreo încăpere din casă, îndeosebi de aceasta. Nici una din noi nu e fricoasă, dar camera asta are ceva lugubru. Patul uriaș cu perdele și fotoliile imense, ferestrele și toate celelalte erau drapate cu un fel de pinză albă de demult, care permanent părea că se mișcă și se vâlurește de la sine. Covorul avea niște culori cît se poate de ciudate : nuanțe de roșu închis, de gri și maron imposibil de descris, iar desenul, nici după o vară întreagă de studiere atentă, nu s-a lăsat deslușit de privirile noastre. Tapetul de hîrtie era o captură luată de pe o corabie franceză cîndva, în secolul trecut. În unele locuri se rupseseră și acolo își găseau lăcaș niște păianjeni mărunți, care mai apoi porneau la drum peste porțiunile netede să-și viziteze cunoștințele. Culoarea era un amestec de roz sinistru și castaniu respingător cu niște pete albicioase, ceea ce îi dădea aspect de mucegăit. Te deprima să te uiți mai îndelung în oglindă ; iar la divanul cel mare nu te puteai gîndi nicidecum cu bucurie, după ce auzai că nici chiar domnișoara Brandon nu-l agrea, fiindcă își văzuse prea mulți membri ai familiei întinși pe el cufundați în somnul de veci. Pe polița căminului erau așezate niște bibelouri ciudate, inspirate de subiecte

biblice și unicul tablou o înfățișa pe Fecioara din Orleans legată de un rug solid cu o funie nejustificat de groasă.

Nici salonul cel mai frumos nu-l foloseam aecî rareori, fiindcă, dintr-un motiv inexplicabil, toate portretele care alîrnau acolo prin- seseră pe noi o ură înverșunată și ne urmăreau pretutindeni cu ochi suspicioși. Mobila era maiestuoasă și foarte incomodă și întreaga încăpere avea ceva care amintea de niște funeralii invizibile.

Despre sufragerie nu prea sînt multe de spus. Nu prezenta nici un fel de interes deosebit, deși de la una din ferestre se vedea marea. Pe pereți atîrnau vreo două giavuri și niște tablouri vechi, olandeze, atît de întunecate încît aproape că nu reușeai să distingi ce vroiau să reprezinte. Mai era și bufetul uriaș, pentru care Kate adusese special de la Boston argintăria domnișoarei Brandon, care zăcuse acolo atîta amar de ani și arăta aici de o sută de ori mai bine și mai la locul ei decît orice alte obiecte. Kate mai descoperi în dulapul din perete și trei carafe de sticlă cu plăcuțe de argint prinse cu lăntișoare împrejurul gîturilor, care cît trăise mătușa ei însoțiseră nelipsite serviciul de ceai. Ori de cîte ori cineva le deschidea ușile, din dulă- pioarele mici ale bufetului venea un miros foarte semnificativ de vin și prăjitură. Cît am stat acolo am folosit frumosul și vechiul serviciu de masă din porțelan albastru da India, dăruit de domnișoara Brandon lui Kate și care o așteptase toată iarna împachetat cu grijă. De obicei, Kate se așeza la un capăt al mesei rotunde, iar eu exact în fața ei și trebuie să mărturisesc că aveam parte fie de ospete copioase, fie de o foame cumplită, deoarece, la început, de multe ori uitam să ne pregătim cina. Dacă se întîmpla așa ceva, nu exista ca Maggie să nu ne servească cu eleganță ironică și să nu ne facă să așteptăm conform ceremonialului care considera ea că se impunea la dineurile date de doamna Lancaster.

La parter, încăperea noastră favorită era salonașul din aripa de vest a casei. Era acolo un cămin mare din cahle olandeze albe și albastre, care înfățișau ingenios și instructiv soarta omului bun și a omului rău ; amîndoi porneau din același leagăn aflat în partea de sus, în centru. Ultimele două reprezentări din cele două serii dovedeau o înaltă măiestrie : în prim-plan apare cîte un coșciug impunător, iar omul cel plin de virtuți iese din el condus de doi îngeri cu figuri nesuferite, în timp ce omul cel rău, cu gura deschisă și tîrînd după el un lănt, aleargă urmărit de o mulțime de creaturi scirboase cu

ochi, gheare și coarne, care se apropie vertiginos de undeva din depărtare.

Mai era și o vitrină mare cu tot felul de bibelouri și obiecte ciudate și rare pentru care probabil nu se găsisese alt loc : figurine stranii, cești și vaze din porțelan, statuete chinezești de neînțeles, minunați corali și tot felul de scoici, roci, obiecte de lemn lucrate în Elveția și rarități aduse din mările Sudului. În partea de jos erau depozitate cutii cu scrisori și reviste vechi, fiindcă se pare că aceasta fusese una din casele unde nimic nu se arunca. Într-o despărțitură am găsit un pachet cu niște manuscrise vechi de predici, care au constituit un adevărat mister pînă în clipa cînd Kate și-a amintit că existase cîndva un fiu talentat în această casă, care murise la scurt timp după ce ajunsese preot. Fiecare fereastră avea cîte un pătrat de vitraliu și pervazuri late, pe care se așezau buchete uriașe de flori de cîmp.

Există un loc anume care îmi plăcea și unde stăteam mai mult decît în alte părți. Căminul ocupa aproape o latură întreagă a încăperii, exceptînd acest mic colțisor, unde rămăsese spațiu doar pentru un scaun fparte comod, tapisat și cu speteaza înaltă și o fereastră îngustă în fața căreia puneam întotdeauna, într-o cupă înaltă de șampanie, cîteva ferigi verzi, proaspăt culese. Acolo obișnuiam adesea să scriu și tot acolo stăteam cînd Kate cînta din gură sau la pian. Chemase un acordor și ajunsese să scoată cu succes, din străvechiul pian, sunetele îndelung întemnițate ale muzicii, cîntînd oaspeților ei și cîte o oră întreagă. Aproape întotdeauna cînta cîntece mai vechi, fiindcă păreau a fi cele mai în ton cu tot ce ne înconjură. Îmi imaginam adesea că portretelor de pe pereți le făcea plăcere prezența noastră. Era acolo portretul unei fete care părea singură și părăsită printre ceilalți, toți oameni de vîrstă mijlocie. La rîndul lor, aceștia păreau amabili, dar nu prea fericiți, ca și cum fata ar fi intrat și le-ar fi întrerupt conversația. Amîndouă am ajuns s-o îndrăgim foarte tare și în dimineața plecării, cînd am venit să ne luăm rămas bun de la ea, ni s-a părut că ne privește cu ochi implorători. La scurt timp după aceea a fost dată jos și ambalată, iar acum se bucură, la Boston, în camera lui Kate, de o companie după pofa inimii ei.

Vizavi de cămin se afla cea mai mare canapea văzută de mine vreodată ; probabil că fusese adusă în încăpere bucată cu bucată și montată acolo, pe loc. Era atît de lată, încît ne puteam lungi pe ea și eu și Kate, una lîngă alta ; era înaltă și masivă, dar la unul din capete avea o

grămada de pernițe moi și delicate. Cel mai mult ne-am bucurat de ea în septembrie, când serile erau lungi și răcoroase și aprindeam mai multe luminări, făceam focul în vatră și ascultam țîrîitul greierilor în timp ce scumpul nostru ciine stătea tolănit pe covor. Îmi amintesc de o seară ploioasă, chiar înainte de-a pleca domnișoara Tennant și Kitty Bruce ; am încins un foc strașnic, am stins luminările și ne-am apucat să depănăm tot felul de povești. Domnișoara Margaret știe o mulțime și se pricepe la povestit. Kate și cu mine eram deosebit de bine antrenante, întrucît ne puseserăm la curent cu viața și întâmplările din partea locului; puteam relata niște aventuri extraordinare petrecute pe mare și pe uscat și știam zeci de povești cu stafii. Pînă atunci nici una dintre noi nu mai fusese în compania unor persoane atît de umblate prin lume. Aproape că nu exista bărbat care să nu-și fi petrecut cea mai mare parte a vieții pe mare.

Și, pentru că veni vorba despre povești cu stafii, trebuie să vă spun că, odată, în vara aceea, două fete de la Cambridge, sosite să-și petreacă la noi o săptămînă de vacanță, ne-au provocat cu totul nesăbuit să le dăm cîteva recitaluri de asemenea povești de groază, care le-au înspăimîntat în asemenea hal, încît mai să le scoată din minți și care, pînă la urmă, au băgat groaza chiar și în noi două. Ne așezaserăm toate patru pe canapea în întineric, cîntind și pălăvrăgind intruna, iar eu tocmai terminasem de povestit una din ororile despre care declarasem că va fi ultima din seara aceea și rămăseserăm toate într-un fel de așteptare încordată, cînd, dinspre scările holului, se auzi un zgomot de pași. În sufragerie era o lumină slabă, care străbătea palidă prin ușa întredeschisă și, văzînd cum ceva alb și inform coboară încet scările, ne-am strîns una în alta cuprinse de spaimă. Dar se dovedi a fi fost doar ciinele lui Kate, care veni, își puse capul în poala ei și adormi în tihnă. După asta am rămas convinse că nu vom putea închide ochii toată noaptea, iar eu, curajoasă, m-am dus singură la lumină să mă uit cît e ceasul și constatînd că era trecut de miezul nopții am hotărît de comun acord să nu ne mai culcăm deloc, iar la răsăritul soarelui să coborîm pe plajă, ceea ce ar fi fost mult mai convenabil decît dacă am fi fost nevoite să ne sculăm devreme într-una din diminețile următoare, în ziua aceea fuseserăm cu barca și visliserăm, iar cu o zi înainte făcuserăm o plimbare mai lungă și de aceea, la un moment dat, ne-am văzut nevoite să facem cîteva pași de dans și niște exerciții mai

ușoare ca să nu adormim. Am servit masa pe la ora două noaptea și în viața mea nu voi uita acel răsărit de soare ; dar toată ziua aceea am fost neobișnuit de tăcute și gînditoare și, într-adevăr, în următoarele cîteva zile, pentru noi, Deeaphavenul se transformase parcă în „tărîmul eternei după-amiezi”, așa de tîrziu ne luam micul dejun.

După cum spusese doamna Kew, existau în casă „o groază de porțelanuri”. Kate și cu mine eram convinse că, probabil, bunicile ei își petrecuseră viața invitînd lumea la ceaiuri. Am numărat zece servicii complete de cești, pe lingă numeroase altele desperecheate ; și, în mod evident, cine știe ce membră a familiei își dedicase timpul colecționării de ceainice. În camera domnișoarei Brandon se afla un mic birou pe care, într-o zi, l-am scotocit cu atenție. Am găsit un pachetel cu scrisori, majoritatea sosite de pe mare, legate cu o panglică albastră foarte veche și decolorată. Erau în același sertar cu un medalion care conținea o miniatură ștearsă, executată în fildeș, și o șuviță de păr castaniu. Mai erau acolo niște crenguțe și resturi de frunze uscate, care, cu ani în urmă, fuseseră probabil niște minunați trandafiri sălbatici, din cei care mai înfloresc și astăzi printre stîncile din Deeaphaven. Kate îmi mărturisise că își auzise mama în- trebîndu-se adesea de ce matusa ei nu simțise dorința să se mărite, fiindcă, negreșit, nu-i lipsiseră ocaziile și fusese bogată, frumoasă și avusese o educație aleasă. Așadar existase și un iubit, care fusese marinar și care, poate, murise pe mare, iar ea păstrase cu sfințenie secretul și niciodată nu-1 jelise în public.

„Eu, care mi-am închipuit-o întotdeauna femeia cea mai prozaică din lume...” zise Kate ; „și cu toate acestea uite că a avut și ea idila ei”. Am pus scrisorile deoparte pe un scaun ca să le citim, dar mai pe urmă le-am băgat înapoi, cu grijă, la locul lor, fără nici măcar să dezlegăm funda. îmi pare bine că am procedat așa.

Mai erau și alte scrisori și pe acelea le-am citit și chiar ne-au interesat foarte mult, — scrisori scrise în vacanțe de prietenele ei de la internat sau imediat după absolvirea școlii. Cele strînse în- tr-unul din pachetelele mai mici erau încîntătoare ; autoarea lor trebuie să fi fost o fată deosebit de drăguță și inteligentă. Erau foarte puține la număr, legate cu o panglică neagră, iar pe pachetel scria cu un scris încă neformat : „Scumpa mea prietenă, Dolly Mc Allister, moartă la 3 septembrie 1809, în vîrstă de optsprezece ani”. Se vedea clar că funda fusese desfăcută

și scrisorile citite de nenumărate ori. Una începea așa : „Iubita mea Pisicuță ; m-am bucurat nespuse de mult să aflu că tata are niște treburi care îl vor obliga să se ducă săptămîna viitoare la Deephaven. A fost drăguț și mi-a spus că dacă n-o să mai plouă, pot să-l însoțesc și eu ca să-ți fac o vizită. În orice caz, voi veni cu el să te văd, fiindcă, dacă există pericolul să-mi stropesc rochia și din cauza asta tata o să-mi spună să stau acasă, o să pornesc în galop după el și o să-l ajung din urmă cînd va fi prea tîrziu ca să mă mai trimită înapoi. Am atîtea să-ți povestesc”. Îmi părea rău că nu puteam afla mai multe despre această vizită.

Biata domnișoară Katharine ! ce tristețe ne cuprindea cercetîndu-i aceste comori ale adolescenței. Erau acolo caiete de exerciții și de compuneri, cîteva modele de broderie, albume mici și stranii cu poezii și poze, flori presate, niște pietricele și alte lucruri de o valoare asemănătoare, care erau legate de cine știe ce amintiri plăcute. „Gindește-te numai că le-a păstrat toată viața, i-am zis eu lui Kate.

— Eu una mereu arunc cîte un suvenir de genul ăsta, fiindcă nu-mi mai amintesc ce caută la mine !”.

În sertarul de jos am dat peste o cutie de care Kate s-a bucurat foarte tare, fiindcă o auzise pe mama ei întrebîndu-se adesea dacă asemenea lucruri există într-adevăr. Conținea un crucifix, o carte de rugăciuni și niște mătănii, iar Kate îmi destăinui că, fiind la studii în Europa, fratele cel mai mic și preferat al domnișoarei Katharine trecuse la romano-catolici. Fusesse o groaznică lovitură pentru familie ; căci pe vremea aceea puține lucruri ar fi putut pricinui familiei Brandon o rușine mai mare decît faptul că unul din fiii ei trecuse la papistași. Singură domnișoara Kate l-a tratat cu blîndețe și înțelegere, dar după un timp el a dispărut fără să-i spună nici măcar ei unde se duce și nu s-a mai auzit nimic de el, decît o dată sau de două ori cîte ceva pe cale indirectă. Pentru ea a fost o mîhnire adîncă. „Și mama știe”, spunea Kate, „că mătușa Katharine a rămas pînă la sfîrșit cu permanenta speranță că el se va întoarce, fiindcă într-una din ultimele dați cînd a vizitat-o înainte ca ea să se îmbolnăvească, i-a vorbit despre cum o să fie cu toți ceilalți laolaltă cît de curînd și a zis : «Deși, în ceea ce îl privește pe unchul tău Henry, draga mea», și aici se opri și zîmbi trist; «poate că mă vei socoti o bătrînă fără minte, dar de fapt niciodată n-am încetat să cred că n-ar fi exclus să se întoarcă acasă»”.

La prima noastră vizită la far, doamna Kew făcu

onorurile casei după toate regulile artei, dar cred că nu s-a întâmplat prea des să ne ducem s-o vedem și să nu facem câte o descoperire interesantă. Nepotul domnului Kew, un tinerel nevinovat, de vreo patruzeci de ani, locuia cu ei și cei doi bărbați aveau un deosebit spirit tehnic și inventaseră numeroase dispozitive pentru gospodărie — făcuseră tot felul de modificări la sobă, niște agățătoare pe pereți pentru orice obiect care se putea agăța ; opritoare fixate în podea pentru a ține ușile deschise, niște dispozitive ingenioase care să le închidă și în primul rînd un sistem de a bara și zăvorî ușa mare de la intrare, care ar fi pus în încurcătură chiar și un herbec de dărîmat ziduri. După toată această investiție de muncă, doamna Kew ne informă că pe timp de vară această ușă stătea de obicei larg deschisă toată noaptea. Intr-o zi am descoperit pe spatele respectivei uși un șir de semne și m-am interesat ce semnifică. Se pare că într-o vară doamna Kew încercase să țină socoteala persoanelor care se interesaseră de pagubele făcute de puii vecinilor.

Dormitorul doamnei Kew era în parte dedicat artelor plastice. Pe pereți atîrna o colecție numeroasă de portrete ale radelor și prietenelor ei, care era extrem de interesantă. Doamnei Kew îi făcea deosebită plăcere să le rostească numele, iar remarcile ei despre acele trăsături ale feței care se întîmplau să nu fie chiar perfecte erau foarte critice și pătrunzătoare. „Asta de aici este soția fratelui meu mai mare, adică Clorinthy Adams. Ar avea trăsături frumoase dacă n-ar fi nasu' care arată de parcă i-a fost zvîrlit în față și ea nu s-a sinchisit să-l așeze ca lumea în speranța că o să primească altu' mai bun”.

De multe ori, din alte localități așezate de-a lungul țărmului soseau bărci cu excursioniști. într-o zi, Kate și cu mine ne petreceam după-amiaza la far ; tocmai terminaserăm cu pescuitul și ședeam pe pragul ușii de la intrare, ascultînd amintirile doamnei Kew despre iarna în care condusesse școala de la Four Corners * cînd am văzut o barcă plină cu excursioniști și toate trei ne-am cam pierdut firea. Doamna Kew avea glezna scrîntită și de aceea Kate se oferî să conducă ea pe vizitatori. Erau niște tineri — băieți și fete — care mai întîi zăboviră puțin pe stînci și apoi ne întrebă, mult mai politicos decît excursioniștii care veneau de obicei, dacă pot vizita farul. Kate se ridică să-i conducă. în ziua aceea era îmbrăcată într-o combinație la care amîndouă recurgeam frecvent, și anume fustă gri și jachetă albastră de marinar; cît despre încălțări, acestea arătau mult msi prost, fiindcă umblam

toată ziua. În ce privește mult lăudatul ten al celor din familia Lancaster, acesta era destul de ars de soare.

Doamna Kew își exprimă dorința de a ști ce întrebări vor pune tinerii și de aceea, după câteva minute, m-am alăturat și eu grupului. Tocmai terminaseră cu întrebările despre far și acum se interesau de lucruri mai personale :

— Nu te plictisești să stai aici ?

— Nu, deloc ! răspunse Kate.

— Cea de jos e sora ta ?

— Nu, n-am nici o soră.

— Cred că ți-ar fi plăcut să-ți fie soră. Nu te simți niciodată singură ?

— Toți ne simțim uneori singuri, răspunse Kate.

— Da, dar locul ăsta e atât de izolat ! zise una din fete. Bănuiesc că ați putea găsi de lucru și în altă parte. Eu locuiesc la Boston. Ce liniște îngrozitoare ! numai apa și vântul... când bate ; dar cred că

* Patru colțuri (engl.).

3 — La țârm de ape

decît asta, mai bine nimic. Și doar bucățica asta de loc stîncos! Eu una aș simți nevoia să mă plimb.

Am auzit-o pe Kate refuzînd politicos oferta de-a fi plătită pentru serviciile ei și apoi cu toții începură să coboare scările abruptt, rîzînd și pălăvrăgînd între ei. Kate rămase în urmă să închidă uşile și să lase totul în ordine, iar fata care vorbise cel mai mult o așteptă și cînd ajunseră la treptele de chiar deasupra mea, iar vocile celorlalți nu se mai auzeau, se adresă lui Kate :

— Ești foarte drăguță că ne-ai arătat totul. Probabil o să mă crezi cam prostuță, dar vreau să-ți spun că îmi plac foarte mult! Ce n-aș da să te văd venînd la Boston. Eu lucrez într-o prăvălie frumoasă pe Winter Street,* la H... și în octombrie vor avea nevoie de mai multe vînzătoare. Poate că ai reuși să vii la raionul meu. Ți-aș arăta ce ai de făcut și am putea locui împreună. Am o camera foarte bună și probabil că aș putea avea și mai multe lucruri, fiindcă sînt bine plătite, dar îmi place să trimit bani acasă la mama. Acum sînt la matusa mea, dar luna viitoare mă întorc și dacă îmi spui cum te cheamă o să mă interesez să aflu amănunte precise despre slujba asta și-o să-ți scriu. Pe mine mă cheamă Mary Wendell.

Din vocea lui Kate am înțeles că aceste vorbe o mișcaseră.

---

* Strada iernii (engl.).

— Ești foarte amabilă, îți mulțumesc din tot sufletul, zise ea, dar nu pot veni să lucrez cu tine. Mi-ar place să ne cunoaștem mai bine. Și eu locuiesc la Boston ; prietena mea și cu mine stăm la Deeplaven doar pe timpul verii.

Și când întinse mîna spre fata a cărei față se schimbase, trecînd de la expresia de sinceră bună dispoziție de la început la una foarte surprinsă și când fata observă mîna lui Kate și un inel care fusese întors, se arătă de-a dreptul speriată.

— O, te rog să mă ierți, zise ea roșind, ar fi trebuit să-mi dau seama ; dar ne-ai explicat totul cu atîta suflet, încît nici nu mi-aș fi închipuit că nu locuiești aici. N-am vrut să fiu nepoliticoasă.

— Firește că n-ai vrut și nici n-ai fost nepoliticoasă. Mă bucur că mi-ai spus ce mi-a spus și îmi pare bine că îți plac, zise Kate ; și chiar în clipa aceea cei din grup începură să strige după fată și ea se grăbi să-i ajungă din urmă, iar eu am venit lângă Kate.

— Așadar ai auzit tot. A meritat o asemenea experiență ! zise ea. Avea un suflet atît de curat și de cinstit; cînd ajung acasă am de gînd s-o caut.

Uneori ne duceam la far dis-de-dimineată împreună cu pescarii, care treceau pe acolo în drum spre locurile lor de pescuit; dar de obicei făceam călătoria asta la începutul după-amiezii, dacă nu era prea cald și pescuiam cocoțate pe stînci sau stăteam în casă, și doamna

Kew ne relata întîmplări de pe vremea cînd era ea în Vermont sau domnul Kew ne spunea surprinzătoare povești marinărești sau povești cu stafii ca un adevărat marinar din cărți. Apoi, de obicei, ne înfruptam dintr-o cină exagerat de copioasă și după aceea urcam scara pînă la farul propriu-zis, ca să vedem lămpile aprinse și să stăm puțin acolo sus, urmărind vasele în larg și apusul soarelui.

De la Deeplaven se puteau vedea mai toate vasele de coastă, căci marea luminată de far era șoseaua lor principală. De două ori, de la far am văzut o escadră de iahturi ca un stol de păsări mari, albe. Cît despre apusurile de soare, adesea ni se părea că ne aflăm chiar în inima lor, deoarece de jur-împrejurul nostru marea lua culoarea norilor. Dar deși strălucirea soarelui era minunată, cel mai bine îmi amintesc de o seară liniștită, cînd la apus se îngrămădiseră nori grei, cenușii, lăsîndu-se în jos ca o cortină, iar marea era ca de argint. Pe sub această cortină și dincolo de ea, se vedea cel \mai

limpede și mai transparent cer gălbui care se poate imagina. În depărtare, o barcă mică, neagră, se lăsa încet în voia apelor, urcînd unul după altul valurile albe, de parcă destinația ei ar fi fost lumea aceea, de dincolo. Dar curînd soarele își făcu apariția de după nori și strălucitoarea revărsare de lumină aurie schimbă fața tuturor lucrurilor ; era momentul să exclami cît de frumos este acest apus de soare : în timp ce cu o clipă înainte nu puteai decît să stai foarte tăcut, să urmărești barca și să te întrebi dacă nu cumva raiul este ceva asemănător acelei culori estompate din depărtare, care nu era nici mare, nici cer.

După ce coboram din far și începea să se însereze, ne rugam să mai stăm încă o oră sau două pe apă ca să vîslim în lumina amurgului spre larg, cît mai departe de țarm, unde, cu spatele spre far, aveam impresia că sîntem singure pe o mare fără țărmuri. În timp ce întunericul ne învaluia ușor, priveam cum se ivesc stelele și întotdeauna ne bucuram cînd vedeam steaua lui Kate și steaua mea, pe care ni le aleseserăm încă din copilărie. Cu ani în urmă, ajunsesem să fiu convinsă de un lucru, și anume că oricît de departe ar fi raiul, nu poate să fie atît de departe îneît să nu mai vezi stelele. Uneori, seara, așteptam pe mare răsăritul lunii, după care apucam vislele și vîsleam încet spre țarm, cînd și cînd vorbind sau cîntînd, dar cel mai adesea în tăcere.

DOAMNA BRANDON ȘI VĂDUVA JIM

Cînd s-a aflat că am sosit la Deephaven, cei care le cunoscuseră atît de bine pe domnișoara Brandon și pe doamna Lancaster se considerară prietenii lui Kate prin moștenire și se dovediră a fi (xtrem de îndatoritori cu noi, fie vizitîndu-ne, fie trimițîndu-ne tot ielul de mesaje plăcute. Nici nu se sfîrșise o săptămînă de la venita noastră și noi nu duceam lipsă de companie. Din capul locului, lîntu Kate oamenii aceștia nu erau niște străini ; cît despre mine, red că sînt o ființă ușor de mulțumit și care mă simt oriunde ca icasă. Am norocul și nenorocul să aparțin lumii marinei, adică nai precis tatăl meu aparține acestei lumi, și prin urmare viața nea a fost instabilă, cu excepția anilor de școală, cînd a început prietenia mea cu Kate.

Cred că aș fi fericită în orice oraș, dacă ar locui acolo și Kate Lancaster. Nu-mi voi lăuda prietena cum aș putea-o face și nu voi ipune nici jumătate din lucrurile pe care le-aș putea spune despre ea cu toată sinceritatea. Este un

suflet atît de curat, de bun și de cinstit și se bucură atît de tare de viață ! Fără a fi copilăroasă, e otuși ca un copil ; și nu vreau să vă spun că nu greșește și ea, dar cînd face vreo greșală, dintre toate fetele pe care le cunosc, ea regretă cel mai mult și e prima gata să mai facă o încercare. Poate că ați dori să știți cîte ceva despre noi, numai că eu nu scriu biografia ui Kate și nici pe a mea, vă povestesc doar despre o vară petrecută Împreună. Au fost zile la Deeaphaven cînd ne simțeam de parcă am îi avut șase sau șapte ani, iar altele ne simțeam iremediabil niște persoane mature, ca și cum am fi purtat pe umeri o povară apăsătoare de griji și responsabilități. În realitate avem fiecare douăzeci și patru de ani și asta e o vîrstă plăcută ; deși cred că vîrsta de la anul va fi cu siguranță și mai plăcută, fiindcă pe noi nu ne deranjează că îmbătrînim, de vreme ce nu pierdem nimic după care să plîngem, iar în schimb avem atîta de cîștigat.

Mă voi bucura dacă veți ajunge s-o cunoașteți cît de cît pe Kate din povestirile mele. Nu fiindcă țin la ea și o investesc cu haruri și virtuți imaginare, dar nimeni nu poate să nu vadă cît & de lipsită de afectare și să nu observe generozitatea și solitudinea ei, hazul ei încîntător, care n-are nici urmă de prostie sau vulgaritate. Era o plăcere să-ți țină ea companie, căci are o putere neobișnuită de-a cîștiga încrederea oamenilor și de-a ști cu un instinct sigur cum să-i abordeze pe propriul lor teren. Faptul că e atît de sincer apropiată și înțelegătoare face ca toată lumea să vrea să-i vorbească și să se împrietenească cu ea ; la fel cum lumina soarelui face ca florile să crească fără nici o greutate, după ce atîta timp le-au împiedicat vînturile reci. Nu e politicoasă de dragul de-a părea politicoasă, ci din dorința de-a fi bună și n-are în ea nici măcar o urmă din ceea ce Hugh Miller * numește pe drept cuvînt impertinența aerului de superioritate îngăduitoare ; nu este excepțional de talentată, dar face totul într-un fel al ei, fermecător ; nu are studii prea înalte, dai știe o mulțime de lucruri de care mulți oameni cu judecată habar n-au ; și dacă studiază cu răbdare atît lucruri importante, cît și mai mărunte, nu înseamnă că e mai puțin în măsură să-și învețe prietenii !

Știam că societatea din Deeaphaven ne considera reprezentantele domnișoarei Brandon și răspunderea nu

---

* De meserie meșter pietrar, scoțianul Hugh Miller (1802—1856) s-a făcut cunoscut ca autor al mai multor lucrări, dintre care unele autobiografice, iar altele axate pe probleme politice, religioase sau din domeniul geologiei.

era ușoară, întrucât ea fusese o persoană care se bucurase de cinste și respect. Auzeam din toate părțile ce pierdere fusese moartea ei pentru orașul și, în consecință, în vara aceea ne-am străduit să nu facem nimic care să umbrească reputația familiei, să fim amabile și să primim amabiliți, deși intenția noastră de-a ne distra rămăsese nestirbită. Mă interesau din ce în ce mai mult cele auzite despre domnișoara Brandon și mi-am întărit convingerea că e un mare privilegiu să ai în preajmă, în orșă sau în ținut, o persoană mai în vârstă care să fie plină de demnitate, păstrătoare a tradiției, care să ducă o viață impunătoare, să nu tolereze falsul și noutățile inutile și să rămână credincioasă vechilor reguli de viață și de comportament, ca și cum ar face parte din propna-i religie.

Există ceva la doamnele de școală veche care impune enorm de mult respect. Ele nu acordă nici o atenție zarvei, luciului de fațadă și vanității celor mai tineri, care se poartă de parcă ar fi sosit în sfârșit ceasul să-și facă ei apariția și să conducă lumea așa cum s-ar fi convenit să fie condusă de la bun început. Poziția lor în societatea modernă se aseamănă cu cea ocupată de King's Chapel* pe strada aglomerată din Boston, unde a fost construită. Se prea poate să nu fi fost ușor să te apropii de domnișoara Brandon, dar sînt sigură că dacă aș fi vizitat Deephavenul cînd trăia ea, m-aș fi simțit nespus de mîndră dacă m-ar fi invitat să servim ceaiul împreună, iar după aceea mi-ar fi făcut plăcere să povestesc despre faptul că o cunosc. Era imposibil să nu-i acorzi tot respectul și e de-a dreptul o plăcere să te gindești că această femeie considerase probabil lumea noastră drept cea mai politicoasă lume cu putință și că avusese totuși cele mai bune păreri despre bunele ei maniere. *Noblesse oblige* : în mai multe privințe este un fapt perfect adevărat !

Nu pot să nu mă întreb dacă aceia dintre noi care încetul cu încetul vor rămîne să ne reprezinte generația vor avea o asemenea superioritate și eleganță în conduită, dacă ne vom bucura de tot atîta respect și vom fi tot atît de prețuiți. E greu de imaginat. Știm cu toții că lumea se perfecționează continuu și că nivelul de cultură crește ; dar pentru noi nu vor mai exista în veci persoane atît de impunătoare ca acestea care aparțin vechii școli.

In aceeași dimineață după sosirea noastră la

---

* Capela regală (engl.)

Deephaven, pe cînd ne aflam la etajul casei, am auzit o bătaie insistentă la ușa de la intrare. Am coborît să văd cine e și am avut plăcerea de a primi-o pe prima noastră vizitatoare. Era o bătrînică pedantă, pe față cu o expresie de mulțumire și așteptare, ai cărei ochi străluceau ca două mărgele negre. Nu avea bonetă și își aruncase peste umeri un șal mic în trei colțuri, dintr-un imprimeu cu frunze de palmier. Era evident că locuia pe undeva prin apropiere. Foarte mică de statură, uscățivă, se ținea dreaptă și era atît de iute în mișcări, încît își lăsa impresia unui peștișor care străbate apa ca o săgeată. Pe loc m-a străfulgerat gîndul că trebuie să fie o persoană întreprinzătoare, că are „har” și — vai mie ! — ce repede mai vorbea ! Ezită o clipă cînd mă văzu și apoi rosti cîteva cuvinte de politețe.

— Domnișoara Lan'k'ster ? mă întrebă ea, îndoită.

— Nu, am răspuns eu. Eu sînt domnișoara Denis ; dar domnișoara Lancaster este acasă. Nu vreți să poftiți înăuntru ?

— ■ Vai, doamnă Patton ! exclamă Kate care tocmai coborîse. Ce drăguță sînteți că ați și venit să mă vedeți ! Și eu vroiam să vă fac astăzi o vizită. Ieri seară tocmai am întregat-o pe doamna Kew dacă sînteți aici.

— Păcatele mele ! se lamentă doamna Patton strîngînd încîntată mina lui Kate. Da' unde să crezi c-aș putea fi, draga mea ? N-o să plec eu din Deephaven tocma' acu', după ce nu m-am clintit d-aici atîta amar de ani, de-am prins rădăcini mai ceva ca ulmu' ăla mare. Mă uit la mătăluță și-mi dau seama că oriunde te-aș fi văzut, aș fi știut imediat că ești din neamu' Brandon. Arăți ca toți Brandonii adevărați : înaltă și zveltă, nu-i așa că am dreptate ? Nu te-am văzut de vreo patru-cinci ani, în afară de-o singură dată la biserică și încă o dată cînd ai trecut, cred, spre plajă. Era o zi de primăvară și tare mai sufla vîntu' !

— îmi amintesc foarte bine, zise Kate. De ambele dăți am venit în niște vizite scurte, de cîte o zi sau maximum două și-am mai fost aici la înmormîntarea mătușii Katharine, dar am plecat în aceeași seară. Vă amintiți că într-o vară, acum vreo cinci-șase ani, am stat mai mult și v-am ajutat să culegeți coacăze în grădină ? Aveați o ulcică foarte veche.-

— Cine și-ar fi închipuit c-o să-ți amintești așa ceva ? se minună doamna Patton. Așa-i ! Aveam ulcica fiindcă era ușor de umblat cu ea printre tufe de coacăze și cum o umpleam, o și goleam în coșulețe. Mătușa dumitale îmi zicea întotdeauna să culeg cît îmi place ; ea n-avea nevoie

de ele, da' pe vremuri vinu' de coacăze era la mare cinste. Cred că pentru cine n-a văzut așa ceva, ulcica aia a mea e ca o raritate. Bunicu-meu, Joseph Toggerson — maică-mea era din neamu' Toggerson — a găsit-o pe plajă încîlcită în niște alge ; nu știu cum de nu s-o fi spart, da' se vede treaba că-i tare ; am scăpat-o pe jos de-o mulțime de ori și nici măcar nu s-a ciobit. Scrie pe ea ceva în olandeză și anu' 1732. Da' să știi că nici prin cap nu-mi trecea c-o să-ți amintești de ulcica asta veche, zău așa. Mătușa matală avea o groază de porțelanuri. Mi-a zis ea de unde veneau fiecare, da' am uitat, că nici nu se putea altfel. Din cînd în cînd mă lasă de tot. memoria. Dacă n-ai fi venit matală, cred că mama matală ar fi pus în primăvara asta să le împacheteze pe toate, tot ce n-a luat cu ea după ce ți-a murit mătușa. Probabil că nu s-a hotărît încă ce să facă cu casa asta ?

— Nu, răspunse Kate ; ce n-ar da să rezolve toată povestea : pentru noi e o mare problemă.

— Sper că n-o să găsiți o dezordine prea mare, preciză doamna Patton, cu modestie. Eu și cu dom'șoara Dockum am făcut tot ce-am putut, ...am deschis ferestrele și-am lăsat să se aerisească ca să nu între umezeala și iarna trecută am pus camfor proaspăt și frunze de tutun pe unde erau lucruri de lînă ; în casele ăstea vechi trebuie să ai mare grijă, că altfel nici nu te dumiști bine și năpădesc moliile. Dom'șoara Katharine nu putea suferi moliile ! Da' să nu uit : au ros șoarecii copertile de la niște cărți vechi îngrămădite într-o debara de lîngă camera dom'șoarei Katharine și-am pus o cursă, da' era mai veche decît tablele lu' Moise și primăvara toate ruginesc mai tare. Cred c-ar fi bine să cumpărați niște curse noi și să le puneți prin toată casa, că dacă nu, or să vă dea bătaie de cap șoarecii ăștia. Cît a ținut iama n-au prea avut ei ce mînca pe-aici, da' cum or afla că-i așteaptă iar traiu' bun, sînt sigură c-or să dea fuga-napoi. Am văzut-o pe pisica mătușii matală pe scările de la intrare. în viața ei n-a fost ea prea bună la prins șoareci, da' acuma mi-a crescut inima s-o văd ce mulțumită arată ! S-a întors și ea de cum ați venit, nu-i așa ? Ce legate de casă sînt animalele ăstea !

— A fost pisica domnișoarei Brandon ? am întrebat eu cu mare interes. A venit cu noi sus, dar credeam că e a vreunui vecin și s-a rătăcit și ea pe la noi. într-adevăr, se purta de parcă se simțea ca acasă, sărmana pisicuță !

— O s-o ținem aici, zise Kate.

— Dom'șoara Dockum a luat-o la ea după ce a plecat

mama matală și slujnicele dom'șoarei Katharine, zise doamna Patton, da' mi-a spus că i-a trebuit mult bieteii pisici pîn' să se simtă bine acolo. Venea și se-aseza aici pe scări și miorlăia ore întregi și-ncerca să intre năuntru, întâi la o ușă, după aia la cealaltă. Mă gîndeam ce rău i-ar fi făcut dom'șoarei Katharine s-o vadă; îi plăcea tare mult pisica și s-a ocupat de ea cit a fost în stare. Da' cum știți, au lăsat-o mințile. Pentru Deeplaven a fost o mare pierdere. Ce femeie mîndră ! Unora le era frică de ea, da' eu m-am înțeles totdeauna bine cu ea și n-aveam nevoie de-o prietenă și nici de-o vecină mai bună. Am avut și eu necazurile mele și am ajuns ziua să mă vad sāracă și bolnavă, da' în nici un chip nu mă puteam hotărî să cer ajutor de la primărie. Aș fi vrut s-o fi auzit certîndu-ma cînd a auzit de toate ăstea ! într-o dimineată, numa' c-o văd intrînd în bucătăria mea, țătoșă ca un grenadir și-mi zice : „Da ce n-ai trimis pe cineva să-mi spună că ești bolnavă și că nu mai ai de nici unele ?” așa mi-a spus. Și-a mai zis că m-ar fi ajutat oricînd bucuros, dar că ea crezuse că am mijloace... toată lumea credea așa ; și văd cum i se umplu ochii de lacrimi și m-a certat și mi-a vorbit supărată tare. Apoi m-a liniștit, mi-a trimis-o pe una din slujnicele ei să aibă grijă de mine, a chemat doctoru' și mi-a comandat de la prăvălie o mulțime de lucruri care mi-au venit acasă, așa că săptămîni de zile n-a trebuit să mai cumpăr nimic. M-am făcut mai bine și-am vrut să mă apuc să lucrez, da' ea nici nu m-a lăsat să vorbesc de așa ceva. Chiar că am avut multe necazuri și-am crezut că mi-am pierdut și sănătatea, da' n-a fost așa, că lucru' ăsta s-a-ntîmplat acum vreo treizeci-patruzeci de ani. Nu exista să fie ceva de făcut la conac — de cusut, de curățat, de ținut companie — ca să nu trimită ea după mine ; și-am ajuns de știam cum îi plăcea să fie făcute treburile. Cînd mă duceam să-i țin de urît, o simțeam ca pe-o soră a mea, deși n-am avut niciodată surori. Vorbea cu mine liber, cum ar fi vorbit cu dom'șoara Lorimer sau cu dom'șoara Carew. Bănuiesc că nu ați apucat însă să treceți pe la ele ? Era o bună creștină dom'șoara Katharine, chiar că era. „Bindecuvîntată este amintirea celor drepti” ; așa a spus la predică domnul Lorimer în duminica după ce-a murit ea, da' nu era acolo nici o rudă de-a ei de sînge să-l audă. Zău așa, tare jalnic era să vezi goală strana unde trebuia să stea familia îndoliată. Mama matală, dom'șoară Lancaster, fusese nevoită să plece acasă încă de sîmbătă, fiindcă, după cîte am înțeles eu, tatăl matală trebuia să plece pe neașteptate la

Washington ; și s-a-ntors de cum a-nceput săptămîna. Da' ce vorbesc eu ! N-avea nici o importanță, poate că numa' eu mă gîndeam așa. De cînd nu mai e dom'șoara Katharine să stea acolo duminică de duminică, doar de cîteva ori s-a mai aflat cîte ceva în strana aceea.

Și preț de un minut, doamna Patton arată de parcă era gata să plîngă, dar, reflectînd mai adînc, se răzgîndi.

— Mama matale mi-a dat aproape toate hainele dom'șoarei Katharine : boneta asta e tot a ei ; e foarte uzată, da' pentru dimineața e bună.

— Vai, interveni Kate, am pentru dumneata într-unul din cufe- rele mele alte două bonete noi-nouțe. Mama intenționa să le aleagă cu mîna ei, dar n-a mai avut timp să m-a rugat pe mine și cred că am găsit exact ceea ce credea ea că ți-ar place.

— Ei, asta-i bună ! se minună doamna Patton, cîtă bunătate ; n-o să-mi spuneți că doamna Lancaster s-a gîndit la niine chiar cînd să plece ? O să port numai bonetele ăstea și îți rămîn și matale, dom'șoară Kate, foarte îndatorată. Tocmai vroiam să spun că de data aia, cînd ai fost aici și ai văzut ulcica, ai garnisit pentru dom'șoara Katharine o bonetă exact după moda de la Boston, ca să mi-o dea mie. Bănuiesc că pe raftu' de sus din stînga, în debaraua cu haine a dom'șoarei Katharine, se mai află cutia cu garnituri pentru bonete, zise doamna Patton, cu siguranță în glasul nostalgic. Ea își făcea întotdeauna singură bonetele de toată ziua și avea niște materiale frumoase puse de-o parte pe care n-a mai ajuns să le folosească. Unele au ris de mine că nu vreau să port decît bonete foarte bune, da' nu știu, asta e ca și cum îmi depășesc condiția și, într-un fel, cînd am pe cap o bonetă bună, simt mai mult respect pentru mine însămi. Nu-mi iese din cap cum și-a amintit mama matale de mine ! în primăvara asta mi-a trimis și o sumă frumoasă de bani pentru că am grijă de casă. Din partea mea, n-aș fi cerut în viața mea nici măcar un cent; pentru mine e o plăcere să mai arunc din cînd în cînd cîte o privire pe-aici, din respect pentru mătușa matale. M-am bucurat tare mult cînd am auzit că ai să vii aici cu o prietenă. Îmi place să văd casa iar deschisă ; tare mai e trist cînd stă închisă. Mi-e dor s-o văd luminată și mătușa matale se pricepea s-o lumineze ca ziua ; în fiecare seară aprindea lumina și în holul cel mare și o stingea cînd se ducea sus la culcare. Vedeți, uit mereu că s-a îmbolnăvit și mă-ntorc cu gîndu' la zilele cîd era sănătoasă și umbla prin toată casa. Cînd a-nceput să i se-ntunece mintea și s-a retras sus în

camera ei, de multe ori parcă își pierdea vederea și uneori ne spunea în miezu' zilei să-i aducem lampa și niște luminări și după aceea era satisfăcută ! Da' îi intrase-n cap să stea nopțile în întuneric și să cugete, bănuiesc. Eu aș avea patruzeci de crize, nu una, dacă aș face așa ceva. Asta s-a întâmplat cu mult timp în urmă ; da' îți amintești cum cânta la pian ? în tinerețe cânta foarte bine.

—îmi amintesc foarte bine, spuse Kate, care îmi povesti după aceea cum stătea mătușa ei la pian în lumina asfințitului și cânta doar pentru sine. Pe vremuri a fost o pianistă talentată, continuă prietena mea, deși nu ți-ai fi putut imagina că-i place muzica. Când eram eu copil, cânta seara pentru invitați, și odată, când mă aflam și eu aici, una din vechile ei prietene a rugat-o să cânte o melodie, iar ea i-a răspuns zîmbind că și-a încheiat ziua și că i-au înțepenit degetele ; deși părerea mea e că, dacă ar fi vrut să încerce, ar fi cântat și atunci la fel de bine ca la orice altă oră. Dar din când în când, după o zi în care fusese tăcută și tristă — mi-e rușine când mă gîndesc că pe atunci o credeam supărată — deschidea pianul și cânta pînă tîrziu, desfătîndu-mă cu melodii de dans, cu psalmi vechi, cu marșuri și tot felul de cîntece pe care și le amintea. Una dintre melodii, sînt sigură că își avea povestea ei: avea la un moment dat o cadență tumultuoasă și mătușa mea revenea din nou și din nou asupra ei, cîntînd-o de fiecare dată cu aceeași cumpătare. De cînd am venit aici, continuă Kate, mi-am amintit despre ea o mulțime de lucruri pe care, atunci cînd s-au întîmplat, aproape că nici nu le-am luat în seamă și nu le-am înțeles. Când eram mică mă temeam de ea, dar cred că dacă aș fi crescut mai repede, mi-ar fi plăcut nespun de mult să fiu cu ea. Pînă cu puțin înainte de-a se îmbolnăvi nu mi-a trecut niciodată prin minte că ar putea avea în ea o cît de slabă scînteie de afecțiune sau sentiment, dar de atunci am început s-o iubesc tot mai mult. Aș fi putut să-i ofer mult mai multă bucurie, dar puterile i-au slăbit exact cînd am terminat eu școala și, firește, prefera ca mama să vină să o vadă ; una din noi două trebuia să rămînă acasă. De cîtva timp mă gîndesc ce grijă ar trebui să avem să fim buni și atenți cu bătrânii care ne sînt dragi. Nici nu-ți dai seama ce repede se face prea tîrziu ca să mai fii bun cu ei și atunci rămîi cu un veșnic regret...

Trebuie să vă spun mai multe despre doamna Patton ; bineînțeles, în scurt timp i-am întors vizita și am fost foarte bine primite ; ne făcea întotdeauna plăcere să ne

vedem prietenele la ele acasă. Casa ei era mai jos de-a noastră, nevopsită și cu un acoperiș olandez, dar atît de scundă, încît vechile tufe de liliac care se strînse-seră în jurul ei ajungeau la înălțimea streășinei. Văduva Jim (cum o numeau mai toți, ca s-o deosebească de văduva lui Jack Patton, care era croitoreasă și locuia în celălalt capăt al tirgului) era o persoană foarte eficientă.

Bănuiesc că trebuie să-și aibă copii fidele în toate vechile sate din Noua Anglie. Cosea, făcea carpete complicate și, hotărît lucru, avea talent la țesut covoare, dacă se ivea prilejul să țasă vreunul, ceea ce se întîmpla probabil foarte rar. În schimb, la Deeplaven existau o mulțime de covoare care trebuiau întoarse și refăcute și de obicei cînd se făcea curățenie mare sau în preajma sărbătorilor sau a unor festivități importante, se ducea să lucreze la familiile Carew și Lorimer. La boli nu avea egal, se pricepea să facă tot felul de fierturi tămăduitoare de pe vremuri și tot felul de ceaiuri din te miri ce ierburi, iar cînd moartea pacientului punea capăt carierei sale de infirmieră, devenea maestru de ceremonii la înmormîntarea respectivului și stătea lingă ușă îndrumînd pe prietenii defunctului spre locurile care le erau rezervate ; și nu am nici un motiv să mă îndoiesc că uneori îi revenea chiar și imensa responsabilitate de a stabili ordinea cortegiului funerar, de vreme ce toate genealogiile și relațiile de rudenie îi stăteau, cum s-ar zice, pe virful limbii. Ulterior am aflat că la Deeplaven stabilirea greșită a priorității se socotea a fi un lucru îngrozitor și odată ni s-a întîmplat să auzim niște remarci usturătoare la adresa faptului că verii unei răposate fuseseră plasați după rudele soțului; „cine-a mai auzit ca rudele de sînge să vină în urma celor care sînt rude doar prin alianță ! Nu-i de mirare că s-au supărat!” zicea persoana care ne vorbea, un suflet de altfel total lipsit de egoism și foarte modest în viața de toate zilele.

Doamna Patton cunoștea secretele tuturor, dar le spunea, dacă le spunea, cu mult discemămînt. Îți sporovăia toată ziua la ureche ca o vrabie care ciripește întruna, dar cu toate acestea nu te obosea. Nici eu și nici Kate nu am gustat mai mult vreo povestire ca atunci cînd ne relata ea despre vremurile de odinioară și despre strămoșii lui Kate și toți contemporanii lor ; căci memoria ei era uimitoare, și femeia aceasta fie că văzuse cu propriii săi ochi tot ce se întîmplase la Deeplaven de ani și ani de zile, fie că primise amănunte de la martori de încredere. Avusese multe necazuri în viață ; soțul nu-i

prea dăduse prilej de multe satisfacții și prin urmare nu era de mirare că privea cu compasiune orice cerere în căsătorie. Întotdeauna venea devreme la biserică și purta aceeași bonetă pe care probabil o purtase și pe vremea copilăriei lui Kate ; era o bonetă cuviincioasă, neagră, bine păstrată, cu niște panglici discrete și învelită cu un foarte util voal de dantelă care o proteja de capriciile vremii.

Prima oară când ne-am dus s-o vizităm, ne-a condus în camera ei cea mai bună. Era cea mai simplă cămaruță imaginabilă și mai era și foarte mohorâtă, iar mobilierul prea încărcat. Avea totuși o anume demnitate ; se vedea clar că e camera cea mai bună, nu c- camera unde puteai să lași dezordine sau să lucrezi în fiecare zi. Simțeai imediat că exista cineva care prețuia scaunele de modă veche, bogat ornamentate, și cele două mese în formă de semilună și covorul subțire care, probabil, în fiecare primăvară trebuia întins cu grijă ca să ajungă să acopere toată podeaua. Se aflau acolo frumos aranjate și niște amintiri legate de dispariția unor persoane dragi doamnei Patton, ale căror nume erau consemnate pe ele — două cusături cu fir de lână dedicate memoriei părinților ei și încă două poze reprezentând o femeie plângând sub o salcie la marginea unui mormânt. Toate patru erau îngălbenite de vreme. Alături de ele se afla o broderie pe canava lucrată de „Judith Beckett la zece ani” și toate cinci erau înrămate în rame negre subțiri, atimate foarte sus pe pereți. Intr-un colț, un balansoar arăta de parcă se simțea prea mareț ca să fie folosit și se considera teribil de impozant. Era foarte înclinat spre spate, iar marginea de sus a spetezei era împinsă în față în așa fel încît poziția capului nu putea fi decît incomodă. Dar n-avea de ce să-și facă griji ; nimeni nu va dori vreodată să se așeze în el. Era un balansoar atît de mare, iar doamna Patton se arăta atît de mîndră de el ! Întotdeauna își îndemna cu mîrînimie prietenele să guste din confortul oferit de acest balansoar, pe care ea una nu și-l putea decît imagina, fiind prea mărunțică pentru a reuși să se cațere în ei fără ajutor.

La început, doamna Patton se dovedi puțin cam protocolară, dar curînd își reveni și ne povesti o mulțime de lucruri care ne făcură plăcere. Odată am întrebat-o dacă mai locuise și altundeva sau numai la Deephaven.

— Și aici și dincolo de East Parish, mi-a răspuns ea. Domnu' Patton, adică bărbatu-meu, cînd m-am măritat, avea acolo o fermă frumoasă, da' după ce-a murit el, m-am întors iar aici ; acolo totu' era ipotecat. N-am primit

un cent și m-am trezit mai săracă decît am fost cînd l-am luat. Am trudit mai tare decît am trudit în toată viața mea — și-nainte și după aia — ca s-o scoatem la capăt, da' n-a fost chip. Mama matală, dom'șoară Kate, știe toată povestea ! — sublinie ea, de parcă noi n-am fi crezut-o fără alte confirmări. M-am întors aici văduvă și săracă lipită, da' vă spun, cînd am plecat de-aici ca să stau cu el, toată lumea mă vorbea de bine. Să nu riscați niciodată în viață, dragele mele, o să vă meargă mai bine. Da' pe sufletu¹ meu că „dumnealui”^{*1} nu era om rău și cînd era cu mintea limpede, nu știa ce să-mi mai facă. Șovăi să vă povestesc toate astea, toată lumea știe cum a fost ; da' pîn' la urmă am scos-o la liman. Niciodată nu știam ce-mi va aduce ziua de mîine, zise văduva, ca și cum ar fi fost prima dată că avea ocazia să-și spună păsul unor ascultători compătimitori. Și vorbind despre necazurile căsătoriei, nu părea să-și facă mai multe probleme decît un soldat care povestește despre campaniile la care a luat parte, insistînd cu mîndrie asupra celei mai grele dintre ele.

Subiectul ei preferat era întotdeauna domnișoara Brandon și după ce din nou făcu o pauză, ne mărturisi că spera că am găsit casa în ordine ; intenționase să bată covorul din cea mai bună cameră de oaspeți, dar parcă n-ar fi fost nevoie, fusese bătut anul trecut și între timp camera nu mai fusese folosită, și chiar atunci cînd l-au strîns ultima dată nu era sub el nici cel mai mic firicel de praf. Și Kate o asigură, cu un aer de mare înțelepciune, că nici ea nu crede că respectivul covor ar fi trebuit bătut.

— Ieri după ce m-am întors de la matală, m-a podidit plînsu', zise doamna Patton, iar eu n-am putut să nu mă întreb dacă femeia asta era cu adevărat în stare să plîngă, fiindcă ocRii îi păreau secați de lacrimi, atît de uscați, de parcă te așteptai să tremure la adierea vîntului. Numa' că mătușa matală a zăcut atîta timp, că imediat cînd a murit a fost ca o ușurare, da' acum toate astea le-am uitat și îi duc doru' așa cum era ea pe vremuri : e ca și cum matală i-ai luat locu' ; și unde mai pui că arăți la fel ca ea cînd era tînără !

— Nici nu-i de mirare că îi duci dorul, răspunse Kate. Știu ce mult conta pe sprijinul dumatăle. Ai fost foarte bună cu ea.

— Am stat lîngă ea în noaptea cînd a murit, zise văduva cu o satisfacție melancolică. I-am fost -vecină toată viața, în afară de cei treispe ani cît am fost maritată ; și nu trecea săptămînă să nu viu la conac. în

afară de cazul că eram plecată cine știe prin ce locuri mai depărtate să-ngrijesc bolnavi. După ce-a căzut la pat, totdeauna pe mine mă chema să supraveghez curățenia și să am grijă cum sint aranjate baldachinele și perdelele la paturi. N-avea încredere să lase pe nimeni în afară de mine să umble cu porțelanurile ei cele mai fine. Eu îi spuneam „Dom’soara Katherine, de ce nu chemați niște rude mai tinere să vină să stea cu dumneavoastră, așa cum ar fi fata doamnei Lancaster, care s-a făcut și ea domnișoară în toată regula ?” ; da’ după câte s-ar fi zis, singura la care ținea era mama matală. Nici nu v-ați putea închipui ce plăcută ființă era în societate dom’soara Brandon în tinerețea ei. De mirare cum se schimbă oamenii. Din câte pot să-mi amintesc eu despre ea când era tinără, se ținea dreaptă ca bradu’ și când o căutai se ducea la Boston și se-ntorcea de-acolo îmbrăcată după ultima modă. Totdeauna a știut să fie elegantă. Ce plăcut era aici, și ce du-te vino. când se ducea să ia ceaiu’ la familiile Lorimer și Carew și apoi veneau ei pe la ea. Sora ei era măritată ; era și mult mai în vîrstă ; dar dintre frați, unii rămăseseră acasă ; adică bunicu’ matală și domnu’ Henry. Cred că dom’soara Katharine nu s-a-mpăcat nici-odată cu gîndu’ dispariției lui. Trăiau pe vremea aia o mulțime de oameni care s-au dus demult și se-ntîlneau să joace cărți... Bătrînu’ căpitan Manning — s-a dus și el — îi invita pe toți o dată la două săptămîni să joace whist, uneori la cîte trei sau patru mese și le servea vin și prăjituri sau făcea un punch fără egal și puneă în el și portocale și lămîi ; știa el cum ! A rămas burlac cîte zile a avut, sărmanu’ căpitan, da’ știa să fie o gazdă minunată... îmi amintesc că într-o seară jucau cu toții și când s-a servit vinu’, el a vărsat din greșeală paharu’ pe rochia vernil de moar natural a dom’soarei Martha Lorimer și i-a făcut pe doi clini niște pete cît toate zilele. A doua zi, domnișoara trimite cu noaptea-n cap după mine să văd dacă nu știu ceva care să scoată petele, da’ eu nu știam, deși mă

pricep să scot petele de grăsime de pe aproape orice fel de material. Am încercat cu spirt, cu bicarbonat, cu soluție de amoniac, am clătit-o în apă multă, am călcat-o și când am terminat cu ea arăta mai prost ca la-nceput. Biata dom'șoară Lorimer era necăjită foc, da' după o vreme mi-a zis : „Judith, o lăsăm baltă, da' dacă-ți faci cLidva o zi liberă, să vii s-o descoasem și să facem din ea o cuvertură”. Am văzut cuvertura asta ultima dată când am fost în camera dinspre nord a dom'șoarei Rebecca. Dom'șoara Martha era mătușa ei ; matale n-ai cunoscut-o ; s-a prăpădit 'nainte să fi mătăluță meii măricică. Mătasea aia i-o adusesse din călătoriile lui pe mare bătrînu' căpitan Peter Lorimer, frate-su, care le-a lăsat lor toată averea și ea a purtat-o drept cea mai bună și mai puțin bună rochie a ei vreme de unșpe ani. Arăta ca nouă și n-ar fi descusut-o ea pentru nimic în lume, dacă ar fi reușit s-o curețe. Ea am zis că ce se întîmplase era o adevărată rușine, da' lucrurile au luat o întorsătură ciudată. Căpitanu' Manning i-a adus un material de la Boston și a zis că-l achită cînd mai trece pe-acolo. Ea n-a vrut să-l primească, da' el să nici n-audă una ca asta ; tare mai era mină largă căpitanu', zău așa. Cînd să facă rochia, am ajutat-o și eu pe Mary Ann Simms, croitoreasa, și ea, biata, s-a dus demult. Era un material maro și arăta foarte bine, da' a prins luciu la purtat și atunci, 'nainte de-a muri, dom'șoara Martha a făcut din ea un fel de pelerină scurtă.

Doamna Patton ne-a servit o prăjitură delicioasă cu multe mirodenii și ne-a spus că era făcută după o rețetă veche, adusă de bă- trîna doamnă Chantrey Brandon tocmai din Anglia, că ține un an de zile și că întotdeauna avea în casă prăjitură din asta, acuma că-și putea permite ; bănuia că știm că domnișoara Katharine o trecuse și pe ea în testament, cu mult înainte de-a se îmbolnăvi.

— Cu ce mi-a dat ea nu mai mi-e teamă de sărăcie, ne mărturisi doamna Patton. Aș minți dacă aș spune că nu mă gîndeam ce rău o să fie de mine cînd o s-ajung așa de bătrînă, încît să nu mai pot cîștiga un ban. Uite-așa, n-am putut pune nicicînd prea mult deoparte și pentru o femeie care vine dintr-o familie respectabilă e greu să ajungă la sfîrșitu' vieții o cerșetoare ; da' mătușa matale, dom'șoară Kate, s-a gîndit și ea la asta și tare mai îi sînt recunoscătoare că stau așa bine și la casa mea, lucru pe care nu

l- aş fi putut face dacă nu era ea. După ce-am aflat de testament, dom'şoara Rebecca Lorimer mi-a spus „Ce părere ai, doamnă Patton ? ! Cum crezi că te-ar fi lăsat prietenii să duci lipsă de ceva ? “ Şi eu i-am zis „Prietenii mei sînt foarte milostivi — domnu' să-i binecuvînteze ! — da' eu mă simt mai bine să ştiu că mă descurc singură decît să fiu îndatorată la alţii”.

După această lungă vizită am trecut pe la poştă şi, în drum spre casă, ne-am oprit puţin la cimitirul pe care îl observaserăm în ziua precedentă ; şi pentru prima oară ne-am aşezat pe banca de piatră din zid la umbra unui arţar, unde, după aceea, de atîtea alte ori, aveam să aşteptăm sosirea poştei, sau să ne odihnim la întoarcerea din lungile noastre plimbări. Era un loc ferit şi plăcut ; îmi amintesc că acolo ne citeam toată corespondenţa.

Trebuie să vă spun cîte ceva despre acest cimitir din Deephaven, fiindcă, într-adevăr, prezenta un interes nesecat şi nici nu ştiu cit timp ne-am petrecut citind lungile epitafuri de pe pietrele funerare şi încercînd să descifrăm inscripţiile care adesea erau atît de vechi şi de şterse, încît de-abia puteam desluşi ici-colo cîte o literă. Era un colţişor uitat de lume, cu tufe răzlete de salcîm şi sumac risipite de-a lungul împrejuririi şi cu un şir de ulmi bătrîni şi falnici, care marcau locul pe două laturi. Iarba crescuse înaltă şi încîlcită, iar majoritatea pietrelor funerare stăteau înclinate într-o parte sau alta, unele fiind chiar căzute la pămînt. Într-un colţ se adunaseră cîteva monumente frumoase aparţinînd unor familii vechi, printre care cel care indica mormîntul domnişoarei Brandon arăta atît de nou şi sclipitor, încît părea de-a dreptul nepotrivit. „Ar fi trebuit de la bun început să aibă o tentă mai închisă, ca celelalte”, zise Kate într-o zi ; „dar cred că foarte curînd o să ajungă să arate la fel”.

Multe din pietrele funerare erau închinatelor celor dispăruţi pe mare şi în majoritatea cazurilor se menţiona şi numele vasului respectiv, care astfel rămînea în amintirea oamenilor ; şi simţeau tot atîta interes pentru *Starlight* *, vasul scufundat în largul Capului Bunei Speranţe, ca şi pentru bietul marinăr care avusese nenorocul să facă parte din echipajul lui. Erau zeci de astfel de inscripţii şi altele perpetuînd faima unor onorabili gentlemen care

---

* Sclipire de stea (engl.).

fuseseră membri ai Consiliului Maiestății Sale sau inspectori ai pădurilor Maiestății Sale, sau vameși ai Regelui[†] în localitatea Deephaven. Unele epitafuri erau deosebit de frumoase, dovedind acea afecțiune pentru prietenii dispăruți, acea dorință de a le face dreptate, de-a aduce prinos de recunoștință virtuților și valorii lor, care este atât de emoționantă și atât de evidentă chiar și în spatele expresiilor stranie și rigide și a cuvintelor convenționale alese pentru a fi săpate în piatră și la care, atât de curînd, se vor uita nepăsători ochii fără lacrimi ai străinilor. Adesea rețineam unele nume și, de la cunoștințele noastre mai în vîrstă, afluam povestea vieții celor care le purtaseră. În felul acesta am auzit o mulțime de lucruri pe care nu le vom uita niciodată. Ce fascinante sînt poezia, tragismul și aventura pe care le poți descoperi într-un prăfuit orașel de provincie, deși, pentru a te bucura într-adevăr de viața de fiecare zi, trebuie să dorești să studiezi viața și natura umană, să-ți placă să observi și să cugeți asupra unor lucruri simple și să manifesti un interes instinctiv pentru ceea ce altor ochi li s-ar putea părea șters și plictisitor.

Dar să ne întoarcem la doamna Patton. În drum spre casă, după prima noastră vizită la ea, ne-am oprit să vorbim cu doamna Dockum, care s-a și grăbit să spună că ne văzuse intrînd la „Văduva Jim”.

— Săritoare femeie, zise doamna Dockum, totdeauna s-a bucurat de respect. Îi merge gura cu o ușurință nemaipomenită. N-am văzut altă femeie să vorbească așa ; da' unde mai pui că are și ce spune, ceea ce nu-i căzu' cu toată lumea. Vecină bună, se descurcă totdeauna cu ce are. Cu bărba-su s-a chnuit mult — un bețiv și-un nestatornic a fost toată viața. Ați observat, cred, creștătura aia de pe tîmpla ei ! Așa i-ar fi plăcut dumnealui s-o omoare ; a zvîrlit în ea cu o sticlă.

— *Cum așa !* exclamarăm și eu și Kate foarte contrariate.

— Nu-i place s-o întrebe nimeni de treaba asta, dă-ntr-o seară, cînd stăteam la taclale cu ea și cu 'Manda Damer, mi-a spus cu gura ei toate amănuntele. Eu știam că el a lovit-o, fiindcă după aia ei i s-a făcut rău. În dimineața aia tăiașe niște castraveți pentru micu'

[†] Este vorba de regele Angliei, căruia îi erau supuse cele 13 colonii americane înainte de cîștigarea independenței recunoscută de către Anglia și Franța prin Tratatul de la Versailles din 1783.

dejun, că bărba-su tare se mai da-n vînt după castraveți, numa' că a mai vrut și niște oțet. S-a ntimplat ca-n coridoru' spre pivniță să fie două sticle ; amîndouă la fel ; da' una era cu oțet și alta cu resturi de băutură lăsată de pe vremea cōsitului. El ia taman sticla asta și se-apucă repede să toarne și numa' ce ies din ea tot felu' de musculițe și semințe și el face vînt sticlei și-o aruncă în nevastă-sa, de-o lovește unde se vede cicatricea ; poți să-ți bagi și degetu' în creștătură. A zis c-a vrut să spargă sticla de ușă, da' că sticla a luat-o cîș sau cam așa ceva. Eu n-am cum să știu, asta-i sigur — (gînditoare). Biata femeie zicea că-n dimineața aia omu' ei era în toane bune ; vezi bine, era prea devreme și nu apucase să-i sară încă muștaru' ; da' bine-nțeleș, avea o fire aprinsă și atîta băutură băgată în el n-avea cum s-o facă mai domoală. Cînd s-a măritat cu el, ea și-a făcut mari speranțe. Om 'nalt, de mai bine de șase picioare *, roșu-n obraji și drept ca un pin norvegian ; avea o fermă bună, moștenită de la taică-su, iar maică-sa se trăgea dintr-o familie bună, da' el a murit dator ; băga-n el băutură ca-ntr-un butoi. Da, ce rușine ! O femeie de treabă ; o bună enoriașă ; totdeauna respectată ; de folos bolnavilor...

Era curios să observi în acest mic și pitoresc orașel de pescari de pe malul mării cît de clar se delimitau straturile societății. Așezarea se mîndrea cel mai mult cu faptul că fusese cu mulți ani în urmă reședința unui anume guvernator Chantrey, bogat armator și mare negustor în compania East India †, a cărui faimă și măreție erau aproape fabuloase. După moartea lui, casa îi fusese distrusă de un incendiu, ceea ce constituia pentru localnici un nesecat izvor de regrete și nu încape îndoială că dacă ar mai sta și azi în picioare ar rivaliza cu oricare din ruinele Lumii Vechi.

Cei mai în vîrstă, deși în mare măsură responsabili de consecințele prezente, ocoleau cuviincios subiectul și vorbeau cu mîndrie despre strălucirea vieții pe vremea străbunilor, adică a vechilor familii din Deephaven. Cred că și lui Kate și mie ni s-au dat cel

---

* Peste 1,84 m.

† *Compania Indiilor de Est (East India Company)* la care se referă textul este o companie înființată în 1600 și dizolvată în 1874, autorizată de guvernul britanic să se ocupe de comerțul cu Indiile de Est, înțelegînd prin aceasta partea de sud-est a continentului asiatic, inclusiv Indonezia și arhipelagul Malaysia. Companii similare au fost autorizate de guvernul olandez (1602—1798), francez (1664—1769) și danez (1729—1801).

puțin o sută de asigurări că guvernatorul Chantrey ținea un valet, iar soția lui, Lady Chantrey, o cameristă, și că guvernatorul avea un unchi în Anghia care era baronet ; și bănuiesc că acesta trebuie să fi fost motivul pentru care noii noștri prieteni dovedeau atita interes pentru nobilimea engleză ; se simțeau, fără îndoială, îndreptățiți la locurile din imediata apropiere a tronului. Pe vremuri existau la Deephaven cinci familii cu trăsura la scară ; se organizau baluri la guvernator și tot felul de distracții regești la alte case mari; în tot ținutul nu există persoană cu adevărat distinsă care să nu vrea să-și dovedească legăturile directe sau indirecte cu Deephavenul.

Ni s-au arătat pivnițele casei Chantrey și terasele, câteva tufe de liliac și maiestuoasele șiruri de ulmi. Au mai rămas încă în ^picioare două din depozitele guvernatorului, dar cheiurile în ruină se năruie cu repeziciune și sînt aproape pustii, exceptînd prezența unor băieți cu picioarele goale, care la orele fluxului stau pe margini și pescuiesc. Marele bărbat și consoarta lui își au în cimitir un monument impunător. Sînt sigură că dacă ar mai trăi rude de-ale guvernatorului, s-ar bucura în Deephaven de mult mai mult respect decît ar presupune principiile unui guvern republican ; dar familia s-a stins încă demult și am auzit, deși nu este un subiect despre care să vorbești cu ușurință, că fiii nu s-au arătat demni de nobila lor obîrșie și toți au sfîrșit-o fără pic de glorie.

Mai rămăseseră cîțiva reprezentanți ai vechilor familii, care erau tratați cu multă cinste de restul localnicilor, deși asemenea dama- nilor din Scriptură erau niște ființe foarte firave.

Deephavenul nu mai este la modă. Nu și-a mai putut reveni după efectele embargoului din 1807 * și gura portului a fost treptat astupată de un banc de nisip. Deși pescuitul oferă cît de cît de lucni băștinașilor, el nu este nici pe departe atît de avantajos incît să atragă și oameni din alte părți. Dar

---

* Impus cu scopul de a proteja comerțul american prejudiciat de conflictul dintre Anglia și Franța, embargoul instituit din decembrie 1807 pînă în martie 1809 a interzis timp de un an orice formă de comerț cu alte țări, după care a limitat restricția doar la comerțul cu Franța și Anglia. Efectele embargoului s-au dovedit dezastruoase în special pentru Noua Anglie, a cărei prosperitate economică se baza îndeosebi pe cîștigurile realizate din comerțul maritim. Embargoul a fost lovitura care a declanșat declinul rapid al majorității orașelor cunoscute odinioară drept porturi înfloritoare.

în Deeaphaven nimeni nu se dă în vînt după distracții și dacă, din cînd în cînd, se întîmplă ca cineva să aibă un gust atît de vulgar încît să prefere o viață mai activă, se vede nevoit să o caute în altă parte și după aceea se vorbește despre respectiva persoană cu un fel de milă. îmi amintesc și acum foarte bine cum într-o zi, povestind despre un nepot al ei care o apucase pe căi greșite, văduva Moise mi-a spus : „N-am priceput niciodată ce l-a făcut să lase atîtea avantaje și să se ducă taman hăt la Lynn și să-și mai ia și plozii cu el. Unde mai pui că aici locuiau la o aruncătură de băț de casa de rugăciuni !”.

Două familii din orășel aveau cîte un schooner, iar 'Bijah Man- ley și Jo Sand aveau un trauler ; la chei mai erau cîteva schoonere și un mic bric care se dezmembrau încetul cu încetul. De fapt, întregul Deeaphaven arăta mai mult sau mai puțin pe ducă. Cît era țărmul de lung, vedeai fel de fel de vase, lotci și baleniere lăsate pradă unei morți lente. O barcă veche îmi inspiră întotdeauna ceva jalnic. Dacă barca de care m-am servit și la care am ținut n-ar mai fi bună de nimic, mi-aș lua adio de la ea, aș pune să fie dusă în largul mării și scufundată ; n-ar fi în nici un caz lăsată să se facă țandări la chei.

Pînă și pescarii de rînd simțeau o satisfacție și păreau că își dau seama cît sînt de privilegiați ca locuitori ai Deeaphavenului; dar printre cei nobili și cei mai înstăriți se cuibărise o mîndrie pătimașă pentru familia lor și pentru trecutul orășelului, un dispreț și o milă aproape nedisimulate pentru toți cei obligați să trăiască în alte colțuri ale lumii. Se recunoștea faptul că existau și cîteva dezavantaje

— cum ar fi, de pildă, cele zece mile și mai bine pînă la calea ferată — dar, cum spunea domnișoara Honora Carew, tonul dat de societatea aleasă din Deeaphaven fusese întotdeauna la mare înălțime și era foarte bine că la ei nu pătrunsesse niciodată nici urmă de vreo manufactură. Ea însăși nu putea fi îndeajuns de recunoscătoare pentru faptul că printre locuitorii Deeaphavenului nu se număra nici un nesuferit de străin.

— Totuși, se aventură Kate într-o bună zi, nu v-ar place să aveți în oraș și niște figuri noi și simpatice ?

— Bineînțeles că da, răspunse domnișoara Honora, cu oarecare ezitare. Eu am fost sociabilă de cînd mă știu, dar nu uita că vara ne vin întotdeauna oaspeți și că, în plus, am început și eu să îmbătrînesc. Nu mai

simt cîtuși de puțin nevoia să-mi largesc cercul cunoștințelor.

Domnișoara Honora și doamna Dent avuseseră o tinerețe foarte veselă și frumoasă. Dintre toate prietenele noastre din Deephaven, erau cele mai legate de lumea din afară și se interesau cel mai mult de ea ; dar și ele erau foarte mulțumite să stea acasă cu scrisorile, cărțile și tricotatul lor, să citească din scoarță în scoarță revista *Littell* și „revista nouă”, cum ziceau ele revistei *Atlantic*.

Familia Carew avea legături de prietenie foarte strînse cu preotul și sora acestuia și din acest cerc mai făceau parte încă vreo două persoane. Așa, de pildă, era domnul Joshua Dorsey, care își lega părul la spate într-o coadă, era surd și purta un baston mare care aparținuse venerabilului său tată, un bărbat mult mai înalt decît el. Era politicos cu Kate și cu mine, dar n-am reușit niciodată să-l cunoaștem prea bine. În fiecare luni seara se ducea să joace whist cu soții Carew și de obicei o dată pe săptămînă ieșea la pescuit. Începuse să practice avocatura, dar între timp își pierduse auzul și totodată iubită sa se îndrăgosti, și încă peste măsură, de altcineva ; după care el se retrase din viața activă. Avea o bibliotecă frumoasă pe care ne-a invitat s-o cercetăm. Erau acolo o mulțime de cărți noi, dar alături de volumele vechi și îngălbenite de eseuri, predici și lucrări mai puțin pretențioase editate în mai multe volume, aceste cărți te frapau ca fiind prea înzorzonate și strălucitoare în copertile lor noi-nouțe.

O verigă importantă în societate era văduva Tully, care fusese timp de patruzeci de ani mult respectata menajeră a bătrînului căpitan Manning. Cînd acesta muri îi lăsă în folosință casa lui și strana familiei, pe lîngă o rentă anuală. Viața domnului Tully părea a fi un mit. La început, cînd venise să locuiască la Deephaven, văduva era foarte afectată ori de cîte ori se vedea nevoită să vorbească despre el și întotdeauna se descria pe sine ca pe o persoană cu relații influente și care cunoscuse zile mai bune. Dar cînd se enerva, mai scăpa cîte o greșeală gramaticală și pe șoptite umbla zvonul că înainte ținuse un pod cu taxă într-un orașel din Connecticut ; deși misterul existenței ei anterioare nu va fi probabil nicicînd rezolvat. Purta doliu după căpitan de parcă ar fi fost văduva lui și trata cu vădită condescendență pe cei din oraș, în timp ce la rîndul ei era tratată cu multă condescendență de

către familiile Carew și Lorimer. în general, ocupa o poziție foarte asemănătoare cu cea deținută de doamna Betty Barker în Cranford *. Și, într-adevăr, multe ne aminteau, lui Kate și mie, de acest orașel vrednic de toată stima. Am auzit că mătușa Kate, domnișoara Brandon, nu apreciasse niciodată meritele doamnei Tully și că de la moartea ei, aceasta fusese mai des primită în societatea celorlalți.

Parcă toate pendulele din Deeaphaven și o dată cu ele toți oamenii înțepeniseră cu ani în urmă ; așadar, oamenii continuaseră să facă la nesfârșit exact ceea ce făcuseră în ultima săptămână a acelei existențe lipsite de orice ambiție. Hainele li se păstrasera formidabil de bine și bani n-aveau nevoie să câștige de vreme ce aveau așa de puține ocazii să-i cheltuiască ; erau într-adevăr câteva familii ale căror mijloace de subsistență păreau tot atât de străvezii precum un balon. Tineri nu existau, cel puțin noi n-am cunoscut nici unul, deși câțiva veneau duminică la biserică de pe la fermele mai îndepărtate sau „de la țară”, cum am învățat și noi să spunem. Familiile de pescari de-a lungul țărmului mai aveau câțiva copii, dar peste câțiva ani Deeaphavenul se va trezi locuit doar de două categorii de vîrstă din cele trei consfințite de veacuri.

Cît despre prima noastră duminică la biserică, în zadar v-aș ruga să vă imaginați încîntarea simțită de noi cînd am auzit chiar înainte de-a începe slujba pe cineva acordînd o viola da gamba. Ne-am strîns emoționate mîinile și ne-am ridicat privirile spre spațiul rezervat cîntăreților și de-abia după aceea am îndrăznit să ne uităm una la alta. Era mai mult decît speraserăm. Mai aveau o vioară, un flaut și un cor de femei și bărbați, deși era de așteptat ca psalmii să fie cîntați de toți cei prezenți.

Totul era încîntător, căci aparținea unor vremi apuse. Strana noastră era pătrată și se afla lîngă o fereastră deschisă care dădea spre mare. De unde stăteam, îi vedeam pe toți cei prezenți și fiindcă sosiserăm cam prea devreme, îi urmăream cu mare interes pe noii-veniți. Membrii aristocrației din Deeaphaven își făceau intrarea cu pași maiestuoși,

---

* Domnișoara Betty Barker este unul din personajele romanului *Cranford* (1853) al scriitoarei engleze Elizabeth Cleghorn Gaskell (1810—1865). Ca și Deeaphavenul, Cranfordul este un orașel imaginar, construit după modelul unui sat patriarhal din Cheshire, un comitat în nord-vestul Angliei. Ritmul și calitatea vieții în Cranford sînt foarte asemănătoare cu cele descrise de Sarah Orne Jewett, referitor la obștea din Deeaphaven.

altă ocazie nici nu aveau să-și etaleze în public necontestata lor demnitate.

Mulți oameni veneau la biserică în căruțe vechi, joase, care scârțâiau din toate încheieturile, cu niște cuverturi uzate din piele de bivoliță, așternute peste banca din față sub care se vedea finul pentru calul bătrîn, șovăitor și somnoros. Cîțiva dintre fermierii mai tineri și soțiile lor aveau căruțe înalte, strălucitoare și bice lungi, pe care uneori le aduceau cu ei în biserică. își opreau căruțele chiar la treptele bisericii, conștienți că toată lumea îi remarcă și îi invidiază. Cînd intrau aveau o mină sfoasă, căci, timp de cîteva minute după ce-și ocupau locurile, simțeau, fără îndoială, toate privirile atîntite asupra lor. dar după un timp erau iar în largul lor și cercetau cu ochi critic pe noii-veniți.

Pe noi, cel mai mult ne interesau bătrînii. „Observi ce multe bătrîne sînt față de numărul bătrînilor ?” îmi șopti Kate. Și ne-am întrebat dacă nu cumva soții și frații lor muriseră înecați, dacă nu era poate trist pentru ele să privească marea albastră, însorită, de dincolo de mlaștini și dacă pînzele albe din depărtare nu le aminteau de niște corăbii care nu se mai întorseseră nicicînd în port la Deephaven sau de bărci cu pescari care nu mai reveniseră nicicînd la țarm.

Tinerii se gîteau cu ceea ce credeau ei că este ultima modă, dar femeile mai în vîrstă erau de regulă adevărate relicve ale vremurilor apuse, atît în ce privește îmbrăcămîntea, cît și comportamentul. Veneau la biserică în rochii din mătase moale, subțire, care fuseseră probabil aduse de peste mări cu ani în urmă și aveau guleri late prinse în ace de care era fixată cîte o buclă de păr. Aveau bonete mari, negre, unele din ele cu calota tare, așa cum Kate și cu mine nu mai văzuserăm din copilărie. Purtau cu sfînțenie demodatele vâluri mari din dantelă și uneori în duminicile mai frumoase își puneau șaluri albe din crep de China cu franjuri subțiri ; vreo două sau trei asemenea șaluri fuseseră vopsite în negru și dădeau bătrînelor care le purtau un aspect șters și umil, atîrnînd pleoștite, fără nici o speranță. Am remarcat adesea eșarfe foarte frumoase, fără de care nici o femeie din Deephaven nu se considera îmbrăcată elegant. Uneori purtau eșarfe roșii din India, în ciuda faptului că era cald afară, dar nouă ne plăceau cel mai mult unele făcute din fișii lungi de mătase, pe margini și la capete cu broderii stranii în culori

sterse. Cred că pe vremuri fusese o adevărată modă în Deephaven să faci asemenea eșarfe și nu m-ar surprinde să aflu că asta se întâmpla cu mulți ani înainte să vină moda cu modelele de broderie pe canava.

În duminicile călduroase, noile noastre prietene purtau întotdeauna mănuși negre fără degete, iar multe dintre ele aveau mici săculețe cochete de diferite forme, conținând o batistă împăturită meticolos și o gustare frugală formată din semințe de chimen sau pastile albe sau roșii de mentă. Ce n-aș da să le vedeți cu propriii ochi pe văduva Ware și pe domnișoara Exper'ence Huli, două surori bătrâne, a căror prezență de-a dreptul ne-a încântat și pe care le-am văzut în această primă dimineață de duminică apropiindu-se cu pași

șovăielnici la adăpostul a două umbrele de soare, ultimele reprezentante ale unor exemplare în rest dispărute.

Lingă noi stăteau doi sau trei bătrâni. Erau marinari, — în privința marinarilor e greu să te înșeli, — și aveau niște figuri neobișnuit de stranii și îmbătrânite, de parcă ar fi făcut parte din echipajul de pe vasul *Mayflower* *, sau ar fi străbătut mările împreună cu nordicii pe vremea lui Harold Harfager și a tovarășilor lui. Fuseseră biciuiți de vânturile aspre ale atîtor ierni, pîrjoliți de soarele atîtor veri și udați de apa sărată a mării, încît mîinile și fețele lor arătau ca o piele tăbăcită, brăzdată de cîteva cute adînci în loc de riduri. Aveau ochi albaștri spălăciți, iuți și ageri ; părul arăta ca algele fine care se prind de scoici și de rădăcinile de varec. Acești amici ai noștri stăteau solemni în stranele lor și cînd nu moțăiau se uitau la preot fără să clipească și cîntau cu niște voci ca șuieratul vîntului, strecurînd din cînd în cînd cîte o notă gravă.

N-ați văzut niciodată figuri care par de modă veche ? O mulțime de oameni în biserica din Deeplaven arătau de parcă trebuiau să fie — dacă nu anormal de bătrîni — cel puțin copii fidele ale unor strămoși îndepărtați. Mă întreb dacă nu e posibil ca trăsăturile și expresiile să poată fi reproduse aproape perfect. Figurile acestea nu erau figuri americane moderne, ci aparțineau mai degrabă zilelor de început ale țării, vechii epoci coloniale. Auzeam deseori cuvinte și expresii bizare, pe care nu le mai întîlniserăm decît în cărți vechi. Se folosea mult jargonul marinăresc ; chiar și noi am prins fără să vrem o mulțime de expresii, pe care le-am folosit după aceea spre marele amuzament al prietenelor noastre ; dar erau și multe pro- vincialisme specifice, iar la unii din cei care trăiau la ferme izolate, departe de mare, am remarcat adesea cuvinte pe care le întîlniserăm în operele lui Chaucer și le studiaserăm la școală în orele de literatură engleză. La Deeplaven, nimic nu scăpa mai mult sau mai puțin de influența

---

* *Floare de mai* (engl.) este numele vasului care la 21 noiembrie 1620 a ancorat lingă tîrmul pe atunci încă neexplorat al Noii Anglii, în dreptul actualului port Princetown, avînd la bord un grup de 102 protestanți englezi (41 bărbați, restul femei și copii), majoritatea meșteșugari, plecați inițial din Anglia în urma persecuțiilor religioase.

mării; preotul vorbea de nenumărate ori despre Petru și tovarășii lui pescari și se ruga din tot sufletul în fiecare duminică dimineată pentru cei plecați pe mare. În predicile sale făcea deseori trimiteri și dădea nenumărate exemple de felul acesta și mă îndoiesc că dacă Biblia ar fi fost scrisă exclusiv în ținuturi aflate departe de mare, s-ar fi bucurat de prea multă prețuire în Deephaven.

Corul suna foarte caraghios, căci majoritatea vocilor aparțineau unor oameni bătrâni a căror epocă de glorie apusese demult, viola da gamba se făcea mult prea auzită și avea tendința de-a o lua înaintea vocilor, în timp ce vioara rămânea în urmă. Undeva, în cealaltă parte a bisericii, am auzit o voce stridentă, care se ridica mult deasupra tuturor celorlalte, ascuțită ca un ac și ușor dogită, alimentată de o respirație nepuizabilă. Se ridica și cobora vitejește și zăbovea îndelung la notele înalte. Parcă era bocetul prevestitor de moarte, singurul care răsună limpede în urechile celui destinat să piară. Ulterior am făcut cunoștință cu posesoarea vocii și am descoperit cu stupeoare că era o biată văduvă, care, cu boneta mare, neagră și cu vâlul ei patetic, cernit, aducea cu un gândac negru, subțire. Arăta de parcă ar fi uitat cine este și vorbea cu un glas tinguios ca și cum și-ar fi. cerut permanent scuze, dar am auzit că avea o fire la fel de aprigă ca vocea și la fel de îngrozitoare precum furtunile echinoctiale.

Lângă biserică se afla casa parohială, unde locuia domnul Lorimer și nu departe de ea, vechea casă Lorimer ocupată acum de domnișoara Rebecca Lorimer. Cine nu era din Deephaven s-ar fi putut întreba de ce preotul și sora lui nu locuiau împreună, dar, de îndată ce stăteai în orașel citva timp, înțelegeai numaidecît. Cei doi țineau foarte mult unul la celălalt, duminica preotul lua masa la domnișoara Rebecca, iar ea venea întotdeauna miercurea să stea cu el toată ziua, dar fiecare își conducea gospodăria proprie cu hotărîre și demnitate. După părerea mea, casa domnului Lorimer nu lăsa să se întrevadă în nici un fel absența unei stăpîne, tot așa cum nici casa surorii lui nu trăda lipsa grijei și autorității unui stăpîn.

Membrii familiei Carew ne erau prieteni foarte apropiați și fuseseră și cei mai buni prieteni ai domnișoarei Brandon. Am aflat că între domnișoara

Brandon și domnișoara Lorimer existase dintotdeauna o anumită răceală și că deși se vizitau și își vorbeau politicos, politetea lor era distantă și nimeni n-ar fi putut zice că cele două se admirau reciproc. Ne-am pus la curent cu întregul istoric al neînțelegerii care data de zeci de ani, pornind de la domnișoara Honora Carew, dar întotdeauna ne-am străduit să ne prefacem că habar n-avem de toată cearta și cred că domnișoara Lorimer se convinsese că cel mai bine era să nu se mai vorbească de ea și tot ce-a fost să fie dat uitării. N-ar fi fost în spiritul adevăratei curtoazii din Deeaphaven să fie Kate prejudiciată din cauza mătușii ei și de aceea domnișoara : Rebecca își păstră pentru sine resentimentele, ceea ce ne inspiră un mare respect, întrucât știam că ea considera că are dreptate ; I deși cred că nu se ajunsese niciodată la o ceartă deschisă între aceste | distinse aristocrate.

Domnișoara Honora Carew, domnul Dick și sora lor mai mare, doamna Dent, își găsiseră un cămin tihnit și liniștit în vechea casă a

familiei Carew. Doamna Dent a zăcut mai tot timpul cât am stat noi la Deeaphaven, dar probabil că fusese la vremea ei o femeie splendidă și chiar și acum, când am cunoscut-o noi, nu se dovedi deloc plictisitoare. Își îngropase și soțul și copiii și, cu câțiva ani înainte de vacanța noastră acolo, renunțase la casa ei din oraș și se întorsese să locuiască la Deeaphaven. Domnișoara Honora — scumpa de ea ! — fusese una din cele mai vesele și mai strălucite fete din oraș și o dată cu trecerea anilor nu-și pierduse nimic din veselia și strălucirea ei. Rămăsese și la fel de sociabilă, deși se simțea acum atât de mulțumită în liniștitul Deeaphaven și cred că îi plăcea să ne asculte pe Kate și pe mine istorisindu-ne întâmplările la fel de mult cum ne plăcea și nouă s-o auzim vorbindu-ne despre tinerețea ei.

Treceam pe la ea aproape în fiecare zi. „Domnul Dick”, cum îi spuneau ele fratelui lor, făcuse la un moment dat negoț în Indiile de Est și adusese sau trimisese de-acolo o mulțime de obiecte rare, precum și porțelanuri minunate, care dădeau casei o notă aparte. Fusese extrem de bogat, dar pierduse o mare parte din bani și atunci se întorsese acasă. Vecinii însă continuau să creadă că posedă o avere princiară.

Ii plăcea mult să citească și să studieze și nu renunțase la aceste plăceri nici când se ocupase de afaceri, iar acum își petrecea majoritatea timpului în bibliotecă. El și domnul Lorimer aveau divergențe de opinii asupra anumitor chestiuni de teologie și asta îi făcea să se bucure și mai mult unul de compania celuilalt și le provoca o mare plăcere, întrucât după o serie de argumente fiecare era sigur că îl dăduse gata pe celălalt sau urmau o Serie de victorii și înfrângeri care făceau ca viața să le pară extraordinar de interesantă și importantă.

Domnișoara Carew și doamna Dent aveau o adevărată comoară de brocarturi, dantele și podoabe vechi pe care într-o zi ni le-au arătat, povestindu-ne despre fostele lor posesoare ; sau dacă se întâmpla să fi fost chiar ele acelea, nu exista să nu-și amintească cine știe ce amănunt pe care le făcea plăcere să-l discute între ele și apoi cu noi. N-o să uit niciodată prima seară când am luat ceaiul cu ele ; am rămas foarte impresionate, deși nu s-a întâmplat nimic deosebit. Ceaiul l-a servit o slujnică de modă veche și după aceea ne-am așezat la tacale admirând grădina în lumina amurgului. Era o încintare să ți se servească ceaiul în felul acesta. Mă întreb dacă un asemenea ritual n-a fost aproape cu totul dat uitării. Ce plăcere pe noi să ne alegem măsuțele de ceai ! A lui Kate avea pe tăblie alaiul unui mandarin, iar a mea. un stol de păsări și o pagodă. De-atunci le-am mai folosit adesea, fiindcă domnișoara Honora ne-a invitat să venim la ele la ceai ori de câte ori ne făcea plăcere. Odată, într-o scrisoare, cineva a îndrăznit să numească Deephavenul „un orașel nenorocit de provincie” și ce jignite ne-am simțit ! în casa aceea, de pildă, puteai găsi cea mai bună societate, cele mai bune maniere și o edu-

ca ție aleasă, iar dacă mi-ați cere să vă spun ce înțeleg prin cuvântul „doamnă”, v-aș ruga să mergeți, dacă puteți, să faceți o vizită domnișoarei Honora Carew.

După un timp, sora mai mare zise : „Dragile mele, noi întotdeauna la ora nouă citim deja rugăciunile, fiindcă de la un timp trebuie să mă culc devreme”. Și apoi își făcură apariția servitorii și ea începu cu glas solemn să citească psalmul „Domnul este păstorul”, care mie întotdeauna mi-a plăcut foarte mult, iar măi

apoi domnul Dick dădu citire unor rugăciuni din cele care se citesc de obicei în familie.

După ce i-am urat noapte-bună doamnei Dent, am mai rămas să vorbim cu domnișoara Honora. Și, în drum spre casă, pe străduța tăcută luminată de razele lunii, ne-am mărturisit ce mult ne plăcuse seara aceea, fiindcă într-un fel casa și cei ce locuiau în ea nu aveau nimic de-a face cu prezentul sau cu iureșul vieții moderne. De-atunci nu mi s-a întâmplat să aud psalmul fără să-mi amintesc de noaptea aceea de vară la Deeaphaven, de încăperea frumoasă, de modă veche, de noi două, de Kate și de mine, care ne simțeam atât de tinere și mondene, de flacăra palidă a luminărilor, de cartea veche și de vocile care rosteau „Amin”.

În afară de aceasta și de casa Brandon mai erau în Deeaphaven și alte case vechi și frumoase, deși casa Brandon rămâne cea mai impunătoare. Vreo două-trei case lăsate pradă paraginei erau pustii și, bineînțeles, se zicea că sînt bîntuite de stafii; ni s-a povestit totul despre acele stafii și de ce și cînd ies să se plimbe. De-atunci Kate și cu mine ne-am străduit, în zadar, să dăm uitării unele din superstițiile localnicilor. Le era o frică nebună să facă anumite lucruri vinerea și credeau într-o mulțime de semne, în care continuăm și noi să credem. Cînd luna strălucește puternic și alte persoane devin sentimentale, noi ne amintim doar că asta înseamnă o noapte bună de prins pește.

CĂPITĂNI

Aș considera incompletă prezentarea societății din Deeaphaven, dacă nu v-aș spune cîte ceva și despre bătrînii marinari pe care îi poți vedea, în fiecare dimineață frumoasă, stînd la soare ca țestoasele pe unul din cheiuri. Uneori se strîngea un grup măricel, dar membrii mai puțin consecvenți ai clubului erau mai în vîrstă decît restul și, din păcate, crizele de reumatism se succedau frecvent la Deeaphaven. Am aflat că eticheta cerea să le vorbim cu „domnule căpitan”, dar cred că unii dintre ei obținuseră titlul prin brevet, cînd ajunseseră la vîrsta cuvenită.

Stăteau adunați toți ciorchine, fiindcă mulți dintre ei erau surzi și cînd aveam norocul să prindem cîmpeie de discuție, acestea păreau a fi invariabil despre aventurile lor pe mare sau despre încărcătura

transportată de *Sea Duck, Ocean Rover** sau cine știe ce altă corabie din Deephaven, detaliile respectivelor călătorii, dezastrele și reușitele fiindu-le la fel de cunoscute ca rătăcirile copiilor Lui Israel. Uneori, când căpitanii aveau păreri diferite cu privire la tonajul cîte unei nave căzute cu cincizeci de ani în urmă pradă vînturilor și valurilor, putregaiului sau crustaceelor, izbucneau certuri violente. Trăgeau cu toții din pipe scurte, negre și consumau cantități fabuloase de tutun. E inutil să spun că acordau o atenție exagerată stării vremii. Ce n-am fi dat să ne alăturăm și noi acestor oameni atît de simpatici ! Din păcate însă am descoperit că apariția oricărei persoane din afară producea o tăcere dezaprobatoare și că în mod clar adunarea nu trebuia deranjată. Odată am avut impertinența de-a ne ascunde după colțul magaziei, dar ne-a fost teamă și rușine să mai încercăm și a doua oară, deși conversația auzită s-a dovedit nesperat de edificatoare. Căpitanul Isaac Horn, cel mai în vîrstă și mai înțelept dintre toți, le vorbea despre nu știu ce postav pe care îl cumpăraseră odată la Bristol și pe care proprietarul prăvăliei tot amînase să-l trimită, pînă în clipa cînd să ridice ei ancora.

„S-a-ntîmplat să-mi arunc ochii pe postavu’ ăla“, povestea căpitanul cu o voce tare și groasă, „și cum îl văd, mă apuc să-l blestem pe escrocu’ de englez și echipaju’ stătea și se holba la mine. Tare mai eram pe-atunci iute la mînie... și mai aveam și vasu’ înarmat. Eram deja la o distanță bunicică de țărm, gata s-o pornim. Da’ nu mai avea rost s-așteptăm să se schimbe vîntu’ și-am luat-o ’napoi spre nord. M-am coborît pe țărm și cînd dau odată buzna-n prăvălia lui, nici c-ați văzut individ mai băgat în sperieți ca ăla. A dracului blestemata’ își făcuse socoteala că n-o să-mi bag eu nasu’ să văd marfa ; și ascultați-mă pe mine, chiar c-a fost o-ntîmplare că m-am uitat. «Doamne Sfinte, zice el rînjind și roșu cum e racu’, credeam că la ora asta oți fi deja în larg.» Nici gînd, zic eu, mi-am adus oamenii și este toți pe chei să-ți descarce postavu’ și dacă nu-mi trimiți fuga-fuguța în cînșpe minute marfa care-am tocmit-o și-am plătit-o eu, am să te iau fain-frumos de guler și cît ai zice pește o să

---

* *Rața de mare ; Hoinarul oceanelor* (engl.).

te-arunc unde-i apa mai adîncă. Eram de două ori cît el, pe crucea mea, și puternic, că n-aveam treabă. «Nu vă place ? întreabă el făcînd fețe-fețe. Dacă nu, atunci o să vi-1 schimb !» Mama lui de ticălos ! Să-mi placă ? zic eu, parcă-i țesut de păianjeni din păr de ciine și din lînă de la Ucigă-1 crucea ; și unde mai pui că-i mai aspru ca sibiru' irlandez ; trei fire la un *balot*, îi zic eu."

În mod evident era una din povestirile preferate ale căpitanului, fiindcă am auzit un murmur de aprobare din partea ascultătorilor.

Cu ocazia unei plimbări prin pădure ne-am făcut o nouă cunoștință, pe căpitanul Lant, pe care îl remarcaserăm la biserică și care se alătura și el uneori grupului de pe chei. Tocmai ieșisem din pădure la cîmp deschis și văzînd o casă ne-am dus să cerem niște apă. Acasă era doar căpitanul, care ne-a spus cu glas vesel că deși femeile plecaseră la o înmormîntare, o să ne servească el bucuros. Ne-a adus o cană mare cu lapte și după ce-am luat cîteva înghițituri, ne-am așezat cu toții la umbră. Căpitanul și-a adus din șopronul pentru lemne un scaun cu fundul din papură împletită și s-a așezat în fața noastră cu aerul unui om sigur că va auzi noutăți, că își va face niște cunoștințe noi și plăcute și că ne va putea povesti lucruri care meritau a fi ascultate. Lua tot mai mult înfățișarea unui vrăbioi englez, bătrîn și îndestulat și ciripea din ce în ce mai iute.

„Mare minune c-ați ghicit așa de grabă că-s marinar ; că acu' se fac taman douăzeci de ani de cînd trudesco pe ferma asta ; da' de aia, din cînd în cînd tot cobor la țarm și stau cîte o zi și pescuiesc, ca să nu se pună scoicile pe bătrîna mea barcă. Asta-i ! Tare-mi pare rău că nu stau mai aproape de țarm, ca să mă văd cu oamenii pe care-i știu și să vorbim despre cîte toate. Habar n-aveți ce-n- seamnă asta, da' tare-i pică greu unui bărbat să i se spună «bătrînu' căpitan Lant», să fie, ca să zicem așa, dat uitării cînd se-ntîmplă ceva mai acătări și să-i spună «bunicule- niște amărîți sălțați de cincizeci și de șaizeci de ani și care nu-s cu nimic mai breji ca mine, că nu-s în stare să mai muncească nici ei ferma ; ba unde mai pui că femeile mă bat la cap să bag sama să nu cad și cam așa cumva că mi-s prea bătrîn să mai ies la pescuit ; și

cînd vor să fie mieroase vorbesc ca și cum nu văd că mă lasă puterile și se minunează că ce bine aud. Nicicînd nu m-am dat în vînt să țin o fermă, da' -«dumneaei» tare-și mai făcea inimă rea de cîte ori eram pe mare și ferma asta și alte cîte toate pe deasupra i-au rămas de la frate-su și atunci au sărit toți pe mine și nu m-au slăbit pîn' ce n-am vîndut partea mea la vasu' *Ann Eliza* și n-am venit la țarm pentru cîte zile-oî mai avea. Da' a opta parte la vasu' *Pactolus* tot mi-am ținut și multă vreme am fost administratoru' vasului ăla, numa' că de la ultimul drum la Singapore nu s-a mai auzit de el o vorbuliță. Cînd am rămas pe uscat prima oară, am fost omu' cel mai nenorocit și singur din ciți s-au văzut pe lumea asta.

Ei, da dacă veniți tocma' de la casa Brandon înseamnă că sinteți maestre la mers, nu glumă. Păcat că nu-s femeile acasă. Dacă o știu pe domnișoara Brandon ? Păi cum să nu ; îmi amintesc și de frații și de surorile ei, de maică-sa și de taică-său. Parcă-i văd în fața ochilor cum intrau la casa de rugăciuni, toți mîndri ca Lucifer și drepti ca niște catarge. Domnișoara Katharine comanda unt numa' de la ferma asta. Il duceau în fiecare sîmbătă. Nevastă-mea cred că a fost în casa aia de-o sută de ori ! Care va să zică matală ești nepoata lu' Hathaway Brandon ? (adresîndu-se lui Kate). De cîte ori n-am ieșit cu el la pescuit — cu el și cu Chantrey, frate-su mai mic, care venea imediat după el. Henry, numa' necazuri le-a făcut; a plecat prin țări străine și la urmă s-a făcut preot catolic ; cred că v-a ajuns la urechi. Nu mi-a fost scris să-l mai văd pe domniul Henry, așa ca alții. Din toți, el era cel mai plăcut la vorbă. Mătălută tare mai semeni cu ăi din neamu' Brandon ; le faci cinste, zău așa. Tare bine-mi pare că v-am cunoscut".

I-am pus o mulțime de întrebări despre familiile mai vechi și am descoperit că știa tot ce era de știut despre ele și povestea totul cu mare satisfacție. Am mai aflat că avea povestirile lui preferate și probabil se bucura să aibă niște ascultători noi și interesați. Se pricepea să împingă discuția spre un punct unde aceste povestiri se impuneau de la sine, iar noi îl ajutam cît puteam. în locurile cu oameni mai puțini,

întîmplările și poveștile tuturor se cunosc pe dinafară și de aceea nu mă îndoiesc că bătrînul căpitan fusese luat în rîs de nenumărate ori, cînd să înceapă să-și depene anecdotele lui favorite. O poveste pe care ne-a spus-o în prima zi, asigurîndu-ne că era strict autentică, reprezintă după părerea mea un exemplu remarcabil de modul în care două minți se pot influența reciproc de la distanță. În orice caz mi se pare o poveste demnă de-a fi reținută ; și așa cum am auzit-o din gura bătrînului, rostită cu vocea lui solemnă, cu o mină serioasă și însoțită de gesturi originale, era de-a dreptul impresionantă.

„Cînd eram puștan, începu căpitanul Lant, eram orfan și făceam ucenicie la bătrînu' Peletiah Dan tocma' pe Ridge Road. Era pe vremea ultimului război * ; și el avea un nepot, Ben Dighton, un individ a' naibii de iute și aprig la minie, care plecase pe un vas care făcea piraterie. Bătrînu' lăsa tot după cum vrea Ben ; și-ar fi repezit oricînd copiii, numa' să-i facă pe plăcu' lu' Ben. Asta se-n-tîmpla spre sfîrșitu' vieții lui, cînd începuse să-i ia mintea razna cîteodată'; ș-atuncea se apuca să-l cheme pe Ben și să vorbească aiurea despre el pînă ce-l opreau ăi din jur. Unde mai pui că Ben nu-i muncise nimic în viața lui, da era tare chipeș și arătos și cînd era în toane bune știa cum să-l ia pe bătrîn. Într-o seară, după cc lu' moș Peletiah i-a fost tare râu toată ziua, terminaserăm cina

și stăteam cu toții în bucatărie și el stătea culcat în dormitor cu ușa deschisă spre noi. În vatră ardeau niște tăciuni și lumina cădea pe pat și deodată nu știu ce m-a făcut să-mi ridic ochii și să mă uit într-acolo ; și ce să vezi, moșu' ședea drept cu ochii sclipind la mine ca doi ochi de pisică. «Nu-i lăsați ! strigă el ; *nu-i lăsați* /» ș-atunci cei doi băieți a' lui se reped să-l țină, de teamă că iar îl apucă furiile ; da' el a căzut înapoi pe pat și-a-nceput să plîngă ca un copil. «Of, păcatele mele, se văicărește el, l-au spînzurat, l-au spînzurat pe Ben de capătu' vergii ! Oh, cum au putut să facă așa ceva ; tăiați repede frînghia ! Nu s-a gîndit bietu' de el, da' n-a vrut să facă nici un rău ; s-a pripit și el. Of, Doamne, mi se rupe inima să-l văd atîmînd

---

* Războiul Civil sau de Secesiune (186]—1865).

cu ștreangu' de gît ! Bietu' Ben, spînzurat de capătu' vergii. Lăsați-mă-n pace cînd vă spun !» Andrew și Moses îl țineau cu toate puterile, și erau amîndoi oameni vînjoși, da' o dată sau de două ori mai să le scape ; și unde mai pui că țipa și urla. bietu' de el, ca un animal turbat și p-ormă iar plîngea ca un copil. După o vreme i-au slăbit puterile și s-a lăsat pe pat fără vlagă și zicea numa' «Bietu' Ben !» și «Spînzurat de capătu' vergii !» ; și-a doua zi le-a spus și vecinilor, da' nimeni nu-i da lui prea multă atenție și cînd i-a venit iar mintea la cap, parcă a uitat toată povestea.

Toată vara aia s-a simțit rău, da' cînd să se mai răcească afară l-a luat rău slăbiciunea, cu toate că la vremea lui a fost un orn tare vînjos și de ispravă. Către sfîrșitu' toamnei a căzut la pat și-ntr-o zi, numa' ce vine la el un individ pe nume Sim Decker, care n-avea nici un Dumnezeu și care fusese pe-aceeași corabie cu Ben. Cînd a intrat pe ușă a luat o mutră de-nmormîntare și-a zis că a adus vești proaste. Au fost luați toți prizonieri, duși în port și puși la zdup și Ben Dighton s-a-mbolnăvit acolo și-a dat ortu' popii.

«Mînți ! a strigat moșu' din dormitor, cît l-au ținut puterile. L-au spînzurat de vergă !»

«Nu-i da atenție, zise Andrew ; din cînd în cînd o ia razna ; în primăvară a avut un vis urît ; da' cred că a uitat de el». Și in- dividu' ăla, Decker, numa' că se face la față cum e varu' și o dă 'nainte cu vorbele fătarnice, da cu o ureche trăgea la ocările lu' moș Peletiah. A răspuns la tot ce l-au întreat femeile — multe l-au mai întreat — și imediat după aia s-a ridicat, ne-a făcut cu ochiu' mie și lu' Andrew și-am ieșit toți trei în ogradă. El începe să blesteme și după aia mă întrebă : «Cînd a avut moșu' v:su' ăla ?». Andrew nu și-a mai adus aminte, da' eu știam că a fost seara, dinaintea zilei cînd am vîndut mînzul sur și că asta s-a-ntîmplat la 24 aprilie.

«Ei bine, a zis Sim Decker, la 23 aprilie Ben Dighton a fost spînzurat de vergă și l-am văzut cu ochii mei, Dumnezeu să-l ierte !

N-am vrut să spun treaba asta, să audă femeile și m-am gîndit că n-o să aflați în vecii-vecilor, fin'că altu' de pe vasu' ăla tot n-o să mai întilniți. Am fost luați toți prizonieri și Ben era nebun de furie și li s-a făcut frică de el și l-au legat în lanțuri pe punte ; și pe cînd

sta el acolo supărat, numa' ce apare o aschimodie de elev la școala de marină, care se rînjește la el și-și pocnește degetele sub nasu' lui ; atunci Ben și-a ridicat miinile cu lanțurile grele cu tot și-a sărit la el ca un tigrul, de-a căzut băiatu' jos ca un bolovan și mort a fost. Atunci i-au pus lu' Ben un laț în juru' gîtului și l-au spin- zurat tocma' sus de capătu' vergii și-a rămas acolo bălăbănindu-se cînd într-o parte, cînd într-alta, pîn' ce ne-am făcut curaj și unu' din noi s-a urcat și-a tăiat frînghia și l-a lăsat să cadă peste bord — da' pentru treaba asta ne-au pus pe toți în lanțuri, afuriși să fie ei ! Cum de știe moșu' toată tărășenia, că doar zace la pat și încă la aproape trei mii de mile de locu' întîmplării ?■ întreabă el. Da nici unu' n-am putut să-i răspundem, spuse căpitanul Lant în încheiere. E ceva ce n-am priceput niciodată, da-i adevăru' gol- goluț.

Știu mai multe cazuri d-astea ; unii rid de mine că le dau crezare — «Povești de-ale căpitanului- rid ei ; da', dac-ați observat, toți au o poveste în care cred, chiar dacă pe-a ta n-o cred. Și cîte mistere nu-s pe lumea asta. Iac-așa, văduva lu' Oliver Pinkham mi-a spus cu gura ei că...».

Exact în clipa aceea am constatat că expresia căpitanului se schimbă brusc și întorcîndu-ne privirile am văzut o căruță apropiin- du-se pe drum. Numai decît ne-am scuzat, spunînd că trebuie să plecăm acasă fiindcă se făcuse tîrziu, dar am cerut permisiunea să mai venim și altă dată să auzim povestea cu văduva Oliver Pinkham. Am mai rămas totuși să facem cunoștință și cu „femeile” și după aceea ne-am împrietenit atît de bine cu ele, încît am fost invitate să ne petrecem acolo toată după-amiază și să servim ceaiul împreună, invitație pe care am acceptat-o cu mare satisfacție. Am ieșit la pescuit cu căpitanul și cu „Danny”, despre care vă voi povesti numaidecît. Iarna mă gîndesc adesea la căpitanul Lant, căci odată i-a mărturisit lui Kate că se simte „mult mai bătrîn iarna decît vara”.

Are noroc că îi place să citească și nu demult am primit de la el o scrisoare prin care ne confirma primirea unor cărți de călătorii pe mare și pe uscat, pe care din fericire ne-am gîndit să i le trimitem. La

începutul scrisorii a trecut latitudinea și longitudinea Deephavenului și la sfârșit a semnat „Cu respect, al dumneavoastră Jacob Lant (condamnat ca nedemn să mai iasă pe mare)”.

DANNY

Dintre toate orașelele, Deephavenul aducea cel mai mult cu micile așezări liniștite de pe coastele Angliei. Nu semăna cîtuși de puțin a fi american. Nimic nu trezea aici nici un fel de agitație ; nu exista nici urmă de industrie ; nimeni nu avea nici o grabă. Singurii străini erau cîțiva marinari de rînd. Habar n-am de cînd nu s-a mai construit acolo vreo casă sau vreo clădire nouă ; bărbații fie că erau fermieri, fie că ieșeau pe mare cu bărcile și vasele de pescuit sau o luau cu căruțele în direcție opusă și cărau pește sau duceau macrouri și sardele cu schoonerele pentru piețele din orașele mari. Uneori, la cheiuri mai trăgea cîte un vas să încarce fin sau lemn de foc ; dar pe timpuri, Deephavenul fusese un port cu renume, bogat și plin de viață, după cum o dovedesc și depozitele de mărfuri lăsate acum în paragină.

Îi cunoșteam pe mai toți pescarii de pe țărm, pînă și pe moș Dinnett, care aparent ducea o viață amărită, de unul singur într-o colibă și care avea reputația că în tinerețe fusese un pirat sîngeros. Drept urmare, din cauza fărâdelegilor săvîrșite, toți copiii se temeau de el și, în general, toată lumea îl ocolea. Într-o zi, Kate se opri să stea puțin de vorbă cu el pe țărm și îl convinsese să vină cu ea să-l panseze la mînă, unde observase că se lovise foarte rău. În dimineața următoare ne-a adus la fiecare cîte un homar „prins chiar atunci”¹¹ — cînd folosesc cuvîntul „proaspăt” pescarii vor să precizeze doar că respectivul pește sau homar n-a fost sărat. S-a întîmplat să fim amîndouă în hol, așa că l-am primit chiar noi. I-am dat o porție bună de tutun și (neintenționat) posibilitatea de-a bea în sănătatea noastră. „Domnu’ să v-ajute ! ne-a spus el ; să fiți fericite, să trăiți ani mulți și s-aveți parte de soți buni ; și dacă n-or să se poarte bine cu așa mîndrețe de fete, să nici nu mai facă umbră pămîntului

Dintre noile noastre cunoștințe, cei mai interesați erau pescarii. Cherhanalele, care s-ar putea numi centrul comercial al orașelului, se aflau nu departe de

vechile depozite de mărfuri, puțin mai jos pe țărm și stăteau gata să se prăbușească iremediabil. Existau câțiva pescari care locuiau în apropiere, dar majoritatea erau întrucitva și fermieri și de aceea locuiau în sat sau chiar mai departe de mare. De la ferestrele noastre dinspre răsărit vedeam odgoanele cu care se legau bărcile la chei și ne plăcea să urmărim cum ies în larg sau vin spre țărm, una după alta, cu micile lor pînze pătrate, înclinîndu-se ușor într-o parte și lăsînd în urmă o dîră înspumată ; și adesea treceam pe la cherhanale să vedem ce se prinsese în ziua respectivă.

Mi-aș fi închipuit că marea devine un loc obișnuit pentru niște oameni care își cîștigă existența cu ajutorul unei bărci și care încă din adolescență își petrec viața zi după zi și nopți după nopți pe apă ; dar m-am înșelat. Au cu toții un fel de teamă amestecată cu răsădit pentru mare și mister ele ei, pentru ce ascunde ea privirilor noastre. Se minunează ca niște copii de orice vîrstă ciudată pe care o găsesc. Chiar dacă n-au văzut cu proprii ochi legendarul monstru marin, sînt convinși că alții cu siguranță l-au văzut, iar cînd se prindea și se scotea pe mal vreun rechin mare, vreun pește-sabie sau altă specie ciudată, toată lumea alerga să-l vadă și după aceea o vreme nu se vorbea decît despre curajul celui care-l prinsese și ce mai luptă se dăduse.

Vă spuneam că ne plăcea să privim cum pleacă vasele în larg, dar nu vreau să vă las impresia că aveam multe asemenea prilejuri, deoarece majoritatea ridicau ancora dis-de-dimineață. Îmi amintesc cum, odată, peste mare era o pîclă ușoară, care se ridica repede, pe măsură ce se iveau soarele. Pînzele maronii dispărură în ceață, deși glasurile oamenilor se mai auziră cîteva minute după ce siluetele lor se ascunseseră privirilor. Asta îți crea o senzație ciudată, dar mai tîrziu, după răsăritul soarelui, totul arăta la fel ca de obicei : ceața dispăruse, iar luntrile pescarilor și chiar și vasele mai mari nu mai erau decît niște pete îndepărtate pe marea strălucitoare.

Într-o după-amiază ne-am făcut în felul acesta o nouă cunoștință. Ne-am dus la țărm să vedem dacă nu putem angaja pe cineva să ne ducă în dimineața următoare pînă la far. De obicei plecam dis-de-dimineață cu o barcă de pescari și după ce stăteam

acolo cît voiam, domnul Kew ne aducea acasă. în ziua aceea nu era prea multă mișcare, nu sosise nici un vas dinspre larg și cît era țărmul de lung nu se vedea picior de om. Doar niște cuști din cele de prins homari, care așteptau cu un aer solemn să fie reparate. Cuștile acestea întotdeauna o distrau pe Kate. Zicea că parcă ar fi niște babe hître care-și destăinuie secretele. Cuștile erau aruncate în diferite poziții și arătau mult mai secreteoase ca de obicei.

Tocmai cînd să plecăm s-a întîmplat să zărim pe cineva trebăluind într-una din cherhanale. Era pescarul pe care îl cunoșteam cel mai puțin dintre toți; un bărbat tăcut, cu înfățișare ciudată, mai ars de soare și mai tăbăcit de ploi și vînturi decît ceilalți. Ne obișnuim să-l distingem după nelipsita cămașă de flanelă roșie și după faptul că, pe deasupra, mai era și schiop ; cineva ne-a spus că avusese cîndva un accident: căzuse de pe catargul unei corăbii. De mult doream și eu și Kate să găsim un prilej de-a sta de vorbă cu el. își ridică spre noi privirea curtenitor și cînd am dat din cap și i-am zîmbit, ne-a zis „bună ziua” cu un glas răgușit, dar prietenos, văzin- du-și în continuare de treabă, adică de curățat scrumbii.

— Vă deranjăm, dacă ne uităm și noi ? îl întrebă Kate.

— Nu, *dom'șoară* ! răspunse pescarul apăsător.

Cherhanalele acelea erau niște locuri ciudate, cu totul diferite față de orice alte construcții similare. În aceasta, de pildă, se afla un năvod mare, sau o parte dintr-un năvod întins ca o ghirlandă printre grinzile de sus, o întreagă încîlcitură de undițe și o mulțime de lăzi pentru cărat pește, ca niște roabe fără roți ; mai erau cîteva plase rotunde de prins homari, „putinele” cu scrumbii sărate, albi cu momeală și stive de scoici, iar pe pereți atirnau în chip de ornamente niște oase bizare și clești de homar de o mărime impresionantă. Jos, în fund, era o grămadă cu tot felul de resturi aruncate ; sînt înclinată să cred, totuși, că și ele foloseau la ceva — există atîtea mistere în meseria asta.

Nici pe Kate și nici pe mine nu ne plictisea vreodată să auzim care specii de pești apăreau în diferite perioade ale anului și care plecau din nou, asemenea păsărilor călătore, sau să ascultăm despre isprăvile ciinilor-de-mare pe care pescarii de pe țărm

îi urăsc cu atîta înverșunare ; și, în plus, o mulțime de legende și povestiri moștenite din moși-strămoși, din care fiecare pescar își are partea lui.

— După părerea mea, cînd îi vezi înotînd, cei mai frumoși pești sînt scrumbiile, am spus eu numaidecît.

— Așa cred și eu, dom'șoară, răspunse omul, și să nu mai spun, da' prin mările din sud am văzut pești o mîndrețe, nu alta, frumoși de ziceai că-s flori ; da' cînd îi vorba de scrumbii (ia una în mînă și o privește admirativ), au un trup așa de zvelt și de sprinten ! Ia puneți un cod alături; pîi arată greoi ca un bric olandez de pe vremuri pus lîngă un iacht. Peștii ăia de-acolo arată bine, da' nu-s cine știe ce, continuă amicul nostru, dînd la o parte scrumbiile și luînd un alt ciubăr la rînd. Le zice merlucius, cred că știți. Da' am uitat, ...acu' n-am timp de eL Și trase spre el o roabă plină cu pește mărunt, turtit, acoperit cu solzi tari și cu un cap ascuțit și osos.

— Aștia nu sînt buni de mîncat ? întrebă Kate.

— Nu, răspunse omul, și de-aia o să-i fac așchii pentru traulere.

Știam ce sînt traulerele și de aceea am presupus că peștele respectiv urma să fie folosit drept momeală ;

iar curînd am aflat și ce însemna „a face așchii”,

fiindcă l-am văzut pe omul nostru apucînd peștii de cap și tăind cîte o fișie dintr-o parte și apoi din

cealaltă a peștelui pe toată lungimea lui, în așa fel încît bucățile arătau ca niște peștișori mai mici.

— Am impresia, am intervenit eu, că pescarii au întotdeauna cuțite foarte bine ascuțite.

— Așa-i ! În meseria noastră ne place să avem cuțite ascuțite ; da' avem și mîini vîjnoase.

Azvirlea capetele cu șira spinării — adică tot ce mai rămînea după „așchiere” — într-o grămadă și nu după mult timp niște pisici

5 — La tîrm de ape își făcură apariția ca la ele acasă și începură să se înfrupte lacom din masa aceea copioasă.

— Ce trupă de pisici mai aveți pe-aici, m-am minunat eu. Mă întreb ce-o să se întîmple cu ele la iarnă, deși, firește, și atunci o să se pescuiască la fel.

— Ale mai multe nu țin la frig, răspunse Danny. Pe vreo două- Irei din ale bătrîne le știe tot Deephavenu'

ca pe casa de rugăciuni, da' în restu' nu poți să pui nici o nădejde. La primăvară o să vedeți că ălea tinere au dispărut cu zecile. Nu știu cum, da' cînd dă toamna se cară toate hăt-departe de mare ; ce-i a lor i-a lor, tare-s deștepte !

Kate și cu mine stăteam în prag ținîndu-ne de braț și uitîndu-ne cînd la ciudatul pescar, cînd la marea de afară. Era vremea refluxului, vîntul se întetise ușor, iar dinspre stîncile maronii spălate de apele portului venea spre noi un aer greu, sărat. Marea era de un albastru sclipitor, pe cer strălucea soarele, doi pescăruși se legănau leneș pe valuri, un stol de fluierari trecu în grabă, ca de obicei, pe lîngă marginea apei.

După scurt timp, pescarul ni se adresa din nou, începînd cu un rîs straniu :

— Doamne, cum m-am mai speriat iarna trecută ! M-am dus cu Jack Scudder tocma' la magazia lu' căpitanu' Manning să căutăm o juma' de butoi de sare, care zicea șefu' nostru că acolo-l găsim. Era o zi a naibii de urîtă : o ploaie rece, deasă biciuia din toate părțile deodată, marea mugea de parcă stătea gata să dea buzna pe țărm și să șteargă tot de pe fața pămîntului. Pe mare, ăstea-s zile și mai rele, că toate pînzele îngheață bocnă. Și, cum ziceam, căutam o juma' de butoi de sare și pun mina pe un butoi care avea ceva greu pe fund, mă apuc să-l clatin și ce-mi văd ochii ! începe o vînzoleală, un rîcîit și o văicăreală de mai mare dragu' ; și numa' ce țîșnește o vîetate dinăuntru. Eu m-am tras iute îndărăt, că nu-mi trecea prin cap să fie ceva viu, da' cît ai clipi din ochi văd că-i o mîță ; poate că-ți zice că-i o poveste pe cînte, da' aflați că mai erau în butoiu' ăla încă opt mîțe, cuibărite una-ntr-alta ca să le fie cald. În seara aia le-am adus niște pește proaspăt să mănînce și ele, că nu prea arătau să aibă de nici unele. În ultima vreme, noi nu ieșiserăm la pescuit așa des ca de obicei, iar ele n-au îndrăznit să se arate prea mult pe la cherhanale, că un individ care venise pe un cabotier avea un cîine și asmuțea cîinele pe ele. N-au avut noroc sărăcuțele și cred că au murit o droaie ; da' uite că parcă tot au mai rămas în viață niște rude de-a lor, care-s flămînde ! Cînd mă nimeream la țărm, le mai dădeam niscaiva mîncare. Socot că-ți fi auzit că mița aduce ghinion ;

da' pentru mine tot una-i. Ce-i drept, e drept, nu-mi prea place să mă-ncurc cu ele ; dacă se-ntimplă să am vreun vis urît, apăi nu se poate să nu fie în visu' ăla și-o mîță. Da' așa am fost crescut eu : să mă port bine cu dobitoacele cele necuvântătoare... și p-ormă mai cred că așa-mi dă ghes și sufletu'. Numa' cu peștele-i altminteri, adaugă Danny după un minut de gîndire ; da' peștele nici c-a fost vreodată simțitor ca vietuitoarele de pe uscat.

Și-am rîs toți cu poftă și-am simțit că am devenit cunoștințe apropiate.

— Cred c-o să rîdeți, cînd o să vă spun că am ținut și eu o mîță...

Deși rosti aceste vorbe cu un glas destul de timid, exista evident

o întreagă poveste, așa că devenirăm pe loc interesate și Kate îl îndemnă :

— S-auzim și noi povestea, te rugăm ; erai pe mare ?

— Da, eram pe mare, pe un cabotier, nu cine știe ce. Nici nu vă trece prin cap cum am dat de mîța asta : era într-o după-amiază și acostaserăm lîngă podu' din Charlestown și numa' ce aud un pui de mîță că miaună de ți se frîngea inima ; și după ce-mi arunc ochii roată, o văd pe mîță-n apă, încleștată de picioru' podului și, de sus, niște draci de copii aruncînd în ea cu pietre. Atunci m-am urcat cît am putut de iute în barca de la pupa și-am vislit pin' la ea și nenorocita, taman cînd s-ajung la ea, nu s-a mai putut ține și și-a dat drumu-n apă. Nici că s-a văzut vreodată o ființă s-arate mai jalnic decît prăpădita aia de mîță, cînd am pescuit-o eu din apă. Era un frig de-ți pătrundea în toate oasele. Mîța era lovită la o labă și la un ochi și la-nceput m-am gîndit s-o arunc 'napoi în apă, da' după o vreme m-am răzgîndit și-am adus-o pe vas și-am pus-o lîngă sobă. Mi-am zis că poate să dea ortu' popii la fel de bine și la căldu-rică. Pînă să se lase noaptea, de-abia dacă s-a atins de niște budincă de pește — și tare mai era firavă ; da' a doua zi dimineata, cînd m-am dus să văd dacă-i moartă, s-a apucat să mă lîngă pe degete și să scoată niște sunete de ziceai că-i delfin. A rămas fără ochiu' unde a lovit-o piatra, că nu se mai putea folosi de el, da' cu ălălaltu' se uita la tine tare cuminte și după o vreme s-anzdrăvenit și de picioru' ăl beteag. Tare-am mai ținut la ea. Pe toate le știa și dormea cu mine în pat și unde

mai pui că stătea cu mine pe punte cînd eram de cart... Am lucrat pe cabotieru' ăla un an și opt luni și toată vremea asta am ținu-o cu mine. Mai tot timpu' eram în cite-un port și cam pe la opt dimineată luam undița și-i prindeam cîțiva peștișori. Da' să vezi drăcie, că mița știa cînd pescuiam pentru ea. Se repezea la pești și-i căra, naiba știe unde, și mieuna și știa cînd trăgea peștele, că păzea undița ; da' cînd prindeam noi macrouri, ne lăsa-n pace. Pentru nimic în lume n-ar fi pus laba pe peștele nostru. Și nu-i plăcea, ca altor mîțe, să șterpelească. Cînd era vreme bună, ședea sus pe punte, da' cînd bătea vîntu', se pitea jos. Uneori, cînd ajungeam în cite-un port, cobora și ea pe țarm, sta ce sta și se-ntorcea cu cite-o pasăre sau un șoarec, da' nu se-nfrupta din ele pîn-ce nu venea să mi le-arate. Nu-i plăcea să stea prea mult pe țarm, cu toate că eu unu' n-am oprit-o niciodată. I-am dat totdeauna toată libertatea. Din cauza ei, prietenii au făcut o sumedenie de glume pe seama mea... Da' tare se mai pricepea să-mi țină tovărășie ! Nu știu dac-am avut pe lumea asta pe cineva să țină la mine așa de tare ca ea. Nu că aș fi avut vreodată cine știe ce pricini anume cu te miri cine pe mare sau pe uscat. Chiar dacă arăt eu mai din topor, sînt om potolît. Dapăi eu n-am mai știut ce-i aia casă, vreau să zic familie, încă de cînd mergeam pe nouă ani.

— Cum așa ? întrebă Kate.

— Așa bine; maică-mea s-a prăpădit, biata de ea, și m-au dat la un om care avea o tăbăcărie și tare mare ură am prins pe omu' ăla și pe tăbăcărie ; și cînd am mai crescut un pic, am fugit de la el și de-atunci nu m-am mai dezlipit de mare. Da' cred că nici omu' acela n-avea trebuință de mine, că nu și-a bătut capu' să mă prindă... Al mai fain loc unde-am stat vreodată a fost un spital. Pe undeva prin străinătăți. Vedeți că-s un pic beteag ? Am căzut pe punte taman de pe verga gabierului și mi-am frînt umăru', mi-am rupt un picior și m-am vătămat tot. Am fost dus la un spital de maici. Toate erau catolice și purtau pe cap niște comedii mari și albe. Nu cred că-ți fi văzut vreodată așa ceva. Ați văzut ? Mare ciudățenie ! Întîi și-ntîi, cînd am ajuns acolo, m-am speriat rău de ele ; erau niște doamne adevărate, iară eu unu' nu prea eram obișnuit să stau într-o casă. Una din maici, care m-a ngrijit mai tot timpu', ședea și-o juma' de noapte ța

căpătîiu' meu și n-am vorbe să vă spun ce suflet bun avea și cum se vedea că-i era milă de mine. La-nceput, cînd m-au adus, făceam urît, că aveam dureri mari, da' cînd mi-am venit în fire, am adus vorba de asta și ea mi-a zis că n-a fost nici un bai. Să vedeți cum îmi dădea mîncare, cu mîna ei; și-au fost zile cînd nu-mi puteam ridica capu' și-atunci mi-1 sprijinea ea pe brațu' ei. Cînd mi-am venit în fire, mi-a dat o cărticică. Nu mă prea pricep eu în ale cititului, da' din pricina ei am ținut cartea. Ce s-a mai bucurat cînd m-a văzut că-s în stare să stau pe scaun și să mă uit pe fereastră, numa' că nu se prea descurca ea cu engleza. Tare rău mi-a părut cînd a trebuit să plec de-acolo ; mai c-aș fi vrut să mai zac mult și bine așa bolnav. Vorbe prea multe n-am zis nici eu, și nu știu dacă ea n-o fi crezut că-i lucru' cam ciudat, da' cînd e să spun ceva, tare-s împiedicat și-am început să tremur din toate măduarele. Nu știu cum să vă spun, da' mai să-mi dea lacrimile... Mă gîndeam c-o să pun deoparte ceva bani și-o să mă-ntorc cu o corabie să-i aduc ceva frumos de tot. Numa' că acu' nu mai sînt marinăr vînjos ca pe vremuri și cum altfel să găsesc un post pe-un cabotier ; ca bucătar m-aș descurca. Aș fi vrut să fi murit acolo la spital din căzătura aia, da' cînd am început să mă fac mai bine, spitalu' ăla mi-a adus aminte

de vremea cînd eram colo o mogîldeață la noi acasă, 'nainte să se prăpădească maică-mea, și stăteam într-un pat curat și se-ngrijea și de mine cineva. Ați zice de mine că-s bun la depănat povești lungi ; da' nu știu cum se face că azi tare-mi mai vin ușor vorbele la gură.

— Și cu pisica ce s-a mai întimplat ? întrebă Kate după o pauză, în timpul căreia amicul nostru se apucă din nou să taie bucăți de pește.

— Nici eu nu știu prea bine ; ne aflam în port la Salem, într-o noapte cu vînt năpraznic. Eu am stat mai tot timpu' pe punte, că era un tangaj de nu te puteai ține pe picioare și de vreo două ori cît pe ce să scape ancora. Ultima oară am văzut mița cînd i-am dat masa de seară. Îmi aduc aminte că i-am cumpărat niște lapte... că aveam obiceiul din cînd în cînd să-i fac cînte cu juma' de litru ; habar n-am, da' poate c-o fi plecat pe-o bucată de gheață ; numa' că nu era așa de proastă. Mai degrabă cred că în

întunecimea aia nu s-a uitat unde calcă și-o fi căzut peste bord. Și ce frumoasă era ! neagră cu pete albe ; și ce curată se ținea ! Nu se ezista să nu simtă cînd venea vreme proastă ; nu mai avea stavăr și tare se mai purta ciudat ; da' cînd ieșea soarele, se tolănea pe punte fericită ca o regină. Asta-i ! Tare mi-i grea inima cînd mă gîndesc la ea și de-atunci, de cîte ori m-am nimerit la Salem, am sperat că poate oi da cu ochii de ea. Nu știu, da' dacă ar fi să-mi iau iar viața de la cap, mi-aș ridica pe țărm o căsuță tihnită ș-aș munci pe lingă casă. Da' cred că tot cu pescuitu' mă descurc mai bine. Dați-mi un schooner construit ca lumea, cu niște pînze bune, vopsit fain-frumos cu dungă, un vîntișor proaspăt și un cer însořit și mă simt a-ntîia.

— Crezi că e adevărat că înaintea unei furtuni codul înghite pietre ? întrebă Kate.

Eu tocmai mă gîndeam cu compasiune la pescarul singuratic și m-a surprins o asemenea întrebare fără noimă.

— Mi-am dat seama că omul se simțea ușor jenat că ne-a vorbit atîta despre problemele lui personale, îmi mărturisi Kate mai tîrziu, și m-am gîndit că dacă vom vorbi puțin despre pește, îl vom face să se simtă mai în largul lui.

Și fără doar și poate omul se simți pe loc ușurat și ne împărtăși prompt părerea lui despre cod, adăugînd că, oricum, el unul nu se dăduse niciodată în vînt după peștele asta ; auzise în schimb că în alte părți se cumpără, nu glumă. Lui să-i dai la masă un egrefin scos atunci din apă și altceva nici că-i mai trebuie !

— Niciodată nu-mi pot aduce aminte, continuă Kate, dacă egre- finul sau codul are de ambele părți cîte o dungă neagră...

— O, ăla-i egrefinul, am intervenit eu ; se zice că Scaraotchi a prins odată un egrefin și peștele i-a alunecat printre degete și unde l-au atins degetele, scrum s-a făcut, iar de-atunci toți peștii din specia asta au rămas cu același semn.

— Asta-i bună ! Cum ați aflat povestea asta ? întrebă Danny rîzînd cu poftă ; băgați sama să nu vi-ncredeți în toate poveștile astea din bătrîni!

— Nici gînd, exclamaram noi.

— Hei, voi de-acolo ! Aia de-i aproape de mal,⁷e

barca lu' Jim Toggerson. E lăsată mult în apă — înseamnă că i-a mers bine iu' Jim. De ieri a plecat cu Skipper Scudder în larg la pescuit.

Amicul nostru lăsă într-un colț peștele pe care-l tăiasă, își înfipse cuțitul într-o grindă și cu toții o pornirăm în grabă spre țărm. Kate și cu mine ne-am așezat pe niște pietre, iar el s-a urcat într-o barcă murdară, ca să ajute la descărcatul peștelui.

Din ziua aceea am tot dat ochii cu Danny, cum îl numeau toți, dar cu toate că și eu și Kate ne-am dat toată silința și am apelat la tot tactul și priceperea noastră pentru a-l determina să ne mai vorbească despre el, n-a fost chip să-l mai facem să spună ceva. Dar poate că nici nu mai era nimic de spus.

În ziua cînd am plecat din Deephaven, ne-am dus la țărm să ne luăm rămas-bun de la el și de la alți cunoscuți, și el ne-a zis :

— Care vasăzică plecați. îmi pare rău ; v-ați purtat cu mine a-ntîia ; să v-ajute Al de Sus ! — iar apoi s-a simțit atît de rușinat de felul în care își luase la revedere de la noi, îndt s-a întors și a dispărut repede după colțul cherhanalei.

CĂPITANUL SANDS

Bătrînul căpitan Sands era una din figurile proeminente din Deephaven și prieten bun cu noi. Îl întilneam adesea și persoana lui ne-a stîrnit interesul înainte de a-l fi cunoscut mai bine. Avea reputația că e o ființă stranie și că uneori susține teorii fanteziste ; dar se pare că plăcea la toată lumea. În sfîrșit, s-a întîmplat că într-o dimineată, cînd tocmai ne îndreptam spre chei, ne-am oprii la ușa unei magazii vechi pe care pînă atunci n-o mai văzuserăm deschisă. Căpitanul Sands ședea chiar în dreptul ușii trăgînd din pipă. I-am dat bună-dimineata și l-am întrebat dacă nu crede că în curînd o să se lase ceața. Ne gîndiserăm, printre altele, la posibilitatea de a merge pînă la far. Căpitanul se ridică încet și ieși afară să poată scruta cît mai departe orizontul spre răsărit.

— Apar deja niște nori, zise el. încă nu cine știe ce. Nu știu dacă-i puteți vedea,... da, aveți dreptate ; acolo, departe e o pătură groasă de ceață, da' n-o să ajungă aici mai devreme de două-trei ceasuri,

numa' să nu se-ntetească vîntu dinspre partea aia. Nu cumva vă gindeați să ieșiți în larg ?

— Ne-a încolțit ideea asta, răspunse Kate, dar mai că am renunțat la ea. Am ajuns mari cunoșcătoare în privința vremii și ne putem lăuda că știm să descoperim foarte repede ceața. La care căpitanul zîmbi, spunînd că sîntem prea tinere ca să ne pricepem la vreme, dar că e foarte frumos din partea noastră că ne interesează problema ; majoritatea tinerilor sînt niște proști în privința asta și nu ezită să pornească la drum chiar sub amenințarea furtunii.

— Nu vreți să intrați și să luați loc ? adăugă el; nu prea-i cine știe ce înăuntru. Am dosit aici o mulțime de lucruri, pe care femeile nu mă lasă să le bag în casă. Cînd e vorba de păstrat lucruri, nu mă-ntrece nimeni. Și aruncă roată o privire afectuoasă peste tot conținutul încăperii mari și joase. — Din cînd în cînd vin aici și mai deschid să intre soarele și cîteodată vreau să dau de urmă la cine știe ce lucrușor ; e un fel de depozit.

Rîse apoi, parcă scuzîndu-se, frecîndu-și mîinile una de alta și îndreptîndu-și din nou privirile spre larg, ca și cum ar fi dorit să pară indiferent ; cu toate acestea ne-am dat seama că se întreba în sinea lui dacă nu cumva consideram ridicol că un om de vîrstă lui strînsese ca pe o comoară în locul acela plin cu pînze de păianjeni atîtea lucruri de valoare. Erau acolo niște vîsle bune și pînza de la barca lui, vreo două-trei ancore mici și niște barbete — ca să nu uităm un morman de vîsle și vele uzate îngrămădite într-un colț și un hamac atîrnat de grinda de sus ; și mai erau niște cufere de marinar, cabestanul unei corăbii, precum și o mulțime de cutii burdușite parcă toate pînă la refuz, pe lîngă alte nenumărate lucruri care zăceau pe podea, stăteau frumos împachetate pe rafturi sau agățate de niște cuie mari și ruginite bătute în perete. Am văzut niște bucăți nemaipomenite de coral, scoici mari și aspre, un cuib de viespi formidabil și o carapace uriașă de homar. Căpitanul reparase, ștersese de păianjeni și aranjase niște scaune de o vechime remarcabilă, pentru ca atît el, cît și prietenii lui să poată sta confortabil.

— Ce frumos e aici ! exclamă Kate cu o voce sinceră și încîntată, care nu putea să nu fie plăcută.

— O, nu, ripostă căpitanul cu zîmbetul lui molcom, nu e chiar ce s-ar spune frumos. După cîte ştiu eu, de cînd m-am apucat să aduc aici cîte-toate, magazia asta n-a mai fost niciodată goală ca să poată fi curăţată. Şi-s tot lucruri care n-au valoare pentru nimeni altu' în afară de mine. Nevastă-mea mi-a zis de-o sută de ori : „De ce naiba nu scoţi afară toate vechiturile ăstea să le dai foc ?” Mă tot bate la cap să închiriez cuiva magazia, de parcă ar fi cine ştie ce proprietate în vreun colţ de pe Broadway. Atîta le duce mintea pe muieri cînd e vorba de afaceri ! — Şi aici căpitanul îşi dădu seama că poate fi prins cu miţa-n sac şi cîteva clipe rămase cam încurcat. — Poate că aş fi putut s-o închiriez drept cherhana, da-i mult prea departe de ţarm ca să fie la îndemîna... şi... în afară de asta... mai am aici nişte lucruri pe care ţin mult să le păstrez.

— Sabia înfiptă în bucata aceea de lemn nu e cumva de la un peşte sabie ? întrebă Kate ; şi i se răspunse că a fost găsită aşa cum o vedem într-o epavă eşuată la Blue P'int în tinereţea căpitanului şi el decupase cu ferăstrăul bucata de lemn în care era înfiptă şi o păstrează tocmai de atunci — de cincizeci şi nouă de ani. Fireşte, ne-am apropiat să o vedem mai bine şi amîndouă am simţit o mare simpatie pentru noul nostru prieten, fiindcă şi nouă ne place să păstrăm diverse lucruri lipsite de valoare pentru alţii şi de aceea înţelegeam perfect cît de dragi îi pot fi asemenea obiecte.

— Putem să ne uităm puţin prin încăpere ? am întrebat eu cu o oarecare ezitare, căci ştiam ce mult m-ar fi deranjat pe mine ca nişte persoane străine să-mi cerceteze „comorile”.

Dar căpitanul Sands păru mulţumit de interesul manifestat de noi şi ne pofti bucuros să ne uităm la tot ce vrem. Kate descoperi mai întîi o sculptură în lemn, veche şi în stare proastă, din cele care se pun la prova corăbiilor — un cap de femeie cu părul lung, buclat, căzîndu-i peste umeri. Vopseaua se ştersese aproape de tot, iar ce mai rămăsese era acoperit de praf ; sculptura avea totuşi o graţie şi un aer deosebite, o frumuseţe sălbatică şi stranie care ne-a atras nespus de mult ; dar căpitanul nu reuşi să ne spună decît că sculptura aparţinuse epavei unui bric danez, care fusese împinsă pe reciful unde se ridică

acum farul, și că tatăl său o găsisse după vreo două zile pe una din limbile de nisip.

— Aia chiar că a fost o furtună cumplită, începuse să spună. I-am auzit pe bătrâni vorbind ; pe vremea aia eu aveam vreo doi ani. Trei cargoboturi naufragiaseră la nici cinci mile de Dee Haven. Asta de care vorbesc fusese făcut țăndări și se spunea că transporta o comoară. Când eram mic mă muncea gându' măreț de-a ajunge pînă la stînci în timpul refluxului ca să-ncerc să găsesc niscaiva aur, da-n viața mea n-am reușit eu ceva extraordinar. Și zîmbi cu îngăduință gîndindu-se la visul său din tinerețe.

— Kate, am exclamat eu, vezi ce frumoase sînt nodurile ăstea turcești ? Luaserăm o primă serie de lecții despre noduri de la Danny și mai apoi am învățat să facem niște noduri teribil de complicate de la căpitanul Lant, marinarul pe care soarta îl aruncase pe uscat să-și trăiască restul zilelor la o fermă situată la vreo două mile distanță de țărm. Kate veni spre mine să vadă nodurile turcești de la capetele mînerelor de frînghie ale unui mic cufăr albastru.

Căpitanul Sands se răsuci pe scaun și dădu aprobator din cap :

— Alea-s treabă meșteșugită, nu glumă ; le-a făcut un marinar a-ntîia. Acum e mort, dus de-o grămadă de ani, bietu' de el; era italian și-a făcut vreo trei sau patru drumuri lungi pe *Ranger* *. A căzut din virfu' catargului tocma' cînd se-ntorcea acasă din Callao. Căpitanu' Manning și bătrînu' domn Lorimer erau proprietarii lui *Ranger* și cînd a venit vasu-n port și au aflat vestea, s-au întristat de parcă mortu' le-ar fi fost rudă. Era un om cu mintea ascuțită ca briciu', știa să se poarte și avea o voce tare plăcută ; nu puteai să nu-l îndrăgești. S-a descoperit că avea o mamă la Port Mahon și atunci i-au trimis femeii cu o corabie care mergea în Mediterana plata ce i se cuvenea lui și niște bani pe care îi avea în banca din Riverport. A avut și niște haine în cufăr și le-au vîndut și i-au trimis și banii ăia — au vîndut tot, în afară de niște nimicuri pe care au socotit că răposatu' le ținea să i le dea ei ; îmi amintesc că mereu vorbea de maică-sa. Când eram simplu marinar am făcut și eu o călătorie cu el, asta 'nainte să fiu secund pe *Daylight* †. S-a nimerit să fiu în

---

* *Hoinarul* (engl.).

† *Lumina zilei* (engl.).

port taman la sosirea vasului *Ranger* și numa' ce văd cufăru' ăsta rătăcit prin magazia căpitanului Manning. M-am oferit să-i dau pe el cît o face, da' fiind noi prieteni buni, mi-a zis să-l iau dacă vreau, că lui nu-i e de nici un folos. Și de-atunci la mine a rămas. Cred că și acum mai sînt în el catrafuse de-ale bietului băiat ; puteți să vă uitați.

Am dat la o parte niște undițe cu firele încurcate și am deschis cufărul. În lăcașul pentru păstrat banii se afla doar o cutie rotundă de lemn, pe capacul căreia, într-un ceas de răgaz, tînărul marinăr își creștase inițialele, o ancoră și data. Am mai găsit în această „trusă” personală, cum o numesc marinarii, niște ace de cusut pînza de catarg, niște nasturi înșirați pe o ață, ace de cusut și ață puse într-un săculeț micuț făcut poate de mama lui la plecarea în prima călătorie. În afară de obiectele acestea nu mai era decît o cataramă ruptă, măiestrit lucrată în verde și auriu, pe care s-ar fi putut s-o fi cules de pe stradă în cine știe ce port străin, precum și un act împăturit prin care se atesta că este cetățean al Statelor Unite și că are păr negru și față smeadă.

— A fost unul din oamenii cei mai simpatici cu care-am muncit vreodată pe vreo corabie, zise căpitanul cu blîndețe în vocea lui aspră. Totdeauna gata să-și facă singur treaba și cînd ălorlalți de sus de la parîme li se făcea frig sau se-nfuriau din te miri ce, numa' te pomeneai că zice el ceva de se porneau toți să rîdă ; și tare-ți mai pica bine să-l vezi prin preajmă. Cred că era catolic ; în orice caz, avea niște mătănii și uneori oamenii de pe vas glumeau pe soco- leala lor și el numa' ce se-nfierbînta aprig ca un tigru. Nu l-am văzut mîniat din nici o altă pricină, cu toate că nu putea înghiți să vadă că freunu' încearcă să-i dea ghes. A căzut pe punte din vîrfu' catargului oiare și cînd l-au ridicat era mort. Tocma' treceau pe lîngă Bermude. Cred că și-a pierdut echilibru', da' n-am priceput niciodată cum ; â tare mai era sigur pe picioarele lui și sprinten ca o miță. Oamenii m zis că l-au văzut cum încerca să se apuce de strai *, da' era hulă mare și corabia s-a clătinat taman cît să lunece el printre parîme și să se izbească de punte ca un

---

* Parîmă folosită pentru a menține catargul, cu ajutorul căreia se leagă de provă partea superioară a acestuia.

bolovan. Au trecut zece ani de-atunci, da' cufăru' ăsta nu știu să fi fost deschis,... mă fură amintirile, zău așa, cînd mă uit la toate fleacurile aste-ale lui. Ce să-i faci, așa-i omu' ; crezi că ești cineva, îți trăiești traiu', da' nu trece mult și ești dat uitării.

Căpitanul se întinse să ia hîrtia și scoțînd o pereche de ochelari strîmbi, legați cu sîrmă, o citi cu atenție.

— Nu-i de mirare că o păstra ca pe ochii din cap, zise el. Era italian. Și nu era el cetățean american cum nu era chinez ; mă mir de ce nu și-a zis John Jones, că așa-și zic mai toți străinii cînd își fac acte. Mi-aduc aminte că eram odată bolnav de friguri la spitalu' din Chelsea și într-o dimineată l-au adus pe-o targă pe secundu' de pe-un bric portughez și doctoru' l-a ntrebat cum îl cheamă. „John Jones“, a zis el. „Of, spune altceva, îi zice doctoru', avem deja cinci cu numele ăsta și dacă merge tot așa, ăsta nici n-o să se mai cheme că-i nume"¹. Marinarii se pricep, nu glumă, la nume false ; știu ei o șmecherie și o folosesc cînd vor să lase bani la vreo bancă, fiindcă se tem ca nu cumva vreunu' din echipaj să meargă și să-i scoată. Cred că în băncile din New York sînt mii de dolari pe care nu-i mai cere nimeni, fiindcă ăi de i-au depus și-au dat nume false, apoi s-au prăpădit pe mare sau mai știu eu pe unde și n-au mai apucat să-i scoată ; și nimeni nu mai știe ai cui sînt banii ăia. Luați una peste alta, marinarii sînt oameni ciudați, zău așa ; în special străinii ăștia care colindă de pe-o corabie pe alta. În ultima vreme au ajuns niște ticăloși de cea mai joasă speță. Ultimu' lucru pe care-aș vrea să-l facă vreunu' din băieții mei e să se bage marinar într-unu* din echipajele ăstea amestecate. Oricum, e o viață de cîine, cît despre riscuri și primejdii, să nu mai vorbim. Dacă nu ești coproprietar, trebuie să treacă multă vreme pînă să reușești să pui ceva de-oparte. Toate ăstea le-am priceput mult mai bine după ce n-am mai ieșit pe mare, deși de cînd mă știu m-am ocupat mai mult sau mai puțin de navigație, pin' la războiu' ăsta ultim. Cînd am fost căpitan armator la

Polly and Susan *, căpitanu' care-a ieșit cu corabia-n larg s-a nimerit un om tînăr... și-a fost ultimu' ei drum, după care nu s-a mai auzit de ea. Omu' avea

---

* *Polly și Susan* (engl.).

nevastă și doi sau trei copilași și cu toată istețimea lui, toți ar fi rămas ca și cerșetori, dacă nu s-ar fi întâmplat ca-n ziua cînd am perfectat actele corăbiei să nu-i fi făcut și lui o asigurare pe viață. S-a-ntîmplat că m-am gîndit la lucru' ăsta. Cu totu' au fost cinci mii de dolari și i-am trimis văduvei împreună cu partea lui din cîștiguri. Ea, sărmana, nu se așteptase la nimic sau aproape la nimic, așa că tare s-a mai bucurat, zău așa.

— Cred că a fost un gest foarte frumos că v-ați gîndit la toate acestea, domnule căpitan, zise Kate.

Bătrînul replică, roșindu-se puțin :

— N-oi fi eu așa de grozav ca alții care-au pomit-o cu mine odată și din care unii mi-au luat-o-nainte, da' la urma urmei altora le-am luat-o eu 'nainte. Am încercat să fiu cinstit, să fac lucrurile cît am putut mai bine și știți zicala aia din bătrîni: mai bine mai încet, da' sigur.

CIRCUL DE LA DENBY

Atît Kate cît și eu așteptam cu nerăbdarea unor scolarite o anume sîmbătă, căci în ziua aceea urma să mergem la circ la Denby, un orașel situat la aproximativ opt mile depărtare de țarm. De mult nu mai fusese un circ atît de aproape de Deephaven și nimeni nu îndrăzni să dea crezare primelor zvonuri despre sosirea lui, pînă cînd doi tineri chipeși nu se învredniciră să vină în persoană să lipească afișele mari pe hambarul lui 'Bijah Mauley. Toți băieții din orașel alergară degrabă să se holbeze la uimitoarele afișe și în adîncul sufletului unii sufereau la gîndul că s-ar putea să nu vadă adevăratul spectacol. Tommy Dockum se dovedi mai interesat decît toți ceilalți și într-o zi, cînd ne însoți la cules de mure, ne vorbi atîta despre acest subiect, încît ne molipsi și pe noi de entuziasm, făcîndu-ne să ne spunem una alteia ce amuzant ar fi să mergem, ținînd cont că toată lumea va fi acolo și ce mare pierdere ar însemna pentru noi să fim absente. Crezusem că-mi dispăruse dragostea pentru circ din copilărie, dar ea reveni de două ori mai puternică ; și Kate n-are decît să mă contrazică dacă vrea, dar sînt sigură că în viața ei n-a așteptat Oratoriul de Paște nici măcar cu jumătate din plăcerea și nerăbdarea cu care aștepta această

„caravană”, cum spuneau localnicii.

Ne-am gândit că ar fi mare păcat ca unii copii să rămână acasă neconsolați și descoperind că printre cunoștințele noastre și ale lui

Tommy se aflau unii fără nici o speranță de-a putea merge, i-am tocmit pe Jo Sands și Leander Dockum să-i ducă la Denby în două căruțe de transportat pește prevăzute cu niște scânduri puse transversal ca niște bănci. I-am văzut curînd după ce se crăpase de ziua alăturîndu-se convoiului de trăsuri răzlețe, care începuseră să străbată satul venind de pe toată lungimea țărmului. Porniseră la drum cu chef și chiote, cu buzunarele doldora de mere timpurii și de tot felul de alte provizii. Ar fi fost destul de amuzant și să-i privim numai pe cei ce treceau, deoarece pînă atunci n-avusesem idee cîți locuitori avea ținutul.

O invitaserăm pe doamna Kew să ne însoțească, dar ea sosi cu o jumătate de oră mai tîrziu decît ne promisese, deoarece nesuffînd nici o adiere de vînt nu putuse să vină cu barca cu pînze și domnul Kew se văzuse nevoit să vîslească pînă la țărm. Văzînd barca apropiindu-se în sfîrșit de țărm, am pornit în întîmpinarea ei; pînă și calul simțea importanța zilei și manifesta o vioiciune evident la fel de surprinzătoare pentru el ca și pentru noi.

În ziua aceea, doamna Kew se dovedi mai amuzantă decît o cunoscuserăm noi vreodată, ceea ce spune multe, și nu ne-am fi distrat nici pe jumătate atîta dacă n-ar fi fost ea cu noi; deși locuia la far și nu avea ocazia să vadă „cine trece”, o îndeletnicire foarte prețuită de femeile din provincie, avea o excelentă memorie a figurilor și reuși să ne spună numele tuturor celor din Deephaven, precum și a majorității persoanelor întîlnite în afara lui. Grăbindu-se să vină spre noi de la marginea apei și dîndu-i din mers ultimele instrucțiuni domnului Kew, preocupat să împingă barca în apă pentru a se întoarce la far, doamna Kew avea o față gravă și îngrijorată, dar după ce o convinseserăm că întîrzierea ei nu ne deranjase, păru că se înseninează. Era evident că simțea importanța evenimentului și că era fericită că o aleseserăm tocmai pe ea pentru a ne ține companie. Își trase complet vîlul pe spate, se așeză dreaptă și își dădu toată osteneala să încline adînc capul ori de cîte ori întîlnea vreo cunoștință. Își pusese cele mai bune haine de sărbătoare și în primele clipe se purtă foarte ceremonios; era evident că simțea neobișnuitul ocaziei și că, deși ne mai întîlniserăm de multe ori pînă atunci în termeni cît se poate de prietenești, faptul că o invitaserăm să facem această excursie în vîzul tuturor reclama din partea ei o altfel de conduită și o cuvenită grijă pentru păstrarea etichetei. Dar această stare de lucruri nu dură mult, fiindcă foarte curînd doamna Kew făcu o remarcă la care Kate și cu mine izbucnirăm în rîs cu atîta poftă, ca la întîlnirile noastre de la far, încît

femeia se destinase și nu se mai gândi decât cum să se simtă mai bine.

Cînd am ajuns în dreptul prăvăliei unde era și poșta, am văzut un grup de oameni strînși la intrare și ne-am oprit să aflăm ce se

întimplase. Chiar în fața intrării stăteau un cal ca vai de el, cu hamurile legate cu capete de frînghie veche, și o căruță toată peticită cu bucăți de scîndură. Arătau de parcă s-ar fi prăbușit la cea mai mică zdruncinătură. În căruță se aflau vreo trei sau patru copii cu figuri nătînge, dintre care unul scîncea încet. Tatăl lor era bolnav, ne informă cineva. „L-a luat cu leșin, da' acumă își revine ; i-au dat să bea ceva... îi cheamă Craper și stau departe, tocma' dincolo de culme, pe dealu' de-i zice Stone Hill”. Se duceau la circ la Denby și omu' și-a făcut socoteala c-o să meargă și la doctor, da' n-o să ajungă pin-acolo ; după mine, zic că-i topit de tot.”

M-am dus cu Kate să vedem dacă nu putem fi de vreun ajutor și cînd am intrat în prăvălie am dat cu ochii de bietul om, proptit de speteaza scaunului pe care stătea, îngrozitor de palid, cu figura unui om de mult ros de oftică. Kate îi vorbi și el îi spuse că ie simte mai bine ; îi fusese rău tot drumul, dar nu se dăduse bătut. Bietul de el, îi făcea milă încercarea lui evidentă de-a arăta gătit ca de sărbătoare. Avea o claie de păr și niște favoriți roșii nemaipomenit de stufoși și prăfuiți, care accentuau și mai mult paloarea feței, iar miinile aspre și butucănoase i se subțiaseră și se vlăguiseră și ele din pricina bolii. Mă gîndeam ce greu trebuie să-i fi fost s-u pornească la circ în dimineața aceea și ce suflet bun trebuia să aibă ca să facă un asemenea efort de dragul copiilor. Cînd am ieșit, aceștia holbară la noi niște priviri triste. Umbra dezamăgirii lor ne întunecă plăcerea.

Cineva întorsese căruța, astfel că acum calul era gata s-o pornească înapoi spre casă și din mișcările lui se vedea că dintre toți era singurul care se bucura de întorsătura lucrurilor. Ne părea atît de rău pentru bietii copii ; poate că ziua aceea promisese să fie cea mai frumoasă din viața lor, iar acum trebuiau să se întoarcă la existența lor anostă, fără să fi văzut marele spectacol.

— îmi pare atît de rău pentru ce vi s-a întîmplat, zise Kate, întrebîndu-se ca și mine cum o să reușească omul care ieșise și el din prăvălie, în urma noastră, să se urce în căruță.

— Ce ? zise el absent, de parcă n-ar fi priceput sensul cuvintelor ei. Care deștept mi-a întors căruța ? îl întrebă el pe un gură- cască.

— Păi, încotro mergi, omule ?

— La circ, răspunse domnul Craper cu hotărîre, unde-i fi crezut ? Doar într-acolo am pornit-o.

Se urcă în căruță, aruncă o privire să-și numere copiii, dădu bice calului cu o nua de salcie și o luă val-vîrtej din loc în rîse- tele tuturor. Kate și cu mine ne-am reîntors la doamna Kew, care gustase din plin toată scena.

— Asta-i bună ! exclamă ea, mă mir că nu se scoală și răposatii din țintirim să se ducă la Denby să vadă circu' !

Am ajuns la Denby în jurul prînzului ; era un orașel lipsit de interes, care crescuse în jurul cîtorva mori. Pe străzi era mare agitație și nu exista nici o îndoială că pierduserăm mult prin faptul că nu văzuserăm parada circului. În prăvălii se făcea vînzare bună, iar pe străzi cîntau în voie două-trei flașnete, dintre care pe una ne-am oprit s-o ascultăm puțin după ce ne-am întîlnit cu Leander și i-am lăsat calul în grijă. Doamna Kew termină cumpărăturile în cel mai scurt timp cu putință și toate trei ne îndreptarăm în grabă spre marile corturi cu

* Dealul de piatră (engl.).

steaguri fluturînd în vînt. Mi se pare că am omis să vă spun că pe lîngă spectacolul de circ beneficiam și de prilejul de-a vedea o menajerie, și puteți fi siguri că am vizitat-o cu toată atenția pentru a nu pierde nimic din ceea ce conținea interiorul cuștilor.

Sinceră să fiu, n-aș putea spune că spectacolul a fost bun ; — acum, că mă gîndesc la el Sî liniște și fără exaltarea de atunci, aș zice chiar că a fost plictisitor. Bieții oameni arătau obosiți, de parcă ar fi bătut drumurile de ani de zile. Animalele erau toate bătrîne, dar printre ele se afla un elefant mare și jigărit al cănii aspect de totală descurajare mi-a mîhnit sufletul, fiindcă lăsa impresia că bietul elefant era dureros de conștient că nu trăise viața pe care ar fi trebuit s-o trăiască. Stătea abătut și nemișcat într-o parte a cortului și îți venea greu să crezi că mai rămăsese în el vreo scînteie de vitalitate. Mulți dintre cei prezenți nu mai văzuseră pînă atunci un elefant și am auzit un bătrînel uscățiv care stătea lîngă noi spu- nînd cu încîntare :

— Pe ochii mei, Ann' Liza, iac-aici și animalu' ăsta care-i de cînd lumea. Pe ăsta am vrut să-l văd mai mult ca orice. Pe crucea mea, da' tare-i mare !

Iar Ann 'Liza, care era voinică și cu o figură adormită, îi răspunse cu voce tărăgănată :

— Da-a, e mult, nu glumă ; da' parcă n-are-n el nici pic de vlagă.

Kate și cu mine ne-am întors cu spatele și am pufnit în rîs,

iar cînd cei doi se depărtară, doamna Kew ne zise strict confidențial :

— Ea e ultima care să aibă dreptu' să se lege de bietu' animal. E doamna Seth Tanner și nu există femeie nici în Deephaven și nici în restu' ținutului care s-o întreacă la lene. Mă bucur că nu m-a văzut; două săptămîni de-aici 'nainte n-ar fi vorbit de altceva.

Aveau acolo și poza unui șarpe uriaș din Deephaven și tocmai mă întrebam în sinea mea unde ar putea exista sau dacă într-adevăr existase vreodată, cînd l-am auzit pe un băiat punînd aceeași întrebare unui om a cărui sarcină ingrată era de-a zgîndări leii cu un băț pentru a-i face să ragă.

— Șarpele ăsta e mort, răspunse el amabil.

— Și-atunci n-a trebuit să-i săpați o groapă a naibii de lungă ? întrebă băiatul ; dar omul îi răspunse că bănuiește că l-au încolăcit ei în vreun fel și zîmbind se întoarse spre leii lui, care arătau de parcă nu le-ar fi stricat niște sirop tonic.

Toată lumea zăbovi cel mai îndelung în fața maimuțelor care păreau a fi singurele făpturi însuflețite din întreaga colecție ; în cele din urmă însă am reușit să pătrundem în celălalt cort și ne-am cocoțat sus pe niște locuri de unde aveam o imagine splendidă a spectatorilor și arenei și îi puteam vedea și pe cei care intrau. Doamna Kew era atentă să-și descopere cunoștințe și parcă buna dispoziție îi creștea cu fiecare clipă, ca și nouă de altfel. Era cu ochii-n patru, mișcîndu-și capul cînd într-o parte, cînd într-alta, ca să urmărească diverse persoane, timp în care ne oferea un neînterupt comentariu, îți făcea plăcere să vezi o persoană atît de fericită ca doamna Kew în ziua aceea și sînt dispusă să cred că vorbind despre acea ocazie și ea ar spune același lucru despre mine și Kate, fiindcă a fost în- tr-adevăr distractiv ! Am cumpărat niște arahide, fără de care parcă circul nu e circ și, așteptînd să înceapă reprezentăția, am ascultat discuțiile celor de lîngă noi.

Erau doi fermieri în vîrstă, pe care îi văzuserăm din cînd în cînd prin Deephaven ; unul povestea celuilalt, cu mari confuzii în folosirea pronumelor, despre un porc

mare, tăiat nu demult.

— Lu' John i-a părut tare rău că a trebuit să-l taie acu', l-am auzit zicînd, socotise să-l taie mai aproape de sărbători ; că atunci avea să fie lună nouă și spera să mai pună pe el vreo șaptescinci sau o sută de livre. Da' el nici gînd să se-ngrășe, ș-atunci eu și cu 'Bijah i-am zis amîndoi că mai bine să-l taie acu', cîtă vreme totu' merge bine, că dacă se pune pe așteptat s-ar putea să i se-ntîmple ceva. Eu am zis de cînd mă știu că nu poți ține un porc cît veacu' și mie unu' nici nu-mi plac animalele ăstea mari de nu-și mai duc grăsimea. Mie-mi place să văd colo un porc să cîntărească șase sute de livre, da' numa fiindcă-i frumos, că dacă vine vorba de mîncare, atunci mie să-mi dai unu' pînă-n trei sute. 'Bijah nu se-nșală, și el zice că o să cîntărească cinci sute cincizeci. Cînd mă duc acasă, mă opresc pe la fratele muierii lui John să văd dacă știu deja ceva exact ; John trebuia să se ducă după cîntar în dimineața asta. Cred că mîine, după slujbă, o să se strîngă acolo o grămadă de oameni. John și-a făcut socoteala să nu-l pregătească decît luni.

— Cred că mîne zi o să trec și eu pe-acolo, zise celălalt fermier ; îmi place să văd un porc frumos. Ai zis Chester White * ? Zici că-s ăi mai buni, așa-i ?

Dar întrebarea rămase fără răspuns, căci majoritatea membrilor trupei în costume viu colorate intrară în arenă în pas de paradă.

Cercul acesta era ca toate celelalte circuri, numai că ceva ma jalnic decît majoritatea, iar trupa puneă parcă mai puțin suflet c; de obicei. Își dădură osteneala și se achitară conștiincios de nu merele respective, dar arătau de parcă în viața lor nu cunoscuser; vreo clipă fericită. Spectatorii erau veseli, aplaudau și rîdeau d clovnul obosit, pînă cînd acesta luă figura unui om convins că 1; urma urmelor vorbele lui s-ar putea să fie amuzante. Ne bucurăm cu toții că reușiserăm să-i facem o plăcere nenorocitului și cînd s> apucă să cînte un cîntec, satisfacția noastră crescă și drept urmar omul îl mai cîntă o dată de la început pînă la sfîrșit. Poate că s< gîndea că are de-a face cu oameni obișnuiți cu circul. Era i după-amiază foarte caldă și vînzătorii de evantaie japoneze și di limonadă făcură o vînzare nemaipomenită, avînd în vedere ci sezonul era pe sfîrșite. De cealaltă parte a cortului, fanfara zeloasi scotea sunete asurzitoare ; toți tinerii din regiune își aduseseră iu bitele, și pe unele din nenumăratele perechi de îndrăgostiți le-an urmărit în mod deosebit în timp ce „își țineau companie” cu ma adîncă sau mai puțin adîncă satisfacție reciprocă. Aveam, de ase menea, un prilej extraordinar de-a studia moda : erau acolo mulți persoane în vîrstă și o mulțime de copii mici și era clar că imeli familii își încuiaseră pur și simplu casa în urma lor, deoarece veni seră și cu ciinele și cu sugarul.

— Nu te simți ca și cum ai fi din nou copil ? mă întrebă Kate Sînt sigură că circul ăsta este aidoma primului pe care l-am văzu în viața mea. Pe măsură ce privesc, totul mi se pare din ce în ce ma cunoscut și mă intrigă cînd mă gîndesc că aici lucrurile nu s-ai schimbat cîtuși de puțin, în vreme ce eu m-am transformat atît di mult, ba am avut chiar și timp să cresc. Nici nu-ți închipui cum mi face circul ăsta să-mi amintesc o mulțime de lucruri la care nu m-an mai gîndit de ani de zile.

Aveam șapte ani cînd m-au dus la circ prima oară. Mă invitași unchiul Jack. Primisem o umbreluță de soare nouă și el rîdea d< mine fiindcă o țineam pe umăr și soarele îmi bătea drept pe față Am rămas să vedem și suplimentul la reprezentație, iar în drum spn casă

---

* Denumirea unei rase de porci.

unchiul Jack mi-a cumpărat tot ce mi-a poftit inima și n-
an ajuns acasă decât după ce s-a înserat. Restul familiei
mîncase pe li ora patru și plecase într-o plimbare mai
lungă, așa că a fost (adevărată plăcere să luăm masa în
doi. Eu m-am așezat în capu mesei, pe locul mamei, și
cînd Bridget a coborît și a insistat să mi duc la culcare,
unchiul Jack a venit tiptil sus la mine și așezîndu-s<
lîngă fereastra s-a apucat să fumeze și să-mi spună
povești. Cînc am auzit-o pe mama urcînd scările, el s-a
ascuns în debara, iar cînc ea l-a descoperit după fumul
de trabuc și s-a prefăcut că îl dojenește eu am crezut că e
de-adevăratalea și l-am implorat să iasă afară. Da și-mi
amintesc că Bridget stătea în camera alăturată și-și
cosea o rochie nouă ca s-o poarte la biserică a doua zi. Eu
socoteam că e o rochie frumoasă și am rugat-o insistent
pe mama să-și facă și ea una la fel. Era un verde
strălucitor stropit cu galben, adăugă ea. Ah, bietul
unchiu' Jack ! era așa de bun cu mine ! Spuneam
amîndoi povești despre ce vom face cînd o să fiu eu mare.
În anul următor a murit sărmanul de el la Canton, iar eu
m-am îmbolnăvit de-atîta plîns ; dar multă vreme am
sperat că poate totuși n-a murit și că s-ar putea să se-
ntoarcă acasă în orice zi. Mie mi se părea că f bătrîn, dar
în realitate el de-abia terminase colegiul și nu avea nici
măcar vîrsta mea de-acum. În ziua aceea, la circ, purta la
butonieră un boboc de trandafir roz și... Doamne ! de
cînd nu m-am mai gîndit la lucrurile astea !... o femeie
stătea în fața noastră și purta o pălărioară tare, cu boruri
mici, ridicate la margini, iar eu i-am pus cu grijă alune în
boruri și cînd femeia și-a mișcat capul, alunele au căzut
toate pe jos. Am socotit-o cea mai bună glumă din lume.
Tot atunci l-am rugat pe unchiul Jack să încalce pe
măgar ; eram convinsă că o să se țină și n-o să cadă la
pămînt, fiindcă într-o zi, pe strada Beacon, calul lui a
luat-o razna cu el în șa, de năvăș ce era, și de vreme ce
atunci nu i s-a întîmplat nimic, mi-am zis că e un călăreț
perfect.

— îmi amintesc, interveni doamna Kew, că înainte să
mă mărit, „dumnealui” m-a dus la Wareham Comers la
circ. Soră-mea Hannah și băiatu' care-i făcea curte au
venit și ei. De-atunci și pînă-n ziua de azi n-am mai fost
la nici un circ și mă poartă și pe mine gîndu' în urmă ca
pe matală, dom'șoară Kate. Parcă n-ar fi trecut nici cinci
ani de-atunci ! Ce-aș fi zis la vremea aia dac-aș fi știut că
„dumnealui” și cu mine o s-ajungem să ținem faru' și-o
să fim fericiți acolo, ba încă, pe de-asupra, că uneori n-o
să venim la țarm cîte două săptămîni la rînd... Doi bătrîni
cu păru' cărunț, așezați la casa lor ! Ehe, ce fericiți eram
pe vremea aia ! Știu că bătrîna dom'șoară Sabina Smith
mi-a atras atenția că n-ar strica să mă gîndesc bine
'nainte de-a mă da-n vorbă cu Tom Kew, fiindcă era un
flăcău flusturatic. Îi mai repet și lui vorbele astea pe
vreme de iarnă, cînd urlă vîntu' și valurile se izbesc de
stînci de parcă ar vrea să poată să stingă faru' și să-l
spulbere. Ne-au ieșit o mulțime de vorbe, fiin'că ne-am
dus la circu' ăla ; unii mai în vîrstă ziceau că acolo nu te-
nvață nimica bun... Păi, dacă stau bine și mă gîndesc, era
unu' care încerca să-și frîngă gîtu' !

Ca să ieșim din cortul cel mare a fost destul de
anevoios și se pare că am ales cel mai nepotrivit moment,
fiindcă mulțimea se înghesuia îngrozitor, deși presupun
că nimeni nu se grăbea cîtuși de puțin. Ne-am trezit
împinse din toate părțile, în timp ce de undeva de jos
venea schelălăitul unui cîine părăsit. Nu intenționam să
vedem reprezentațiile din corturile mai mici și de aceea
am trecut nepăsătoare pe lîngă vreo două sau trei
asemenea corturi, dar cînd am dat cu ochii de poza
uriaeșii din Kentucky, am observat că doamna Kew o

privește dusă pe gânduri și imediat am întrebat-o dacă nu vrea să intrăm să vedem minunea, la care ea ne mărturisi că nu auzise în viața ei ca o femeie să cîntărească șase sute cincizeci «ie livre și drept urmare am intrat toate trei să ne lămurim despre ce era vorba. În cort, pe lângă un băiețel care cînta la flașnetă, se aflau doar două sau trei persoane.

Urișa din Kentucky stătea pe două scaune așezate pe un podium și dincolo de ea era o cușcă mare cu maimuțe, spre care Kate și cu mine ne-am îndreptat de cum am intrat.

— Nu e nici pe trei sferturi de cum o arată-n poză, șopti doamna Kew cu regret ; da-i ș-așa destul de solidă. Ce abătută arată, biata de ea !

Și mie și lui Kate ne era rușine de noi că ne aflam acolo. Indiferent dacă femeia consimțise să fie expusă în felul acesta, probabil că era îngrozitor să simți că zi după zi oamenii se holbează la tine și rid pe seama ta. Cu figuri grave ne-am uitat la maimuțe și după cîteva minute ne-am întors să vedem dacă doamna Kew nu e gata de plecare, cînd, spre surprinderea noastră, am constatat că vorbea plină de însuflețire cu uriașa, drept care ne-am apropiat de ea.

— Din clipa cînd am pus aici picioru' mi-am zis că fața ta mi-e cunoscută, zise doamna Kew, da' te-ai mai schimbat de cînd nu te-am văzut și nu știam de unde să te iau, pînă cînd nu te-am auzit vorbind. Doamne sfinte, da' subțirică mai erai! M-ai lăsat cu gura căscată, Marilly ! Pe unde mai sînt ai tăi ?

— Nu mă mir că ești surprinsă, spuse uriașa. Cînd m-ai cunoscut matală, nici n-aduceam cu ce sînt acu', așa-i ? Da' taică-meu 'nainte să dea ortu' popii a tocat toți bănuții care-i avea și s-a apucat și de băutură „dumnealui” — și asta l-a omorît. După aia eu am luat-o rău din loc cu grăsimea, pînă cînd n-am mai fost în stare să fac nimic, ca să cîștig și eu un dolar. Lumea venea să mă vadă și pînă la urmă am ajuns să le cer cîte zece cenți de persoană. Am cîrpit-o așa, nici eu nu știu cum, pînă ce a apărut omu' ăsta și, auzind de mine, mi-a oferit casă și masă și bani buni, numa' să vin cu el. 'Naintea mea mai avusese o uriașă, da' aia începuse să se ofilească văzînd cu ochii, ș-atunci i-a plătit ce i se cuvenea și-a lăsat-o să plece. Urișa astalaltă l-a costat o groază, că mînca, nu glumă ; eu una n-am cine știe ce poftă de mîncare — zise ea cu amărăciune în glas — și de cînd sînt cu el, mi-a ridicat simbria, fiindcă ne-a mers tare bine. Am primit oferta lui, că eu tot n-am

fost decît o povară şi-aşa o să rămîn. Mă simt bine, n-am ce zice, da-i o treabă destul de grea. Fiu-meu mai mare se descurcă singur, da' anu' trecut s-a căsătorit, şi nevastă-sa să nu mă vadă. Şi nici nu ştiu dacă pot să-i port pică pentru asta. Altceva ar fi dacă aş avea o fată ; numa' că a-nceput să-mi placă să călătoresc ; aşa ceva dă oricui de gîndit.

— La-nceputu' verii, cînd am fost pe-acasă pe la ai mei, am întrebat lumea de matală, spuse doamna Kew, da' tot ce ştiau era că locuieşti pe undeva prin stătu' New York. Stai de mult în Kentucky ? Am văzut pe afişu' de-afară.

— Nu, răspunse uriaşa, aia-i o poză pe care omu' meu a luat-o ieftin de la ion alt circ care şi-a închis taraba de tot anu' trecut. Acolo scrie şasesutecincizeci de livre, da' eu nu cîntăresc mai mult de patru sute. Nu m-am mai cîntărit cam de mulţisor, da' să rămînă între noi, nu-s eu aşa de grasă. Asta să n-o spui la nimeni, fiin'că s-ar putea să-mi strice reputaţia şi să mă-mpiedice să mai fiu angajată.

Apoi, pierzîndu-şi mina şi tonul profesionist, adăugă :

— Mai bine să mor decît să mă mai îngraş. Uneori îmi pierd curaju' de tot ş-atunci aş vrea să fiu şi eu o femeie descurcăreată, să pot ţine o gospodărie. Ascultă-mă pe mine, m-aş descurca mai bine decît am făcut-o cînd am avut ocazia ! A venit şi Tom cu matală ?

— Nu, am venit cu domnişoarele astea, domnişoara Lancaster şi domnişoara Denis, care-şi petrec vara la Deephaven.

Auzind această prezentare, Kate şi cu mine ne-am întors spre ele ; ne aflam în imediata lor apropiere şi sînt mîndră să spun că n-am văzut-o niciodată pe Kate să se poarte cu cineva mai politico decît s-a purtat cu acea fiinţă jalnică şi ridicolă, împodobită cu o coroană aurie şi o mulţime de brăţări. Nu că ar fi spus mare lucru, dar întreaga ei comportare vădea desăvîrşită curtoazie şi o aparentă ignorare a faptului că uriaşa ar fi reprezentat ceva cît de cît neobişnuit sau izbitor.

Chiar în clipa aceea, în cort îşi făcură apariţia cîteva persoane şi doamna Kew îşi luă cu părere de rău rămas-bun.

— Mi-a făcut tare, tare bine să te văd, zise noua noastră cunoştinţă. Chiar înainte de-a veni matală mă simţeam tare abătută, îmi place să mai văd pe cîte cineva care să-mi amintească de cum eram eu pe vremuri.

Felul în care îşi strînseră mîna spunea multe, iar cînd Kate şi cu mine ne-am luat rămas-bun, uriaşa ne-a privit recunoscătoare şi ne-a zis :

— Vă rămîn îndatorată, domnişoarelor, că aţi intrat⁹ să₄

ma vedeți.

La ieșire l-am auzit pe proprietarul cortului strigînd : „Intrați! Intrați! doamnelor și domnilor, intrați să vedeți minunea lumii... cea mai mare femeie văzută în America, ...uriașa din Kentucky !”

— N-ați fi vrut să mai stați ? o întrebă Kate pe doamna Kew, cînd am ieșit în stradă. Dar ea îi răspunse că n-ar mai fi avut nici o satisfacție ; intraseră și alții și n-ar mai fi putut să discute cu uriașa.

— N-am fost niciodată prea apropiate ; e mai tînără decît mine, dar mergeam la aceeași casă de rugăciuni, cu toate că ea locuia la vreo cinci sau șase mîle de casa noastră. După cîte spune i-a mers tare greu, zise doamna Kew. — La vremea ei a fost o fată sprintenă și veselă, da' acu' și-a pierdut toată voioșia, am ghicit-o după ochi. Îmi tot frămîntam mintea să văd dacă nu pot s-o ajut cu ceva, da' nu cred. Mi-a spus că cel care a angajat-o e om bun. Cred că i-a făcut tare bine și numa' că v-a văzut așa de politicoase cu ea. Era ambițioasă pe vremuri. Îmi stătea pe limbă s-o întreb dacă nu-și poate lua cîteva zile libere să vină să stea la mine, da' m-am gîndit taman la țanc că s-ar scufunda barca de cum ar pune picioru-n ea. Ce să mai spun, acuma că am văzut-o, mi-a pierit cheful de orice distracție, mărturisi doamna Kew cu mîhnire ; și un timp ne-am lăsat toate trei copleșite de tristețe, dar în cele din urmă, după ce am pornit-o spre casă, ne-am recăpătat buna dispoziție.

Am trecut pe lîngă familia Craper, cei pe care îi văzuserăm de dimineață la prăvălie ; copiii arătau la fel de tîmpi, în schimb tatăl, regret s-o spun, fusese tentat să bea mai mult whisky decît era indicat pentru el. Avea obraji aprinși și își flutura „biciul”, cîntînd cu o voce răgușită o melodie fără cap și fără coadă.

— Nenorocitul de el! am exclamat eu. Cred că plăcerea gustată astăzi o să-l coste viața.

— Așa s-ar părea, replică doamna Kew compătimitor, dar ade- vărul este că pe Craperii ăștia nu i-ai putea omori nici dacă i-ai pisa în pîuă.

Drumul pînă acasă a fost plăcut. Am poftit-o pe doamna Kew să ia cina cu noi și, după masă, am condus-o pînă la țarm ca s-o vedem plecată cu bine. Domnul Kew sosise cu barca cu pînze ceva mai devreme și aștepta să apară luna. Doamna Kew ne mărturisi că de-acuma o să aibă un an întreg la ce să se gîndească, atît de mult se bucurase de ziua aceasta. Am rămas pe pietrișul țarmului, privind cum se depărta barca și regretînd că nu sîntem și noi în ea, într-atît de frumoasă era seara.

În vara aceea ne-am mai dus la un spectacol a cărui amintire o vom păstra neștearsă. E oarecum o impertinență să-l numesc spectacol, iar ca să-i spun „distracție pentru public” sună la fel de nepotrivit, deși distracție am avut, fără îndoială. Ploua de vreo două-trei zile ; localnicii ziceau că-i „un răstimp de ploaie”. Într-o joi seară, imediat după ce-am servit ceaiul, Kate și cu mine ne-am dus pînă la poștă. Cînd am deschis ușa mare de la holul de intrare, am respirat adînc deliciosul aer sărat și am constatat că, după toate aparențele, în jur totul era ud learcă, iar orașelul luase o înfățișare deprimantă. Și, deși tocmai atunci ploaia aproape că se oprișe, îi luă locul un fel de burniță ca un viscol, dacă se poate imagina un viscol care să nu fie rece. Ulmii lăsau să li se scurgă grăbite picăturile de ploaie de pe frunze și, din cînd în cînd, scîrțiau în adierea vîntului de răsărit.

„De-acum înainte o săptămînă n-o să mai calce pe chei picior de căpitan, i-am spus eu lui Kate. Gîndește-te numai la cazurile de reumatism !”

Ne-am oprit citeva minute pe la familia Carew. Au rămas foarte surprinși să ne vadă, de parcă am fi fost niște sirene ieșite atunci din mare. Au insistat să ne dea ceva cald de băut și ne-au implorat să ne schimbăm încălțăminte de cum vom ajunge acasă. De-acolo ne-am continuat drumul spre poștă. Kate intră înăuntru, dar, când să iasă cu scrisorile noastre, se opri să citească un anunț fixat zdravăn pe ușa băcăniei cu ajutorul a patru ținte din cele de prins covorașe pe perete.

„Ce zici de asta ? ! exclamă ea entuziasmată, diseară o să fie la biserică o conferință cu intrare gratuită... o conferință despre *Elementele adevăratului curaj*. Ce-ai zice să ne ducem și noi ? Și ne-am dus.

Am ajuns cu cincisprezece minute după ora anunțată și am constatat cu părere de rău că auditoriul era aproape inexistent. Umezeala afectase lămpile antice și de demult astfel că cele de pe pereți și din fața de la cor își trimiteau razele palide pe o distanță foarte mică, fiind cele mai slabe lumini văzute de mine vreodată. Doar pe măsuta de lângă amvonul unde stătea vorbitorul se aflau două lumini mai puternice și, deoarece noi două ne așezaserăm în fundul bisericii, vedeam între noi și el firisoarele gălbui de praf din aer. Auditoriul era format din patrusprezece persoane care ne strinseserăm ca oile înfrigurate în stranele de lângă ușă ; în afară de noi mai erau trei bătrâni, patru femei, patru copii și paracliserul, un bătrîn mărunțel și surd, cu un picior de lemn.

Copiii, zgomotoși, șușoteau între ei, dar, spre surprinderea noastră, nu după mult timp, vorbitorul se ridică să înceapă. Se înclină, tratindu-ne cu deosebit respect și se apucă plin de entuziasm să-și citească plicticoasa expunere. De dragul lui aș vrea să pot spune că a fost interesantă, dar nu obișnuiesc să mint și pe deasupra nici nu se mai termina ! Omul vorbea și iar vorbea, pînă cînd am început să am impresia că mă aflam acolo de cînd eram de-oî schioapă. Kate și cu mine nu îndrăzneam să ne uităm una la alta, dar simțind-o că se scutură toată de rîs înăbușit, m-am mutat în disperare la celălalt capăt al stranei, răstumind din greșeală o carte mare de imnuri, ceea ce atrase atîta atenție, încît rareori în viața mea m-am simțit mai jenată. Dulăul lui Kate se ridică și el de cîteva ori să se scuture și să caște cu zel, după care se lungi iar pe podea cuprins de deznădejde.

Ai fi zis că vorbitorul se adresa unei săli pline de tineri entuziaști. Insistă cu fervoare asupra îndatoririlor noastre de cetățeni și alegători și ne vorbi pe larg despre George Washington și Benjamin Franklin, pe care ne îndemnă să-i alegem drept exemple. După fiecare explozie de elocință aștepta aplauze și imediat continua fără să se lase cîtuși de puțin tulburat de liniștea mormîntală, de parcă ar fi avut certitudinea că ne va da gata data viitoare. Începu din nou să plouă cu găleata și să șuiere vîntul de jur-împrejurul casei. Dacă prelegerea ar fi fost despre orice alt subiect, nici mie, nici lui Kate nu ne-ar fi venit greu să păstrăm niște figuri serioase, dar din păcate era destinată în întregime unor tineri și printre noi nu se afla nici măcar un singur tînăr.

La un moment dat, copiii din fața noastră se apucară să se ia la harță pe înfundate, pînă cînd cel din capătul stranei scăpă pe jos o bilă care lovi pardoseala și se rostogoli cu zgomot infernal chiar pe unde nu era covor. Instinctiv, toți ascultătorii am tresărit și ne-am uitat după bilă, dar ne-am revenit și din nou ne-am rezemat de speteaza băncilor, în timp ce copiii speriați, după ce au păstrat o liniște nefirească, au adormit, cuibărindu-se molatici unii într-alții. După o vreme, vorbitorul se așeză, își șterse satisfăcut sudoarea de pe frunte, și, tocmai

cînd ne întrebam dacă nu cumva cu decența cuvenită am putea pleca, omul se ridică din nou și, mulțumindu-ne pentru generoasa noastră participare pe o vreme atît de urîtă, ne aminti că intrarea fusese gratuită, dar că în alte locuri pe care le vizitase se strinsese o contribuție în folosul cauzei. Poate că n-o să fie prea greu... poate că paracliserul dorește să...

Dar paracliserul, de unde era, n-ar fi fost în stare să audă nici bubuitul unui tun, drept care continuă să doarmă liniștit. Nici eu, nici Kate n-aveam la noi bani, în afară de o bancnotă de douăzeci de dolari aflată la mine în portofel și ceva mărunțiș în buzunarul pelerinei de ploaie a lui Kate, pe care ea mă asigură că era gata să-l ofere ; dar paracliserul nu dădu nici un semn că s-ar fi deșteptat și cînd una din femei se duse încet să-i trezească pe copii, ne-am ridicat cu toții și am ieșit.

După ce în noaptea aceea am rîs și ne-am amuzat cît am poftit, brusc am devenit conștiente de latura jalnică a întregii povești și, dornice ca toată lumea să aibă cea mai bună părere despre Deeaphaven, l-am trimis dis-dimineață pe Tom Dockum cu un bilețel nesemnăat la vorbitorul din seara precedentă, pe care Tom îl găsi fără prea multă bătaie de cap. Ulterior am rămas surprinse să auzim că în seara aceea respectivul urma să repete cuvîntarea — vîntul abătîndu-se spre partea de nord-vest a ținutului — și nu mă-ndoiesc că și pe c astfel de vreme o mulțime de femei au fost în stare să iasă din casă, astfel încît vorbitorul a reușit să strîngă destule monede de zece cenți pentru a-și scoate cheltuielile și fără ajutorul nostru ; deși în seara precedentă ne subliniasse faptul că banii sînt „în folosul cauzei” și lucrul acesta ar fi trebuit să fie o consolare.

PESCUITUL DE STAVRIZI

Una dintre principalele noastre plăceri la Deeaphaven era să facem gospodărie. Mersul la piață putea să ne ocupe o dimineață întreagă, îndeosebi dacă treceam și pe la cherhanale. Intr-un fel, pentru noi baza erau proviziile de la Boston, dar uneori mai alergam după măcelarul care, cînd îi poftea inima, pleca să se plimbe cu brișcă lui veche cu coviltir. Cît despre pește, chiar dacă nu puteam cumpăra, de prins se găsea berechet. Cunoștințele noastre ne întrebau adesea dacă avem destul de mîncare, dîndu-ne discret de știre că cineva fiersese niște homari, că tocmai sosise o barcă plină de scrumbii una și una sau că cineva mai de la deal se gîndea să taie un miel și bine am face să vorbim din timp pentru ceva came. Mi-e teamă că eram privite ca fiind în pericol de-a deveni epicuriene, ceea ce cu siguranță n-am devenit, și fără îndoială am stîmit atîta interes pentru că mîncam ciuperci, care creșteau din abundență și în neștire la marginea orașelului.

Intr-o dimineață, Maggie ne anunță că n-avem nimic în casă pentru prînz și atunci am pomit-o de îndată la prăvălie să întrebăm dacă îl văzuse cineva pe măcelar. Aflînd că acesta plecase pentru două zile să pescuiască în larg și că la întoarcere plănuise să taie un vițel, i-am lăsat vorbă să ne pună deoparte o bucată bună din animalul sortit pieirii și am luat-o spre țarm să vedem dacă nu găsim niște scrumbii; dar nu se zărea țipenie de pescar și după ce am trecut pe la toate cherhanalele, am ajuns la concluzia că cel mai bine ar fi să ne procurăm noi singure hrana.

Nu ne aduseserăm cu noi undițele, dar știam unde le ținea Danny pe ale lui și, găsind un coș de mărime potrivită, și luînd niște scoici din butoiul unde-și păstra Danny momeala, ne-am dus și ne-am suit pe epava unui

schooner vechi, lăsat în părăsire la unul din cheiurile rămase în paragină. Ne-am uitat prin bocaport jos în cală și am văzut tot felul de pești înotînd alene, iar din cînd în cînd cîia merlan mărunțel țîșnind cu impertinență printre ei ca o sără și făcîndu-se nevăzut.

— Uite-acolo cambula aceea mare pe care am văzut-o și alieri, am exclamat eu. Am recunoscut-o după una din aripioare <se pe jumătate ruptă. Bănuiesc că nu poate să iasă de-aici, f: și spărtura aceea din peretele lateral al vasului nu este prea mare mai sus decît nivelul la care se ridică o cambulă. Poate că pe asta a intrat aici cînd era mic și i-a fost prea lene să iasă, & cînd s-a făcut așa de mare că n-a mai reușit să treacă prin gi. Cambulele se arată a fi așa de leneșe, de parcă ar avea o idee ie bună despre ele însele.

— Sper că în dimineața asta vor avea o idee atît de bună să se ferească de cîrligul meu, filozofă Kate. Asta-i valabil și p; j ceilalți pești. O să dau doar la stavride și-o să țîn undița maii.

Se cocoță la post, puse atent momeala în cîrlig și o aruni apă cu o scoică pentru ca să atragă atenția, în timp ce eu ia dus să pescuiesc la parapet. Curînd, prinzînd doi stavrizi, % crescut moralul și am simțit că vom avea niște perspective forij. bile pentru masa de prînz. Apoi, din nefericire, eu am prir. j sculpin atît de mare, încît parcă scoteam din apă o umbrelă des* și, după ce l-am aruncat înapoi în cală spre a-i țîne corni» cambulei celei mari, norocul care-1 aveam de obicei ne părăs* nimeri să fie una din acele zile dnd în ciuda faptului că trăj brusc de undiță și foloseam toate tertipurile care ne treceau^ minte, stavrizii fie că ne mîncău momeala, fie că nici nu se i. piaua de ea. În cele din urmă, Kate ajunse la concluzia că daoi reușim să prindem cambula cea mare o să murim de foame și rugă să vin să pescuiesc și eu prin bocaport, deși era parcă % să distrugem fericirea nevinovată a sărmanului pește. Exact în ^ aceea am auzit zgomot de vîsle și spre încîntarea noastră & văzut pe căpitanul Sands în barca lui de pescuit dincolo de ci următor.

— Ați prins ceva ? întrebă el. N-ați vrea să faceți o mică bară în larg ?

— Nu sîntem aid ca să ne distrăm ; încercăm să prindem ? pește pentru masa de prînz, răspunse Kate. Vrei matală să aș lingă geamandura roșie pînă ce mai prindem noi cîtiva și ț aceea mergem. O să ne întoarcem pînă la amiază sau intenționej întirzii mai mult ?

— Și eu tot la pescuit mergeam, la Black Rock *, zise căpit(Vă iau cu plăcere dacă vreți să mergeți.

Așadar ne-am strîns undițele, ne-am luat coșul și scoicile și ne-am urcat în barcă. Eu aveam poftă să vîslesc și am trecut la vîsle, în timp ce Kate își fixa plumbul la undiță, iar căpitanul se chinuia să descurce o alta.

— E tare cald, zise el peste puțin timp, da' curînd o să-nceapă briza și norii parcă se-ngroasă ; cred că spre prînz o să se răcorească. Ieri seară aș fi zis c-o să se strice vremea, da' peste noapte s-au dus norii și de dimineață era frumos, de n-aveai ce spune. „Luna cînd crește înghite norii”, așa zicea bunicu-meu. Se pricepea la vreme ca nimeni altu' ; aproape-ntotdeauna o nimerea. Unii pun vremea numa' pe seama lunii... după cum e luna : dacă-i la perigeu, o să fie un fel de vreme și dacă-i la apogeu nu încape vorbă că vremea o să se schimbe și ea ; da' bunicu-meu rîdea de bazaconiile ăstea. Zicea că n-au nici o noimă. El se lua după cum arătau norii și după cum

---

* *Stînga neagră* (engl.).

se simțea aeru' și era de părere că ai de se preocupă de lună nu pot să scoată nici o regulă care să țină. Adevăru' e că un picuț mai lua și el în seamă luna ; toată lumea știe că e mult mai puțin probabil să fie vreme rea cînd crește luna decît cînd descrește. Da' unii care-i știu eu nu fac un pas fără să-ntrebe luna...

Cînd am fost în a doua mea călătorie ca marinar, am rămas în port la Cadiz zece zile și vasu' avea mare nevoie de sare. Secundu' îi tot spunea căpitanului că ne așteaptă drum lung și sarea tare-i puțină, da' căpitanu' să n-audă în ruptu' capului, fiin'că zicea că luna-i în descreștere. Secundu' era frate-su și se înfruntau ca cîinele cu pisica ; ei doi erau proprietari pe aproape toată corabia. Eu tocma' ungeam arborele artimon * și i-am auzit cum se certau pentru sare. Căpitanu' era un marinar a-ntîia și-a murit bogat, da' tare mai era superstițios. Mi-aduc aminte că odată eram chiar pe curent gata să ridicăm ancora. Totu' era pregătit, oamenii erau la gree- ment † și tocma' se pornise o briză bună spre larg, exact ce așteptaserăm noi, cînd primim vorbă să strîngem pînzele și asta cît putem de iute. Oamenii s-au pus să suduie și toți ziceau că i s-o fi arătat iar căpitanului vreun semn. Da' chiar în noaptea aia s-a stîmit o furtună și vă spun eu că pînă să se crape de ziuă eram toți fericiți că ne aflăm în port. Corăbiei *Victor*‡, după ce că era așa de veche, i-a cedat ancora, iar rîndunica și zburătoru' s-au slăbit nu știu cum naiba, și-au fost smulse din grandee. § Mai toate

pînzele și gree-mentu' erau vechi, da' după aia tot drumu' am avut o vreme a-nîia și pînă la urmă ne-au mai și rămas vele noi ne-nvergate, cu toată la plecarea din Boston căpitanului îi era tare teamă că n-o să ne-ajungă...

Ehei, asta s-a-ntîmplat acum aproape șazeci de ani, adăugăa- pitanul gînditor. Cum mai trece timpu' ! Voi, tinerii, habar n-ați. Ce mai corabie a-ntîia era *Victor*, așa veche cum era. Da' cred;ă acuma lingă un cliper din asta nou n-ar mai face prea mare senzse.

Pe vremea aia existau unele vase tare ciudate ; așa ca briu' *Hannah*. Se spunea că mergea la fel de iute și-nainte și-napoi și a;a prova și prora așa de pătrate, că i se zicea „cutia de zahăr“. Tre veche era corabia asta, *Hannah*, și nu exista port de-aici pînă la îiw Orleans unde să nu fie cunoscută. Pentru mărimea ei lua totdeauna încărcături mari, mai mari decît luau vasele de două sute cincilei de tone, deși ea era scrisă cu două sute. Făcea călătorii tare b^e *Hannah* asta și mai era și *Paetolus*; nu era mai prejos... ați fiiîg s-o vedeți. Ani de-a rîndu' pleca din portu' asta. Căpitanu' ^11 mi-a zis că dacă o puneai în fața vîntului cu o încărcătură de bunuc reușea să facă o cursă bunicică, da' dac-o burdușeai cu sare, :ai ușor ai fi putut să străbați mările cu un catarg de stejar cu o bată înfiptă în el. Solidă mai era corabia asta ! N-ar fi de mirare să rai plutească și-acu' pe undeva bucăți din lemnul ei. Era a unora din în Francisco...

Ce să-i faci ! Acu' s-a schimbat tot față de cum era cînd cutres ram eu mările. Cîteodată stau și mă-ntreb dacă marinarii or mi avea de făcut pe vas tot felu' de

* Catargul dinspre pupa, la o navă cu trei catarge.

† Totalitatea parîmelor care folosesc la fixarea catargelor și la susținerea și manevrarea vergilor și pînzelor unei corăbii.

‡ *Invingătorul* (engl.).

§ *Rîndunica* este denumirea unei vele mici și pătrate, cea mai de sus, care alcătuiește al patrulea etaj la corăbiile cu multe vele, pe cînd zburătorul este a patra velă a unui catarg cu cinci vele. Este o velă dreptunghiulară în- vergată așadar sub velă rîndunică. *Grandeeea* este o parîmă care se coase **pe** marginile învergate ale velelor pentru a le mări rezistența.

treburi cum făceam noi. Nici vorh ! Deephavenul era altfel* de cum e acu' ; nu era zi din an să n-azi ciocanele alora de făceau corăbii și pe chei era întotdeauna forfoj. Pe timp de iarnă cînd cădea zăpada vedeai oamenii de la deal aducid mormane de scînduri, lemn de stejar pentru etrave și bușteni © arțar pentru chile. * Parii lungi de pin pentru catarge soseau trașiie cîte trei-patru perechi de boi înghețați și ei de frig. Săniile trosneai, zăpada scîrțîia și oamenii dădeau din brațe ca să se-ncălzească-i strigau la boi din toți rărunchii, de parcă n-ar mai fi existat pe lua altceva de făcut decît de dus catargele alea. Pe ochii mei ! Dqj încărcături din alea se întindeau de-a lungu' drumului de-jtj aproape pînă la casa văduvei lu' Jim... Unde mai vezi azi așa pini ?

— Cred că uneori marinarii se simt foarte bine împreună, 2;e Kate gînditoare, schițînd spre mine un zîmbet cît se poate de discit.

Preocupat să desfacă un nod îndărătnic de la undiță, căpitanul nu-i răspunse pe dată, dar cînd reuși să descurce firul zise :

— Cît am fost pe mare am cunoscut fără doar și poate și clipe foarte bune, da' și foarte rele ! Chiar mai adiniaurea mă gîndeam... Într-una din zilele ăstea o să vă spun o poveste care-o să vă placă. N-aveți idee de cîte șotii sînt în stare nebunii de marinari. Să zicem, de exemplu, că fac un transport de băuturi și vor să tragă și ei o dușcă ; știu cu toții o șmecherie. Să zicem că-i șampanie. Iau ei un coș, da' știți cum umblă într-însul ?

Noi bineînțeles că nu știam.

— Fiecare coș e numărat și închis într-un fel anume ca să se știe imediat dacă s-a umblat la el ; și chiar dacă reușești să deschizi coșu', dopu' la sticle tot nu poți să-l scoți. Ați văzut, bag sama, cum are șampania dopurile legate cu sîrmă și ceruite. Ei bine, oamenii iau un hîrdău curat și încep să scuture coșu' în sus și-n jos pînă, sparg sticlele și lasă să se scurgă ce-i într-însele ; după aia duc coșu' 'napoi în cală și-l așază cu restu' și cînd se livrează încărcătura în coșu' cu pricina nu mai sînt decît vreo două sticle întregi și-atunci începe un tărăboi pe cînte că, vezi Doamne, n-a fost depozitat cum trebuie.

Căpitanul spuse toate acestea cu un aer de mare satisfacție, dar noi nu manifestarăm nici cea mai mică suspiciune că un om ca el s-ar fi putut să ia parte la asemenea petreceri.

— Se pricep și să umble la butoaie și să fure din ele, continuă el. Acolo nu merge nici să deschizi cepu', nici să dai o gaură să se vază, da' vin ei de hac și butoiului: scot unul din cercurile de la capete și fac două găuri sub el, una ca să intre aeru' și una ca să iasă băutura. După ce și-au făcut pofta, bat doaga, bat cercu' 'napoi la locu' lui și treaba-i fain-frumos gata.

— Nu mi-ar fi trecut prin cap așa ceva în vecii-vecilor, zise Kate admirativ.

— Pe unii căpitani, continuă căpitanul Sands, nimica nu-i poate opri să-i păcălească un picuț pe proprietari. Numa' să se coboare într-un port străin unde să nu le poarte nimeni de grijă, că avînd impresia că nu-s plătiți cît trebuie, cumpără în contu' vasului lucruri care nu se vor vedea și despre care nici nu se va auzi pe vas cît îi lumea. Odată erau doi căpitani de vas, amîndoi din Salem. Am auzit povestea de la unu' din ei. într-o seară, venind de la Liverpool, s-au întors amîndoi la Salem în același timp și unu' din ei era îmbrăcat fain într-un costum a-ntîia, iar ălălalt arăta ca un milog. „De unde-ai

---

* *Chila* este denumirea dată secțiunii dreptunghiulare din învelii, fundului unei nave, care se întinde pe toată lungimea ei. *Etrava* este panj din față a chilei, grinda de la extremitatea prorei, datorită căreia nava rezij la eventualele lovituri și își face drum cînd înaintează.

făcut rost de toatele astea ?" l-a întrebat el. „Cum de unde ? De la Liverpool, i-a răspuns ălălalt. Că doar n-ai vrea să spui că nu ți-ai luat și tu, cînd acolo stofa era așa de ieftină ?" „Asta așa-i, a bînguit ălălalt căpitan, da' pe mine nu m-ajunge punga să port haine ca ăstea și nu pricep cum de te-a ajuns pe tine." „Prostule, trece-le în contu' vasului ; proprietarii s-așteaptă la de-alde astea..." Cînd a plecat iar în cursă căpitanu' ăla sărac și-a comandat un costum la ăl mai bun croitor din Bristol și l-a trecut cît o fi costat zece lire să zicem, în contu' corăbiei ; se-ntoarce omu' acasă și ac-I matoru' vasului se uită peste hîrtii și deodată sare : „Asta ce-i ? i, unde pînă unde o notă de plată pentru croitor în contu' unei corăbii „Păi, cred că-i a mea, a zis căpitanu' foarte spășit ; am înțeles ^ n-o să fie nici o obiecție." „Ei bine, v-ați înșelat, a zis ălălalt rîzînd - așa că nu ne rămîne decît s-o ștergem din cont". N-a trecut naul^ vreme și căpitanu' l-a-ntîlnit pe ăl de l-a-ndemnat să facă toa^ treaba și i-a tras o chelfăneală de nu s-a văzut că l-a băgat într-£;a bucluc. „Ia te uită ! se minunează el, ai fost așa de prost să-ți tr^j nota la socoteală ? Păi, pe-a mea am trecut-o, da' am scris în locn» ei atîtea ș-atîtea cupoane de doc marinăresc".

După toate aparențele, căpitanului Sands îi făcu plăcere să-și amintească acest episod și, spre satisfacția noastră, la cîteva minu. după ce se oferise să treacă el la vîsle, se apucă să ne mai istoi; sească ceva.

— Dacă-i vorba de înșelăciune, e plină lumea de ea. Eram căpit^ pe *Deerhound* și prima călătorie am făcut-o la Havana. Coratj. nu mai fusese în portu' ăsta și-a trebuit să fie măsurată și iniț gistrată și după aia urma ca de cîte ori mai venea aici să plăt^ taxe de tonaj după cum era trecută în registrele vămii. Inspector» se urcă pe punte, coboară dedesubt, se uită de jur-împrejur și însoară spațiu' dintre punți, da' nici prin gînd să-i treacă să not\$. vreo cifră. Vine după aia la mine în cabină și-mi zice : „Da... d;„ _ bună corabie ! îmi pul un dublon în fața ochiului ăsta, așa ! zțg el, și nu mai văd cu el ; și-mi mai pui încă un dublon în fața ochiuri ăstuilalt și-atunci cum crezi să mai văd ce cifre scrii ?" Așadar ^ luat registru' să scriu datele corăbiei și-am trecut-o cu douăzeci j. tone mai puțin, iar el și-a luat dublonii și i-a vîrit în buzunar. N.j cum s-ar zice o treabă curată, da' toată lumea care poate așa Dac-ar fi să plătești toate taxele cum scrie la carte, ai păpa frumos tot ce se cîștigă cu drumu' și proprietarii ți-ar da iute papyj și te-ar trimite să-ncerci puțin cum e aeru' la deal. în unele portu-j taxa la tonaj era a naibii de mare și taxa pentru mărfurile de^ zitate pe chei așijderea. Dacă nu erai destul de istet, se pricepe„ să-ți stoarcă și ultimul cent !... Pe vremea embargoului, căpița^ Carew, ăl bătrîn, de-i unchi ălora pe care-i vedeți la casa de rug, ciuni, a făcut un lucru tare deștept. Oamenii se săturaseră de-a^;a embargo, că timpurile tare mai erau grele ; vasele putrezeau la clei și după aia Deephavenul n-a mai fost nicicînd la fel ca-nainte, ^ pînă s-ajungă cum îl vedeți acuma, a mai ținut o vreme piept a putut. Cînd eram eu flăcău ar fi trebuit să-și bată cineva mjt gura ca să mă facă să cred că locu' ăsta o să se ducă așa de ripă.

Și cum spuneam, căpitanu' Carew a cumpărat un bric vechi, care zăcea pe undeva lingă East Parish și s-a apucat să-l aranjeze și să-l încarce pentru Indiile de Vest. Țăranii veneau noaptea de prin tot ținutu' să vîndă pește sărat, cartofi și lemn și erau bucuroși nevoie mare, pe cîntecul meu. S-a pregătit greumentu' și după scurt timp vasu' era gata de plecare. Da' totu' se ținea în mare taină. Bricu' fusese tras la un chei vechi într-un

* *Ogarul* (engl).

golfuleț unde să nu sară-n ochi ; și au avut grija să nu-l vopsească sau să atragă în vreun alt chip atenția asupra lui... într-o zi, căpitanu' Carew s-a dus la Riverport să ia masa cu niște domni și după scurt timp un vameș care ședea chiar lângă el îi zice : „Ce-ai spune să mă-nsoțești la o plimbare după-amiază ? Am fost prevenit că pe undeva, dincolo de Deeaphaven, se încarcă un vas pentru Indiile de Vest și vreau să mă duc să-l prind.” Și-a-nceput să-și ridă-n barbă de parcă se aștepta la cine știe ce distracție și la niscaiva bănuți în buzunar pe deasupra. Ei bine, după masă, cum s-a ivit primu' prilej, căpitanu' Carew s-a strecurat afară, a închiriat cel mai iute cal din Riverport, a gonit cu el de parcă-i era în joc viața și le-a spus ce s-a-ntîmplat la toți care știau taina, da' și ăloră care n-o știau și toți pînă la unu' au venit să dea o mîna de ajutor să se termine de-ncărcat corabia, de pregătire vela- tura și de adus proviziile de apă la bord ; da' taman cînd să iasă vasu' din golfuleț... vîntu' bătea cum era mai bine... numa' ce apare vameșu' cu doi sau trei oameni de-ai lui, se urcă-ntr-o barcă și se suie pe corabie plin de importanță... „Nu vreți să poftiți în cabina mea să beți un pahar cu vin, domnilor ?” întrebă căpitanu' Carew foarte politicoș ; și taman atunci vîntu' s-a-nțetit... s-a iscat ca un fel de vijelie cîteva minute... și oamenii au reușit să-ntindă pinzele 'nainte să poți zice pește. Pînă să se dumirească ăi din cabină ce se-ntîmplă, bătrînu' bric ieșise-n larg și oamenii de pe chei chiuiau și săreau în sus de bucurie. Căpitanu' i-a băgat pe vameși în toți sperietii și s-a oferit să-i ducă pe degeaba pînă-n Indiile de Vest. Pînă la urmă, vameșii au zis că dacă-i lasă să se-ntoarcă la țarm n-o să raporteze nimic la șefii lor. Atunci căpitanu' le-a zis marinarilor să le coboare barca la vreo două mile distanță de Deeaphaven și oamenii au vislit pînă la țarm destul de ușor. Căpitanului Carew i-a mers din plin și-a cîștigat o groază de bani, așa am auzit. Oricare căpitan ar fi făcut la fel dacă ar fi avut curaju', ș-așa că toată lumea s-a bucurat cînd a auzit de isprava asta. Mare tîmpenie a mai fost și embargou' ăla !... N-am ce zice ! exclamă căpitanul Sands sfîrșin- du-și povestea, eu spun povești și domniile voastre faceți toată treaba. Dacă-o țineți tot așa, o să vîsliți mai bine ca noi toți. Deunăzi, Tom Kew vă lauda la mine pe amîndouă. Zicea : „Nu-și dau ele aere, da' ascultă-mă pe mine, se pricep a-nțîia la vîslit și înoată ca peștii”, așa zicea. Acuma, dacă o să-mi dați mie vâslele, o să trag barca taman unde socotesc că-i mai bine și puteți să vă pregătiți undițele. Știu eu aici un loc, unde-i totdeauna grozav de pescuit — și cred c-o să prindem ceva.

Kate și cu mine ne-am apucat să spargem scoici pe copastia bărcii și, scoțîndu-le conținutul, să tăiem bucățele mici pentru momeala. Cînd căpitanul a aruncat ancora, eram și noi gata cu undițele și de data aceasta pescuitul ni s-a părut mult mai amuzant decît fusese la chei.

— Parcă niciodată n-am văzut peștii să muște mai iute ca acuma, se minună bătrînul marinar ; bănuiesc că asta-i fin'că le place de cine-i prinde. Mă bucur. Lanceput mă gîndeam că dacă prind mai mult decît îmi trebuie pentru acasă, să-i dau niște pește lu' 'Bijah să-l ducă mîine cu căruța la Denby. Nu-mi trecea prin cap c-o să am la bord așa un echipaj destoinic. Sper că nu vă supărați dacă mergem olecuță mai departe să vedem dacă nu putem prinde și vreo doi-trei egrefini ? Și noi i-am răspuns că nimic nu ne-ar face mai multă plăcere.

Cerul se înnora, era mult mai răcoare — o zi ideală pentru pescuit — iar noi stăteam și pescuiam cu spor, schimbînd din cînd în cînd cîteva vorbe. Era aproape

vremea refluxului și Black Rock arăta deja destul de mare ca să poată fi numită insulă. Marea era calmă și valurile mici se spărgeau alene printre stîncile acoperite cu alge, în timp ce barca noastră se legăna pe apă, ridicîndu-se și coborîndu-se ușor în ritmul valurilor care ajungeau la țărm. Nu ne aflam prea departe de far și odată am reușit chiar să vedem șorțul alb al doamnei Kew, care ieșise pentru cîteva clipe în pragul ușii. Nu se auzea nici un zgomot în afară de clipocitul valurilor refluxului și, din cînd în cînd, cîte un pește care zvîcnea pe fundul bărcii. Kate și cu mine omoram întotdeauna peștii cu o lovitură în cap de cum îi prindeam și în felul acesta le scuteam pe bieteale ființe, ca și pe noi de altfel, de o seamă de neplăceri, scoțîndu-i din cîrlig mai repede decît dacă s-ar fi zbatut în undiță, lucru care ne făcea să ne dăm seama de cruzimea noastră.

Brusc, căpitanul își strînse undița, zicînd că socotește că ar fi mai bine să ne întoarcem la țărm. L-am privit amîndouă surprinse.

— E de-abia zece și jumătate, am spus eu uitîndu-mă la ceas.

— Nu trebuie să vă grăbiți din cauza noastră, adăugă Kate cu convingere în glas, fiindcă într-adevăr ne simțeam bine.

— Nu-i nici o pagubă dacă nu prindem egrefini. Simt eu că-i mai bine să ne-ntoarcem. — își ridică ochii spre cer și apoi se întoarse să se uite spre apus. — Am știut eu că ceva nu-i în regulă ; o să tragă o ploaie zdravănă.

Privind în spatele nostru am văzut o masă de nori negri înaintînd rapid.

— îmi pare rău că n-avem două perechi de vîsle, spuse căpitanul Sands. Mi-e teamă c-o să ne prindă ploaia.

— Pentru noi să nu vă faceți griji, zise Kate. De haine nu ne pasă, iar de răcit nu răcim dacă ne udăm, am făcut deja o probă.

— Mă bucur s-aud treaba asta, spuse căpitanul Sands. Femeile sînt în stare să intre-n toți spărieții, dacă se udă ; da' nici mie n-aș spune că-mi place să pătesc așa ceva. Ieri m-a chinuit tare rău reu- matismu'... Sper c-o s-ajungem destul de iute la țărm. Azi mă simt destul de bine, da' dacă vreți, puteți vîsli, iar eu o să trec la vîsle doar la sfîrșit, înainte s-ajungem.

Cînd am ajuns la geamandurile de legare, cerul se acoperise de nori negri, tunetele se prăvăleau bubuind peste mare și primii stropi grei de ploaie începuseră deja să cadă. Nu am tras la chei, ci căutînd un adăpost mai apropiat ne-am oprit mai jos, la cherhanale.

— Alegeți ce poftiți din peștii ăștia, zise căpitanul care cam începuse să gîfiie ; și după aia luați-o repede la fugă și vă adăpostiți. Eu o să acopăr restu' de pește cu o prelată veche, ca să nu intre la el apă dulce.

Pînă să ajungem la țărm și să tragem barca pe pietriș, a început o ploaie zdravănă. Noroc că în apropiere am dat de o roabă pe care am încărcat-o repede. Exact în clipa aceea, căpitanul zări în pragul unei uși pe cineva purtînd o bine cunoscută cămașă roșie și strigă : „Hei, Danny, dă-ne o mîna de ajutor ! Ia peștii ăștia, că puțin mai lipsește și ni se face barca bucățele”.

Noi două am alergat pînă la cherhana și am așteptat înăuntru o vreme, deși inițial ne-am oprit în ușă ca să ne uităm la fulgere, dar acoperișul curgea în atîtea locuri, încît am fi putut tot atît de bine să stăm și afară. Danny era într-una din zilele lui cele mai tăcute și curăța pește fără să scoată o vorbă. Ne-a făcut cu ochiul o singură dată, foarte solemn, cînd însoțitorul nostru a zis ceva.

— Ascultați-mă pe mine ! zise căpitanul Sands, oamenii pot să spună ce poftesc ; eu unu' n-am văzut încă

vine ploaia asta, da' știu sigur că nevastă-mea a știut și mi-a trimis gîndu'. Casa noastră e pe-un loc mai ridicat și nevastă-mea stă și se uită la cer și de cîte ori plec la pescuit își face tot felu' de griji de frică să nu mi se-nîmple ceva, îndeosebi de cînd am mai înaintat și eu în ani.

Era exact ce doream Kate și cu mine să auzim, fiindcă ni se spusese că bătrînul căpitan Sands avea păreri foarte ferme privind visele și alte mistere și că ar putea spune niște povești pe care pînă și cei din Deephaven, pentru care minunile erau întîmplări obișnuite, le considerau incredibile.

— Înseamnă că vi s-a mai întîmplat așa ceva ? întrebă Kate. Mă miram eu ce v-a apucat așa dintr-o dată să ne întoarcem.

— Dacă mi s-a mai întîmplat ? ! exclamă căpitanul. Ba bine că nu ! O să vă zic eu într-o zi părerile mele despre lucruri dintr-ăstea. M-am tot gîndit pe rînd la ele. Nu că le-aș putea eu da de capăt, și nici altu', da' nici n-are rost să rîzi de ele cum fac unii. Căpitanu' Lant... îl știți pe căpitanu' Lant ?... el și cu mine am întors lucrurile ăstea pe toate fețele și el are o vorbă : „Nu-i om să n-aibă de spus o poveste pe care el s-o creadă chiar dacă-i de necrezut, da' uite că pe-a ta nu vrea s-o creadă”.

După toate aparențele, ploaia încetase și ne simțirăm obligate s-o luăm spre casă, deoarece căpitanul nu-și mai continuă remarcile. Sper că nu-l văzuse pe Danny făcîndu-ne cu ochiul. Skipper Scudder, care era prietenul și tovarășul de muncă al lui Danny, apărură exact în momentul acela și ne întrebă dacă știm ce înseamnă cînd plouă cu soare. Eu i-am răspuns că de cînd mă știu am auzit că asta înseamnă că va ploua din nou a doua zi. „Nu, nu-i așa, zise Skipper Scudder, își bate Dracu' nevasta”.

După-masă, Kate și cu mine am pomit-o la plimbare printr-o pădure de pini care arăta minunat după ploaie ; umezeala din jur făcea ca mușchii și lichenii deja zvîntați să pară mai strălucitori și mai proaspeți, iar mireasma de rășină a pinilor umezi era neobișnuit de dulce. Am rătăcit vreo două-trei ore căutînd un gen anumit de ferigă și apoi spre sfîrșitul după-amiezii ne-am îndreptat spre East Parish și de-acolo, pe plajă, spre casă. Am ajuns pînă la locul unde acostează bărcile intenționînd s-o luăm în sus pe ulicioară, dar, spre încîntarea noastră, l-am zărit pe căpitanul Sands făcîndu-și de lucru cu un cuțitaș și o bucată de varec uscat, stînd singur pe o barcă veche din cele de pescuit balene, care zăcea răsturnată.

— Bună seara ! ni s-a adresat vesel prietenul nostru, iar noi i-am explicat că am făcut o plimbare lungă și ne-am gîndit să ne odihnim puțin înainte de-a porni spre casă pentru cină. Kate s-a cocoțat pe barcă, iar eu m-am așezat pe un rest de carenă înfipt în pietriș.

— Sper că n-ați pățit nimic c-ați stat în ploaie ?

— Nu, absolut nimic, rîse Kate, și ne-am distrat de minune. Sper c-o să ne mai luați și altă dată.

— Cum să nu, cu dragă inimă, ^răspunse căpitanul. Fiică-mea Lo'isa, de-a ajuns doamna Winslow la Riverport, ieșea mereu cu mine la pescuit, așa că mi s-a părut normal să vă am în barcă. Tare i-am mai dus doru' Lo'isei după ce s-a măritat la casa ei, că ea era totdeauna gata să meargă cu mine oriunde mă duceam. De cîtiva ani tare-i plăpîndă cu sănătatea. Prea stă-nchisă-n casă ; nici tu soare, nici tu aer. Cînd era mică, maică-sa nu reușea s-o facă să șadă fain-frumos acasă să coasă și ea cîte ceva și-și făcea tot felu' de gînduri că Lo'isa n-o să fie niciodată-n stare de nimic... Da' peștii care i-ați prins azi dimineață cum au fost ? Buni, așa-i ? Cînd am ajuns acasă, coana Sands tocma' pregătea prînzul și mi-a zis că nici nu se gîndește să frigă vreun pește pînă la cină. Da'

eu socotisem c-o să-i mănînc la prînz. Cel mai tare îmi place să-i mănînc proaspeți, atunci scoși din apă. Cît pe ce să-i avem gata muiați. Am și eu o dambla ; nu pot să sufăr să văd că plouă pe ei.

— Domnule căpitan, am intervenit eu după o cuvenită pauză, ai pomenit de soția dumitale ; ai întrebat-o dacă a văzut că o să vină ploaia ?

— Asta a fost prima vorbă pe care mi-a spus-o cînd am intrat în casă. „Vai de sufletu' meu, zice ea, m-am temut că n-o să vezi la 'timp că vine ploaia și cînd a-nceput să tune stam cu sufletu' la gură. Mă gîndeam c-o să te ude learcă și-o să boleşti pe puțin două săptămîni“, așa mi-a zis. „D-apoi, cum să poată o ploaie de vară să dea gata un marinar bătrîn ca mine ?“ i-am spus eu.

Și căpitanul întinse mîna să mai ia o bucată de varec pe care se apucă să o cioplească cu și mai mult zel. Kate își scoase și ea cuțita-șul și începu să taie varec, în timp ce eu aruncam pietricele sperînd să lovesc un păianjen așezat plin de satisfacție pe o piatră din apropiere. Și, cînd acesta dispăru pe nepușă masă, nu-mi mai rămase nimic altceva de făcut decît să cioplesc și eu varec.

— Și matale chiar crezi, întrebă Kate, că doamna Sands te-a făcut să simți că vine ploaia ?

Căpitanul arboră o figură cît se poate de solemnă, tuși și se trase vreo cîțiva inci mai aproape de noi. Bănuiesc că înțelegea pe deplin importanța și gravitatea subiectului.

— Nu-i de noi să spunem ce știm și ce nu știm, fiin'că nimic nu-i sigur pe lume, da' eu demult mi-am zis că există o groază de taine. Nevastă-mea și cu mine stăm de-atîtea ori în casă și nu scoatem o vorbă unu' cu altu' un ceas întreg și după aia ne trezim deodată că vorbim de același lucru. Păi, după cum văd eu treaba, sau că-mi vîră ea-n cap lucru' ăla sau că i-1 vîr eu ei. De-o mulțime de ori m-am trezit vorbind de ceva, cînd la-nceput habar n-aveam ce-o să spun și ea zicea că și ea se gîndise taman la lucru' ăla. N-ați observat pînă acuma ? Ieri îmi stătea mîntea la ceva și ea numa' ce vine și-mi dă-n vileag gîndu' pe care eu tare-aș fi vrut să nu-l afle, zise căpitanul cu glas jalnic. Nu vroiam să mai scormonesc toată treaba.

Apoi se reculese și rămase tăcut, fapt pe care noi, ascultătoare, trebuie să mărturisim, l-am regretat, dar numai pentru o clipă, căci el își continuă povestirea :

■J — La t&rm de ape

— Cînd eram mai tînăr îmi tot frămîntam mîntea cu asemenea lucruri și nu mă sfiesc să zic că credeam mai mult decît acu' în vise și-n de-alde astea. Mi-amintesc că bătrînu' pastor Lorimer — tata lu' pastoru' Lorimer de-acu', care a venit aici primu' — mi-a vorbit odată de treaba asta și zicea că e ca și cum ademenеști Providența și că noi, oamenii, n-avem nici un drept să ne vîrîm nasu-n asemenea taine. Știu că pe-atunci aveam o carte de vise pe care o luasem dintr-o dugheană la Bristol, odată cînd am fost acolo cu vasu' *Hanger* și toți care erau mai tineri se-mbulzeau s-o vadă. M-am lămurit cu propriii mei ochi cum se prostesc oamenii cînd își bat capu' cu lucruri dintr-astea și de-aia m-am cam lăsat de ele ; numa' bazaconiile cu ciocăniturile spiritelor și ajung să scoată omu' din mîni. Nu te-alegi cu nimica bun dintr-o treabă ca asta.

Odată am dat de-o gazetă în care erau o mulțime de scrisori de la asemenea morți și mi-am aruncat ochii pe ele și mi-am zis : „Cum asta ? De cînd mă știu mi s-a dat de înțeles că într-o viață viitoare o s-avem mai multă înțelepciune decît am putea strînge într-asta*“, da'

scrisorile ălea n-aveau nici o noimă. Și unu' fără iniei o școală de-aici de la noi le-ar fi scris mai bine. Și socotesc că dacă scrisorile ălea erau lucru cinstit, dacă ăi de le-au scris mai aveau un dram de ambiție, ar fi vrut să se-ntoarcă printre noi. Da' dacă-i vorba că o persoană poate influența o alta de la distanță, asta-i cu totu' altă treabă ; nu-i nici o balivernă...

Știu că-i adevărat, numai să vreau eu s-o fac, continuă căpitanul încălzindu-se. Să vă spun ce m-a făcut să mă conving : Odată, numa' uitându-mă la el, l-am trezit pe unu' care dormea dus și lucru' ăsta m-a pus pe gânduri. Întîi și-ntîi că n-a fost nici un zgomot și pe-urmă nici nu l-a atins nimica să zici c-a simțit ceva. Și-atunci mi-am zis : „De ce n-aș putea să fac treaba asta nu din aceeași odaie, ci din odaia vecină și de ce n-aș putea s-o fac întors cu spatele ?” Nu putea fi atîta din pricină că m-am uitat la el, cît din aceea că mi-am ațintit mintea pe el. Și după aia m-am gîndit mai departe și mi-am zis : „Dacă mintea-i pricina, de ce n-ar merge să fac și de la o milă ce merge de la un iard ?”, așa mi-am zis. „înseamnă că avem noi, oamenii, un dar de care nu prea știm mare lucru ; avem puțința să ne trimitem gîndurile cum merge plumbu' din pușcă, taman la țintă. Nu știm nimic îa afară de ce vedem. Unii se sperie și ăi mai mulți rîd fiin'că cred că ăstea-s bazaconii. Da-i vorba de ceva de care noi habar n-avem..Asta mă face să mă gîndesc la mormolocii mici și negri care cresc de ajung broaște în băltoacele cu apă dulce din mlaștini. Cîtva timp 'nainte să le cadă coada, cu toate că le ies piciorușe și încă destul de mari, nu le sînt de nici o trebuință, da' după ce ajung broaște se dumiresc, fără nici o bătaie de cap, la ce sînt bune piciorușele. Cred că odată și-odată o s-ajungem și noi să folosim

darurile cu care-am fost înzestrați. Și pîn-atunci am putea să ne bizuim pe ele mai mult decît acu'.

Căpitanul naviga cu toate pînzele sus pe întinderea a ceea ce aflasem că devenise subiectul lui favorit și era o mare satisfacție să auzi ce avea de spus. În scris se pierde mult, fiindcă vocea, gesturile și deplina sinceritate a bătrînului marinar nu lăsau nici urmă de îndoială. Și era imposibil să nu ajungi la convingerea că știa mult mai multe decît știu de obicei oamenii despre acele mistere care îl fascinau.

— Da' de asta ce-o să mai ziceți ? continuă el. îmi amintesc că acu' vreo zece ani, nu mai mult, nevasta lu' fiu-meu venise să mai stea pe la noi și și-a lăsat copilu' acasă ca să mai poată să respire și ea olecă. Și într-o dimineată, cînd era deja la noi de vreo două-trei zile, ședeam cu toții în bucătărie și ea numa' ce sare de pe scaun și dă buzna în odaia de culcare. După un minut iese de-acolo rîzînd, da' cu o căutătură cam speriată. „Aș fi putut jura, a zis ea, c-am auzit-o pe Katy că strigă *mamă*, de parcă s-ar fi lovit rău de tot. Am auzit-o așa de bine că 'nainte să mă gîndesc mi s-a părut că e acolo în dormitor. Mă tem că s-a-ntîmplat ceva rău”. Da' noi toți am rîs și i-am spus că trebuie c-a auzit vreun miel. „Nu, n-a fost miel, a zis ea, a fost Katy”. Și nici una, nici două, imediat după prînz, hop apare în goana calului un vecin de-al ei, un tînăr care dă buzna-n ogradă s-o ia pe femeie acasă, zicînd că fetița ei a vărsat pe ea un vas cu apă clocotită și că-i aproape moartă de opărită și tot strigă după maică-sa. Ei, asta cine-o mai explică ? Nici o ureche obișnuită n-ar fi putut să audă strigătu' copilului de la o depărtare de cînspe mile. Și să vă mai povestesc încă ceva ce s-a-ntîmplat în familia mea. Aveam o vară bună, măritată după un om de-i zicea John Hathorn. Negoțu' l-a dus tocma' la Parsonsfield, numa' că treburile i-au mers prost ș-atuncia omu' și-a închis taraba de-acolo și s-a gîndit s-o ia de la capăt în altă parte. S-a mutat la Denby și pînă să se pună pe roate și-a lăsat familia la Parsonsfield și, cam la vremea despre care vă povestesc eu acum, plănuia ca în vreo două săptămîni să-i aducă și pe ei...

Într-o dimineată nevastă-sa a simțit că n-are liniște și pînă la urmă și-a pus boneta și șalu', a coborît în ogradă și-a zis că cineva e musai să pună imediat calu' la căruță și s-o ducă la Denby. „Da' ce te-a apucat, mamă ?” o-ntrebară copiii. „Nu mai pierdeți vremea cu vorba, zice ea, tatăl vostru e bolnav și are nevoie de mine. De ieri mă chinuie gîndu' ăsta și nu mai pot să stau locului”. Și, ca să scurtez povestea, femeia i-a tot

zorit să dea bice calului și pînă la urmă a luat chiar ea hăturile, da' cînd au ajuns cam la cinci mile de locu' cu pricina, calu' a căzut mort la pămînt. Femeia mai să-nnebunească și-atunci au luat alt cal de la o fermă din apropiere. Asta se-ntîmpla primăvara și de-aceea tare se mai umbla anevoie. Cînd au ajuns la casa lui John Hathorn, omu' tocma' murise și aproape pînă să-și dea ultima suflare numa' pe nevastă-sa o strigase. Se-mbolnăvise așa din senin cu o zi 'nainte, da' oamenii știau că drumu-i prost și că nevastă-sa era prea firavă să vină cale de aproape treizeci de mile. Pe deasupra nici nu le trecuse prin cap că omului îi era așa de rău. V-am spus adevăru-adevărat, sublime căpitanul Sands dînd convingător din cap. Să vă spună și alții. Și dacă m-ați vîrî pe sub fundu' vasului de la un cap la altu' și după aia m-ați spînzura de-o vergă, altceva nu pot să spun. M-am dus și eu la Parsonsfield la mormîn- tare. Asta s-a-ntîmplat imediat după ce n-am mai plecat pe mare. În viața mea n-am văzut o femeie mai distrusă ca aceea. John a fost tare bun : om așezat, dintr-o bucată, cu vorba dulce și blînd cu ai lui. A fost membru la *Odd Fellows* * și toată societatea a venit să-l ducă pe ultimul drum. A avut parte de tare mult respect, vă spun eu.

Mai am o poveste pe care mi-ar place s-o auziți, dacă nu v-ați plictisit să mă tot auziți vorbind. Că dacă mă pornesc, mă tot duc 'nainte ca un schooner împins de vînt.

Îs-a-ntîmplat lu' taică-meu, da' nu l-am prea auzit să vorbească despre asta și degeaba m-am chinuit să-l fac să povestească mai multe, că n-am reușit. Da' bunicu-meu, taică-su, mi-a spus povestea de aproape cincizeci de ori și niciodată n-a schimbat o iotă. Bunicu-meu a trăit pîn' la adînci bătrîneți și cam la zece-doișpe ani după ce s-a prăpădit nevastă-sa a venit să locuiască cînd cu noi, cînd cu unchiu-meu Tobias. Unchiu' Tobias avea casă la deal. Cînd eram marinar pe *Daylight* m-am întors din prima mea călătorie taman la timp pentru mormîntarea lui. Tare m-am mai întristat să aflu că plecase dintre noi. Îi adusesem niște tutun a-ntîia, că se da-n vînt după fumat și eram sigur c-o să se bucure. Alor bătrîni le place să știe că se gîndește cineva la ei și pe deasupra el ținea la mine mai mult decît la ălalți băieți. Îmi amintesc ce milă mi-era de el cînd eram mic. Nevasta de-a doua a lu' taică-meu nu era o femeie rea, da' cînd venea vorba de treabă, tare mai strunea pe toată lumea și pe el îl făcea totdeauna să se simtă că nu-i bun de nimic. Habar n-am dacă o făcea cu bună știință sau nu. El nu s-a plîns niciodată. Și arăta mereu mulțumit. Îi plăceau cărțile și toată ziușica sta și citea și încerca pe cît putea să se țină cît mai de-oparte, să nu fie în calea nimănui.

Într-o iarnă, cînd eram mic, am avut scarlatină și după aia multă vreme am rămas tare firav. Îmi făcusem învățu' să stau cu bunicu' și să-l ascult cum îmi spunea povești. El a fost tot marinar — meseria asta am moștenit-o toată familia. De vreo două-trei ori cît pe ce să se scufunde cu vasu' și odată l-au prins niște pirați algerieni. Vă amintiți că v-am mai pomenit de împlinirea asta ; și mă-ntreb dacă ați auzit vreodată despre bătrînu' cetățean Leigh, care în copilăria mea stătea prin locurile ăstea. A fost și el odată luat de pirați, la fel ca bunicu-meu. De data aia, pirații s-au purtat cu o sălbăticie cruntă și l-au trimis acasă să aducă bani să răscumpere echipaju' ; da' au cerut un preț al naibii de mare și proprietarii n-au vrut să plătească, mai ales că bănuiau că probabil oamenii

---

* Denumire dată unei societăți de tip masonic.

oricum nu mai rămăseseră în viață. Bătrinu' cetățean Leigh și-a pierdut mințile și-a umblat de nebun pe străzi ani în șir cu niște pachete de acte în mîini. L-am văzut cu ochii mei de multe ori. Bunicu' îmi povestea mereu cum a reușit el să scape. Intr-una din zilele ăstea, dacă-mi amintiți o să vă spun și povestea lui.

Am ajuns secund la douăzeci de ani și eram puternic ceva de speriat și cutezător nevoie mare ! îmi îngheață sîngele în vine cînd mă gîndesc ce lucruri nesăbuite făceam. Am plecat pe mare de la cînspe ani și cînd veneam acasă nu se bucura nimeni mai mult ca bunicu-meu. Cred «ă după ce-am plecat eu s-a simțit tare singur, bietu' de el, numa' că 'nainte de-a muri, dăduse-n mintea copiilor. Taică-meu s-a purtat bine cu el și-i dădea tot ce vroia, da' nu era un om care să stea și să vorbească și niciodată nu băga de seamă cînd bunicu' rămînea fără tutun — uneori treceau două-trei zile. Acu' pricep mai bine cum s-o fi simțit bietu' de el, fiin'că îmbătrînesc și eu văzînd cu ochii și azi-mîine o s-ajung să-mi poarte alții de grijă. În viața mea n-am suferit să văd cum lasă unii de izbeliște pe bătrîni, niște oameni de treabă, care la vremea lor au trudit din greu, cu folos și din toată inima. De multe ori le-am văzut fețele unor asemenea bătrîni cînd își dădeau seama că ăia din juru' lor ar fi preferat pe undeva să-i știe urcați la ceruri și să le ridice în țintirim o piatră de mormînt cît mai frumoasă și mai onorabilă.

Ei, n-ați-o bună c-am uitat ce vroiam să vă povestesc. A, da ! ...despre bunică-mea, că-l visase pe taică-meu că o să se-ntoarcă acasă de pe mare. Ca să-ncep cu-nceputu' trebuie să vă spun că bunicu-meu n-a fost niciodată un om vînjos ; în tinerețe avusese tifos și cu toate că a trăit ani mulți n-a fost nicicînd în stare să lucreze prea mult, din care pricină n-a ajuns să se căpătuiască și mătușa Hannah Starbird, de stă-n East Parish, a luat-o pe soră-mea s-o crească fiin'că o chema ca pe ea; Melinda și Tobias au rămas acasă cu ăi bătrîni și pe taică-meu l-a luat un unchi din Riverport, că avea numele lui. Unchiu' ăsta făcuse negoț în Indiile de Vest. Era înstărit, copii n-avea, așa că toți se așteptau că o să-l chivernisească pe

taică-meu. Numa' că era un om tare iute la mînie. Am auzit că era cel mai năbădăios om din cîți s-au născut aici în Deeptaven.

Într-o zi i-a zis lu' taică-meu să pună niște vișine într-un butoiăș cu rom, după care a coborît la cheiu' lui să supravegheze încărcarea unui vas. 'Nainte să se-ntoarcă el acasă, taică-meu a descoperit că luase din greșeală un alt butoi și că stricase bunătate de gin olandez din cel mai scump ; a-ncercat el să scoată vișinele, da' degeaba. Așa i-a fost de frică de unchiu' Matthew că a fugit de-acasă și din clipa aia nu s-a mai auzit nimic de el. Toți bănuiau că a plecat pe mare, fiin'că într-acolo îl trăgea pe el inima, da' sigur nu s-a știut niciodată. Maică-sa mai să moară cît l-a jelit. Bunicu-meu îmi povestea că ajunseseră toți într-așa hal, că nu mai doreau altceva decît să știe sigur că băiatu' se prăpădise. S-au scurs așa vreo patru ani și bunicu-meu s-a mai obișnuit cu gîndu', da' bunică-mea nu vroia să se lase. într-o dimineață, 'nainte să se crape de ziuă, l-a trezit pe bunicu-meu și i-a zis : „O să primim vești de la Matthew. Scoală-te iute și du-te la prăvălie !“. „Prostii !“ răspunde el. „L-am văzut cu ochii mei, zice bunică-mea, și-ți spun că vine acasă. Arată mai bătrîn, da-n rest e neschimbat și ăle

păru' luneca o coamă de cal, de-i ajunge pînă la umeri". „Lasă femeie morții să se-odihnească-n pace, îi spune bunicu-meu ; atîta te-ai gîndit la flăcău pînă ți-ai sucit mințile". „Ți-am spus că l-am văzut pe Matthew cu ochii mei, se înversunează ea, și chiar în clipa asta să faci bine să te duci să vezi dacă nu a trimis vreo scrisoare".

Și nu l-a slăbit deloc pînă nu și-a pregătit omu' calu' și n-a pornit-o spre prăvălie. Cînd a ajuns acolo nu era încă deschis, așa că a trebuit să aștepta și cînd a venit omu' să deschidă, aproape că-i era rușine să-i spună ce treburi îl aduceau acolo, fiin'că mai fusese de nu știu cîte ori, da' toți credeau că băiatu' e mort. Cînd a-ntrebat dacă n-are vreo scrisoare, omu' de la prăvălie i-a răspuns că nu venise nici o scrisoare și l-a-ntrebat dacă așteaptă o scrisoare anume. Probabil că nu prea primea bunicu-meu multe scrisori ; toți ai lui locuiau prin împrejurimi și pe vremea aia oamenii nici nu se omorau cu scrisu'. Bunicu-meu atunci s-a gîndit că ce să se mai facă iară de rîs și n-a zis nimica, da' a mai zăbovit prin prăvălie vorbind cînd cu unu', cînd cu altu' care trecea pe-acolo. După o vreme, vînzatoru' cu ochii pe un ziar pe care tocma-1 primise i-a spus : „la ascultă Sands, scrie aici ceva care cred că te interesează ! în portu' Boston au venit trei vase care au fost trei-patru ani în mările Sudului după balene și foci. Pe lista echipajului e și numele lu' fiu-tu, Matthew¹¹. „Să vezi și să nu crezi, îmi spunea bunicu', am luat ziaru', am încălecat și am pomit-o țintă acasă. Bunică-ta îmi iese 'nainte și pîn' s-apuc să scot un cuvîntel, ea se repede să zică : -«Ai vești, nu-i așa ?»"

Bunicu-meu a mîncat bine și-a pornit-o val-vîrtej la Boston.

A ajuns acolo a doua zi dis-de-dimineată și s-a dus drept la cheiuri. Cineva i-a dat o barcă și s-a dus cu ea pînă la locu' unde stăteau ancorate două baleniere și l-a-ntrebat pe un marinar dacă nu-i Matthew la bord. „Este, este, i-a răspuns marinaru', e jos în cală".

Și l-a strigat și cînd a ieșit pe punte avea păru' lung pînă peste umeri, ca o coamă de cal, taman cum îl văzuse maică-sa în vis. Bunicu-meu nu mai știa ce să zică, de-nspăimîntat ce era, și l-a-n- trebuit cum de-a ajuns așa. Taică-meu i-a povestit că au fost în mările Sudului să prindă foci și el și încă un om au rămas luni de zile singuri pe o insulă. Toți din echipaj se cam sălbăticeseră, fiind plecați atîta amar de vreme și umblînd cu capu' descoperit au lăsat păru' să le crească-n voie. Restu' oamenilor fuseseră la țarm și se ferchezuiseră, da' el avusese treabă și tot amînase să meargă, pînă în dimineata aia cînd tocma' se pregătea să coboare și el în port.

Taică-meu a rămas înmărmurit cînd a auzit de vis și-a zis că și el s-a gîndit mereu la maică-sa și la cum o să se-ntoarcă acasă. S-a dus la ea ca să-l vadă cu păru' așa cum era și ea a zis că arăta aidoma ca-n vis. De-atunci taică-meu nu și-a mai tăiat păru', n-a mai vrut în ruptu' capului ; și-l purta prins într-o coadă. Îmi amintesc că l-am văzut și eu cînd eram mic. Numa' că nevesti-sii de-a doua nu-i plăcea coada și-ntr-o zi s-a furișat în spatele lui cu niște foarfece și-a tăiat-o. Tare s-a mai aprins tata din pricina asta. În viața mea nu l-am văzut mai furios ca-n ziua aia. Jur pe Biblie că așa a fost, zise căpitanul Sands. N-am adăugat nici un cuvîntel. Cît despre bunicu-meu. el totdeauna o spunea numa' pe-a dreaptă. Femeia aia și-a văzut fiu', da' dacă mă-ntrebați ce fel de vedere o fi fost aia nici eu și nici

nimeni altu' n-o să vă poată spune.

Mai târziu, în seara aceea, Kate și cu mine ne-am pierdut într-o lungă discuție privind povestirile căpitanului și acele forțe misterioase despre care știm atât de puțin. În casă era destul de rece și de aceea am făcut focul în cămin. La început arsese cu o flacără mare care lumina somptuos vechea încăpere, ca după aceea să se domolească, lăsînd în urma ei jăraticul și din cînd în cînd cîte un norișor leneș de fum. Nu am' mai aprins nici o altă lumină în odaie. Stăteam în fotolii, cu picioarele proptite pe apărătoarea căminului, iar dulăul lui Kate se tolănise și el pe covor între cele două fotolii, îmi amintesc perfect seara aceea ; pe măsură ce focul pălea, vedeam pe fereastră stelele din ce în ce mai luminoase și auzeam zgomotul mării.

— Ții minte în mitul cu Demeter și Persefona, rupse Kate tăcerea, cînd Demeter- se îngrijește de un copil, îi dă ambrozie și îl ascunde în foc fiindcă îl iubește și vrea să-i dea nemurire și tinerețe veșnică. Dar mama copilului prinde de veste și cu țipete îngrozite se repede

la ea s-o oprească, iar zeița supărată lasă copilul și pleacă. Și copilul a trebuit să împărtășească destinul oamenilor, deși a rămas pentru restul vieții cu o înțelepciune și un farmec misterios din pricină că o zeiță îl îndrăgise și îl ținuse în brațele ei. Mi-a plăcut întotdeauna partea aceea din povestire când Demeter își schimbă înfățișarea de femeie bătrână pe care și-o luase și palatul este inundat de o lumină ca fulgerul de stralucitoare, iar zeița pleacă străbătînd în fugă holurile cu părul ei auriu fluturîndu-i peste umeri, în timp ce oamenii ar fi făcut orice s-o aducă înapoi și să-și repare greșala... Cîndva știam povestea asta aproape pe dinafară, continuă Kate, și mereu descopăr în ea înțelesuri noi. Mă gîndeam că mai mult sau mai puțin fiecăruia dintre noi i s-a dat ceva dintr-o altă natură, asemenea copilului pe care Demeter dorea să-l facă nemuritor ca zeii. Cred că are dreptate căpitanul Sands : avem niște instincte care nesocotesc rațiunea și pentru care nu putem formula nici un fel de legi. Le putem lua în rîs, dar de ele tot nu scăpăm și e imposibil să ignorăm faptul că ele au existat de-a 1 ngul istoriei, mereu aceleași. Sînt forțe imperfect dezvoltate în ; eastă viață, dar nu poți să nu te gîndești că ceea ce constituie un mister pentru lumea de azi poate deveni un lucru banal în cea de miine.

— Mă întreb, am intervenit eu, de ce, de obicei, oamenii simpli de la țară vorbesc mult mai mult despre asemenea treburi. Ei cred în vise, au un fel de fetișism și o încredere oarbă în forțe supranaturale. Eu una bănuiesc, de pildă, că nimic n-ar putea zdruncina credința doamnei Patton în semne prevestitoare. În toate aceste credințe, absurdul nu cunoaște limite și totuși există o latură a vieții lor față de care nu poți avea decît venerație ; comparativ cu cei de la oraș, oamenii de la țară trăiesc mult mai aproape de natură și adesea au un fel de sobrietate, care nu poate să-ți scape... Mă întreb dacă nu cumva forța și perfecțiunea lumii din jurul lor, precum și misterioasa putere creatoare care îi însuflețește în munca pe fermele lor nu le inspiră în subconștient un fel de teamă amestecată cu respect. În simplitatea vieții lor, ei iau instinctele drept adevăruri și poate că nu greșesc întotdeauna atît pe cît ne imaginăm noi. Tocmai pentru că se bazează așa de mult pe instincte ignorînd rațiunea poate că înțeleg mai profund natura auzîndu-i vocile chiar și atunci cînd alte urechi, mai înțelepte, rămîn surde. La urma, urmelor, oamenii aceștia au

multe în comun cu plantele care cresc singure din pământ și cu sălbăticiunile care depind total de instinctele lor... Eu cred, încheie Kate, că cu cât trăiești mai mult în aer liber, cu atât te convingi mai bine de personalitatea care parcă sălășluiește în ceea ce numim obiecte neînsufleteite. Forța muncilor și glasul valurilor încetează să mai fie înălțătoare fraze poetice, devenind expresii ale unei realități sacre pe care o descoperi tot mai mult în lumea înconjurătoare, ajungând să crezi că putem descifra gândurile pe care ea le așterne pentru noi în cartea naturii.

Și după aceste vorbe, pentru o vreme, între noi se așternu tăcerea. Între timp se făcuse foarte tirziu, dar am rămas privind focul până când în cenușă nu mai licăreau decât câteva scinte. Stelele păliră în depărtări, din mare își făcu apariția luna, iar noi am zăvorât ușa masivă de la intrare și ne-am dus la culcare. Lumina farului ardea neobosită și era singura care jau se stinsese în tot DeePhavenul.

DOAMNA BONNY

Cu siguranță Kate Lancaster și cu mine ne-am petrecut fără îndoială cea mai mare parte a verii în aer liber. Nu de puține ori am pornit în lungi expediții prin împrejurimile DeePhavenului, uneori lipsind de-acasă toată ziua, alteori mulțumindu-ne cu cîte o plimbare lungă de după-amiază, care se încheia cînd se lăsa seara, și ne întorceam acasă flămînde ca niște vinători istoviți și încărcate cu tot felul de comori, indiferent dacă fuseserăm în pădurea de pini, înspre inima ținutului sau de-a lungul țărmului, dacă ne întîlniserăm cu prietenii mai vechi sau ne tăcuserăm cunoștințe noi și plăcute. Obişnuiam să ne abatem pe la fermele întîlnite în cale și pînă la sfîrșitul verii am ajuns să cunoaștem atîta lume de parcă am fi locuit dintotdeauna la DeePhaven. De obicei ceream niște apă de băut; era modalitatea noastră infailibilă de-a ne prezenta — după aceea se găseau o mulțime de subiecte interesante care se puteau aborda și mai exista întotdeauna posibilitatea de-a împărtăși ultimele știri de la țărm. Era amuzant să vezi ce curiozitate stîrneam.

Mulți veneau la DeePhaven doar la ocazii speciale și trebuie să mărturisesc că la început ne-am arătat adesea destul de răutăcioase, așteptînd să fim drastic interogate înainte de-a furniza date precise asupra noastră. Dacă vroia, Kate era foarte isteată în privința răspunsurilor în doi peri. S-a scurs ceva timp pînă cînd am înțeles cu ce mare bucurie fac cunoștință mulți dintre oamenii aceștia cu o persoană complet necunoscută, care oferă cu amabilitate toate detaliile despre ea însăși, în schimb, foarte curînd am descoperit că o asemenea atitudine nu înseamnă impertinență.

Cred că n-au existat locuri de interes în regiune pe care să nu le vizităm cu loială conștiinciozitate. Erău acolo stînci și plaje cu pietriș, limbi de nisip mai lungi sau mai scurte ; erau Black Rock și Roaring Rock, High Point și East Point și Spouting Rock. * Am fost să vedem locul unde într-o noapte eșuase o corabie al cărei echipaj a pierit în întregime, un vas din care n-a mai rămas nici o bucățică mai mare decît o coadă de seacă ; am vizitat locul unde o altă corabie care trăsese la țărm pe vreme de ceață, cînd a venit refluxul, a rămas cocoțată să se usuce la marginea mlaștinei ;

---

* Denumirile în limba engleză ale unor stînci, insule și promontorii: „Stinca neagră”, „Urlătoarea”, „Capul înalt”, „Capul de răsărit” și „Țîșni-toarea”.

ne-am dus să vedem unde naufragiasse bricul *Matusalem*, poleind țărmul cu auriul portocalelor și lămâilor pe care le transporta și din care oricine a putut să ducă acasă o barcă plină.

În interiorul ținutului nu existau prea multe localități mai însemnate, dar nouă ne făcea o imensă plăcere să cutreierăm pădurile și să explorăm fermele răzlețe. În partea dinspre apus, pământul era mai bun și oamenii înstăriți, dar noi cel mai adesea o apucăm spre dealuri, unde oamenii erau mai săraci. Acolo pământul era plin de stînci și bolovani, iar oamenii munceau din greu ca să-și cîștige existența, reușind să pună de-o parte cel mult cîțiva dolari pe an. Unii tineri mai întreprinzători plecaseră să lucreze în ateliere și fabrici, dar nu era nici pe departe vorba de un fenomen general. Oamenii arătau flămînzi și descurajați. E foarte ușor de zis că nu cunoșteau altceva mai bun, că acela era unicul trai de care auziseră, dar prea adesea pe chipuri li se citea dezamăgirea. Mai devreme sau mai tîrziu am auzit sau am ghicit o serie de lucruri, ca de pildă că nu știu care tinăr dorise să urmeze o școală, dar nu se găsiseră bani, nici pentru cărți, nici pentru taxe, sau că altul intenționase să plece să învețe o meserie, dar cineva trebuia să-l ajute pe tatăl lui la fermă și nici bani n-aveau să angajeze un om în locul lui, dacă pleca. Cei mai în vîrstă aveau fețe aspre, de parcă trebuiau să fie permanent în alertă și să lupte pentru locul ocupat în lume. Nu puteai decît să le scuzi și să le compătimești ușoara meschinărie de care dădeau dovadă ori de cîte ori se tocmeau pentru te miri ce fleac, cînd înțelegeai cît de mult însemna un dolar acolo unde dolarii ajung atît de rar. Mai milă ne era de fete. Nu exista nici o îndoială că cele care știau cu cît e mai ușoară și mai plăcută viața noastră, nu puteau să nu ne invidieze.

Cam la șase mii de Deephaven se ridica un deal înalt cunoscut în ținut sub denumirea de „muntele”. Era cea mai mare înălțime din împrejurimi și, fiindcă ni se spusese că din vîrf se vede o priveliște frumoasă, într-o zi am plecat într-acolo avîndu-l drept însoțitor pe Tommy Dockum. Pe drum l-am ajuns din urmă pe domnul Lorimer, pastorul, pornit să facă vizitele cuvenite unor membri ai parohiei sale care locuiau departe de biserică și, spre bucuria noastră, se oferî să-și schimbe programul și să meargă cu noi. Era o mare satisfacție să-l avem drept ghid, fiindcă domnul Lorimer cunoștea și ținutul și oamenii mai îndeaproape decît oricare altul.

Urcușul pînă în vîrf dealului a fost lung, dar deloc greu. Cerul era senin și sufla un vînt proaspăt, deși la nivelul mării nu simțiserăm nici o adiere. După ce am luat prînzul, Kate și cu mine ne-am întins șalurile pe o pernă moale din tufe mici de merisor și am început cu domnul Lorimer o lungă discuție despre Deephavenul de azi și cel de odinioară. Entuziasmul nostru în privința orașelului îi producea o plăcere atît de mare, de parcă ar fi fost un favor sau un compliment făcut lui personal. Îmi amintesc cît de departe ne-au ajuns privirile în ziua aceea și cum ne-am uitat la munții albaștrii de la orizont și apoi dincolo, la întinderea oceanului. De la o asemenea înălțime și distanță, Deephavenul arăta lipsit de importanță și întregul ținut părea acoperit în cea mai mare parte de vîrfurile semețe ale pinilor și molizilor și de lungi întinderi de păduri de arțar și fag cu verdele lor mai deschis, mai proaspăt.

— Nu ziceți c-ar fi bine să coborîm acum ? spuse domnul Lorimer cu mult înainte ca eu și Kate să fi

intenționat să facem o asemenea propunere ; drept care am rămas cam descumpănite. Aș vrea să vă iau cu mine într-una din vizitele mele. Ați auzit vreodată de bătrîna doamnă Bonny ?

— Nu, am răspuns noi, strîngîndu-ne șalurile și coșurile.

Cînd Tommy ajunse în sfîrșit gîfîind pe vîrfurile dealului, după ce începuserăm să credem că toate strigătele și fluierăturile noastre fuseseră zadarnice, l-am trimis jos la cai și am coborît și noi pe altă potecă. O lungă porțiune de drum am parcurs-o străbătînd un crîng de fagi ; frunzele albicioase din anul precedent se așternuseră pe pămînt într-un strat gros, iar frunzele proaspete formau un acoperiș atît de perfect deasupra capetelor noastre, încît lumina părea ciudat de purpurie, de parcă ar fi intrat printr-un vitraliu mare de biserică. Părăsind crîngul, am pătruns într-un desîș cu brazi mici canadieni, unde, pe ramurile de jos, verdele pal al mlădițelor proaspete și verdele închis al celor vechi creau un contrast fermecător. În cele din urmă am ajuns și la casa doamnei Bonny.

La coborîre, domnul Lorimer ne spusese cîte ceva despre ea, și în primul rînd că era una din cele mai ciudate persoane pe care le cunoștea. Soțul ei fusese cărbunar și se pricepea și la împletit coșuri, iar ea vindea unt, fructe de pădure, ouă și dulceturi. Venea întotdeauna la Deephaven pe un căluț negru, cu marfa pusă într-o grămadă de coșuri și saci legați de șă în chip cu totul și cu totul misterios. Avea reputația că nu e o gospodină prea curată și de aceea nici una din femeile mai chivernisite din orașel nu se atîngea de untul ei, așa încît era întotdeauna o glumă bună dacă păcălea pe vreun nou-venit sau pe vreun căpitan de prin alte locuri să-i cumpere produsele. Dar cîert este că bătrîna reușea mai tot timpul să se întoarcă acasă fără calabalîcul cu care plecase.

— Trebuie să fie deja foarte bătrână, zise domnul Lorimer. N-am văzut-o de mult. Cît despre calul ei, imposibil să mai trăiască !

Am rîs cu toții cînd l-am văzut nu departe pe armăsarul doamnei Bonny, fiindcă sărmanul animal mișos era plin de noroi, ace de pin și frunze veștede, iar cel puțin jumătate din scaietii crescuți în anul precedent la Deephaven i se prinseseră în coamă, în coadă și în părul lung aproape ca de bizon. Se lovise la un picior și milostiva lui stăpînă îl bandajase cu o bucată de pînă roșie decolorată, legată cu un capăt de frînghie tocită. Bietul cal ne adresă un nechezat politicos și se uită la noi curios. Apoi un cățeluș tărcat, cu o ureche ridicată drept în sus și cu cealaltă pleoștită, începu plin de impertinență să latre la noi cît îl țînură puterile ; dar bătu imediat în retragere cînd îl văzu pe dulăul lui Kate, care mergea solemn alături de ea fără să catadicsească să-l observe.

Exact în clipa aceea, doamna Bonny se ivi în pragul casei, ținînd mîna streășină la ochi să vadă cine vine.

— Doamne sfinte ! exclamă ea, da' ce-mi văd ochii, pastoru' Lorimer ! Și cine-s domnișoarele ăstea cu matală ?

— Sînt domnișoara Kate Lancaster din Boston, nepoata domnișoarei Katharine Brandon, și prietena ei, domnișoara Denis.

— Mă bucur că vă văd, zise bătrîna ; intrați și luați loc. Am urmat-o în casă. Regret că n-ați putut s-o vedeți : purta o haină bărbătească tăiată la poale, așa încît devenise un fel de jachetă scurtă și caraghioasă, o pereche de cizme bărbătești scofilcîte rău de atîta purtare, precum și niște fuste destul de scurte sub două sau trei șorturi, cel mai de dedesubt dovedindu-se a fi — cînd și le scoase pe celelalte aruncîndu-le într-un colț — un fel de sarafan. Pe cap purta o bonetă strîmtă cu două șireturi legate sub bărbie. M-am gîndit că poate era o bonetă de noapte pe care uitase să și-o scoată și mi-era teamă că se va simți îngrozitor de prost dacă își va da brusc seama de lucrul ăsta. Dar n-ar fi trebuit să-mi fac probleme, căci cu noi de față și-o potrivi și mai bine pe cap și o legă mai strîns, de parcă ar fi considerat-o o podoabă.

Casă avea doar două încăperi; noi am intrat în bucătărie, care era ocupată de un cîrd de găini și de un curcan. Acesta urmă, fără îndoială, un tratament medical în spatele sobei, drept care i se îngădui să rămînă cu noi, în timp ce găinile se treziră gonite fără milă afară, cu ajutorul unei mături. Nedorind însă,

după cît se pare, să piardă nimic din ce se discută înăuntru, se adunară toate buluc în pragul uşii.

— Aţi urcat sus pe munte ? întrebă gazda. Tare-s frumoase pe-aici locurile. Anu' ăsta o să se facă o mulţime de zmeură. De cînd m-or lăsat pe mine picioarele a mai venit careva cu zmeuri jos la ţărm ?

— Au venit, răspunse domnul Lorimer, dar noi matala ţi-am dus lipsa.

— Mă gîndeam eu, zise doamna Bonny, nttezindu-şi şorţul satisfăcută, da' am îmbătrînit şi le-am spus la toii c-o să mai mă hodinesc şi eu. De cînd s-a prăpădit „dumnealui”, nu mai ies prea mult. Am bani să-mi ajungă cît oi trăi. Ai lu' Beckett coboară cînd cauţi la vale şi trimit cu ei să-mi aducă ce-mi trebuie de la prăvălie.

— Cum o duci cu sănătatea ? o întrebă preotul. Am auzit, dacă nu mă-nşel, că ai fost bolnavă astă primăvară.

— Mulţam de întrebare. Am zăcut oleacă, da' nu prea mult şi după aia am putut mai toată vremea să mă-nvîrtesc pe-aici prin gospodărie. Am nişte leacuri cum nu-s altele, bune pentru timp de primăvară. Nu crezi că sora matala, domnişoara Lorimer, vrea şi ea din ele ? Arăta cam firavă, săracuţa.

Dar fratele refuză oferta, zicînd că de mulţi ani sora lui nu se simţise atît de bine.

— Pe la biserică mai mergi, doamnă Bonny ? Mi se pare că domnul Reid mai predică uneori în clădirea şcolii, nu-i aşa ?

— Păi, aşa-i, da' mie la ce-mi foloseşte ? Domnu' Reid e om de toată lauda, da' se pare că n-are nicicînd nimic de spus despre predestinare. Bătrînu' pastor Padelford, ăla om ! Mă tot duceam să-l aud predicînd, că aveam o mătuşă care locuia în East Parish. Cînd se înfierbînta el, închidea Biblia şi începea să vorbească de ţi se ridica pîru-n cap măciucă pînă la sfîrşitu' predicii. Nu-nţelegeam nici un sfert din ce spunea, zise doamna Bonny admirativ. — Ziceam adineauri de întîlnirile de la şcoală. Nu ştiu dacă e vreunu' pe-acolo de care să-mi placă să vorbesc. Astă toamnă s-au mai înviorat lucrurile şi pe la ei şi într-o duminică m-am gîndit să merg şi eu, da' cînd am ajuns, pe cine credeţi că-l văd acolo, rugîndu-se cu glas tare, dacă nu pe Ben Patey ? Asta de cînd îl ştiu se tot pregăteşte să fie primit membru în comunitate... Şi a ţinut-o tot aşa, pînă n-am mai putut îndura. Numa' ce-l aud că zice : „Am fost un pribeag” şi eu mă ridic şi-i spun „Că bine graîsi Ben, mă poţi lua şi pe mine de martoră ; ai pribegit prin bucata mea de pădure şi mi-ai stricat o jumătate din stejarii şi frasinii tineri pe care-i am ca să furi lemn să faci coşuri”. Şi oamenii au început să rîdă şi el a ţîşnit în picioare şi dus a fost. E hoţ de cînd se ştie şi nici nu-i trece prin cap să se lase de meserie. Eu una n-am chef să stau acolo şi să-l aud cum se prefăce în faţa Domnului. Dacă-l trage inima pe careva să-l asculte, nu-i stau în cale ; eu spun omului verde-n faţă şi nu mă ruşinez cu asta nici duminica şi nici în altă zi din săptămîină. Nu sufăr să văd oamenii care fac pe evla- vioşii la slujbă şi luni dimineată te pungăşesc de-ţi sar ochii. Ce să mai zic ! nu-i om fără cusururi ; chiar şi bătrînu' pastor Moody se zice că era adus de spate.

— Vorbeai mai adineauri de familia Beckett, interveni domnul Lorimer după ce ne-am potolit risul, iar doamna Bonny, punîndu-şi pe nas ochelarii mari legaţi cu sîrmă, se aşeză uitîndu-se la el cu o expresie de extremă înţelepchiune. (Cred că ai fi putut risca să spui că e o femeie „ageră”) — Cum o mai duc ei ? De cînd se ocupă

domnul Reid de părțile astea, dau foarte rar pe-aici.

— Se descurcă ei pînă la urmă, răspunse doamna Bonny ; au cea mai bună fermă de dincoace de stînci, da' ai tineri tare-s leneși și împiedicați. Doamna Beckett a bătrînă — aia știi mata, de-i zicea Samantha Bames — mi-a povestit alaltăieri că unu' din băieți s-a ncăierat cu alții de partea aialaltă a muntelui și s-a-ntors acasă cu nasu' stîlcit și mușcat de-o ureche. Am uitat care ureche. Mama lor e o femeie tare deșteaptă și săritoare și tare le mai pune pe toate la inimă, da' degeaba vorbește, că n-are cu cine. Doamna Beckett a bătrînă mi-a zis : „Lu' bărbatu-meu tare rău îi pică să vadă că băieții lu' frate-su au asemenea purtări”. Atunci eu i-am spus : „Nu-i de mirare, doamnă Beckett, așa scrie și-n scriptură : înaintea sfîrșitului, copiii or să nesocotească voia părinților”.

Această adaptare a textului era deja prea mult pentru noi, dar doamna Bonny avea o mină serioasă și de aceea n-am vrut să rîdem. Vreo două-trei dintre găinile exilate se strecuraseră furiș înăuntru, pitindu-se pe sub scaunele noastre și reușiseră să se cocoțe în spatele cuptorului. Erau toate de mărime potrivită și aveau picioare lungi. Brusc, un cocoșel temerar făcu încercarea îndrăzneată de-a scoate un cucurigu.

— Ia te uită ! exclamă stăpîna, ridicîndu-se mînioasă ; n-ai de ce să faci pe viteazu', că te știu eu !

După aceea, întorcîndu-se spre noi, doamna Bonny insistă să rămînem să luăm masa cu ea. Ne asigură că într-o clipită poate să prindă o puicuță rotofee, s-o frigă cu puțină untură de porc și să ne-o servească „la ceai” ; dar a trebuit s-o dezamăgim, fiindcă aveam ceva de mers pînă la casa unde ne lăsaserăm caii, iar de-acolo pînă la noi acasă era o distanță bună.

Kate o întrebă dacă poate să ne împrumute o cană (deoarece a noastră rămăsese în coșul lăsat în grija lui Tommy). Ne era sete și am fi vrut să ne întoarcem la izvor să luăm apă.

— Cum să nu, răspunse doamna Bonny. Am un pocal ; numa' să dau de el.

Trase un scaun sub dulăpiorul de deasupra căminului, se urcă pe el și deschise ușa. Cîteva lucruri căzură buluc peste ea, dar cu o privire cercetătoare, doamna Bonny își viri capul în dulap pînă cînd mai să cred că va dispărea cu totul în interiorul lui; curînd însă se trase iar afară și bijbîind cu mîna începu să scoată tot felul

de lucruri de preț, pe care le punea pe polița căminului sau le lăsa să cadă pe podea. Erau printre ele cîteva legături de plante medicinale uscate, un corn de tinichea, o bucată de seu într-o farfurie spartă, un ziar, o cizmă veche, mai multe aripi de curcan legate laolaltă, cîteva sticle, o cursă de prins șoareci și, în sfîrșit, un pocal grozav, pe care îl scoase triumfătoare înainte de-a se coborî de pe scaun. Răsturnîndu-l pe masă ieși la iveală un amestec de nasturi și semințe de dovleac și un boț de ceară de albine pe care ne mărturisi că-l pierduse, pentru ca acum să și-l bage satisfăcută în buzunar. Șterse pocalul de șorțul ei și îl dădu lui Kate. Deși ne mai trecuse setea, i-am mulțumit și ne-am coborît pînă la izvor, avînd grijă să ne întoarcem cît de repede cu putință, căci nu vroiam să pierdem nici o frîntură din toată discuția. Din prag se deschidea o priveliște minunată, drept care am zăbovit o clipă acolo.

— E o frumusețe, așa-i ? întrebă doamna Bonny. Ar trebui să fiți aici într-o dimineată cînd răsare soarele și-atunci să vă uitați peste codri. Să vedeți tot ceru' cît e de mare, numa' galbăn și roșu, iar de vale totu'

învaluit în ceață ! Da ! Săptămîna asta vremea-i frumoasă, bună pentru recoltă. Porumbu' și toate cele arată cla- sa-una. Am avut o vară timpurie. E o vreme taman cum am citit c-o să fie, ce ziceți ?

— În clipa asta nu-mi amintesc unde am citit, răspunde domnul Lorimer.

— Păi cum ? În almanah, vezi bine ! zise ea cu o inflexiune de milă în vocea ei aspră ; oare chiar să nu știe ?... tocmai pastorul din Deeaphaven !

Am poftit-o să treacă pe la noi. Ne-a răspuns că fusese dintot- deauna încredințată că odată și odată i se va ivi prilejul să vadă casa domnișoarei Katharine Brandon. îi va face o mare plăcere să ne viziteze și nu era sigură cînd, dar foarte curînd avea să coboare la țarm. Îi era rușine că am găsit-o arătînd așa de prost, dar avea ea niște „țoale" bune într-un scrin în odaia de culcare și o bonetă cumpărată, cu un voal bun, pe care a purtat-o cînd a murit „dumnealui". Bănuia că o s-arate bine, cu toate că s-ar fi putut să arate cam demodate. Părea foarte încîntată că domnul Lorimer se deranjase să vină s-o vadă. Toți localnicii aveau un profund respect pentru domnul Lorimer. Insistînd pe lîngă noi să mai venim pe la ea la vremea zmeurii, adică foarte curînd, doamna Bonny ne rugă să transmitem niște mesaje cîtorva dintre vechii ei clienți și cunoscuți.

— După mine, cred că unii din bătrînii ăștia n-o să mai moară în vecii-vecilor, zise ea ; sînt așa bătrîni că nici ei nu mai știu cîți ani au ; am dreptate domnule Lorimer ? Și uite-așa ! Mi-ați făcut atîta bine și eu n-am fost în stare să găsesc Biblia, să-mi fi citit și mie ceva.

Cînd, la plecare, domnul Lorimer dădu mîna cu ea, doamna Bonny îi făcu un compliment foarte elogios : era cel mai mare om pe care îl cunoscuse ea vreodată ; iar la un moment dat, în timpul vizitei, cînd acesta vorbea despre niște lucruri serioase în felul lui simplu și deschis, ea luă o expresie atît de cucernică și pîru atît de interesată, încît Kate și cu mine, ba chiar și domnul Lorimer, am deslușit un înțeles nou în cuvintele atît de cunoscute pe care le rostea el.

Trîind acolo în luminișul pierdut în adîncul codrilor, departe de orice alți vecini, ea cunoștea pe dinafară toate plantele și copacii și inofensivele vietuitoare sălbatice care mișunau prin partea locului ; în plus, știa uimitor de multe legende și superstiții, ceea ce ne-a atras la ea într-atît, încît pînă la sosirea toamnei, cînd ne-am întors la Boston, am vizitat-o de mai multe ori. într-o zi ne-am dus cu ea să căutăm o anume plantă cu frunze în formă de ulcior și ce minunat a fost să auzim cîte știa doamna Bonny despre pădure și ce ascuțit spirit de observație avea. Există în ființa ei ceva atît de neconvențional și de natural, încît, cînd ne însoțea ea, aveam senzația că facem o plimbare de după-amiază în compania unui indian prietenos. De cîte ori veneam la ea îi aduceam în dar tutun, căci era mare fumătoare și ne sfătuia și pe noi să-i urmăm exemplul, dacă vreodată vom avea necazuri cu nervii sau „nărvr", cum pronunța ea denumirea acelei suferințe.

IN UMBRA

într-o zi, la scurt timp după sosirea noastră la Deeaphaven, domnul Dockum, cel mai bun și mai tăcut om din cîți există, ne luă cu el într-o lungă călătorie. El ayea în grijă tot avutul familiei Brandon și tocmai atunci se nimerise să meargă cu treburi undeva cam la zece mile distanță de orașel, în legătură cu o bucată mare de

pășune aflată acolo. Noi auziserăm deja de drumul care o lua de-a lungul țărmului — cît era de stîncos și de sălbatic — așa că atunci dînd cu totul din întîmplare Kate află că domnul Dockum intenționa s-o ia pe-acolo, îl întrebă dacă nu am putea merge și noi cu el. Omul răspunse că preferă cu dragă inimă să ne ia pe noi decît să meargă „singur-cuc”, numai că o să stea pînă tîrziu și va trebui să ne luăm ceva de mîncare. ceea ce nu ne-a deranjat cîtuși de puțin.

Nici nu ne-am îndepărtat trei-patru mile de Deephaven, că peisajul începu să se schimbe. Malul era atît de stîncos, încît aproape că nu exista loc unde să poată acosta vreo barcă. în consecință, nu se vedea tipenie de pescar în tot ținutul. Fermele erau răspîndite la distanțe mari una de alta, iar pămîntul era atît de sărac, încît chiar și copacii arătau înfomețați. După o vreme am ajuns la o mică fermă singuratică aproape de mare, unde ne-am lăsat calul, căci de aici domnul Dockum urma s-o ia pe jos cale lungă prin pădure, împreună cu cineva după care venise special pînă aici. Nouă ne-a zis că dacă mai mergem vreo două mile spre vest de-a lungul țărmului vom da de niște stînci foarte înalte, care, știa el, o să ne producă o mare plăcere.

Era o zi minunată de stat în aer liber ; din cînd în cînd sufla cîte o adiere de vînt din răsărit. Pentru oamenii aceia ai căror vecini cei mai apropiați locuiau hăt-departate de nici casele nu li se vedeau, apariția noastră părea, fără îndoială, un dar trimis din ceruri și de aceea, înainte de-a pomi în plimbare, ne-am întins cu ei la vorbă. Casa era așezată lîngă apă, în apropierea unui golfuleț îngust împrejmuț de stînci joase, dar de-acolo țărmul se înălța treptat, pînă cînd în cele din urmă ne-am trezit pe creasta celor mai semețe stînci din cîte se vedeau, iar la picioarele noastre, jos în depărtare, am zărit în calînul zilei marea, trimițîndu-și peste stînci spuma albă a talazurilor sfărîmate. Oare cum era iarna, pe vreme de furtună, cînd valurile uriașe se năpustesc cu tunete asurzitoare ?

Terminînd de explorat țărmul după pofta inimii și simțîndu-ne ostenite, ne-am așezat să ne odihnim la umbra unor pini chirciți, care stăteau vîrîți unul într-altul, atît de aproape de mare cît se încumetaseră să se aventureze. Arătau ca o ceată de proscriși, așa o înfățișare crîncenă aveau copacii aceștia. Păreau foarte bătrîni, iar luptele cu vînturile iernii le aspriseră inimile. Și totuși, la picioarele lor creșteau fără teamă floricele sălbatice și fire plăpînde de iarbă, iar în ungherele ferite, păsărelele își construiseră pe ramurile lor aspre cuiburi îmbietoare.

După ce ne-am întors la casa de lîngă golfuleț a trebuit să-l așteptăm o vreme pe domnul Dockum. Am reușit să ne împrietenim cu copiii. Le-am dat niște bomboane și ce mai rămăsese din prînzul nostru, care din fericire fusese mai bogat ca de obicei. Arătau toți slabi p pricăjiți de mai mare milă, dar chiar și în acele pustietăți, unde reușeau atît de rar să dea cu ochii de un străin sau chiar de un vecin, se vedea strădania evidentă a părinților de a-i face să arate ca ceilalți copii și, drept urmare, deși nu încăpea nici o îndoială că erau foarte săraci, erau îmbrăcați curat. O mică faptură nenorocită, cu niște ochi cenușii plini de sinceritate și pe buze cu un zîmbet dulce și timid, ne arată un șirag de mărgele pe care îl purta în jurul gîtului; să fi tot fost vreo douăzeci de mărgele albe și albastre înșirate pe o bucată de sfoară, dar pentru ea erau cel mai scump lucru din lume. La plecare ne-am bucurat că am putut da omului

mai mult decît ne ceruse el pentru îngrijirea dată
calului și am rămas impresionatî de mulțumirile lui.

— Vă doresc să nu știți niciodată ce-nseamnă să
cîștigi fiecare bănuț așa de greu cum i-am cîștigat eu.
Pînă acuma, în viața mea n-am cîștigat niște bani așa
ușor ca pe ăștia de azi. Cred că n-ar trebui să-i primesc.
Am făcut și eu ce-am putut, zise omul cu lacrimile
mijindu-i în ochi și cu un tremur în glas. Am făcut cît
am putut și-s om harnic și nevastă-mea la fel, da' toate
ne sînt potrivnice ; nu reușim să ne chivernisim și pace.
Uneori mă bate gîndu' că ne-a uitat Al de Sus, da'
nevastă-mea nu mă lasă-n ruptu' capului să spun treaba
asta ; ea zice că nu ne-a uitat și că ne-ar putea merge și
mai rău, ...da' eu nu știu ce să cred. Nici sănătos nu-s,
asta ne-a împiedicat cel mai mult. Meseria mea e să fac
bărci, da-i o meserie care nu mai are căutare ; în ziua de
azi, oamenii cumpără la a doua mînă și n-ai ce face. Ca
să ies la pescuit pe mare, nu mă țin puterile ; și iaca-
așa... Cît despre pămîntu' ăsta, vedeți cîte parale face.
Fiu-meu mai mare... el a-nceput să se căpătuiască. Astă
primăvară a plecat de-aici și-acuma lucrează într-o
prăvălie la Boston ; un văr de-a' maică-si i-a aranjat
toată treaba. Acu' de curînd mi-a trimis mie zece dolari
și maică-si un șal. Nu prea-nțeleg cum s-a descurcat,
da-i băiat isteț !

Era, se pare, singurul fapt luminos din viața lor, drept
care am admirat șalul și ne-am așezat puțin la vorbă în
casă cu mama băiatului, o femeie blindă, răbdătoare și
foarte ostenită, căreia îi făcu mare plăcere să vorbească
despre cum ar trebui să se îmbrace fiecare. Mult timp
după aceea, Kate și cu mine ne-am gîndit la ei și am
discutat adesea despre ei, iar cînd într-o zi l-am întîlnit
pe el la Deephaven, am trimis cîte ceva soției și copiilor,
poftindu-l să treacă pe la noi ori de cîte ori vine la
oraș ; dar de-atunci nu l-am mai văzut și deși am plănu-
it de nenumărate ori să ne mai ducem la golfulețul acela,
n-am reușit. La un moment dat s-a spus că drumul e
impracticabil și din acest motiv ne-am aminat cea de-a
doua excursie și celelalte, pînă aproape înaintea plecării
din Deephaven, la sfîrșitul lui octombrie.

Știam că drumul de la malul mării o să fie prost după
ploile de toamnă și aflînd că Leander, cel mai mare
dintre frații D*ckum, avea o treabă în direcția aceea, l-
am luat să meargă cu noi. În ciuda drumului desfundat,
ne-a plăcut excursia din dimineața aceea. Era cald și
aerul se umpluse de mireasma dafinilor și a pinilor, de
încîntătorul miros sărat al mării, care, cît a ținut
drumul, s-a aflat tot timpul în apropierea noastră. Era o
zi splendidă de toamnă. Uneori traversam cîte o plajă
acoperită cu pietriș și apoi pătrundeam mai adînc în
inima ținutului străbătînd codrii, urcînd și coborînd
povirnișurile unor delușoare, trecînd poduri subrede
care se clătinau peste canale înguste cu apă sărată în
ținuturile mlăștinoase. Călătoria ne făcea plăcere, în aer
plutea buna-dispoziție, iar noi

rîdeam de glumele uitate în clipa următoare, cîntam și eram pline de voieșie.

Leander, care pînă atunci nu se întîmplase să ne vadă chiar atît de puse pe rîs și veselie, păru surprins și interesat, devenind și el neobișnuit de vorbăreț și dîndu-ne o mulțime de amănunte edificatoare despre oamenii pe lîngă casele cărora treceam și despre cine erau proprietarii peticelor de pădure de la marginea drumului.

— Vedeți casa aia de pe promontoriu ? întrebă el. Acolo stă un bătrîn care aproape și-a pierdut mințile. A avut un fiu care s-a înecat la pescuit pe lîngă Cod Rock, acum douăzeci și cinci de ani, și omul ăsta a făcut cît e promontoriu' de lung o cărare adîncă și bine bătătorită, fiindcă la fiecare ceas din zi se duce pînă la capătul promontoriului să vadă dacă nu cumva se-ntoarce fiu-su cu barca. Și Leander se uită la noi să vadă dacă ne-a amuzat povestirea și păru foarte nedumerit că n-am rîs. Din fericire, următoarea povestire se dovedi într-adevăr amuzantă.

Pe o ramură uscată de pin am văzut o bufniță micuță adormită ; am mai văzut un iepure traversînd drumul și dispărînd într-un desiș de ienupăr și niște vervețe zbughind-o cu ghindă în gură cînd sus, cînd jos prin copaci și de-a lungul zidurilor de piatră. Am trecut pe lîngă tufişuri răzlețite de sumac, fără frunze și cu spicele dizgrațioase pline de fructe roșii semețite în sus ; de-a lungul solitarelor poteci mărginașe se ridicau tufe vîjnoase de măceș cu fructele neculese atîrnînd în mănunchiuri strălucitoare. Tufele de afine colorau coastele dealurilor cu un roșu închis, la marginea pădurii se înălțau ferigide un maroniu și cenușiu lăptos, iar stelițele-vinete, care pînă nu demult înveseliseră cîmpurile, stăteau acum în compania celor pălite de ger ca și ele. Stoluri de păsări harnice zburau de la un cîmp la altul, gata să pornească în călătoria lor spre sud.

Cînd am ajuns la casă, spre surprinderea noastră n-am văzut pe nimeni prin jur, iar locul părea pustiu. Am coborît din căruță și în timp ce Leander se îndrepta spre șura aflată nu departe, Kate și cu mine am ciocănit la ușa casei. Am crăpat puțin ușa și am strigat : „E cineva acasă ?“, dar n-am primit nici un răspuns. Era imposibil ca toți să se fi mutat de-acolo, fiindcă afară, lîngă ușa, rămăseseră cîteva scaune, iar cînd am aruncat înăuntru o privire, am văzut legături cu ierburi medicinale atîrnate la uscat, o diră de mălai pe jos și toată mobila la locul ei. Am simțit o mare dezamăgire, fiindcă ne

asteptaserăm să revedem copiii. Leander ne informă că nici în sură nu era nimeni și că probabil plecaseră cu toții la o înmormântare ; nu-și putea imagina ce altceva ar putea fi.

În clipa aceea am văzut două persoane venind pe drum și la început am crezut că erau soții pe care-i așteptam noi, dar se dovediră a fi doi străini, pe care i-am întrebat neliniștite ce se întâmplase cu respectiva familie.

— Au murit amândoi. Nevastă-sa a murit să fi tot fost nouă săptămîni duminică trecută și el a murit alaltăieri. Azi după-masă îl îngroapă. De pe drum am zis că sînteți niscaiva rude de-ale ei venite de la deal, zise bărbatul.

— Probabil că n-or să vină ele-ncoace, zise femeia cu dispreț. Le e teamă c-o să trebuiască să-i ajute pe copii. Eu am fost soră vitregă cu răposatu' și-am fost nevoită să-i iau pe doi care-ș mai mici.

— Ați spus c-o să-l îngroape în după-amiaza asta ? întrebă Kate încet. Eram amîndouă mai speriate decît pot spune.

— Da, răspunse bărbatul, care se arăta mult mai binevoitor decît nevasta lui. Ea părea a fi o persoană al cărei unic scop în viață era să termine cu toate problemele. Da, o să-l îngroape la două. Au avut numa' buclucuri de la-nceput pîn' la sfîrșit.

În tot acest timp, Leander nu scosese nici un cuvînt. El îl cunoscuse pe omul acela și se așteptase să-și petreacă ziua împreună cu el și să-l ia ca să-l ajute să se tocmească cu un alt om care locuia cam la două mile de locul acela și de la care vroia să cumpere o luntre. Cu dezamăgire în glas întrebă ce îi pricinuisese omului un sfîrșit atît de grabnic.

— Băutura, răspunse femeia neîndurătoare. De cînd s-a prăpădit nevastă-sa n-a mai fost bun de nimica. Pe ea au răpus-o frigurile la întîi august. Eu una aș fi biruit boala !

— Lasă-i pe morți în pace, Marthy, o rugă bărbatul ei. Bănuiesc c-au făcut și ei sărmanii ce-au putut. Să nu credeți că erau leneși, da' tare prost stăteau cu sănătatea ; la ei, tot ce făceau era ca o luptă cu vînturile și cu valurile.

— Ați spus că vă era frate ? întrebă Kate.

— Da, frate vitreg, răspunse prompt femeia, fără să-și dea cîtuși de puțin seama de ceea ce vroia să spună Kate.

— Și ce-o să se aleagă de bieții copii ?

— Pe doi, ăi mai mici, i-am luat la mine și ăi doi dinaintea ăstora au fost dați unor oameni care stau lingă golfuleț. Să nu zic vorbă mare, da' tare cred c-o să-i trimită 'napoi.

— Sînt copii isteți, zise bărbatul, care vorbea de parcă ar fi fost pentru prima oară că îndrăznea să le ia parte. — Nu mai fi așa de aspră cu ei, Marthy ! Cine știe dacă n-o să ne fie de ajutor la bătrî-nețe ?

În clipa aceea, femeia se întoarse și se uită la el cu un dispreț total.

— Nu pot suferi să văd bărbații că se bagă să vorbească despre lucruri de care habar n-au, zise ea. Tare mai sînt ascunse căile Providenței, continuă ea cu un văicărit în locul tonului ascuțit al vocii pe care îl auziserăm mai înainte. Ne-am certat rău de tot ! De-abia i-am făcut oameni pe copiii noștri și acu' cînd au ajuns să se descurce singuri, ne trezim c-o luăm de la capăt cu ăștia.

— Dar poate că se vor dovedi de ajutor ; par a fi buni, bieții de ei, insistă Kate. I-am văzut în vară și mi-au făcut impresia că sînt copii foarte drăguți. Trebuie că le vine îngrozitor de greu, acum, că au rămas

singuri. Ei n-au nici o vină. Le-am adus aici cite ceva ; vreți să fiți atît de amabilă să le duceți coșul acesta cînd mergeți acasă ?

— Da sigur, mulțam frumos, zise mătușa ceva mai domolită. Vorbiți cu omu' meu ca să-l dea la careva care are drum încolo, că eu musa-i să merg după mort. Copiii or să se bucure, sînt sigură. Dacă nu mă-nșel, sînteți dom'șoarele care au trecut pe-aici imediat după 4 iulie *, așa-i ? Dacă mai veniți vreodată, tare bine mi-ar pare să dați și pe la noi să vedeți copiii. I-am auzit vorbind de dumneavoastră, cînd am fost aici ultima dată. Nu vreți să intrați puțin să-l vedeți pe dumnealui ? Arată parc-ar fi viu, adăugă ea.

Dar noi ne-am grăbit să spunem :

— Nu, vă mulțumim.

Leander ne anunță că nu mai avea chef să-și bată capul cu luntrea în ziua aceea și că îl găsim acolo oricînd sîntem gata de plecare. Evident, se considera norocos că se întîmplase să treacă pe acolo exact la timp pentru înmormîntare. Am vorbit cu omul acela despre lucrurile pe care le aduseserăm copiilor, ceea ce avu darul să-l facă foarte fericit, sărmanul, și am rămas convinse că se va purta bine cu ei. Nevasta lui îi strigă de la una din ferestrele casei că ar face mai bine să nu mai piardă vremea, că acușica va începe să vină lumea și ei nici gînd să termine treaba. Atunci, ne-am luat rămas-bun de la el și am pornit-o mai departe.

Era o dimineată splendidă și am luat-o agale de-a lungul țărmului spre stîncile cele înalte cu pinii chirciți pe care le văzuserăm data trecută. Aerul era de o prospețime încîntătoare și nu te mai săturai sorbindu-l adînc în piept. Se apropia vremea fluxului și valurile care se izbeau de stînci își trimiteau stropii din ce în ce mai sus. Am coborît printre stînci în niște văgăuni unde soarele nu pătrundea decît rareori. Am cules flori sălbatice ; niște pimpinea, una sau două mlădițe de gențiană care înfloriseră tîrziu într-un loc adăpostit, precum și un buchetel de stelițe pale. Am stat mult timp privind marea, incapabile să ne mai gîndim sau să mai vorbim despre altceva decît despre ceea ce văzuserăm și auziserăm la casa acelor nenorociți. Ne-am dat seama că de fapt am fi vrut foarte mult să ne ducem și noi la înmormîntare și chiar ne-am hotărît să ne întoarcem pentru a nu întîrzia, dar apoi am renunțat la idee : n-aveam nici un drept să participăm, ar fi părut c-o facem din pură curiozitate și ne-am temut că prezența noastră îi va face pe oameni să nu se simtă în largul lor, în special pe pastor. Am fi fost niște intruse.

---

* Ziua națională a S.UA.

Am discutat și despre copii și am încercat să ne gândim ce s-ar putea face pentru ei. Ne temeam că li se va repeta de prea multe ori ce norocoși fuseseră că nu se văzuseră nevoiți să meargă la azilul pentru săraci. Dar cu toate acestea, în ciuda tonului ei aspru și acru nu puteam să n-o compătımim pe femeia aceea muncită și descurajată cu care vorbiseram. Sărmana ! arăta ca o persoană de care nimeni nu se milostivise cine știe ce și căreia viața nu-i oferise nici o plăcere — pentru ea soarele nu strălucise nicicând destul de puternic ca să-i topească gheața din suflet.

Ne-am amintit cum am bătut la ușă și am strigat fără să primim nici un răspuns și ne-am întrebat cum ne-am fi simțit dacă am fi pătruns în cameră și am fi dat peste mort în coșciug, singur-singurel în toată casa. Ne-am gândit la prima noastră vizită și la ce ne spusese el atunci și-am regretat din tot sufletul că n-am venit mai curînd, căci dacă am fi știut, poate am fi putut să-i ajutăm mult mai mult.

— Ce sfîrșit jalnic ! spuse Kate. Ți dai seama că familia s-a destrămat de tot și copiii vor ajunge aproape niște străini unii față de alții ? N-ai observat, cînd i-am văzut în vară, cît de mult se iubeau între ei ? Nu aveau nici pe jumătate asprimea și aparenta nepăsare pe care le manifestă cei de la țară unii față de ceilalți. Lumea lor e atît de mică ; poți să înțelegi de ce, atunci cînd unui bărbat îi moare nevasta, acesta rămîne dezorientat și descurajat, complet pierdut. Gîndul că vine iama, că are copii mici, gîndul la cît s-a luptat cu sărăcia și necazurile fuseseră pentru el toate gînduri îngrozitor de chinuitoare și ca pe o barcă în derivă, valurile mizeriei l-au izbit de stînci, spulberîndu-i viața lui simplă.

— Cred că și-ar fi văzut realizate cele mai mari dorințe și speranțe, dacă ar fi avut o fermă bună și vreo mie-două de dolari puși de-o parte, am completat-o eu. Ții minte cîntecelul ăla din *Cum vă place* ? :

*Căci n-are de loc a se
teme De ochii
vrăjmașilor răi,
Ci doar de năprasnica vreme*

și mai departe :

*Acel ce nu țintește la rang
mare Și îndrăgește soarele
senin, iar cînd îi cere burta*

Doar pentru asta a trăit, strict pentru hrana de fiecare zi. Cred că ceea ce pentru el ar fi fost un adevărat belșug, pentru alții ar fi însemnat lipsă și mizerie. Mă întreb cum mai putem oare, bucurându-ne de toate plăcerile și binefacerile vieții, să fim conștienți de existența unor oameni care sînt lăsați să moară de foame... și nu într-un singur fel.

— Cred că asupra acestor lucruri începi să reflectezi mai mult pe măsură ce îmbătrânești, răspunse Kate gînditoare. Atît de rar în lumea asta se poate afirma despre viața unui om că pare a fi un adevărat succes ! Ici și colo, printre bogați sau săraci, de-abia dacă se găsește cîte ceva să aibă satisfacții depline, deși poate că e mai mare învingător cel care pare că a eșuat cel mai rău. Și încă ceva, Helen. îmi dau seama că înțeleg din ce în ce mai bine cît de nesatisfăcătoare, de lipsită de sens și lamentabilă trebuie să fie viața unui om care nu are o credință. E ca și cum ai bîjbii permanent în beznă, rătăcind cine știe pe unde.

Spre mijlocul după-amiezii, cerul se umplu de nori și începu să bată vîntul dinspre mare, drept care, deși nu ne trăgea inima, am hotărît că trebuie să ne întoarcem acasă. Am presupus că probabil înmormîntarea se terminase, dar cînd am ajuns la golf, am descoperit că ne înșelaserăm. Ne-am așezat pe o piatră lîngă apă; chiar lîngă noi era barca cea veche, cu ancora mică și barbeta puse pe țărm la uscat, acolo unde o lăsase proprietarul.

În jurul ușii de la casă stăteau cîțiva bărbați cu figuri grave și pătrunși de importanță. După scurt timp, unul din ei veni la noi și așa am aflat cîte ceva despre trista poveste. Ne-a plăcut omul acela ; în ochi și în glas i se citeau mila și tristețea :

— Bietu' Andrew, a fost om tare cinstit și muncitor, începu noua noastră cunoștință, da' cînd căutai era bolnav și parcă n-avea nici dram de noroc, cu toate că vreo doi ani s-a descurcat mai bine. Cînd i-a murit nevasta, l-a pălit rău durerea și nu și-a mai venit în fire. Nu știa ce să facă și nici ce-o să se aleagă de ei cînd o să vină iarna... și, acuma pot să v-o spun și pe-asta... s-a apucat de băutură și asta l-a dat gata. Am trecut pe la el de vreo două-trei ori și i-am făcut cîte-o fiertură ș-am mai pus ordine în lucruri cît am putut și fetițele făceau și ele tot ce puteau, da' s-a stins vîzînd cu ochii. Ultima oară cînd l-am văzut nu mai știa nimic și s-a prăpădit duminică dimineața, cînd a-nceput refluxu'. Eu și Andrew am fost mereu împreună ; cînd eram mici ne jucam la golfu' mare ; acolo a copilarit el; și ai mei locuiau tot acolo. Acu' am luat la noi una din fetițe, că am fost tare bine și cu el și cu muierea lui.

În clipa aceea i-am auzit pe cei din casă cîntînd imnul de îngropăciune și ne-am dat seama că melodia cu tînguioasele ei urcușuri și coborîșuri se potrivea foarte bine cu ziua aceea. Era ciudat de jalnică !

Apoi ceremonialul înmormîntării fiind încheiat, omul cu care stă-tuserăm de vorbă trase în fața ușii un cal cu o căruță hodorogită din care se scosese banca și după ce oamenii așezară coșciugul în căruță, luă calul de căpăstru și o porni încet pe drum, în timp ce în urma lor din casă ieșeau în șir perechi-perechi cei veniți să-l jelească pe mort. Am auzit pe cîteva bombănînd în șoaptă cum că de ce a luat-o căruța înainte și e de două ori mai departe decît ar trebui să fie. Fără îndoială că

---

* Act II, scena 5. În românește de Virgil Teodorescu (William Shakes-peare, Opere, voi. VII, ESPLA, 1959).

aveau o etichetă foarte strictă în privința înmormintărilor și considerau că totul trebuie făcut după cum e regulă.

Am zărit o pisicuță stingheră cu o panglică decolorată legată m jurul gâtului, traversînd înnebunită drumul în goană și apoi apă- rînd imediat pe zidul de piatră, unde se așeză să se uite la oameni. L-am văzut pe fiul cel mai mare al răposatului, despre care ne vorbise, bietul de el, cu atîta mîndrie în vară. Tînărul își arătase cum se pricepuse mai bine respectul pentru tatăl său, punîndu-și o panglică neagră la pălărie și purtînd o pereche de mănuși negre de bumbac, mult prea mari pentru el. Părea că suferă foarte mult și se zguduia de plîns, mergînd de unul singur în urma sicriului. După el venea mătușa lui, la înălțimea tuturor exigențelor situației, cu batista mereu la ochi, deși mă tem că durerea ei nu era atît de autentică în comparație cu cea a bărbatului ei, care nu mai contenea tot ștergîndu-și lacrimile de mineca hainei. Urmău poate vreo douăzeci de persoane venite să însoțească mortul pe ultimul lui drum. Cei din coada cortegiului șușoteau întruna. Pastorul și alți cîțiva se alăturară și ei celorlalți și întreaga procesiune o luă încet în josul pantei; o umbră stranie se coborî peste pămînt și ape.

Era ca o zi de noiembrie, fiindcă aerul era rece și tăios. În înaltul țării se vedeau niște păsări mari luptîndu-se cu vîntul, ca să-și croiască drum spre mare, și care din cînd în cînd scoteau cîte un țipăt sălbatic ce răsuna în depărtări. Auzeam sunetul monoton al mării și valurile care la o distanță mică de țarm se umflau și se Bpărgeau revărsîndu-și spuma albă peste colții stîncilor solitare.

Plecară și restul oamenilor — care pe jos, care în căruțe —, dar Kate și cu mine am rămas să urmărim cu privirile cortegiul funerar, înaintînd agale pe drumul îngust și întortocheat. Pînă a nu veni la Deephaven, nu văzuserăm niciodată ceea ce oamenii numesc „a conduce mortul la groapă”, dar exista ceva jalnic în acest ceremonial : procesiunea părea formată doar dintr-o mină de oameni, iar roțile căruței huruiau îngrozitor. „S-a dus și gata !” zise cineva în preajma noastră. Așa era — se dusesese.

Înainte de-a intra în casă, toți avuseseră, sînt absolut sigură, niște figuri indiferente, de oameni preocupați, dar la ieșire arătau complet schimbați; privirile exprimau teama respectuoasă inspirată

de prezența morții, iar indiferența făcuse loc nesiguranței. Acum, vecinul lor le devenise incontestabil superior. În viață, măsurat după standardele lor modeste, fusese un fiasco, dar acum, dacă s-ar fi putut întoarce printre ei, ar fi cunoscut o mulțime de taine, înțelepciunea lui ar fi fost mult peste ceea ce și-ar fi putut ei imagina și cine știe ce bogății ar fi fost în stare să agonisească ?

Kate și cu mine am avut o bruscă revelație a misterului și inevitabilității morții ; n-a fost frică, slavă Domnului ! ci doar gândul certitudinii că într-o bună zi moartea nu va mai fi un mister pentru nici una din noi. Și mai era gândul că viața este limitată ; așteptam acolo împreună cu ceilalți oameni, cu marea cea mare, cu stîncile și cîmpiile — toți de aceeași parte a hotarului. În clipa aceea am înțeles cît de aproape de lumea noastră cunoscută, de fiecare zi, ar putea fi cealaltă, care de atîtea ori pînă atunci păruse atît de îndepărtată, încît nici măcar cu gândul nu ajungeam pînă la ea, dincolo de stelele cerului.

Am mai zăbovit o vreme, pînă cînd n-am mai putut zări micul cortegiu îndoliat, pînă cînd am văzut că pleacă și ultimul dintre cei veniți la înmormîntare și că ușa a fost închisă și ferecată cu un lacăt vechi și niște inele de lanț ruginit. Ușa nu se închise însă cum trebuie și omul o zgîlții vindicativ de parcă s-ar fi gândit că într-un fel fusese vina sărmanei case că, după o lungă și disperată luptă pentru viața dusă sub acoperișul ei și pe un cîmp plin de bolovani, familia trebuise să plece înfrîntă. E puțin probabil ca altcineva să se mai ducă vreodată să locuiască acolo. Omul căruia i-a fost ipotecată ferma va adăuga pășunii sale acei cîtiva acri de pămînt mizer și vara viitoare scaietii cu care răposatul s-a luptat atîția ani vor invada totul și vor intra nestîngheriți în posesia terenului.

Mă gîndesc în clipa asta la casa aceea pustie, neîncălzită, părăsită, unde soarele iernii își trimite strălucirea și se furișează încet de-a lungul podelei. Gerul e pretutindeni, înăuntrul și de-jur-împrejurul casei, iar zăpada s-a strecurat prin toate crăpăturile, dar afară nici o ființă nu și-a lăsat pe ea urmele pașilor. Vîntul suflă în rafale și scutură cercevelele de la ferestrele prost fixate în ramele lor, în timp ce lacătul se izbește de ușă cu o bătaie regulată.

DOMNIȘOARA CHAUNCEY

Cei din Deephaven obișnuiau să spună uneori cu vanitate că anumite lucruri sau anumite persoane erau „plicticoase precum East Parish-ul”. Kate și cu mine am devenit din ce în ce mai curioase să vedem acea parte a lumii considerată chiar mai plicticoasă decât însuși Deephavenul ; și cum interesându-ne am aflat că puteam ajunge pînă acolo pe jos, într-o zi am pornit-o la drum.

Localitatea aducea cu Deephavenul, numai că la scară mai mică. Satul — deși e discutabil dacă nu e o exagerare să se folosească acest termen — văzuse indiscutabil zile mai bune. Era situat pe malul unui râu și cam la vreo jumătate de milă de mare. Avea cîteva clădiri vechi, unele cu acoperișuri năpădite de mușchi și cu o mulțime de licheni galbeni creșcuți pe marginile zidurilor din apropierea mării, cîteva case mai noi aparținînd unor pestari, niște cherhanale dărăpănate și un șir de platforme pentru uscat pește. Fiecare casă părea să aibă propria ei alee și fiecare era îndreptată în altă direcție, cu excepția a două cherhanele care stăteau amical una alături de cealaltă. Mai exista și o biserică despre care ni s-a spus că este cea mai veche din regiune. Uitîndu-ne prin ferestrele ei, am văzut amvonul înalt și acoperișul lui, dar pînă la urmă am găsit și cheile la o casă din apropiere și astfel am putut să intrăm și să cercetăm totul pe îndelete. Intr-una din vechile strane pătrate era o sobă ruginită, iar în galerie o maiestuoasă viola da gamba cu toate corzile plesnite, exceptînd-o pe cea mai groasă, care atunci cînd am atins-o a scos un sunet lugubru.

Părăsind biserica, am luat-o de-a lungul drumului și în scurt timp am dat cu ochii de o casă veche și frumoasă, care după toate aparențele începuse să se degradeze cu ani în urmă. Intrarea din față, cu sculpturile și coloanele ei, era un minunat exemplar al iscusinței de odinioară, iar gardul fusese la vremea lui o adevărată operă de artă, deși acum de-abia dacă se mai ținea în picioare fără proptele. Șirul lung de acareturi se năruia încetul cu încetul; la ultima vijelie, un șopron fusese literalmente pus la pămînt. Ferestrele mari aveau o mulțime de despărțituri cu sticlă, iar coșurile impunătoare erau construite din cărămizi de un roșu strălucitor, care pe vremea coloniilor se aduceau de peste Ocean. În curte am remarcat liliacul noduros, trandafirii de culoarea scorțișoarei și un pîlc prosper de garoafe.

— Ce-ar fi să intrăm înăuntru ? am promis eu. Ușa e întredeschisă. Despre o asemenea casă trebuie să existe fără doar și poate tot felul de povești cu stafii. S-o întrebăm de domnișoara Honora. Și am trecut peste scîndurile puse de-a curmezișul porții mari de La intrare asemenea barierelor de la intrările pășunilor.

— Cu siguranță vom da de o stafie, zise Kate.

Chiar cînd ne aflam deja pe trepte, ușa se deschise larg în fața noastră ; ne-am tras speriate înapoi și așa, persoane în toată firea cum sîntem, trebuie să recunoaștem că primul nostru impuls a fost să o luăm la goană. În prag stătea o bătrînă maiestuoasă care păru surprinsă cînd dădu cu ochii de noi, dar apoi își reveni repede și rămase așteptînd să audă ce aveam de spus. Era îmbrăcată într-o rochie veche de satin negru, cu fusta scurtă și dreaptă și cu mîneci foarte ample ; pe cap purta o bonetă neagră mare, cu o calotă înaltă și un bor lăsat, care venea mult deasupra feței.

— Care vă e dorința ? întrebă ea, făcîndu-ne să ne simțim ca doi copii nătîngi. Kate reuși să-și mai adune oarecum mințile și întrebă care era cel mai apropiat

drum spre Deephaven.

— Nu există decît un singur drum, care trece pe lîngă biserică şi o ia peste deal. Nu se poate să nu-l găsiţi.

A înclinat solemn din cap cînd i-am mulţumit, i-am cerut scuze, nici noi nu prea ştiam de ce, şi am plecat.

Am aruncat o privire în urma noastră şi am văzut-o stînd tot acolo în prag. „Cine oare o mai fi şi asta ?” se miră Kate. Şi ne-am tot întrebat, ne-am gîndit şi ne-am răzgîndit tot discutînd despre „stafie”, pînă ce am văzut-o pe domnişoara Honora Carew, care ne-a informat că aceea era domnişoara Sally Chauncey.

— O cunosc, cum să nu, biata de ea ! Începu domnişoara Honora. Cu ea e o poveste tare tristă. Este ultima supravieţuitoare a uneia dintre cele mai vechi şi aristocratice familii de pe vremea coloniilor. Familia Chauncey s-a bucurat de un mare renume pînă la începutul secolului nostru, după care soarta i s-a schimbat. Au fost întotdeauna bogaţi şi cu educaţie aleasă şi cred că nimeni n-a avut vreodată o tinereţe mai fericită şi mai frumoasă ca cea a domnişoarei Sally, fiindcă trăiau pe picior mare, iar petrecerile şi musafirii se ţineau lanţ ; dar tatăl ei n-a avut noroc în afaceri şi pînă la urmă, cînd cu embargoul, s-a ruinat de tot, a ajuns aproape nebun şi a murit după mulţi ani de sărăcie. Există chiar o legendă pe care am auzit-o nu o dată, cum că un marinar faţă de care el îşi călcase cuvîntul dat l-ar fi blestemat şi că de atunci nici un membru al familiei lor n-a mai murit în patul lui şi nici noroc n-a mai avut. Se pare că cei din East Parish cred toată povestea şi fără îndoială e ciudat cîte necazuri îngrozitoare s-au abătut asupra familiei Chauncey. Unul din fraţii domnişoarei Sally, un tînăr minunat, ofiţer de marină, care se afla acasă într-o permisie, a întrebat-o într-o zi dacă se poate descurca fără el şi ea i-a răspuns că da, gîndindu-se că fratele ei intenţiona să se întoarcă iar pe mare ; dar după cîteva minute a auzit o împuşcătură în camera lui şi ducîndu-se acolo în mare grabă l-a găsit mort pe podea. A mai avut şi un alt frate care era nebun şi care devenise atît de violent, încît l-au ţinut ani de zile într-una din încăperile de sus legat în lanţuri ca un puscăriaş periculos. Cînd eram copil i-am auzit cu urechile mele ţipetele înfiorătoare, spuse domnişoara Honora cutremurîndu-se.

Domnişoara Sally e şi ea nebună, şi încă de mulţi ani — asta mi se pare cea mai tristă parte a întregii poveşti. La început, cînd şi-a pierdut minţile a fost trimisă la un spital, fiindcă nu avea cine s-o îngrijească. Boala era atît de acută, încît nu exista nici cea mai mică speranţă că îşi va reveni sau că va mai trăi mult. Ca să plătească spitalul, tutorele ei a vîndut mobila, tablourile, porţelanurile, mai tot, cu excepţia îmbrăcămintei, pînă ce casa a rămas aproape goală¹ şi atunci, într-o zi de primăvară, îmi amintesc foarte bine, numai ce apare domnişoara Sally, sănătoasă şi cu mintea limpede şi fără să bănuiască ce o aşteaptă, plină de nerăbdare dă buzna în casă. A avut un şoc îngrozitor şi nu şi-a mai revenit niciodată de pe urma lui, deşi, după o lungă perioadă de boală, nebunia ei a luat o formă uşoară şi sărmana femeie a fost întotdeauna inofensivă. De mulţi ani stă complet singură şi nimeni nu o poate convinge să plece din casa aceea veche, unde se pare totuşi că e mulţumită şi că nu-şi dă seama de nenorocirea ei ; deşi trăieşte mai mult în trecut şi nu prea are idee de prezent, exceptînd treburile din casă, pentru care oricum e de compătimit, dacă stau să-mi amintesc cum era întreţinută casa familiei Chauncey pe vremea cînd eram eu copil.

I-am făcut mereu vizite și de obicei mă recunoaște, deși în ultimii ani am trecut mai rar pe la ea. E cu câțiva ani mai mare ca mine. În fiecare an primește o alocăție de la primărie și mai are niște prieteni care se îngrijesc să nu sufere, deși nevoile ei sînt foarte reduse. A rămas încă o femeie elegantă și într-o zi, dacă vreți, o să vă dau să-i duceți ceva și să-i transmiteți un mesaj din partea mea, dacă-mi vine vreo idee ; și atunci va trebui să-i faceți o vizită. Sper că veți avea norocul s-o găsiți în toane bune, fiindcă sînt sigură că vă va face plăcere să o cunoașteți. Ani în șir nu i-a plăcut să vadă străini, dar recent cineva mi-a spus că se pare că acum se bucură dacă se duce cineva s-o vadă.

Fiți convinși că n-am lăsat să treacă prea multe zile și cerînd coșul și bilețelul de la domnișoara Honora am pornit-o din nou spre East Parish. De data aceasta am bătut cu curaj în ușă cu ciocănelul mare de bronz, dar ne-am speriat, fiindcă n-a răspuns nimeni. În timp ce așteptam acolo, pe alee își făcu apariția o fată, care veni să ne spună că domnișoara Sally locuiește la etaj și că dacă vrem se duce ea să-i spună de noi. A mai adăugat că „uneori n-are nici măcar atîta minte să știe ce înseamnă bătăile la ușă”. Nu exista nici o îndoială că pentru noua noastră cunoștință domnișoara Sally nu reprezenta nimic romantic.

— Ce crezi, am întrebă-o eu, am putea să intrăm să vedem cum arată camerele de jos ? Poate că domnișoara Sally n-o să vrea să ne primească.

— Da, de ce nu, zise fata, doar că dacă o să vă atrag atenția, să ieșiți fuga ; o s-aveți destul timp, fiindcă ea se mișcă încet și mai e și puțin cam surdă.

Așadar am pătruns în marele hol cu scara lui largă, cu lambriuri și cornișe, iar de acolo, la țleapta, într-un salon spațios și prin el într-o cameră mai mică cu vedere spre grădina care cobora în pantă spre rîu.

Ambele încăperi aveau niște cămine frumoase din cahle și marmură sculptată, iar în cornișe se mai vedeau locurile de unde atîrnaseră tablouri, poate vechi portrete de familie. Dar ce se alesese de ele ? Fata nu știa : de cînd își amintea, casa tot așa fusese, doar că acum cît de curînd avea să se năruie toată. Bătrîna însă era mindră ca Lucifer și nici să n-audă să se mute de-acolc.

Podeaua de la camera dinspre rîu era atît de putredă, încît nu prezenta nici o siguranță, drept care ne-am întors prin hol și am deschis ușa de la piciorul scării.

— Cred că acolo n-o să aveți la ce să stați prea mult, zise fata. Cînd ne-am uitat înăuntru, am văzut trei găini bătrîne și un cocoș venind spre noi cu pas solemn. Peste tot atîrnau pînze de păianjen asemeni unor ghirlande lungi, cenușii, cum se văd adesea în hambarele vechi; liliacul de afară creștea chiar în fața celor două ferestre ale căror obloane nu erau trase, astfel încît în cameră era o lumină slabă și verzuie.

Ne-am reluat locurile în pragul ușii de la intrare, fata s-a urcat la domnișoara Sally să ne anunțe și după cîteva minute am auzit prin hol pașii bătrînei.

— Sofia, zise ea, unde așteaptă cinstitele fețe ?

Și exact în clipa aceea apăru la cotitura scării. Purta aceeași bonetă mare neagră și rochia de satin și arăta ceva mai fantomatică și mai de modă veche ca înainte. Nu era înaltă, dar în ciuda vîrstei înaintate se ținea foarte dreaptă, iar ochii ei parcă „priveau prin tine” într-un fel cu totul ciudat. Coborî încet scările și veni spre noi cu un salut curtenitor, iar după ce ne-am prezentat drept prietene ale domnișoarei Carew, dădu

mîna cu fiecare din noi în cel mai cordial mod cu putință, spunîndu-ne ce plăcere îi face să ne vadă. Cu o plecăciune ne invită în saloan și ne aduse două scaune subre, cu speteaza înaltă, care împreună cu o masă veche formau tot mobilierul aflat în cameră. „Luați loc“, ne pofți ea, așezîndu-se la rîndul ei pe locul de pe pervazul lat al ferestrei.

Am văzut puține femei mai elegante decît domnișoara Chauncey. Pe deplin la largul ei, avea ținuta și maniera unei doamne de pe vremuri, folosind un mod bizar de a vorbi cu care fusese învățată în tinerețe. Cuvintele lungi și formulele ceremonioase i se potriveau extrem de bine. Avea mîini frumoase și delicate și le ținea încrucișate în poală, cum fără îndoială învățase la pension cu mulți ani în urmă. Ne întrebă de altfel dacă nu aveam cunoștințe printre tinerele din acel pension de la Boston, spunîndu-ne că majoritatea prietenelor ei apropiate plecaseră o dată cu ea, dar că unele dintre cele mai tinere se aflau încă acolo.

Se interesă de familia Carew și de domnul Lorimer, iar cînd Kate îi spuse că este nepoata domnișoarei Brandon și o întrebă dacă o cunoscuse, ea răspunse :

— Firește, iubita mea ; într-un timp am fost prietene intime, dar de la o vreme n-am prea văzut-o.

— Știți că a murit ? o întrebă Kate.

— Ah, în ziua de azi despre toată lumea ți se spune că „a murit“. Nu înțeleg ce prostie e asta ! exclamă bătrîna iritată. Bănuiesc că e un fel de scuză. Putea să vină să mă vadă dacă vroia, dar totdeauna a fost o persoană care a ținut prea mult la etichetă, iar eu acum rar mai ies din casă, așa că poate să tot aștepte vizita mea. Nu vreau să vorbesc nepolitic, așa că transmiteti-i din partea mea toate cele bune.

Apoi ne întrebă despre alte persoane în vîrstă din Deephaven și despre familii din Boston pe care le cunoscuse în tinerețe. Cred că toți cei despre care vorbea erau morți, dar am asigurat-o că le merge bine și sînt sănătoși și speram sincer că spunem adevărul. Ne mai întrebă și despre idilele unor persoane care din cîte ne aminteam noi muriseră bătrîni cu părul alb, iar în cele din urmă ' ne zise că trebuie să o scuzăm pentru toate aceste întrebări obositoare, dar că rareori avea ocazia să vadă pe cîte cineva venit direct de la Boston, astfel încît să se poată interesa de vechii ei prieteni și de diverse rude din familia ei.

După asta s-a întîmplat ceva care ne-a impresionat pe amîndouă nespun de mult; domnișoara Sally a stat puțin cercetînd-o pe Kate cu o privire tulburată, care în cele din urmă se stinse înlocuită de un zîmbet.

— Semenii cu mama mea, zise ea. Ți-a spus cineva vreodată că semenii cu mama mea ? îmi dai voie să-ți văd fruntea ? Da... și părul e doar puțin mai închis.

Kate se ridicase o dată cu domnișoara Chauncey și acum stăteau în picioare una lîngă alta. În vocea bătrînei doamne era un ton care mi-a adus lacrimi în ochi. Rămase acolo cîteva minute uitîndu-se la Kate și mă întreb oare ce gînduri îi treceau prin minte. Mi se părea că există între ele o înrudire nu de sînge, ci doar prin faptul că amîndouă erau de aceeași factură și de același rang : domnișoara Chauncey din vechea generație, iar Kate Lancaster din cea nouă. Domnișoara Chauncey se întoarse spre mine zicînd :

— Uită-te la portret și cred că o să vezi imediat asemănarea.

Dar cînd se întoarse și văzu pereții goi ai camerei luă o mină

incurcată, strălucirea care îi luminase chipul pentru o clipă dispăru și bătrîna se așeză din nou la locul ei. Noi însă ne-am bucurat că uitase. În momentul următor zise :

— Scuzați-mă, dar am uitat ce m-ați întrebat.

Domnișoara Carew ne spusese s-o întrebăm despre zilele petrecute la școală, căci aproape întotdeauna îi povestea de vremurile acelea ; și spre satisfacția noastră, domnișoara Sally ne depănă o lungă poveste despre prietenele ei și despre petrecerea de „ieșire a ei în lume“, cînd au venit din Riverport bărci pline de tineri și toată lumea bună din Deephaven. Fanfara portului cînta muzică de dans, grădina era toată luminată, în camera aceasta erau întinse mesele pentru jocuri de cărți și s-a servit o masă extraordinară. Își mai amintea și cum erau îmbrăcate unele dintre prietenele ei, cît despre propria ei rochie, era din brocart argintiu cu trandafirași în trei culori. Ne-a povestit cum în miezul nopții de vară a urmărit bărcile plecînd pe rîu în sus ; cît de încîntător răsuna muzica, cît de strălucitoare era lumina lunii și ce rău îi părea că nu fuseserăm și noi la petrecerea ei.

— Nu pot să cred că sînt o femeie bătrînă. Totul parcă a fost ieri, zise ea gînditoare. Și apoi își uită ideea și începu să vorbească - despre străbunica lui Kate pe care o cunoscuse și ne întrebă cum i-a mers în vara asta.

Ne mai întrebă dacă nu am vrea să urcăm sus, unde în cămin arde focul și noi am acceptat bucuros, deși nu ne era cîtuși de puțin frig. Ah, ce trist era totul ! Domnișoara Chauncey strinsese laolaltă cîteva din piesele vechiului ei mobilier, care umpleau pe jumătate o cameră frumoasă... Și aici locuia ea ! Avea un minunat scrin înalt, prin care mi-ar fi plăcut să scotocesc. Domnișoara Carew ne spusese că domnișoara Chauncey are importante drepturi de proprietate nerespectate de autorități, datate cu șaizeci sau șaptezeci de ani în urmă, dar că nimeni nu fusese în stare să găsească actele. Simțeam că trebuie să fie cu siguranță ascunse într-unul din sertărele secrete ale scrinului. Mînerle și accesoriile din bronz erau înnegrite, iar lemnul arăta ca abanosul. Vroiam să mă urc pe ceva și să. cotrobăiesc prin sertarele de sus ale acestei antice piese de mobilier și mi se părea că aș fi putut imediat pune mîna pe un pachet de „acte referitoare la embargo“.

Pe un raft lîngă fereastră era o Biblie veche, uzată de atîta folosință. Domnișoara Chauncey era credincioasă ; de fapt religia era singurul subiect în privința căruia mintea îi era absolut limpede. În ziua aceea n-am remarcat la ea nici un semn de nebunie, deși ulterior s-a schimbat. Erau zile cînd părea că are mintea limpede, dar uneori nu scotea o vorbă și adesea o confunda pe Kate cu domnișoara Brandon și îi vorbea de planuri și de persoane de mult uitate. Rareori vorbea despre un lucru mai mult de un minut sau două, după care ajungea la un subiect cu totul diferit.

În după-amiaza aceea insistă să luăm o gustare cu ea ; ne-a spus că nu ne poate oferi cina, dar că ne va da ceai cu biscuiți și cu siguranță vom găsi cîte ceva și în coșul de la domnișoara Carew, fiindcă, bună cum era, nu uita niciodată să-i trimită ce-i place. Domnișoara Honora ne spusese că dacă sîntem invitate să rămînem

la masă, să refuzăm ; dar mi-ar fi plăcut să o văd pe domnișoara Chauncey stînd în capul mesei și pe mine, oaspete la o asemenea masă.

Sărmana ființă ! Era o adevărată binefacere că mintea ei zdruncinată o împiedica să fie conștientă de schimbările produse în soarta ei și să-și compare

sfârșitul vieții cu începutul. În sinea ei, ea era tot domnișoara Chauncey, o femeie nobilă dintr-o familie de neam, blagoslovită cu niște avantaje lumești neobișnuite. Amintirea necazurilor și a crâncenelor încercări prin care trecuse i se ștersese din minte. Cînd păsea în sus și în jos cu pași maiestuoși pe terasele în ruină ale grădinii, nu avea nici cea mai mică idee despre sărăcia celor dimprejurul ei; pentru ea, șirurile de liliac " și trandafiri erau încă în floare, iar buxusul de pe marginea aleilor era la fel de frumos tuns și aranjat ca și înainte ; iar cînd ne arătă în depărtare turlile de la Riverport, reieși clar că acela era tot Riverportul copilăriei și tinereții ei. Dacă pontonul de la capătul grădinii de mult se năruise în rîu și fusese luat de apele refluxului, dacă din servitoarele și servitorii care săreau să-i îndeplinească ordinele n-o mai putea auzi nici imul, dacă în ziua aceea nu fusese invitat nimeni la prînz și nimeni nu era așteptat la cină... ce conta ? Amurgul se coborîse treptat în jurul ei și se afla singură în casă, numai că ea nu băga în seamă ruina acestei case sau absența prietenilor. În dimineața următoare viața va merge din nou mai departe.

De fiecare dată, cînd am mai vizitat-o după aceea, am rugat-o să ne citească din Biblie, fiindcă domnul Lorimer ne spusese ce frumos și înălțător este s-o asculți citind. Niciodată nu voi mai putea auzi anumți psalmi fără să-mi amintesc de ea ; și chiar acum, în timp ce scriu, îmi aduc aminte de o după-amiază de vară, cînd Kate și cu mine am zăbovit mai mult decît de obicei în camera de sus, privind rîul și țărmul de dincolo de el, unde lumina începuse să devină aurie pe măsură ce ziua se apropia de asfințit. Domnișoara Sally deschisese cartea la întîmplare și începu să citească rar: „În casa Tatălui meu sînt multe încăperi” ; și apoi, ridicînd o clipă privirea spre o frunză care se rătăcise pe pervazul ferestrei, mai repetă o dată : „În casa Tatălui meu sînt multe încăperi, dacă n-ar fi așa, v-aș fi spus”. Apoi continuă să citească rar pînă la sfîrșitul capitolului și cu mîinile împreunate pe carte se cufundă în visare. Ochii ni s-au umplut de lacrimi, văzîndu-i pe chip mulțumirea deplină. În toți anii întunecați prin care trecuse, credința îi fusese singura certitudine.

Domnișoara Chauncey muri la începutul iernii de după plecarea noastră de la Deeaphaven și într-o zi la Boston, cînd mă afluam în vizită la Kate, domnul Lorimer veni să ne vadă și ne povesti despre ea.

Se pare că după multe insistențe se lăsase convinsă să se ducă să-și petreacă iama la niște vecini, deoarece casa ei devenise de nelocuit, iar ea era prea slăbită de puteri ca să mai stea singură. Dar dragostea ei pentru casa cea veche se dovedi mai puternică și, într-o zi, domnișoara Sally se furișă afară din casa celor care o îngrijeau și se strecură în propria ei casă prin pivniță, unde se văzu nevoită să treacă printr-o apă rece ca gheața ca să ajungă sus și, odată ajunsă, se așeză la o fereastră dinspre stradă și se apucă să strige voioasă la trecători, poftindu-i să între pînă la ea, deoarece se întorsese din nou acasă. După toate acestea, domnișoara Sally se îmbolnăvi grav și într-o zi, cînd deliră mai tot timpul, reuși să se facă din nou nevăzută, pentru ca în cele din urmă să fie găsită stînd pe scara din holul casei sale, pe care nu mai avusese puterea s-o urce. După aceea mai trăi doar cîteva zile, dar în ultimele zile, mintea ei părea cît se poate de limpede. Repeta întruna cît de milostiv fusese cu ea Cerul și era

blindă și supusă, dornică să nu pricinuiască nici un necaz celor care îi purtau de grijă.

Domnul Lorimer ne vorbea în continuare despre bunătața ei neprefăcută, spunînd că deși pierduse noțiunea timpului și de-abia dacă mai deosebea vara de iarnă, ea știa întotdeauna cînd era duminică și nu exista să nu vină să-l audă predicînd, iar dacă se făcea vreo chetă, era se pare cea mai mare plăcere a ei să contribuie cu bani.

— Poate fi o lecție pentru noi toți, adăugă bătrînul pastor cu respect, căci deși cu mintea tulbure, lipsită de bogății, de prieteni și de tot ceea ce îi face pe mulți dintre noi să iubească lumea aceasta, ea a rămas statornică în credința ei simplă și n-a fost auzită o dată plîngîndu-se de vreo povară din multele care-i fuseseră hărăzite.

ULTIMELE ZILE LA DEEPHAVEN

Nu ne-a părut rău cînd s-a sfîrșit vara, fiindcă minunata vreme de toamnă ne-a făcut să îndrăgim Deephavenul și mai tare decît înainte. Domnul Lancaster rămăsese în străinătate mai mult decît intenționase de la bun început, așa că pînă să plecăm noi, anotîmpul era pe sfîrșite. Amîndouă eram gata să amînam plecarea cît se putea, dar pînă la urmă Kate se văzu nevoită să se întoarcă la Boston și să-și reia viața din marele oraș. Trebuie să recunosc că ajunseserăm să ne fie aproape teamă de acest gen de viață și că am rămas surprinse să constatăm cît de puțin țineam la ea și cît de bine ne puteam descurca fără o mulțime de lucruri pe care le crezuserăm indispensabile.

9 — La țarm de ape

Ultimele două săptămîni am stat mai mult în casă, fiindcă vremea era umedă și mohorîtă. La un moment dat s-a pornit o furtună nemaipomenită și zi de zi ieșeam la țarm și mergeam cam două mile prin vînt și prin ploaie, numai ca să privim cum veneau năpustindu-se spre stînci uriașele valuri năprasnice. În viața mea nu văzusem o mare atît de crîncenă și dezlănțuită. Furia ei era îngrozitoare și tot portul se albise de spumă. Timp de cîteva zile, vîntul bătuse invariabil spre nord-est și aveam impresia că marea nu va mai fi nicicînd calmă, liniștită și albastră, cu nori albi, diafani plutind deasupra ei în înaltul cerului. Era o mare înșelătoare, rea ; avea întreg pămîntul la cheremul ei, doar să fi îndrăznit să-și trimită cît mai departe pe țarm valurile uriașe. Cît era noaptea de lungă, talazurile mugeau și vîntul urla în hornuri, în fiecare dimineată ne trimiteam privirile temătoare peste zbuciumatele ape cenușii, să vedem dacă farul se mai ținea drept pe stîncă lui. Părea prea zvelt ca să se împotrivească unei mări atît de crîncene și de nesfîrșite. Dar în cele din urmă apărură soarele și după cîteva zile am îndrăznit să ieșim cu Danny și cu Skipper Scudder să ne luăm rămas-bun de la doamna Kew. La viața mea am fost și eu în cîteva călătorii pe mare, dar niciodată nu m-a scuturat o barcă atît de tare ca bărcuța din ziua aceea. Cu un echipaj atît de îndemînatîc nu aveam motive să ne temem și de aceea ne-a făcut chiar plăcere să ne legănăm în sus și-n jos pe crestele valurilor, deși pentru a putea coborî pe țarm au fost necesare o mulțime de manevre.

Nu ne-a venit deloc ușor să ne luăm rămas-bun de la toți prietenii noștri și am încercat să ne prefacem că

vara următoare o vom petrece tot la Deephaven, fiindcă oricum intenționam să venim într-o scurtă vizită. Ne-a bucurat să-i auzim spunînd că o să ne ducă dorul și că speră să nu-i uităm. Ne-a impresionat să descoperim că țineau la noi atît de mult și le-am repetat de nu știu cîte ori că ne-am simțit minunat și că am petrecut o vară minunată. într-o seară, pe cînd stăteam amîndouă de vorbă în fața căminului și ne simțeam deosebit de fericite, Kate propuse rîzînd că ar trebui să le imităm pe doamnele din Llangollen * și să ne retragem și noi din societate, lipsindu-ne de plăcerile oferite de ea.

— M-am gîndit adesea în ultima vreme, zise prietena mea, ce bine trebuie că se simțeau și nutresc pentru ele o simpatie și o afecțiune pe care nu le-am încercat niciodată pînă acum. Am putea avea oaspeți cînd am dori, cum s-a întîmplat în vara asta, și am

---

* Doamnele din Llangollen, orășel din Tara Galilor, sînt Lady Eleonor Butler (decedată în 1829) și Sarah Ponsonby (decedată în 1831), două irlandeze excentrice, retrase din societate, a căror casă era frecventată de reputați scriitori și oameni de cultură ai timpului, ca de pildă : eseistul englez Thomas De Quincey, scriitorul scoțian Walter Scott și poetul englez William Wordsworth.

putea studia ca să devenim foc de deștepte. Ce-ar putea fi mai plăcut ? Dar mă întreb dacă, știind aici cît e anul de lung, nu ne-am lenevi de tot. Viața la țară nu prea are darul de a te stimula, și în special iama nu prea ai ce face... deși nu cred că trebuie să fie neapărat așa ; omul poate să-și găsească de lucru și să fie util în orice loc.

— Cred că dacă într-adevăr am fi din Deeaphaven, am considera că n-am avea o soartă prea fericită și nu ne-am bucura nici pe jumătate cît ne-am bucurat în vara asta, am intervenit eu. Ceea ce am înțelege noi prin fericire ar fi să facem vizite cît mai lungi la Boston și ni s-ar frînge inima dacă ar trebui să renunțăm la petreceri, la concertele simfonice, la vizite și tîrguri, la cluburi literare și spitale de copii. Am considera oamenii nesuferiți și demodați, iar limbile lungi de nisip ni s-ar părea pustii, fiindcă ne-am aminti de plimbările formidabile pe Beacon Street și peste podul Cambridge. Poate că ne-ar fi rușine cu biserița cea veche pentru că e atît de vetustă. Ne-am plictisi îngrozitor, ne-am gîndi că ducem lipsă de societate și ne-am întreba de ce trebuie să trăim într-un asemenea orașel.

— Ce imagine sumbră ! exclamă Kate rîzînd. Știi că în ultima vreme am înțeles ceva ce n-am înțeles niciodată pînă acum — și anume că succesul și fericirea nu sînt chestiuni întîmplătoare, ci depînd de noi. Nu mi-e greu să-mi închipui cum am fi putut petrece aici o vară foarte anostă. Este fără îndoială greșeala noastră, dacă întîmplările vieții devin piedici ; noi sîntem cei ce le facem să fie bune sau rele. Uneori e vorba de o opțiune conștientă, dar cel mai adesea e ceva inconștient. Cred că toată educația pe care o primim ne pregătește să acceptăm fie ce este mai bun, fie ce este mai rău în viață, nu-i așa ?

— Scumpul meu Deeaphaven ! exclamă Kate cu blîndețe, după ce tăcusem un timp. Cu loialitatea lui față de moda veche și respectul pentru ceea ce în tinerețea lui era socotit respectabil, mă face să mă gîndesc la bătrânele lui doamne. Nu pot să-mi bat joc de ceea ce a fost cîndva îndrăgit de cineva, reprezentînd ideea sa de frumos și de cuviincios. Nu discut utilitatea unui orașel industrial nou și activ cu idealurile lui de progres ; dar există la un orașel ca Deeaphavenul o demnitate autentică, de parcă ar încerca să fie credincios tradițiilor strămoșești. Acceptă tăcut schimbările, în cazul că a cunoscut zile mai bune, și nu are resentimente față de locurile care i-au preluat prosperitatea. Continuă să supraviețuiască, făcînd

dureze cît de mult posibil vechile lui case, straie și corăbii.

— După părerea mea, am zis eu, nu poți să nu ai față de un loc vechi ca Deephavenul o afecțiune diferită de aceea pe care ai putea-o nutri pentru un oraș mai nou. Aici — deși nu e vorba de niște paralele istorice și nici de venerația în fața unor orașe și orășele foarte vechi din străinătate — e imposibil să nu-și amintești cîți oameni au trecut pe străzi și au locuit în casele acelea. Chiar azi mă gîndeam cîte fete poate că au crescut aici în casă ; cum locurile lor au devenit ale noastre ; cum le-am moștenit plăcerile și am dus poate mai departe ceea ce au început ele. Stăm pe scaunul favorit al vreuneia din ele, privim pe fereastră marea și avem dorințe, speranțe și planuri exact ca și ele înaintea noastră. Ceva din aceste ființe mai sălășluiește acolo unde și-au trăit viața. De atîtea ori locurile ne amintesc de prieteni, atunci cînd nu mai sînt printre noi ; descoperim urme ale vieții lor în priveliștile pe care le privim și în obiectele care ne trec prin mînă ; de ce oare nu ne amintim la fel de bine și de străini într-o casă ca aceasta ?

— Cînd am venit aici la început, zise Kate, mă întristam să văd prin toată casa tot felul de mărunțișuri de-ale mătușei Katharine. De multe ori m-am gîndit și eu la ce ziceai tu adineauri. Mai 711111 trecute am auzit-o pe doamna Patton spunînd că „Giulgiu n-are buzunare” și firește că e mai bine să nu luăm cu noi nimic din viață. Totuși, tare aș dori să nu mă despart niciodată de unele lucruri din lumea asta, care sînt numai ale mele, cum ar fi vreo două cărți și niște mărunțișuri pe care le am demult și am ajuns să le îndrăgesc. Mă întristez la gîndul că mai întîi vor fi tratate cu indiferență, iar mai apoi se vor pierde. Nu-mi vine a crede că în ceruri voi putea da uitării aceste bunuri pămîntești și mă întreb dacă n-o să-mi lipsească. Mî se pare însă că am o părere prea proastă despre ce e în ceruri, nu crezi ? Și am rîs amîndouă.

— Cred că cei care vor urma să locuiască aici ar trebui să găsească negreșit o atmosferă de mulțumire, am remarcat eu. Te-ai gîndit vreodată că ne-a luat ceva timp să facem casa asta să arate ca fiind a noastră, nu a domnișoarei Brandon ? La început mi se părea că tot ea conduce gospodăria, că tot ea e stăpîna ; dar acum îți aparține ție și dacă ar fi să mă reîntorc vreodată fără tine, sînt sigură că te-aș găsi aici.

Nu este deloc simplu să știi că acesta va fi ultimul capitol și că nu trebuie să fie lung. îmi amintesc o mulțime din plăcerile noastre despre care de-abia dacă am pomenit un cuvînt. Așa, de pildă, oaspeții noștri, despre care nu v-am spus nimic și despre care erau atîtea de spus. Firește, le-am poftit să le viziteze pe mătușa mea Mary, pe domnișoara Margaret Tennant și pe multe din prietenele noastre. Toate cunoștințele care au iahturi și s-au nimerit să se plimbe prin apele învecinate s-au oprit și în portul Deephaven. Odată, un întreg grup vesel, format din veri de-ai lui Kate și alți tineri, a venit să ne viziteze în felul acesta și iahtul a rămas în

port o săptămînă sau chiar mai mult, în timp ce noi ne distrăm, flecăream verzi și uscate, hoinăream prin tot ținutul și petreceam pînă noaptea tîrziu în austeră casă Brandon. Mătușa mea Mary, care era la noi, și mătușa lui Kate, doamna Thorniford, care cunoștea familia Carew și avea în grijă grupul de pe iaht, încercară să mențină ordinea, pentru ca societatea din

Deephaven să poată să se mindrească cu noi, nu să ne facă reproșuri. Frații mai mici ai lui Kate stăteau și ei cu noi în așteptarea zilei când urmau să se întoarcă la colegiu și cred că de când e Deephavenul n-a văzut și nici n-o să mai vadă picnicuri ca cele făcute de noi.

Ne place să citim și ca toți cei care pleacă să-și petreacă vara în Elite părți, ne-am propus să citim cât se poate de mult ; dar trebuie să mărturisesc că planurile noastre mărețe n-au fost îndeplinite prea bine. Dicționarele germane au zăcut pe masă în salonul din aripa de vest, pînă cînd simpla lor vedere a ajuns să ne facă atîta rău, încît, în cele din urmă, pentru a evita reproșurile lor tăcute, le-am pus într-un dulap cu scuza că ne va veni foarte ușor să le luăm de acolo și nici în cale nu ne vor mai sta. Revistele ne erau trimise de la Boston, cît despre cărți, ați fi rîs să vedeți că am cărat la Deephaven ditamai teancul și pe deasupra de vreo două-trei ori am rugat să ni se mai trimită și altele. Cu toate acestea nu-mi amintesc să fi dus la bun sfîrșit vreodată studiile pe care le plănuiserăm cu atîta interes. Ne petreceam mai tot timpul afară, așa încît de cele mai multe ori ne rămînea puțin timp pentru altceva.

Kate declară într-o zi că atunci cînd citește nu urmărește întotdeauna să-și facă noi cunoștințe, ci mai degrabă să se apropie mai mult de cele vechi ; și cred că e o idee foarte înțeleaptă. Fiecare avem cărțile noastre îndrăgite ; Kate nu se dezlipește de *Copiii domnului Rutherford*, o carte care a îneîntat-o de cînd se știe, cu toate că acum volumul a ajuns aproape ferfeniță. Sibyl și Chryssa i-au devenit vechi prietene, deși cred că pentru Kate nu mai contează acum doar lectura în sine, ci ceea ce brodează ea pe marginea povestirii. La rîndul meu, rar se întîmplă să nu iau cu mine *Povești spuse unui copil*, de Jean Ingelow, o carte plăcută, plină de farmecul înțelepciunii. Pentru mine, ca și pentru Kate, aceste cărți vor rămîne întotdeauna noi. E greu să faci o listă de cărțile care îți plac cel mai mult, dar îmi amintesc că aveam pe vremea aceea *Satul de pe coasta stîncosă*, *Henry Esmond* și *Tom Brown la Rugby*, cu strămoșul său mai serios *Sir Thomas Browne*. Sînt sigură că îl aveam la noi și pe *Fenelon*, deoarece de el nu ne lipseam niciodată ; mai erau *Pet Marjorie*, *Rab*, *Analele unei parohii* și *Viața reverendului Sydney Smith* ; în plus, *În vremea de demult* a domnișoarei Tytler și *Sfînt și profan* de Thomas Fuller, o carte care lui Kate îi făcea mare plăcere și din care trăgea mereu învățăminte. Afară, în mijlocul naturii am citit împreună eseurile lui Emerson, precum și niște povestiri care ne însoțiseră în anii de școală, cum ar fi *Leslie Goldthwaite*.

În casă exista o bibliotecă bună și cum amîndurora ne plac cărțile vechi, am profitat din plin de ea. Citeam cu mai multă plăcere revista *Spectator** și o mulțime de povestiri, eseuri și predici prăfuite, fiindcă erau legate cu măiestria de odinioară în coperte frumoase din piele maro. Să fiți siguri că aveam preferințe și printre volumele •ie poezie și că adesea citeam din ele cu voce tare, stînd în cîte un colțișor mai retras printre stîncile de la țarm sau în pădurea de pini după-amiezile.

Adesea ne duceam la diverse cunoștințe să servim ceaiul împreună și în general făceam o mulțime de vizite, ceea ce ne plăcea foarte mult. Invitațiile la masă nu erau la modă, deși se socotea un semn de mare atenție să fii poftit să petreci o zi întreagă la o

---

* Perindie anărut în Anglia în 1711 sub îngrijirea scriitorilor 1
ilumiști Joseph Addison și Richard Steele. 3

familie, un gen de invitație pe care ne plăcea s-o facem și noi prietenilor noștri, petrecându-ne astfel cu ei multe clipe înecătoare. La început, când am ieșit în oraș am devenit oarecum centrul atenției din pricina toaletelor noastre, care erau de dată mai recentă în comparație cu moda adoptată, în general, la Deephaven. Ne făcea o mare plăcere să ne aranjăm duminicile și în zilele de sărbătoare, fiindcă atunci când cutreieram țărmul sau ieșeam pe mare nu ne îmbrăcam întotdeauna cum ar fi cerut-o poziția noastră în oraș. Solzii de pește și rugii de mure reușesc foarte repede să strice îmbrăcămintea.

Cu timpul am dobândit și noi acces la cunoștințele oamenilor de pe țărm și chiar într-o dimineață ne-am folosit cu profit știința, însoțindu-l la strâns scoici pe moș Ben Horn, un marinar bătrîn și om de-a dreptul termecător. Ne-a mers bine la amindouă, ne-am bronzat, ne-am împlinit și nu ne-am plictisit una de alta, ceea ce consider că a fost un lucru mare, fiindcă puține prietenii rezistă la un asemenea test. Eram tot timpul împreună și adesea numai noi între noi, ceea ce ne-a ajutat să ne cunoaștem îndeaproape. Prietenia noastră este atât de strînsă, înec de multe ori stăteam minute în șir fără să scoatem o vorbă, când niște simple cunoștințe s-ar fi simțit obligate să vorbească și să încerce să fie antrenante.

Înainte de plecarea noastră, frunzele căzuseră din toți copacii, cu excepția stejarilor, producînd în aerul rece unele dintre cele mai lugubre sunete auzite vreodată : un foșnet înfiorat care te face să compătimești copacul și să ți-l închipui părăsit și fără adăpost. De multe zile, marea se arăta rece și agitată, iar vechea noastră casă se răcise parcă și ea, parcă întreaga lume aștepta sosirea

zăpezii. Nu mai vedeai pe nimeni zăbovind pe chei și când ieșeam pe stradă mergeam repede, la braț, ca să ne încălzim. Casele își țineau pe cît posibil ușile și ferestrele închise, iar bătrînii marinari parcă își pierduseră voia-bună ; arătau abătuți, căci perspectiva de-a nu putea ieși în larg din cauza vremii nu era deloc plăcută. Dacă totuși se aventurau să iasă, își puneau pe ei niște mantale antice și de demult, cu niște clape uriașe la buzunare și cu nasturi mari de corn de vită și aruncau o privire disprețuitoare giruetei, care întotdeauna arăta spre nord sau spre est. În aer se simțea prezența iernii și bătrînii căpitani aveau mersul mai legănat ca de obicei, de parcă s-ar fi aflat pe punte pe o mare agitată. Reumatismul începu să facă o mulțime de victime și într-o bună zi, când vîntul aduse dinspre mare o ceață rece ca gheața, trebuie să mărturisesc că, în sfîrșit, Kate și cu mine am ajuns să recunoaștem că ne-am simți la fel de bine și la Boston și că în curînd va trebui să ne luăm scurtele din blană de focă.

În grădinițele din fața caselor, gerul înnegrise straturile cu flori, excepție făcînd doar cîteva panseluțe curajoase care se menținuseră verzi și înfloriseră printre tulpinele înalte de ochiul-boului. Într-o zi am rupt o panseluță și am pus-o la presat între filele unei cărți, pentru ca s-o putem lua cu noi. Cred că în acele ultime zile am iubit și mai mult Deephavenul, punînd și puțină compasiune în afecțiunea noastră nostalgică pentru această veche așezare, unde existau atât de puține lucruri care s-o învieze. Deocamdată se anunța încă o iarnă, dar, suspinînd, noi ne gîndeam cît de frumos va fi la

primăvară.

Ați fi ris să vedeți câte nimicuri am luat cu noi la plecare. Nici măcar de undițe nu ne-am putut despărți, iar în camera lui Kate și în ziua de astăzi puteți vedea două buchete mari de coada-calului culese la Deephaven. E drept că ne-au cam încurcat în drumul spre casă, dar dintr-un sentiment de afecțiune n-am vrut să renunțăm la ultimele din florile culese o vară întreagă.

În dimineța când am plecat, toate cunoștințele noastre au ieșit la uși sau la ferestre să ne vadă trecînd și cînd am lăsat în urmă și ultima casă și nu mai era nevoie să zîmbim, ne-am simțit copleșite de tristețe. Soarele strălucea din nori, trimițîndu-și razele calde, de parcă toamna întîrziată de-abia începea, dar noi am fi dorit să fie o zi ploioasă.

Gîndul la Deephaven ne va aduce mereu în minte zilele lungi și calme de vară, cărțile citite cu glas tare pe stîncile de lîngă mare, aerul sărat, atît de proaspăt, și miracolul apusurilor de soare ; vaietul prelung al psalmilor de duminică, lichenul gălbui crescut pe

scoarța copacilor, casele și zidurile de piatră ; plimbările noastre pe mare și de-a lungul țărmului; importanța pe care ne-o acordau oamenii și amabilitatea pe care ne-au arătat-o cu toții. Încetul cu încetul, cherhanalele din Deephaven se vor năruși și vor folosi drept lemn de foc pescarilor, iar cheiurile vor fi luate de apele mării. Până atunci, cei cîțiva bătrâni care se mai țin în viață vor fi morți și mă întreb dacă într-o zi Kate Lancaster și cu mine n-o să ne ducem la Deephaven de dragul vremurilor de altădată, să citim inscripțiile de pe mormintele din cimitir, să privim marea și să vorbim în tihnă despre fetele care într-o vară, cu mulți ani în urmă, au fost atît de fericite în locurile acelea.

Aș vrea să mă plimb pe plajă la apusul soarelui și să văd cum se schimbă culoarea întinderilor mlăștinoase și a mării, pe măsură ce lumina cerului se stinge. Amintirea zilelor de odinioară ar reveni mult mai vie. Am vedea acoperișurile și coșurile caselor și ulmii uriași profilindu-se întunecat pe cer, ceva mai tîrziu din mlăștini s-ar ridica o ceață ușoară, albicioasă, pe care am simți-o încîntător de umedă și rece pe mîini și pe față ; cînd ne-am ridica privirile am da cu ochii de o stea ; greierii și-ar întîți cîntecul ; poate că cine știe ce păsări de mare, întîrziate, ar trece în zbor peste capetele noastre. întorcîndu-ne, am vedea lumina farului strălucind peste ape, iar marea cea mare s-ar legăna molatică și ne-ar vorbi cu glas tărăgănat din toropeala apelor umflate.

LA TARM DE APE

Pe fluviu, în locul pînă unde pătrund apele fluxului s-a construit un stăvilar, iar mai sus de el se află un fel de iaz mare, unde cît e vara de lungă își țin bărcile cu pînze sau cu vîsle majoritatea celor care au asemenea bărci. Poate o dată pe an îmi face plăcere să dau ocol acestei frumoase întinderi de apă ; dar sînt întotdeauna conștientă de existența stăvilarului de jos și a celui de sus și de faptul că sînt îngrădită de anume limite. La vremea refluxului, rareori mă aventurez pe fluviu în jos, sau pe „rîul cu maree”, cum

îi spun localnicii, dincolo de un anumit punct, dar întotdeauna am senzația că, dacă aș vrea, aș putea ajunge pînă în Europa sau oriunde pe întinsul oceanelor, iar atunci cînd îmi dezleg parca nu mai există nici un stăvilă, nici un banc de nisip la gura fluviului, nici o piedică de nici un fel între mine și porturile lumii. Oceanul pătrunde pînă hăt-depart, printre dealuri, iar fluxul crește și descrește neobosit.

La ceasul refluxului, porțiunile mai strimte ale fluviului se transformă în repezișuri, unde torentul furios se luptă cu stîncile și bolovanii și unde ai nevoie de multă îndemînare pentru a trece cu barca în siguranță. În locurile unde albia fluviului e lată, în timpul refluxului se văd doar porțiuni întregi de mîl și suprafețe întinse de iarbă verde de baltă. În timpul fluxului însă, fluviul își recapătă înfățișarea demnă și impunătoare. Repezișurile dispar și rămîne doar un curent domol acolo unde, coborînd din munți, fluviul își continuă drumul spre marea ieșită în întîmpinare să salute compania de izvoare și pîraie care au răspuns chemării. O mie de bărbați se strîng laolaltă și formează un regiment ; o mie de pîraie curg împreună și formează un fluviu ; cît îi privește pe oameni, în asemenea situații te miri cum de nu se despersonalizează cu totul, în timp ce individualitatea unui fluviu trebuie să rezulte în principal din caracteristicile diferite ale afluenților lui. Relieful malurilor și calitatea solului peste care trece îi determină anume trăsături, dar el va rămîne el însuși, la fel cum viața unui om va rămîne ea însăși, indiferent de împrejurările în care este pus omul respectiv. Trebuie că există un prim izvor care curge neînterupt și formează un pîrîu, căruia i se alătură un al doilea izvor, un al treilea și un al patrulea ; și în cele din urmă devine un rîu mare, în care pîraiele > adăugate ulterior aproape că nici nu se mai observă. Aș vrea să găsesc locul de unde izvorăște fluviul meu. Mi-ar părea rău să fie un iaz, deși undeva, dedesubt, în pămînt, ar trebui să existe un izvor care să păstreze secretul, să aibă comanda și să primească ordinul de a se îndrepta spre mare, împuternicit să facă recrutări pe parcurs. Aici, la locul pînă unde pătrund apele fluxului, el întîlnește pentru prima oară marea, iar atunci cînd apele mării cresc, e ca și cum s-ar afla în prezența regalității sau cel puțin a reprezentanților ei. Cînd i se adaugă și apele mării, fluviul devine ceva măreț ; dar cînd apele mării se retrag, începi să duci dorul oceanului, căci rămas singur în albia lui lată, pîrîul venit din munți arată cu totul lipsit de importanță.

Fluviul nu mai reprezintă principala cale de comunicație, așa cum era cu ani în urmă, cînd cele cîteva drumuri existente erau foarte proaste, iar în ce privește calea ferată, la ea nici nu visase nimeni vreodată. Cel mai îndepărtat amănunt din istoria lui, cunoscut de mine, este acela că era plin de somoni și alte soiuri de pește, reprezentînd o renumită zonă de pescuit pentru indieni, care stăpîneau toate ținuturile învecinate. Ca să-i depeni întreaga poveste ar trebui să adopți obiceiul vechilor scriitori spanioli pe care Garcilaso de la Vega * în primul capitol al cărții sale *Comentarii ale incașilor* — o lucrare minunată, plină de un patos naiv și de minciuni mărețe — spune că nu vrea să-i imite. Cînd predecesorii lui în domeniul literaturii doreau să scrie despre indiferent ce subiect,

---

* Militar și poet spaniol născut la Toledo, Garcilaso de la Vega (1503—1536) a scris în spiritul poeziei renascentiste italiene numeroase cîntone, sonete și egloge, care se disting prin grația stilului și melancolia tonului.

ne spune el solemn, începeau întotdeauna cu o istorie a globului. Nu poți decît să regreti că le-a disprețuit exemplul și nu ne-a lăsat teoriile proprii, care, în general, ar fi fost mult mai avansate chiar și față de închipuirile din timpul său, iar cînd ar fi fost vorba de amănunte, ar fi fost pline de mici abateri amuzante de la adevăr.

Dar începuturile istoriei acestui fluviu pot fi foarte bine trecute cu vederea; pînă acum, în foarte rare cazuri, oamenii se preocupă de cîte un lucru de dragul lui, dacă nu se dovedește că acel lucru are în vreun fel legătură cu omul. Nu ne prea grăbim să arătăm interes pentru personalitatea vecinilor noștri, dacă se întîmplă să nu fie oameni, cîini, cai sau cel puțin niște ființe care să înțeleagă cîte ceva din limba noastră vorbită. Cine va fi lingvistul care va învăța primul cuvînt cu care o cioară bătrînă își apostrofează consortul sau cum se exprimă un cățeluș cînd roagă un dulău să vină să pună pe goană un dușman supărător ? Cît vom înțelege cînd pimpineaua * ne va învăța cum prezice ea vremea și cît timp va trebui să mergem la școală cînd oamenii vor ajunge să vorbească cu arborii, cu păsările și animalele pe limba lor ? Oare ce melodie au cîntat Orfeu și Amfion de-au venit fiarele s-o asculte și după ele s-au luat chiar și pietrele și copacii ? Oare știința va fi aceea care ne va înapoia acest dar sau îl vom datora urmașilor acelor bătrîni sihaștri care vorbeau cu păsările și peștii ? Dacă am ajunge vreodată să înțelegem plantele și viețuitoarele, le-am putea educa pentru a ne deveni mai utile. Am avea pești-sabie inteligenți care să fie de folos scafandrilor, am putea expedia mesaje cu ajutorul rîndunicilor și toate viețuitoarele care știu cum să scormonească în pămînt ne-ar putea aduce adevărate comori din adîncuri. Aș avea de vizitat în aer liber mai multe cunoștințe decît am vizitat vreodată, iar vecinii mei din josul fluviului m-ar prezenta unor prieteni simpatici pe care nu i-am descoperit încă.

Dacă e să-l credem pe Homer, zeii întotdeauna îi apropie pe cei ce se aseamănă, făcîndu-i să se cunoască, dar noi sînm înclinați să uităm că lucrul acesta este valabil pentru orice ființă, cu excepția noastră. Nu e nevoie să îmblînzim aceste ființe, ca să devină apropiate și receptive ; le putem întîlni pe propriul lor teren, rărîmnînd surprinși de cîte s-ar putea să avem în comun. A le îmblînzii înseamnă a le forța să învețe unele din obiceiurile noastre ; ac fi înțelept să le lăsăm pe ele să ne îmblînzească pentru a putea și noi folosi unele din obiceiurile lor. Pe lîngă surprindere, suspiciune sau frică mai împărtășesc cu noi și alte instincte și emoții. Sînt ciudat de precaute ; nu acționează mai mult decît din impulsuri inconștiente ; sînt sollicitate să hotărască cel puțin asupra tot atîtor chestiuni de direcție și acțiune și există în viață multe situații neprevăzute în care noi ne dovedim mult mai neputincioși și mai nesăbuiți decît ele.

E ușor de spus că alte ordine de viețuitoare se află pe un plan mult mai jos decît noi, dar la urma urmelor știm foarte puține despre ele. Toate aceste viețuitoare au adesea daruri care nouă ne lipsesc ; sînt în stare chiar să ridice o virtute omenească la o treaptă la care noi nu o putem ridica. Dar va veni ziua cînd votul va fi cu adevărat mult mai universal decît ne imaginăm noi acum, cînd se va pătrunde semnificația tuturor

---

* Plantă primulațee cu flori roșii, violacee sau albe, care se închid cînd se apropie vremea rea.

fapturilor vii, recunoscându-le drepturile și acordându-le adevărata valoare.

Pescărușii mari mă privesc curioși cum plutesc în jos pe fluviu și zboară deasupra capului meu. Cine știe ce spun despre mine când vorbesc între ei și ce gîndesc cînd se pierd în depărtările infinite ? Poate că știu despre mine ceva ce eu însămi nu știu încă ; și la fel poate că se întîmplă și cu bizamul, care se zorește prin apă cu o rămurică verde în gură să-și pregătească salata pentru cină. Mă privește cu ochi ageri și o tulsește în gaura sa de pe coasta înșorită a insulei. îl respect. E o ființă activă și trăiește bine. Ai putea să fii ospitalier și să mă inviți la cină, bizamule ! Nu știu cît mi-ar place de tine, dacă aș fi alt rozător sau dacă tu ai fi om, dar cînd o să te mai văd, o să te recunosc după semnul acela ciudat din creștetul capului — și asta tot e ceva. Bănuiesc că midiile captive din vizuina ta tremură auzindu-te venind. Acum nu te mai zăresc, dar o să-mi amintesc unde ți-e casa.

Cred că oamenii care nu trăiesc în preajma unor animale gata oricînd să-i ucidă pentru hrană nu sînt destul de recunoscători sortii. Cînd te gîndești că specii întregi de ființe mărunte, cum ar fi midiile, constituie hrană potrivită și firească pentru alte specii, ți se pare că e vorba de o realitate și de o necesitate a naturii, poate cu nimic mai îngrozitoare decît e pentru noi moartea naturală. Dar există ceva dureros în posibilitatea de a fi devorat și de a ști că ființa ta va sluji unei existențe superioare ! Mindria ți-e rănită. Ideea unei morți care ne păstrează și chiar ne înobilează propria identitate se dovedește mult mai satisfăcătoare și reconfortantă ; dar oare ce poate determina o pasăre să se împace cu un viitor în care ea nu e decît o pîrticică din ființa unei pisici șirete și prin natura ei, perfidă ? Cine poate să spună totuși că moartea noastră nu ar putea să fie pur și simplu o verigă a unui lanț ? Orice lucru devine pradă altuia. În anumite privințe, starea noastră de moment slujește condiției superioare spre care tindem. într-un fel, iarba e zămislită din pămînt și nu după mult timp ea se regăsește în carnea de vită ingerată de ființa umană.

Există o înțelepciune în această permanentă contopire și combinare. Lumea devine mai spațioasă. Dacă toate formele vieții ar avea o existență autonomă și dacă toate pîraiele care alcătuiesc fluviul s-ar îndrepta separat și independent spre mare, ar domni o confuzie și un haos de nedescris ; dar asemenea gînduri ne duc spre subiecte încă și mai spinoase ! în loc să fi început cu ea, va trebui să închei cu o prelegere semidocă despre globul pămîntesc. După cum spuneam, fluviul meu se varsă în mare și din orice port te poți îndrepta spre o altă mare de infinite speculații și uimite interogații, privind această lume cunoscută și totuși atît de misterioasă.

Sînt o mie de lucruri de ținut minte și de povestit despre acest fluviu, care par însă a-și găsi prea puțin aplicație pe parcursul celor cinci-șase mile cunoscute de mine foarte bine, după ce apele lui și-au dovedit din plin importanța, punînd în mișcare vreo zece sau poate douăzeci de mori de un fel sau altul. între stăvilare are un aspect civilizat și supus, dar după ultima cascadă, evident se simte propriul său stăpin și nu mai vrea să facă servicii publice, exceptînd faptul că tolerează din cînd în cînd cîte o barcă și face posibilă construirea unor zăgazuri, oferind prilej bun de pescuit ori de cîte ori își fac apariția costreșii spinoși și alte specii de

pești miloși, plini de oase, care sînt la fel de buni de mîncat ca o hîrtie cu ace muiată de ploaie.

Cred că principalul folos pe care îl aduce este frumusețea lui, iar aceasta, la rîndul ei, nu a fost nicicînd apreciată cum s-ar cuveni. Vorbesc de brațul răsăritean al fluviului Piscataqua, care desparte statele Măine și New Hampshire ; și locuind în preajma acestei granițe și nerespectînd nici un fel de lege, vă rog să mă urmați într-o incursiune de-a lungul țărmurilor, nu spre a prăda ferme și fura vite, ci pentru a vedea copacii și umbrele lor pe luciul apei : de o parte malurile înalte, abrupte, unde le merge atît de bine marilor pini din Măine, iar de cealaltă, panta lină a cîmpiilor din sudul statului New Hampshire, tivite cu sălcii și stejari. Cînd veți da cu ochii de o velă latină înaltă și o ambarcațiune stranie, greoaie și mult lăsată în apă, vă va face plăcere să știți că strămoșul ei a fost copiat după o barcă din zona Nilului, unde un bătrîn căpitan plin de înțelepciune a luat cu mulți ani în urmă o lecție de cum se construiește o corabie. Pinza este perfect concepută pentru a prinde vîntul capricios, care între malurile înalte, neregulate ale fluviului poate oricînd să sufle în rafale. Bărcii i se spune „gundalow“, scris uneori și „gondola“. Astfel de bărci se văd adesea pe fluviul Merrimack, pe Piscataqua și pe brațele lui; și întotdeauna ele adaugă peisajului din Noua Anglie un curios element străin ; căci nu se întîmplă să văd o velă mare ascuțită fără să fac imediat o legătură cu Orientul, cu porturile Mediteranei sau cu însuși Nilul cu ruinele și deșertul lui, cu cerul lui albastru, cu mumiile, scarabeii și regii lui păstori; cu Sfînxul și piramidele — acele monumente stranii, atît de vechi încît te cutremuri doar la gîndul vechimii lor — conturîndu-se limpede la orizont.

Acum o sută de ani, nordul teritoriului era în cea mai mare parte acoperit cu păduri dese, și la Berwick, principala activitate comercială era primirea chereștelei și expedierea ei la Portsmouth pentru a fi reexpediată, sau direct spre Indiile de Vest, pentru a fi schimbată pe rom, tutun și melasă, care fie că erau aduse imediat acasă, fie că erau trimise în Rusia pentru a fi din nou schimbate pe fier, pînză pentru vele și parîme. Cu nici patruzeci de ani în urmă existau încă douăzeci de „gondole“ care porneau în larg de la cheiurile de încărcare și descărcare a mărfurilor, în vreme ce acum au rămas doar două și încă o bună bucată de timp pachebotul făcea curse regulate, tot la două zile, pînă la Portsmouth. Pînă la introducerea căilor ferate, cea mai mare parte a transportului de mărfuri se făcea pe apă și comandantii vaselor comerciale erau socotiți oameni importanți.

Mi-am dorit dintotdeauna să știu ceva mai multe despre istoria micului și originalului depozit de mărfuri care pînă acum vreo doi ani se înălța lîngă moara situată mai jos de cascadă. Era construit din birne groase, de parcă s-ar fi putut ca într-o bună zi să trebuiască să reziste unor lovituri de berbece. Caturile erau foarte joase, iar cel de sus era proiectat deasupra apei cu ajutorul unei grinzi de care era prins ion scripete pentru coborîrea și ridicarea mărfurilor. Era o clădire mică, dar părea plină de importanță. Fusese vopsită într-un roșu închis, care cu vremea se decolorase foarte tare. Stătea înclinată într-o rîină, dar nimeni nu știa cît era de veche ; se aseamăna cu o bătrînică dintr-o familie bună, ai cărei membri muriseră cu toții, în afară de ea, și care putea să-și

amintească o mulțime de întâmplări și persoane importante, uitate de toți ceilalți. Era ultimul dintre depozitele de mărfuri care se ridicau înainte pe malurile fluviului și mi-a părut rău când l-au dărâmat. Cheiurile vechi aproape că au dispărut și ele, deși ici și colo se mai pot vedea birnele din care au fost făcute.

Uneori îmi ia o după-amiază întreagă să merg doar două mile în josul fluviului. Am multe motive să mă opresc din când în când sub un mal sau altul, să privesc în sus, să văd cerul printre copaci, sau în jos, imaginile lor pe suprafața apei, să las barca să stea nemișcată până ce pot zări zeci de peștișori revenind la terenul lor de joacă pe nisipul și pietrișul galben ; sau să văd broaștele care sar în apă de îndată ce mă simt apropiindu-mă și apoi își scot puțin capetele pentru a orăcăi indignate sau pentru a da drumul unui sunet puternic, asemănător celui pe care îl scot scoțienii din cimpoi înainte de a începe o melodie. Rîndunelele zboară deasupra apei după insecte, ca niște lilieci. Un fluture alb înecat trece plutind pe luciul apei și eu întind mîna să-l apuc ; pare atît de mic și de plîpînd în imensitatea fluviului ! Cînd înfloresc lobeliile opresc din loc în loc pînă ce îmi umplu barca de flori și cînd împing barca înapoi în apă, iarba rămîne culcată la pămînt, iar frunzele de mentă strivite trimit în urma mea o mireasmă încîntătoare. Rup un fir de mentă, bag o frunzuliță în gură și vîslesc încet mai departe să iau o creangă cu frunze de stejar sau de arțar ca să acopăr florile pentru a le feri de soare.

Lobeliile se ofilesc repede, lăsîndu-și în jos obosite capetele mîndre. La umbră își păstrează rangul princiar și nu e greu să-ți imaginezi cum, ori de cîte ori suflă vreo adiere de vînt, toate celelalte flori și ierburi de la marginea apei au grijă să se încline în fața lor, acordîndu-le cuvenita cinstire. Seamănă cu niște distinse doamne de la curte, care stau pe țărm înveșmîntate în straiele lor cele mai frumoase. Poate că trimit solii pe fluviu în jos și peste mări sau poate că așteaptă să audă cine știe ce vești. Te fac să te gîndești la nobila Amy Wentworth, creația lui vhttier ; și la iubitul ei marinar, căci arată toate ca niște flori din grădinile unui palat,.

plecate de acasă în straie care să le ascundă obîrșia, pentru a respira aerul proaspăt de țară. Poartă culoarea care indică un înalt rang ecleziastic, iar dispoziția lor sufletească le-ar transforma în Furii, dacă ar fi să lupte pentru țara și credința lor. Printre ele nu se numără nici un radical ; doar conservatori și aristocrați; aparțin, cum s-ar spune, vechii nobilimi a florilor. Ce păcat ar fi dacă le-ar năpădi nesuferita iarbă de mlaștină sau dacă apele ar aduce la țărm felurite buruieni care să le invadeze și să le umilească.

La urma urmelor, acestea sînt flori care n-ar trebui să fie puse laolaltă în aceeași vază. Ca multe alte flori, au o individualitate prea pronunțată și la fel cum este mai plăcut să fii singur cu o persoană pe care o admiri și care ți-e simpatică, tot așa e mai plăcut să privești un singur lujer zvelt și înalt'. Dacă pui prea multe flori la un loc, nu mai simți încîntarea produsă de forma și frumusețea lor ; te bucură doar bogăția de culoare sau mirosul lor ; dar există destule flori viu colorate și flori parfumate care sînt frumoase doar în număr mare. A privi niște flori îngrămădite unele într-altele, care și-au pierdut farmecul și grația, este aidoma cu a încerca să găsești înțelegere și companie uitîndu-te o clipă la o mulțime de oameni. Din păcate, în firea omului există o josnică tendință de acaparare. Eu însămi culeg brațe întregi de lobelii, iar în privința

margaretelor nu mă mulțumesc cu mai puțin de o vază plină.

Pentru majoritatea oamenilor, însă, orice copac, floare sau râu se dovedește la fel de bun ca oricare altul și există unii care nicicînd nu ar ști cine locuiește în vecinătatea acestui fluviu, dacă nu aș îi eu să le-o spun în rîndurile de față. Asta arată dintr-o dată că, în cel mai bun caz, oamenii aceștia se bucură doar de o reputație pe plan local, cu excepția aprigului căpitan John Paul Jones, care și-a selectat echipajul pentru corabia *Ranger* de prin fermele din împrejurimi. Unii bătrîni, care au murit nu cu mulți ani în urmă, și-l aminteau cum călca apăsător pe cheiurile din Portsmouth, răscolind țărîna cu vârful spadei — un tip mărunț și subțirel, cu o fire aprinsă ca flacăra prafului de pușcă al cărui fum îi plăcea atît de mult. T^u e greu să ți-1 imaginezi aici cățărîndu-se cu greu pe țărm spre una din fermele cele vechi, mărunțel ca un puștan, dar zvelt ca un grenadier din pricina mîndriei și demnității, și intrînd milităros în odaia de oaspeți cu toată trufia și puterea de convingere a uniformei sale, ca să se asigure de un flăcău bun, care îi plăcuse și căruia îi promisese că-l va trimite înapoi acasă în chip de erou viteaz cu un cufăr plin de bani. Și după aceea, mai departe, cobora din nou pe țărm la unul din vechile conace coloniale, care pe vremea aceea se înălțau în preajma fluviului — la casa Wallingford lângă Madam's Cove * sau la casa Hamilton, unde era primit cu pompa cuvenită.

În vremurile de odinioară, pe aceste meleaguri existau o mulțime de case frumoase, dar dintre toate a mai rămas doar una — aceeași casă Hamilton pomenită mai sus — care mi se pare fără pereche în privința frumuseții locului unde este situată și pentru o anume grandoare neîntîlnită de mine pînă acum la nici una din casele vizitate. Este o construcție păcată și cenușie, cu un acoperiș înalt și ascuțit, cu patru coșuri mari și o mulțime de lucarne ; se ridică pe o înălțime la poalele căruia fluviul are lățimea cea mai mare. Trecerea timpului a distrus șirurile de ploi și grădina în terase, dar de strajă a rămas un pîlc de ulmi uriași, soarele roșește ferestrele, iar cînd te afli în apropiere, ai senzația că trecutul a reînviat, atît de departe de spiritul prezentului pare întregul aspect al locului. În interior sînt holuri mari și camere pătrate, împodobite cu sculpturi în lemn, ferestre boltite cu pervaze late din mahon ca niște băncuțe și șemineuri atît de mari, încît să ai loc berechet unde să stai să te încălzești lipit de ele. Prin împrejurimi am auzit o mulțime de povești despre cum era întreținută casa asta odinioară, despre tot felul de doamne și domni distinși, despre petrecerile strălucite date aici, despre oaspeții care veneau pe fluviu de la Portsmouth și se întorceau acasă tîrziu, la lumina lunii, cînd se schimba marea. Pe vremea aceea, cheiurile, mîncate acum rapid de noianul apelor, erau destul de solide și de-a lungul fluviului se ridicau o mulțime de depozite de mărfuri, magazii și stive de scînduri și bușteni. Cel care construise case avusese succes în afaceri, îmbogățindu-se de pe urma comerțului cu Indiile de Vest, atît de prosper pe vremea lui. La început fusese sărac, dar profiturile în afaceri i-au crescut mereu, și noi nu-i putem fi decît recunoscători că a lăsat în urma lui o casă atît de frumoasă, care să ne încînte privirile.

Puțin mai sus, pe țărm, exista mai demult un șantier naval. Numai eu cunosc patru corăbii construite acolo cu mai puțin de cincizeci de ani în urmă. Bunicul meu

---

* *Golful cucoanei* (engl.).

fusesse unul din coproprietarii lor și încă din fragedă copilărie m-am obișnuit cu numele acestor nave ca și cu ale altora. E amuzant să constăți că toate corăbiile unei familii care se ocupă cu navigația parcă îi aparțin, fac parte integrantă din ea, ca și cum ar fi niște copii care o dată crescuți pleacă să cutreiere lumea. Chiar și după ce o astfel de navă își schimbă proprietarul, încă mult timp vechii proprietari îi urmăresc cu afecțiune soarta și se bucură să audă că nava a plecat în cursă și să primească asigurări că încărcătura a ajuns deja în cutare sau cutare loc în drumul spre piețele din Canton sau Bombay.

Îmi amintesc că mă miram de ce bucata aceea de mal netedă și verde, unde primăvara înfloreau păpădii cu sutele, era numită de către familia mea „șantier naval” și la urma urmelor de ce acelui colțișor al orașelului i se zicea „locul de acostare**”, de vreme ce după toate aparențele acolo nu acosta nimic, dacă nu punem la socoteală flotele construite de copii din tot felul de șipci și bucățele de lemn. Este un loc liniștit și frumos. Îmi amintesc adesea de o dimineață la începutul unei veri, când vîsleam în josul râului. Iarba scurtă era toată zmălțuită cu păpădii, iar sus, pe țărm, sub un ulm, stăteau doi cîntăreți ambulanti. Se vedea clar că greșiseră drumul și descoperiseră că apucaseră pe o potecă lungă, care ducea doar la casa cea mare de pe promontoriu și la marginea apei. Probabil că petrecuseră bine pe undeva, fiindcă păreau foarte cu chef ; unul cînta la vioară, iar celălalt dansa. Era ca un crîmpei din înșorita, trîndava Italie : fluviul strălucitor și cerul albastru, țărmurile verzi și copacii, impunătoare ca să cenusie cu cele două uși de la intrare larg deschise, cu liliacul înflorit și lipsa oricărui zgomot, a oricărei grabe, — un loc tihnit pe care distrugătoarea mîină stingă a Progresului nu apucase să-l atingă.

Intr-o zi mă aflu într-una din camerele de sus ale casei Hamilton pe pervazul adine al unei lucarne și m-am amuzat să citesc ineptiile scrise pe zid de mîna cine știe cărei fetișcan. Priveliștea era minunată și m-am gîndit că poate stătuse și ea acolo cu lucrul ei de mîină sau poate că cercetase cu privirile drumul sau râul în căutarea cuiva pe care ar fi dorit să-l vadă venind. Erau niște versuri siropoase scrise la date diferite. Fata transformase parcă bucata aceea de zid într-un fel de album cu diverse tăieturi din cărți și reviste și pe deasupra îmi lăsase și data, ceea ce era foarte frumos din partea ei ; așadar am știut că stătuse cuibărită acolo în vara anului 1802. Iată una din strofe pe care mi-o mai amintesc :

*Să-ți dea cerul tot ce îți dorești,
Ani mulți, putere, prieteni să-ți găsești ;
Pe unde mergi tot fericit să fii,
Și-n depărtări în minte să mă ții.*

Era plăcut să surprinzi în vechea casă această licărire trecătoare de naivitate copilărească. M-am întrebat dacă pe măsura trecerii anilor viața i-a dăruit bucurii acelei fete și dacă iubitul ei — în caz că despre așa ceva era vorba — s-a gîndit la ea și s-a reîntors în cele din urmă din depărtări. Nici că-i putea doîi

altceva mai bun decât să-și găsească prieteni.

Nu cunosc povestea multor membri ai acestei familii ; colonelul Hamilton și consoarta lui stau îngropați sub un monument masiv în cimitirul din Old Fields și lungul epitaf dedicat lor se încheie cu anunțul solemn că Hamilton nu mai există. Ar fi un spectacol straniu să vezi acum una din micile lui corăbii încărcată cu tot felul de mărfuri venind în sus pe fluviu ; dar mie îmi place să mă gândesc la timpurile acelea și cum pe chei s-ar fi putut să se nimerească niște oameni veniți cu bușteni de hăt-departe, care ar fi fost încințați să sporească în voie cu marinarii și apoi să ducă în satele de pe unde veniseră povești din călătoria lor pe mare.

Am auzit bătrânii spunând că atunci când trebuiau să sosească prizonierii de război francezi * în portul Portsmouth a fost zarvă mare și că toate corăbiile arătau ca niște grădini, fiindcă francezii fixaseră pe punți cutii în care creșteau salată verde și flori. Era amuzant să auzi cum li se dăduse acestor prizonieri drumul pe cuvânt de onoare să cuture orășelele din ținut : Eliot, Newington și Kittery și să se plimbe cât poftesc pe fluviu în sus și în jos. Poate că nu puțini dintre ei și-au găsit drum pe la familiile ospitaliere din Berwick și au fost cinstiți după cum o cerea rangul și averea fiecăruia. Într-o casă veche din Eliot se găsește un mic desen făcut de unul dintre francezii aceia, iar eu am o minunată acuarelă mică reprezentând o garoață, pe spatele căreia este scrisă frumoasa rugămintă ca încântătoarea Sally să se gândească din când în când la sârmanul Ribere, care nu o va uita niciodată. E tot ce-a rămas din ceea ce a fost probabil o tandră prietenie dintre acest viteaz tânăr francez și propria mea bunică. Acuarela am găsit-o odată printre caietele ei, scrisorile primite de la prietene și scrisorile de dragoste trimise de bunicul meu din călătoriile lui pe mare. Bunica era foarte tânără pe vremea când sârmanului Ribere îi părea atât de rău că se desparte de ea, fiindcă s-a măritat la optsprezece ani (și a murit la douăzeci și cinci). Știam foarte puține despre ea înainte de-a fi găsit în pod cuțitul cu ținte de aramă care îi păstrase secretele pentru a mi le dezvălui mie. Sînt sigură că se număra și ea printre invitații care veneau pe fluviu în sus ca să ia ceaiul la familia Hamilton și plecau de acolo pe clar de lună. Era o fată frumoasă și toată lumea o iubea.

În asemenea ocazii, n-am nici o îndoială că sârmanul Ribere stătea lângă ea în barcă ; și poate că tocmai din grădina în terase înconjurată cu șiruri de plop a rupt ea floarea pictată de el, pe care, când i s-a dat drumul, încetînd să mai fie prizonier de război, Ribere a luat-o negreșit cu el în țara lui.

Odinioară, așezările de pe malul fluviului se mîndreau cu o strălucită etalare de talente clericale și era o adevărată distracție să asculți anecdotele despre

---

* Este vorba de francezii luați prizonieri în 1788—1799 în urma unor bătălii pe mare soldate cu victoria americanilor, care au capturat 84 de vase ale francezilor. Cu toate acestea, conflictul declanșat de atacurile francezilor asupra vaselor comerciale americane, precum și de respingerea diplomaților americani trimiși în Franța nu a degenerat într-un război datorită înțelegerii de care au dat dovadă atât noul președinte al Statelor Unite, John Adams, cât și Napoleon Bonaparte, ajuns la putere în urma loviturii de stat de la 18 brumar 1799.

pastori pe care bătrînii din ultima generație se simțeau încîntați să le povestească. Ca să nu mai vorbim de bine cunoscuții teologi din Portsmouth și de dr. Stevens din Kittery Point, să pomenim numai de reverendul Litchfield din Kittery, supranumit pastorul-pescar și de vecinul lui, pastorul Chandler, care ar fi putut fi numit pastorul-fermier, fiindcă era un faimos lucrător al ogorului, iar exemplul lui, o mare binecuvîntare pentru enoriașii din Eliot. Acolo, ogoarele coboară lin spre sud și vest, iarba înverzește mai curînd decît în oricare altă parte a regiunii, iar fructele pămîntului cresc și se coc mai repede. Domnul Chandler și-a învățat vecinii să îmbunătățească vechile practici din agricultură.

Unul dintre prietenii mei în vîrstă mi-a povestit că odată, în tinerețe, a făcut un drum de la Portsmouth la Berwick în compania lui Daniel Webster * și cînd au trecut prin fața casei pastorului, domnul Webster a zis că ar fi foarte mulțumit dacă ar putea ajunge un om la fel de mare ca domnul Chandler ; și judecînd după ce se spunea despre înțelepciunea și elocința lui, ambiția tînărului jurist nu era deloc deșartă.

Domnul Litchfield își petrecea majoritatea zilelor lucrătoare cu îndeletnicirea apostolică a pescuitului ; și avea o rară inteligență și un rar simț al umorului, un calm și o încredere că pînă la urmă orice se rezolvă, demne de un marinar, precum și o promptitudine și un zel cînd era ceva de făcut, demne tot de un adevărat marinar. Odată, la o întrunire în Portsmouth, predicatorul nu-și făcu apariția și cineva trebui să țină o predică în locul lui. Treaba căzu în sarcina domnului Litchfield ; și la sfîrșitul discursului — improvizat și foarte elocvent — bătrînul doctor Buckminster exclamă : „Iubiții mei, pastorul pescar ne bate pe toți!“

E interesant de remarcat că mulți dintre preoții de atunci par a fi fost oameni neobișnuit de practici. Așadar e de presupus că predicau cu atît mai bine cu cît o mai mare parte a timpului și-o petreceau într-un mod care îi pune în strînsă legătură cu viața de zi cu zi a oamenilor. Nu era vorba de un ideal al naturii umane studiat din predici și lucrări de teologie, apreciat sau condamnat la recomandarea vechilor teologi. Nu e greu de crezut că de la amvoanele lor condamnau nu atît generalități abstracte privind condiția de păcătos a omului, ci anumite slăbiciuni și defecte. Atunci cînd își lua textele din Anania și Safira, domnul Litchfield putea să predice foarte frumos la adresa unui răufăcător care îi furase din homarii prinși de el și mai și mințise pe deasupra, iar pastorul Chandler izbutea să fie cel mai impresionant și mai plin de exemple, cîci își alegea drept subiect al predicii parabola semănătorului.

A existat la Berwick un om mărunțel, grav și solemn, pe care toți membrii întinsei lui parohii și l-au amintit mulți ani plini de admirație. Biserica în jurul căreia crescuse întregul orașel era la Old Fields și ar trebui să mai fie și astăzi în picioare, dar n-am idee dacă a mai rămas ceva din ea în afară de o bucată

---

* Daniel Webster (1782—1852), cunoscut om politic, jurist și orator american.

de hîrtie găsită cîndva de mine, pe care sînt trecute numele celor care au construit-o, sumele de bani, pachetele de şindrilă şi bucăţile de scîndură cu care a contribuit fiecare în parte.

Nu ştiu de ce s-a întîmplat ca tocmai membrii acestei parohii să fie atît de superstiţioşi, dar parcă veşnic aveau necazuri cu stafii şi era de datoria pastorului să le gonească sau să le „potolească”^{4*}, aşa cum se spunea pe atunci. Un bătrîn mi-a povestit odată că pastorii făceau un mare secret din treaba asta. Se strîngeau într-o cameră în care nu avea nimeni voie să intre şi prin urmare fie că era vorba de un ritual secret, fie că pur şi simplu făceau o glumă împreună şi considerau că e bine să întreţii în minţile simple respectul pentru forţa preoţească, nimeni nu ştie nici pînă în ziua de azi.

La „locul de acostare”¹ se mai ţine încă pe picioare o casă despre care s-a zis dintotdeauna că ar fi bîntuită de stafii. Stafia ei fusese „potolită”^{*1} cum se cuvine, dar se vede treaba că apăruse din nou sfidătoare. Odinioară, casa se înălţa foarte aproape de ţarmul micului port, dacă se poate da o asemenea denumire la ceea ce nu era decît capătul navigaţiei fluviale. Familia care o construise şi a cărei proprietate fusese mai întîi se stinsese demult, dar eu nu tfec niciodată pe lîngă casa aceea fără să mă gîndesc la istoria începuturilor ei, pe vremea cînd partea cea mai importantă a oraşelului era cea dinspre fluviu, iar frunzişul bătrînilor ulmi dădea umbră deopotrivă celor ocupaţi cu mărfurile şi comerţul şi femeilor, care, deşi încă fidele distinsei mode de a sta mai mult în casă, ieşeau mîndre să se plimbe în sus şi în jos pe străzi, îmbrăcate în veşminte neobişnuite, aduse de peste mări.

În Berwick trăiau o serie de oameni minunaţi şi oraşelul se ţinea cu nasul pe sus şi considera drept lipsite de orice importanţă unele din localităţile învecinate, care de atunci l-au depăşit demult şi acum, la rîndul lor, îl privesc ele cu dispreţ. Şi-a pierdut chiar şi locul cel mai de frunte printre satele care s-au desprins din oraşelul iniţial. Acum nu i se mai spune decît South Berwick ; dar în paginile de faţă îmi place să-l numesc tot Berwick, cum şi merită, avînd în vedere că a fost cea mai veche aşezare şi, prin urmare, punctele cardinale ar fi trebuit adăugate centrelor mai noi de civilizaţie care s-au desprins din el, nu lui.

Cu una sau două excepţii, casele cele mai vechi sînt pe departe şi cele mai frumoase, iar cea pomenită de mine păstrează încă pe cît îi stă în putinţă orgoliul şi numele primului proprietar. Acest om, care fusese unul dintre primii medici ai oraşului şi jucase totodată un rol important în afacerile legate de traficul fluvial, nu se poate să nu trezească interes. Am auzit că venise de la Plymouth, din statul Massachusetts şi că era fiu de preot. Dacă vreodată un suflet de om s-a bucurat de tot ce-i bun în lumea asta, sufletul acela al lui a fost. În firea doctorului nu exista nici urmă de ascetism puritan. Prima sa casă a fost cea mai frumoasă din oraş şi se ridica, dominînd fluviul, pe culmea unor terase, care mai există şi astăzi străjuite de şiruri de ulmi, dar casa aceea a fost mistuită de un incendiu şi înlocuită mai tîrziu cu alta, care din cine

știe ce pricină misterioasă a fost construită la poalele teraselor, lângă apă.

Se spune că doctorul era un bărbat foarte chipeș și că se îmbrăca extraordinar de bine, desfătându-se în mantii de postav fin negru cu garnituri de mătase și căptușeală roșie. La pacienții lui, care cu toții îl admirau, se ducea călare, cum era obiceiul pe atunci, dar întotdeauna călărea un cal superb și străbătea în goană ținutul plin de măreție. Și-a întocmit un testament după model englezesc, fără drept de înstrăinare a bunurilor moștenite. Când se făceau liste de subscripții aștepta să vadă cât dădea generalul Lord sau ceilalți bogătași din oraș și după aceea îi întrecea, oferind cea mai generoasă sumă. Interesându-se ce taxe plătește cel mai bogat om din oraș, din proprie inițiativă s-a apucat să plătească el mai mult și într-un fel sau altul a izbutit să-și mențină de-a lungul anilor această aparență de mare bogăție, așteptând și primind prinos de cinstire, deși cei care îl cunoșteau cel mai bine aveau convingerea că trebuie să fie sărac. Orgoliul lui interzicea însă deopotrivă și intimitatea și compasiunea.

Se zice că prima lui soție și-ar fi găsit moartea în împrejurări necurate, de aici și aversiunea față de casă, care chiar și după toți acești ani n-a fost niciodată locuită decât sporadic. După cum spuneau oamenii din împrejurimi, cred că e bintuită de stafii și de multe ori am auzit povești despre țipete stranii și despre pașii care te urmăresc uneori dacă urci pe întineric scările din holul cel mare. Doctorul însuși murise subit, dar de atunci fusese văzut de nenumărate ori înveșmîntat într-un somptuos halat de brocart și pe cap cu o tichie de catifea.

Firește, în afaceri, pînă la urmă i s-au încurcat itele, dar nimeni pînă la moartea lui nu și-a putut da seama în ce măsură. Timp de mai mulți ani obișnuise să poarte la el, ori de cîte ori se ducea la Portsmouth, o cutie cu lacăt în care se credea că își ține banii și actele de valoare, dar cînd, după moartea lui, cutia a fost adusă de la bancă și spartă, s-a descoperit că nu conținea decât foi de hirtie albă.

Soția lui, de care bătrînii din oraș își mai amintesc încă, probabil că a dus-o foarte greu în casa de pe chei, după ce a rămas văduvă ; dar n-a încetat să fie aceeași *grande dame* și cînd ieșea în societate, vechile ei dantele și mătăsuri, precum și manierele elegante o ridicau la rangul de adevărată regină. Nu scosese nici măcar un suspin de deznădejde cînd soarta i se schimbaseră atît de dramatic și cît timp a trăit doctorul, ca și după moartea acestuia, a dat dovadă, asemeni lui, de o senină și netulburată măreție. Garda poate să moară, dar să se predea, niciodată — și astfel vechiul prestigiu a fost menținut vitejește. Locuia singură și, din cîte se știe, poate că uneori ducea lipsa multora din bunătățile vieții, dar era întotdeauna bine îmbrăcată, își ținea rangul în toate chipurile posibile și respecta cu rigurozitate toate regulile etichetei. Pe motiv că face o mare favoare uneia dintre vecine, dădu voie unei străine să stea pentru scurt timp într-una din camerele ei. În fiecare dimineață, femeia aceasta auzea un clinchet de clopoțel, după care Madamle

Hovey începea să se foiască prin camera ei și apoi cobora în sufragerie, fiindcă după toate aparențele se anunțase micul dejun... și tot așa în tot cursul zilei. Uneori se auzea un clopoțel în salon și apoi glasul doamnei Hovey, care își cerea scuze că deschisese ea ușa de afară ; și ori de câte ori o căuta chiriașa, stăpîna casei era disponibilă și lăsa impresia că așteaptă musafiri în salon, făcîndu-și de lucru cu un capăt de dantelă care se cerea reparată sau cu o împletitură din fir de mătase, ca și cum și-ar fi ocupat clipele de răgaz cu asemenea fleacuri alese. Trecu cîtva timp pînă să descopere chiriașa, spre uluirea ei, că sub acoperișul casei nu se afla nici o slujnică sau servitor care să îndeplinească poruncile stăpînei, dar că ea continua să păstreze toate obiceiurile de altădată. Vai de sufletul ei ! Nu făcea toate acestea doar dintr-o mîndrie prostească...

Dacă ar fi să-mi petrec o noapte (ferească Sfîntul !) în acea iubită reședință, unde ea a trăit într-o maiestuoasă solitudine atîția ani, nu mi-ar plăcea să fiu musafira primei soții a trufașului medic, a cărei moarte este învăluită în mister și care scoate țipete lugubre și se plimbă noaptea de colo pînă colo cerșind milă și ajutor. Mi-aș întoarce capul să mă uit după distinsa doamnă cu un turban înalt și un șal indian aruncat pe umeri, care avea ținută atît de dreaptă, iar duminica străbătea biserica îndreptîndu-se spre locul ei, de parcă ar fi fost o ducesă. Țipetele și pașii auziți în urma mea ar fi într-adevăr mei mult decît supărători, dar în cazul că și răposata doamnă Hovey bîntuie prin încăperi, ea m-ar primi cu eleganță. Nu e greu să ți-o imaginezi singură în toată casa, pe timp de noapte, cu zgomotul făcut de fluviu la cascadă și cu vîntul zdruncinînd ferestrele, temătoare în privința viitorului, a sărăciei și mizeriei pe care bătrînețea le păstra pentru ea în mîini tremurînde. Dar oricît de tulburată ar fi fost cînd pe cer străluceau stelele, la lumina zilei lua o figură încrezătoare și dădea concetățenilor ei cea mai bună lecție de purtare ; căci a fost întotdeauna amabilă, curtenitoare și distinsă în maniere, o doamnă de viță nobilă, care la vremea ei s-a dovedit o strălucită elevă a vechii școli.

Plimbările mele pe fluviu rar treceau dincolo de High Point sau Pine Point sau podul cu taxă ; dar acolo ești tentat să zăbovești mai mult din pricina frumuseții peisajului. De la pod pînă la casa Hamilton fluviul este foarte lat și îndeosebi la începutul verii, în timpul refluxului, iarba sărată este de un verde strălucitor. În față, privirile îți sînt atrase de vechea și frumoasa casă, iar la dreapta ei, de un munte care în zilele senine, cînd se conturează albăstrui, pierdut în depărtare, devine un element marcant al peisajului. Coroanele maiestuoase ale ulmilor de la casa Hamilton se profilează pe cer rotunde și bogate, iar țărmurile fluviului, destul de neregulate, în unele locuri unde sînt mai împădurite, ies mult în afară, formînd unul pentru celălalt fundaluri de frunziș. Venind din unghiuri diferite, lumina și umbra fiecăruia rămîn distincte și creează un colorit și un contur mult mai frumoase decît dacă linia țărmlui nu ar fi întreruptă de atîtea intrînduri și golfulețe.

Este cît se poate de plăcut să tragi barca la țarm

în asemenea locuri adăpostite, fiindcă micile ravine care coboară spre ele sînt pline de ferigi și flori sălbatice, și nu e greu să găsești exact locul potrivit unui mic festin de seară. Cunosco pe malul răsăritean o mulțime de asemenea mici porturi naturale, unde, din desișul întunecat de plante veșnic verzi, se desprinde o salcie sau un mesteacăn sau unde cîte un stejar își întinde ramurile lungi peste luciul apei ; și cînd te-ai văzut odată la umbra lui și vezi apusul cum se aprinde și apoi din nou pălește sau bărcile venind din golful larg și ocolind promontoriul și ascuți dangătul clopotelor din sat sau din cine știe care orășel mai depărtat, nu-ți suride gîndul că trebuie să apuci din nou vîslele ca s-o pornești mai departe în lumina amurgului sau în razele strălucitoare ale soarelui după-amiezilor de vară.

îmi lipsesc foarte mult plopii care se înălțau pe țărmul de vest, vizavi de impunătoarea casă Hamilton și care au fost tăiați scurt timp după vizita mea acolo. Nu arătau prea grozav, dar semănau cu o mică procesiune de familie : tata, mama și trei-patru copii, ieșiți la o plimbare de după-amiază, coborînd prin cîmpie pînă jos la rîu. Fie că vîsleai în josul sau în susul rîului, aflîndu-se pe un teren înalt, ei se profilau puternic pe cer. Mă simțeam profund atașată de ei și primăvara, cînd porneam pentru prima oară pe fluviu în jos, îi găseam întotdeauna învăluiți în ceața ușor verzuie a primelor frunze și aveam senzația că mă așteptaseră și că se gîndeau că poate voi mai trece pe acolo în după-amiaza aceea.

Cum mai cîntă bobolîncii într-o zi de primăvară, cum mai zboară de iute, cum ciripesc și fluieră cît e lumea de largă păsările neobosite care trăiesc de-a lungul țărmurilor ! Un vultur-pescar se lasă din înălțimi despicînd văzduhul ca o săgeată și cînd iese din ape, vezi strălucirea ghinionistului pește prins de el. Cimpurile și copacii prind o nuanță de verde pe care o vor păstra doar cîteva zile, pînă ce frunzele și firele de iarbă se vor face mai mari și mai puternice. Acolo unde s-a arat, culoarea pămîntului este la fel de frumoasă ca orice altă culoare din lumea asta, iar brazdele cafenii, lungi și strălucitoare se încălzesc desfătîndu-se în lumina soarelui. Fermierii ieșiți la muncă se strigă peste cîmpuri și își îndeamnă caii, dinspre sud-vest suflă o briză proaspătă, broaștele se veselesc, iar bobolîncii cu fiecare clipă devin din ce în ce mai satisfăcuți de ei

înșiși și dau glas melodiilor destinate spre a fi cîntate mai lent și a dura mai mult, de parcă tot noianul de note încântătoare s-ar zori să se facă auzite deodată.

Și vara, cînd zilele sînt lungi și fierbinți, nu există nimic mai bun ca splendoarea nopților cu lună, cînd văzduhul tot răsună de sunetele ascuțite ale insectelor, licuricii mișună pretutindeni și fluxul aduce o adiere sărată. În octombrie, fluviul are culoarea albăstrie a oțelului strălucitor ; dis-de-diminează, rațele se ridică în zbor din ascunzătorile de peste noapte, iar stejarii și arțarii se înveșmîntează după cum le este placul, de parcă s-ar fi săturat, ca toți ceilalți, de atîta verde și intenționează să se veselească și să impună o modă nouă pentru vremea mai rece. Nu-ți mai lași barca leneșă în voia curentului, ci vîslești cît poți de repede, cu forță și dibăcie. Iama, fluviul se arată rece și mort, între dealuri vîntul suflă în voie, iar pinii și brazilii întunecați se privesc unii pe alții peste suprafața de gheață care trosnește și se crapă cu zgomot mare ori de cîte ori fluxul vine și o umflă.

Cîți oameni n-au trăit și murit pe malurile lui și totuși fluviul este mereu tînăr ! Cîți marinari n-au coborît la mare pe cursul lui și din cîte țări străine n-au intrat pe el în sus corăbii care mai apoi s-au întors din nou acasă pe același drum întortocheat! Un port, chiar mic, este foarte util, căci orice aventurier poate intra și ieși din el după pofa inimii și astfel viața celui port devine și mai intensă, fiindcă ia ceva de la restul lumii și are de dat ceva în schimb. Nu țărmurile primitive ale Angliei, ci coastele joase și neospitaliere ale Africii și periculoasele insule din mările Sudului rămîn nevizitate. Nu e greu să vezi asemănarea dintre o inimă lipsită de generozitate și o țară lipsită de porturi, unde nu intră și de unde nu iese nici o corabie ; și de vreme ce de acolo nu iese nici o comoară, nici de intrat nu intră vreuna.

Din acest orașel, departe de mare, nu mai am cum să cutreier apele și nici cum să mai aud ciocanele constructorilor de corăbii. Aici nu e decît o gară și căi ferate și, după atîta amar de ani, orașelul a devenit așa de mic, încît nici nu prea merită să se oprească în gara lui toate trenurile. E un orașel activ, care își cîștigă existența și se distrează ; cu toate acestea, însă, mi se pare că vremurile de odinioară au fost mai bune. Acum

se construiesc case mai ieftine și aspectul general aduce mai mult ca înainte cu cel din alte locuri. Oamenii de acum cincizeci de ani aveau câteva lucruri mai bune ca ale noastre, chiar dacă nu primeau vești din Anglia la telegraf sau nu făceau în două-trei zile călătorii, care în mod obișnuit luau o săptămână. Vechii ulmi și pini arată încă puternici, deși din când în când se întâmplă ca vreunul să se prăbușească sau să fie tăiat fără milă. Sălciile de lângă fluviu sînt tunse și iar tunse. Fluviul însuși nu îmbătrînește niciodată ; deși primăvara se involburează și se umflă, toamna niciodată nu seacă ; când vremea e plăcută, micile pînze albe zboară deasupra lui ca niște fluturași care se agită în jurul direi lăsate de soare pe apă ; una după alta, cete de copii se furișează cu nerăbdare jos, la țărmurile lui, unde le este interzis să se joace.

ÎNCĂPEREA CU PEISAJUL DE ODINIOARĂ

I

Mă săturasem de călătoriile obișnuite care mă obligau fie să accept singurătatea și lipsa de comoditate a hotelurilor elegante, fie responsabilitățile impuse musafirului în casele unde toată lumea este ocupată. De obicei facem mereu aceleași lucruri; de data aceasta însă mi-am promis că voi porni în căutare de noi oameni și locuri, pînă ce mă voi simți din nou gata să mă întorc cu plăcere la preocupările mele obișnuite. Așadar, într-o dimineață, fără nici un plan precis în privința destinației, am încălecat și am luat-o spre răsărit cu un rucsac prins de șaua calului. Singurul regret era că nu lăsasem deja în urmă porțiunea de drum lung prea bine cunoscută mie, care trebuia parcursă în prima zi. Un neajuns care le împiedică pe femei să se bucure din plin de o asemenea excursie este faptul că în momentul cînd se dau jos din șa veșmintele lor se dovedesc incomode. Dar am găsit cît de cît o soluție de compromis, îmbrăcînd un costum de călărie din catifea reiată, ușor, și deschis la culoare și luîndu-mi în rucsac o bluză de olandă și un cordon ca să le pun în locul corsajului țeapăn de la costum. Pentru eventualitatea puțin

probabilă că mi s-ar fi făcut foame, aveam în buzunarul de la șa o ploscă cu apă, niște ciocolată și câțiva biscuiți tari. Dacă n-ai fi nevoit să-ți petreci atât de des serile în camere înăbușitoare în compania lămpilor de gaz, cea mai bună perioadă pentru o asemenea călătorie ar fi toamna. Acum era de-abia începutul verii și, deci, puteam profita din plin de zile lungi. Îmi luasem cu mine de citit un exemplar de format mic din minunata *Călătorie sentimentală* *.

Cum am lăsat în urmă împrejurimile casei mele, am și început să fiu urmărită de priviri curioase. Din când în când, cite cineva rămânea surprins să mă recunoască, dar cel mai adesea eram privită cu suspiciune de parcă aș fi fost o răufăcătoare, care fugeam de pedeapsa legii. Proprietarii celor două hanuri de țară unde am poposit nu m-au slăbit cu întrebările pînă ce nu le-am dat despre mine un raport amănunțit care să-i liniștească. La vremea amiezii lăsam calul să stea fără șa la umbra de la marginea drumului, iar eu

mă așezam pe aproape, proptindu-mă de cîte un trunchi mare de copac și luam o mică gustare sau dormeam, sau citeam sau hoinăream pe malul vreunui pîrîu ori pînă pe culmea vreunui deal.

În cea de-a treia sau a patra zi mi-am lăsat tovarășul credincios atîta timp singur, încît acesta la început se neliniști, iar în cele din urmă se înfricoșă de-a binelea. Tăcerea și necunoscutul, precum și dispariția mea îl băgară în sperietă. La înapoiere am descoperit că bietul animal își strîmbase atît de tare o potcoavă din față, încît n-am reușit nici să i-o scot de tot și nici să mai încalec. Nu-mi rămînea altceva de făcut decît să-l duc încet de căpăstru pînă la vreo fermă, unde puteam să primesc o mîină de ajutor. Prin urmare i-am pus șaua și am pornit-o triști amîndoi, trăgîndu-ne picioarele prin praful drumului. Calul mă privea cu ochi neliniștiți, iritat din pricina potcoavei care îi îngreuna mersul. Ar fi trebuit să iau cu mine un clește, părea că-mi spune. Piciorul îl durea de la loviturile date de mine, cînd încercasem să scot cu ajutorul unei pietre cu margini ascuțite caielele acelea de neclintit. Era exclusiv vina mea că îl lăsasem într-un loc atît de pustiu, priponit de un copac care creștea în fața unei stînci pline de crăpături. Ne simțeam amîndoi cam abătuți din cauza acestui ghinion ce venise atît de curînd asupra expediției noastre lipsite de griji.

---

* Cartea scrisă de autorul englez Lawrence Steme (1712—1768), cu titlul complet: *O călătorie sentimentală prin Franța și Italia*.

Marea se afla în apropiere și mlaștinile sărate pătrundeau adânc în inima uscatului, ca albiile de riuri secate, care șerpuiesc printre pădurile de pin și pășunile înalte din interiorul ținutului. Terenul mai ridicat care despărțea aceste mlaștini le făcea să arate ca o înșiruire de promontorii joase îndreptate spre mare, iar drumul urca și apoi trecea de la o vale mică la alta. Am mers cale destul de lungă, dar n-am lăsat în urmă nici o casă. Știam că la câteva mile drept înainte se află un sat cu un han bun — de fapt destul de departe, fiindcă îmi făcusem socoteala să ajung acolo la vremea asfințitului. Începusem să mă simt foarte obosită, iar calul scutura din cap din ce în ce mai nerăbdător, iritat de neliniștea cu care trăgeam de căpăstru cu mîna încheștată lângă botul lui. Nu se vedea tipenie de om ; dealurile deveniseră mai abrupte, fișiile lungi de teren mlăștinos păreau și mai încinse sub strălucirea soarelui, așa că pînă la urmă m-am hotărît să aștept pînă va trece cineva care să ne poată da o mîna de ajutor. Cine știe, poate că tocmai vreunui potcovar îi venea ideea să se aventureze pe undeva în după-amiaza aceea.

Ne-am oprit la umbra unui măr lângă împrejmuirea unei pășuni, am aruncat dîrlogul peste unul din stîlpii aplecați din gardul șubred și acolo am rămas și eu și calul, așteptînd și uitîndu-ne cu reproș unul la altul. Am stat ce-am stat și deodată am dat cu ochii de un cui mare ruginit, care zăcea în iarba mărunță numai cît să

întind
mîna să-l iau. Briceagul mi se rupsesese deja, fiindcă încercasem să-l folosesc drept pirghie, așadar, cuiul era exact ce-mi trebuia mie. Iute am apucat copita rănită și folosind cu atenție noul levier, am reușit în cele din urmă să slăbesc strînsoarea caielelor bătute bine și potcoava îndoită căzu jos cu un zăngănit. Evident ușurat, calul scoase un nechezat și parcă începu din nou să mă respecte. În aceeași clipă am și fost gata să încalec, iar în clipa următoare dispăru orice motiv descurajator al vieții. „Acuma să fii atent la bolovani !” am spus eu veselă, mîngîind prietenoasă grumazul blîndului animal și coama lui încîlcită. După încă o clipă eram din nou înapoi pe drumul bolovănos. Dar, vai ! piciorul calului fusese scrîntit și oprirea noastră prelungită nu făcuse decît să-l înțepenească. De fapt, încălecasem un cal cu trei picioare, în loc de patru. N-aveam ce face decît să mergem înainte, pas cu pas, pînă la satul aflat cine știe cît de departe sau pînă la primul adăpost primitiv ieșit în cale.

După-amiaza era pe sfârșite. Eu mergeam când călare, când pe jos. Cele trei mile de mlaștină și deal mi se păruă interminabile. Dar în cele din urmă am văzut coșurile unei case. Calul își înalță capul și nechează tare și prelung.

Coșurile acestea erau teribil de încurajatoare : fiind înalte și pătrate, aparțineau fără îndoială unei case spațioase din secolul trecut, ceea ce făcu să mi se mai ridice moralul. Ținutul tot pustiu era. De la amiază nu mai văzusem țipenie de om. Drumeagul pe care mergeam nu prea părea bătut, ceea ce însemna fără nici o îndoială că nu mă mai aflam pe șoseaua principală. Mă întrebam ce impresie voi face cu aspectul meu de nomadă. Șaua cu rucsacul burdușit bine și praful de pe mine începură brusc să mă amuze și pentru prima oară am înțeles că schimbarea și odihna oferite de această excursie de una singură îmi făcuseră un imens bine. Nu mă mai simțeam apatică și indiferentă, ci gata de orice fel de aventură. Ideea de-a pleca să cutreier singură ținutul fusese foarte inspirată, numai că acum calul avea glezna umflată. Din nou am simțit vechea neliniște și m-am uitat la coșurile casei cu ușurare. În scurt timp am ajuns să văd și casa.

A fost o dezamăgire, căci la prima vedere îți dădea impresia de paragină și dezolare. Grajdul și șirul răzlețit de acareturi stăteau aplecate care într-o parte, care într-alta, strimbe și năpădite de mușchi ; obloanele de la casa atît de frumoasă odinioară erau sparte și totul stătea mărturie că sărăcia și ruina luaseră locul, nestîinjenite, bunăstării și prosperității. O casă bună, colonială, mi-am zis, părăsită de foștii proprietari și închiriată acum unor sărăntoci leneși, care se mulțumesc cu mai nimic și nu se sinchisesc de buna cuviință. Plină de incertitudine am luat-o spre sură, remarcînd totuși surprinsă că cineva se ocupase cu grija de curtea din fața casei, unde se vedeau niște trandafiri roșu închis înfloriți și șiruri de buxus, întrerupte pe alocuri, care fuseseră nu demult tunse cu mare atenție. Nu era nimeni prin preajmă. M-am dus la ușa laterală și am ciocănit în ea cu cravașa, de la distanță, deoarece calul nu mai avea astîmpăr, dornic să ajungă mai repede în grajdul neprimitor, în care parcă sufla vîntul.

Se scurse ceva timp pînă ce bătăile mele repetate primiră un răspuns ; ușa se deschise încet și în fața mea apăru o femeie de vîrstă mijlocie, care evident aștepta să-i spun ce doresc. Avea un aer patetic, de parcă ar fi fost forțată de împrejurări să refuze orice solicitări, deși

poate că propriile ei impulsuri ar fi îndemnat-o să fie generoasă. Pe loc am simțit față de ea o caldă simpatie : era o femeie foarte săracă, iar de grădina cu flori probabil că ea se îngrijise. Am invocat oboseala, ceea ce era purul adevăr și am rugat-o să-mi dea găzduire pentru o noapte, spunându-i că această scurtă vacanță a mea s-ar putea să-i facă și ei plăcere. Dar fața i se crispă pe dată luînd o expresie aspră, ostilă, cu toate că ochii blînzi, feminini mă priveau mirați și plini de curiozitate.

— Mi-ar părea foarte rău pentru cal, dacă ar fi să mai batem astăzi drumul mai departe, am adăugat eu, după ce mi-am expus mișcător cauza. Mă voi strădui să nu vă deranjez cituși de puțin.

În clipa aceea, în spatele ei apăru figura trasă și scofilită a unui bărbat în vîrstă, care mă iscodi cu privirea peste umărul ei.

— Noi nu ținem aici han, dom'șoară, anunță el cu o voce joasă, neașteptat de melodioasă ; dar de vreme ce calul este...

— Plătesc cît îmi cereți, l-am întrerupt eu pe un ton nerăbdător.

Omul îmi aruncă o privire interesată și apoi ieși pe treapta de

afară și, fără să ne dea nici mie, nici fiicei lui vreo atenție, mîngîie calul cu blîndețe neprefăcută.

— E un animal frumos ! exclamă el cu admirație și în clipa următoare se aplecă, nu fără greutate, să examineze piciorul cu pricina. În timp ce mîngîia glezna umflată, recunoscătoare pentru simpatia lui de om care se pricepea la cai, i-am explicat accidentul în amănunțime.

— Nu s-a întîmplat nimic grav, mă asigură el imediat, ridicînd spre mine o privire pierdută pentru o clipă în uitare. O simplă frecție o să-i ajungă ; am în casă o sticlă, dar trebuia asta o să coste ceva — și fața i se întunecă din nou.

M-am întors spre fiică și ea se uită la mine cu o privire ciudată, rugătoare. Ochii ei mă implorau : „Dă-i cît îți cere” ; expresia fermă a buzelor arăta că era și ea de părere că nu aveam nici un drept să cer favoruri.

— Fă ce crezi matală că e mai bine, am spus eu și cere-mi cît socotești de cuviință. Voi rămîne foarte recunoscătoare.

Și ajungînd la această înțelegere, m-am apucat împreună cu tatăl să desfac chingile de la șă, în timp ce fiica stătea uitîndu-se la noi. Bătrînul luă calul care schiopăta și, vorbindu-i cu glas scăzut, îl duse prin

grădina verde spre un grajd dărăpănat. Animalul îl asculta cu o docilitate neobișnuită. Ba chiar, deși de obicei era bănuitor și irascibil cu străinii, l-am văzut apropiindu-și într-un impuls de afecțiune capul de umărul celui care mergea înaintea lui. Mi-am strâns lucrurile, — „trebuințele”, cum le numise cineva în manieră spenseriană* în dimineața aceea, — și am intrat pe ușă.

II

Pe drumurile mărginașe și prin satele mai vechi din Noua Anglie există multe case ca aceasta, ale căror viață și vigoare au început demult să se stingă, încît se pare că și-au pierdut orice instinct de autoconservare. Temerile obișnuite ale gospodărilor ca nu cumva crăpăturile, infiltrațiile apei sau tencuiala căzută să provoace stricăciuni și mai mari nu mai constituie motiv de alarmare. O casă care începe să se ruineze este asemenea unei ființe umane în care s-a strecurat bătrînețea, răpindu-i una cîte una plăcerile entuziasmului și ale energiei de a acționa. Doar ochii pătrunzători ai bătrînului păreau a nu avea nici o legătură cu ce se vedea în jur. Oare ce necaz sau nenorocire îl făcuse să accepte această stare de lucruri? m-am întrebat cercetînd cu privirile o încăpere care fusese cîndva elegantă. De ani de zile aici nu se mai adusese nimic nou; cărțile legate în piele din secretairel sculptat puteau să fi aparținut bunicului. Podeaua fără covoare era tocită și deteriorată, tapetul spălăcit de pe pereți și chiar zugrăveala își arătau și ele vîrstă. Nicăieri ghearele sărăciei n-ar fi putut fi mai ascuțite decît aici, dar curățenia și ordinea desăvîrșite care domneau pretutindeni te făceau să uiți gîndul sărăciei în acceptiunea ei obișnuită, deoarece aici sărăciei îi lipsea aspectul neplăcut și respingător.

M-am așezat pe un scaun de mahon cu spetează înaltă, simțîndu-mă mult ușurată și chiar recunoscătoare pentru acest episod neașteptat. Gazda mă lăsase singură și eram fericită că ziua aceea lungă se mai scurtase nițel și că mă găseam în casa aceea misterioasă și singuratică. Mă bucura gîndul că banii pe care urma să-i dau pentru casă și masă aveau să fie atît de bine veniți și ardeam de nerăbdare să aud povestea noilor mei prieteni. Nu cunoscusem în viața mea o

---

* Manieră aparținînd lui Edmund Spenser (1552—1599), poet englez din epoca Renașterii.

dorință mai intensă de a mă face plăcută și de a câștiga o anumită încredere. Părăsind camera, m-am dus spre grajdul de unde gazda mea nu se întorsese încă și m-am împăcat cu idee a că cel puțin bătrînul mă privea pur și simplu ca pe un accesoriu al companionului meu patrured.

Omul mă trată cu indiferență și continuă să maseze cu răbdare piciorul calului. După ce îmi refuză cu dispreț oferta de a-i da o mînă de ajutor, am renunțat să-i mai spun ceva. Era îmbrăcat cu niște haine vechi și ponosite, peticite și cîrpite cu migală, de parcă erau o broderie. Aveau o culoare gri prăfuită ca de păienjenis. Mîinile și picioarele îi trădau o neobișnuită finețe și delicatețe și de la prima privire aruncată noilor mei prieteni și de cum le-am auzit vocile, am fost sigură că moșteniseră sînge nobil, deși, în mod evident, această moștenire ajunsese pînă la ei prin mai multe generații, cărora li se refuzase categoric orice acces la lux sau avantaje sociale. Am remarcat adesea în diferite orășele și sate descendenți ai celor care odinioară au condus Noua Anglie cu pricepere și fermitate ; și chiar dacă sînt oameni reduși la minte, lipsiți de autoritate și chiar de condiție foarte modestă, poartă, asemenea monedelor de argint și aramă stanțate drept guinee, marca unui anume prestigiu și a unei anume demnități.

Mă simțeam din ce în ce mai apăsată de sentimentul obsedant al sărăciei, căci pretutindeni vedeam dovezi că locuitorii vechiului conac nu se împotriveau practic în nici un fel ruinei lui lente. Femeia își îndeplinea cel mai bine treaba care-i revenea, după cum o dovedeau hainele lor cîrpite, dar responsabilitățile stăpînului erau neglijate iremediabil, nu numai în privința construcțiilor subrezite toate, ci și a pămîntului pe care creșteau după bunul lor plac tot felul de tufisuri și mărăcini, singura excepție fiind o bucată de teren de lîngă casă, săpat și cultivat în anul acela. Oare omul acesta trist și melancolic se lăsase descurajat de viață ? Oare își zicea : „Lasă lucrurile în voia lor ; cît o să trăiesc eu, tot n-o să se schimbe !” ? M-am surprins urmărindu-i fața cu adînc interes, dar nu îndrăzneam să pun întrebări — stăteam și priveam. Gura lui cumplită ar fi putut trece drept un hău din care se năpusteau asupra străinului curios cuvinte crunte și usturătoare. Mi-era teamă da ceea ce ar fi putut să-mi spună, dar cu toate acestea tînjeam să-l aud vorbind.

Ziua de vară era pe sfîrșite. M-am dat un pas înapoi pentru a scăpa de razele apusului de soare care îmi

luau vederea și m-am aventurat să dau câteva detalii despre mine și excursia aceasta de una singură, care pînă acum îmi făcuse atîta plăcere. Interlocutorul mă privea cu sinceră atenție, ceea ce mă făcu să mă entuziasmez pe dată. Am început să descriu diversele mele peripeții și îndeosebi comentariile amuzante pe care le auzisem referitor la modul meu de a călători. Mă uimea gîndul că deși mă aflam la

mai puțin de șaizeci de mile de casă eram privită ca o străină venită din alte țări.

În cele din urmă am pus și eu o întrebare banală despre un anume element al peisajului, întrebare la care am primit un răspuns cît se poate de plăcut. Vocea bătrînului era deosebit de dulce și variată în ton, exact opusul vocilor auzite frecvent în mediul rural din Noua Anglie. Am rămas aproape înmărmurită să-mi văd calul întorcînd iute capul să se uite la vorbitor cu o curiozitate parcă omenească, egală cu a mea. Am simțit un fior de neliniște vagă. O clipă am fost atît de proastă, încît m-am îngrozit la gîndul de a rămîne peste noapte în conacul acela dărăpănat. Stînd și privind peste întinderea ținutului prin lumina aurie a sfîrșitului de zi, dincolo de mlaștini și dincolo de dunele de nisip, spre mare, o groază strecurată în suflet asemenea celei pe care o simți cînd, aflîndu-te pe întuneric într-un loc străin, auzi în spatele tău zgomot de pași, mă făcu să intru într-o panică prostescă. Ce se întîmplase oare cu acești oameni stranii, fiică și tată, ca să se mulțumească să lase bucuriile vieții să treacă pe lîngă ei fără a se atinge de ele, în vreme ce lăcașul lor din moși-strămoși se pregătea încet-încet să se prăbușească peste ei ?

Îmi dădeam seama că piciorul calului era deja mult mai bine și priveam cu multă admirație modul în care, cu milă și răbdare, degetele bătrînului masau și ușurau de durere încheietura umflată. Dar în tot grajdul n-am văzut nici un semn că ar mai fi existat și un alt cal, în afară de câteva bucăți scorojite și prăfuite de ham agățate de un cui bătut sus în perete. Uitîndu-mă la toate acestea și mirîndu-mă din nou cum se face că un asemenea om să nu aibă un cal, cu atît mai mult cu cît locuiau la o distanță bună de oraș, bătrînul începu iarăși să vorbească.

— Uitați-vă la bucata aceea de piele uscată de deasupra hamurilor, zise el. A fost urechea celei mai mîndre iepe care-a călcat vreodată pe drumurile astea. Într-o bună zi, iapa asta a sărit peste poarta de la

îngrăditura grajdului, și-a prins piciorul într-o frînghie și și-a frînt gîtul. Acum ai văzut-o ca o rîndunică, și în clipa următoare zăcea la pămînt — un morman de carne care nu valora doi bani... ceva greu, care trebuia înlăturat din cale și ascuns în pămînt.

Glasul i se curmă brusc. Lucrul acesta îmi spunea că nenorocitul de el îndurase necazuri mari, care făcuseră aproape de nesuportat faptul că pierduse și această plăcere. Pînă atunci viața îmi adusese numai succese și mă obișnuisem să mă aștept să am noroc în tot ce întreprind. De aceea am rămas îngrozită cînd am întrezărit pentru o clipă imaginea acestei vieți înfrînte și a lungului ei cortegiu de nenorociri.

U — La țărîm de ape

După scurt timp, stăpînul locului se duse pînă în casă și se întoarse cu un fund vechi de lemn plin de bucăți de pîine tare. Cînd gazda noastră porni să se urce pe scara hodorogită spre podul grajdului, animalul flămînd începuse să necheze cu nerăbdare, pre-gătindu-se să-și primească hrana. După cîtva timp am auzit fișitul finului aruncat de sus în iesle. M-am uitat într-acolo și văzînd ce vechi și prăfuit era, nu m-a mirat deloc că nobilul meu cal l-a mirosit dezamăgit și și-a întors întrebător capul spre mine. Cînd bătrînul coborî și veni lîngă mine m-am grăbit să protestez împotriva unui asemenea tratament acordat favoritului meu.

— Nu putem găsi pe cineva să ne aducă un fin mai bun și niște ovăz pentru vreo două zile, dacă aici nu aveți ? l-am întrebat eu.

— Acuma calului ăstuia nu trebuie să i se dea prea multă mîncare, zise el cu oarecare animozitate și pe un ton aspru. Dacă mănîncă prea mult o să i se încingă piciorul și tocmai de asta n-avem nevoie, fiindcă trebuie să-l ținem cît mai liniștit. Pentru astă seară ajunge cît i-am dat ; mîine poate să pască toată ziua și în felul ăsta n-o să-și miște piciorul cine știe ce ; poimîine poate fi potcovit.

— Dar e periculos să-i dăm iarbă verde, am sugerat eu. Pe-aici, pe lîngă casă, iarba e prea grasă. Știi și dumneata atîta lucru, că doar te pricepi la cai. N-o să mai pot să-l încălec. Dacă aș intenționa să-l las să pască o lună întreagă, ar fi altceva. Nu ! Trimite pe cineva să aducă cel puțin un braț de fin ca lumea. Sau o să merg chiar eu. Există case prin apropiere ?

Bătrînul se apropiase de calul flămînd și-i dădea pîine.

Am rămas uimită văzîndu-l că înșfacă vreo două-trei bucăți și le vîră în buzunar ; ca și cum, cu toată dragostea lui pentru cal și cu toată dorința lui sinceră de a-l face să se simtă bine, îi părea totuși rău după mîncare. Am ajuns la convingerea că nenorocitul era un avar. Nu exista nici o îndoială că întruchipa exact un asemenea personaj și totuși avea în priviri ceva emoționant, care adăugat inflexiunilor vocii lui îmi întărea convingerea că omul lupta împotriva înclinațiilor lui tiranice. Mă întrebam ireverențioasă dacă nu cumva, așa cum auzi că se întîmplă de regulă în cazul jafurilor petrecute la hanuri, s-ar fi putut să fiu omorîta în noaptea aceea de dragul a ceea ce s-ar fi găsit în buzunarul meu. Părăsind grajdul, m-am îndreptat agale spre casă. Rămînea de văzut dacă fiica era victimă sau adeptă a pornirilor tatălui ei.

Am avut satisfacția de-a o găsi pe fiică punînd masa pentru cină. Am trecut prin fața ușii larg deschise a unui dulap în perete și tentată de un miros vag și vechi de prăjitură cu stafide și vin de Madeira, care ieșea din el, am aruncat o privire înăuntru ; dar în viața mea n-am văzut un dulap mai gol ca acela sau vreunul

care în ciuda unui aer de ospitalitate să aducă mai mult a sărăcie, îmi dădu o senzație ciudată, ca și cum ar fi existat o legătură încă și mai subtilă cu trecutul și o prezență nevăzută m-ar fi obligat să compar fosta opulență a acestei case cu mizeria ei actuală.

Cînd m-am așezat la masă nu m-a surprins să descopăr pe fața de masă plină de petice și cirpături niște piese superbe de argintărie veche englezească și de porțelan fin. Cina a fost mai mult decît frugală, dar s-a completat minunat cu niște fragi de pădure, de parcă Natura însăși ne venise în ajutor. Frișcă nu era, nici zahăr și nici măcar ceai sau unt. Sărăcia acestei familii îmi dădea o senzație dureroasă și m-am întrebat curioasă în sinea mea oare cît credeau ei că pot rezista să trăiască fără un ban. Aveau în schimb un fel de lipie subțire și crocantă, care fusese coaptă în dimineata aceea, sau cînd se făcuse focul ultima oară. Era foarte bună. Poate că gazdele mele își strîngeau singuri, de prin bălțile rămase goale în timpul refluxului, sarea pentru plinea făcută din griul lor. Indiferent unde m-aș fi uitat, nu reușeam să văd nimic pentru care să se fi cheltuit ceva în ultimul timp. Iată un lucru de care să te minunezi în această îmbelșugată Americă ! Pînă la urmă m-am ridicat de la masă pe jumătate flămîndă, de teamă că, dacă nu lăsam ceva și pentru a doua zi, la micul dejun nu vom mai avea ce minca.

Tatăl și fiica, trebuie s-o mărturisesc, se arătară foarte simpatici : discutară cu mine despre excursie și despre proiectele mele de viitor, de parcă mi-ar fi fost prietenii apropiați și pînă la urmă, masa aceea bizară se dovedi foarte plăcută. Oare cum ajunseseră oamenii aceștia de condiție bună într-o asemenea situație ?

După cină, fiica dispăru o vreme prinsă cu treburile gospodăriei, iar puțin mai tîrziu, tatăl ieși din grajd și o luă peste cîmpuri înainte de a putea eu să-l strig sau să mă ofer să-l însoțesc. Mergea cu pas ușor, iute, ca un indian, de parcă ar fi fost obișnuit să meargă numai pe jos. Mă simțeam teribil de oboșită ; boala care mă încercase părea că revenise după neobișnuita agitație și neliniște din după-amiaza aceea și nu mai doream decît să mă bag în pat și să dorm. Mă interesaseră o mulțime din lucrurile spuse de gazdele mele despre istoria începuturilor pe acele meleaguri și la masă ajunsesem chiar să aștept cu nerăbdare încă o discuție mai tîrziu în seara aceea, dar nici nu apucă să se întunece bine că m-am văzut forțată să mă duc la culcare.

Gazda mă conduse printr-un loc impunător, dar gol,

spatios și maiestuos ca cele construite în vremurile coloniale, spre o cameră confortabilă de la etaj, împodobită cu un pat mare cu niște perdele sumbre și o mobilă de mahon grea, de modă veche, din cea mai bună care se făcea pe vremuri. După toate aparențele, camera nu mai fusese folosită demult, dar, în comparație cu ea, parterul se

11*

afla într-o stare mult mai avansată de decădere și ruină. În plus, cele două ferestre mari stăteau deschise spre cerul amurgului și aerul îmbătător. Pe un ton vesel am urât gazdei mele noapte-bună. Ea mai zăbovi să vadă dacă am tot ce-mi trebuie — era prima oară când rămâneam singură cu ea.

— Cred că v-ați dat seama că nu sîntem obișnuiți să primim oaspeți, șopti ea, roșindu-se de emoție și zîmbind în chip de scuză. De ani de zile, tata ține toată lumea la distanță, așa încît rareori am cu cine sta de vorbă sau am altceva de făcut în afară de curățenie în casă. Tata are cele mai bune intenții, dar... — și femeia întoarse capul, jenată de privirea mea întrebătoare — suferă de o manie, a moștenit-o de la bunicul meu. Îi e teamă de sărăcie, dar e parcă incapabil să facă ceva împotriva ei. Sîntem săraci, numai Dumnezeu știe, dar avem posibilități, sau cel puțin le-am avut pe vremuri, adăugă ea tristă. — Numai din cauza calului v-a lăsat să rămîneți la noi. Iubește caii și totuși de mult și-a refuzat pînă și plăcerea asta atît de utilă.

— Ar trebui înfruntat fără doar și poate, am susținut eu. Probabil că ați avut multe de suferit.

— Știu tot ce ați vrea să-mi spuneți, răspunse ea, dar i-am promis scumpei mele mame că voi avea răbdare cu el. N-o s-o mai ducă mult ; e foarte slăbit. Mă îngrozesc cînd mă gîndesc că s-ar putea ca zgîrcenia să se fi înrădăcinat prea adînc în viața mea, ca să mai pot scăpa de ea. O să auziți destui fermieri bătîndu-și joc de noi.

— Dar cu siguranță că aveți și prieteni ?

— Da, numai că locuiesc departe, zise ea cu tristețe. Mă tem că nici nu ne mai sînt prieteni. Acum te am pe *dumneata*, adăugă ea întorcîndu-se iute spre mine cu un gest plin de patetism, care mă făcu să doresc s-o îmbrățișez. De cînd tînjesc după o față prietenoasă. Totuși, e foarte greu... și ieșind tristă pe ușă mă lăsă singură, afară cu lumina palidă a cerului, iar înăuntru, cu umbrele mohorîte ale încăperii. Întinsă pe pat, am încercat să imaginez o explicație pentru ciudata

mizerie a acestei gospodării lovite de sărăcie, dar curînd am adormit și am dormit toată noaptea fără să am nici măcar un vis.

III

Lumina zilei mi-a adus cu sine un nou elan și o curiozitate mai potolită în privința ciudatelor mele gazde. Cînd am deschis ochii, soarele strălucea deja pe cer. Am rămas nedumerită nrecunoscînd perdelele din indian ale patului uriaș ; apoi am dat cu ochii de costumul meu de călărie plin de praf și de cravașa așezată alături. Am luat pe loc hotărîrea că, și dacă mi-aș găsi calul înzdrăvenit, lucru la care aveam toate motivele să mă aștept, voi face din această casă cartierul meu general atîta timp cît mă vor ține stăpînii ei sau cît îmi va face mie plăcere. Voi încerca să manifest o afecțiune de adevărată soră față de femeia aceea îmbătrînită prematur, sclavă a iluziilor tatălui ei. Pornisem în căutare de aventuri ; ar fi fost greu să găsesc ceva care să fie pe măsura ambianței în care mă aflam.

Am ascultat dacă nu cumva răzbătea de jos vreun sunet de pași sau de voci, dar era încă foarte devreme. M-am apucat să cercetez cu un interes deliberat încăperea de-atîta vreme nelocuită și, schimbindu-mi puțin poziției, am dat cu ochii de o ciudată pictură veche pe panoul mare, oval, de deasupra căminului gol. Culoarele erau mo- horîte și desenul ciudat de convențional.

Am recunoscut subiectul, deși nu imediat. Artistul se delectase făcînd un studiu al vechii case, pe care ceva mai tîrziu, după ce m-am îmbrăcat, l-am examinat în amănunțime.

După hainele oamenilor, mi-am dat seama că probabil tabloul fusese pictat cu mai bine de o sută de ani în urmă. În contrast uimitor cu situația prezentă, părea un fel de reprezentare satirică a posibilităților casei. Servitori țineau de căpestre armăsari focosi, ajutînd niște domni veseli să încalece, iar pe aleile grădinii din tablou se plimbau doamne distinse în veșminte minunate. Așadar, cîndva, o familie ospitalieră ținuse casă deschisă în spatele șirului de ulmi și fusese o vreme cînd această casă copleșită de ani și de ruină cunoscuse nebuniile lumii și deliciile unei vieți luxoase și strălucitoare. M-am întrebat dacă bătrînul cel zgîrcit, al cărui glas ciudat de melodios și

captivant îl ascultasem cu o seară înainte, suporta să se uite la acest tablou și să recunoască diferența dintre el și prosperii lui străbuni.

Faptul că găinile se țin cu cheltuială relativ infimă se dovedește spre binele meu, căci am primit un mic-dejun îndestulător, bucurându-mă ca niciodată pînă atunci de vecinătatea cuiabarului din cotețul pentru păsări. Propunerea mea de a mai rămîne cîteva zile cu noii mei prieteni nu întîmpină opoziție nici din partea tatălui, nici din partea fiicei și din nou, privindu-le chipurile de oameni strîmtorați, fără nici o nădejde, am plănuit în mintea mea niște pretexte secrete pentru a-mi oferi o petrecere sau o sărbătoare. Cîmpiile și dealurile din vechea pictură erau încă neschimbate, dar oare ce flux și reflux de scopuri, bunăstare și condiție socială îmbogățiseră și sărăciseră această casă !

— Unde a dormit ? întrebă brusc stăpînul casei, aruncînd fiicei sale o privire stranie, suspicioasă.

— În camera cu peisajul, răspunse femeia palidă, fără să-și ridice ochii spre el, deși se făcu mai albă și parcă mai firavă, în timp ce rosti aceste vorbe.

Instinctiv m-am uitat la el și i-am văzut ochii scînteind de furie și m-am așteptat la un torent de ocări, fiindcă arăta atît de vădit nemulțumit. Nu s-a spus nimic, dar ne-am sculat de la masă cu o senzație de stînjeneală, drept care eu am plecat la bucatărie cu noua mea prietenă.

— Nu există nici un motiv să nu te fi găzduit în camera cu peisajul acela, îmi spuse ea imediat. Asta-i doar închipuirea tatălui meu. Aerisisem bine încăperea de dimineată, în schimb odaile de oaspeți din față stau închise de nici nu mai știu cînd.

— Cine a pictat tabloul acela vechi și ciudat ? am întrebat eu. Cineva din familie ? Dar mi s-a răspuns că era opera unui francez făcut prizonier în timpul războiului, eliberat pe cuvînt de onoare și dat în grija străbunicului ei.

— Trebuie să-i fi plăcut vizita, am sugerat eu, dacă a lăsat o imagine fidelă a casei așa cum a văzut-o el.

— Așa a arătat casa dintotdeauna, se auzi răspunsul de-abia șoptit și vorbitoarea ezită, de parcă ar fi cugetat dacă făcusem bine să discutăm istoria familiei ; după care se întoarse iute cu spatele. Cred că sîntem sortiți unui destin nemilos. Oricum, tata așa îți va spune, adăugă ea străduindu-se să pară veselă. El crede că luptă împotriva lui, dar eu am susținut

întotdeauna că tata a fost, un laș și l-a acceptat, și femeia oftă cu un aer istovit.

M-am uitat la ea cu o nouă mirare și am făcut o nouă presupunere. Pentru o vreme dădusem uitării această lume mare, prozaică și agitată din care făceam amindouă parte și m-am simțit ca și cum, cu fiecare nouă zi a călătoriei mele, pierdusem o droaie de ani și ajunsesem înapoi în trecut. între hotarele Noii Anglii există multe gospodării stranii, dar nu putea să existe vreuna care să rivalizeze cu aceasta. Pînă și aerul din casă mă apăsase, dar, hoinărind în largul frumoaselor cîmpii, am descoperit că îmi revine pe dată buna dispoziție. Mi-am întors în cele din urmă capul pentru a mai privi odată grupul de clădiri cenușii, pierdute în întinderea peisajului. Erau ca o mică excrescență pe suprafața pămîntului roditor, niște acoperișuri puse peste o îngrozitoare stagnare și piedică în calea vieții și creșterii spirituale. Ce forță ar putea să sfarme lanțurile, eliberîndu-i de acea misterioasă tiranie pe bărbatul și pe femeia de care tocmai mă despărțisem ?

Nu aveam nimic pe cap și căldura dimineții devenise insuportabilă. M-am îndreptat spre un pîlc de stejari pentru a mă adăposti la umbra lor și acolo am dat peste cimitirul familiei. Erau o mulțime de morminte, dar numai cele mai vechi erau datate. Ici și colo se ridicau pietre funerare neslefuite dar impunătoare, cu inscripții frumoase ; totuși, în mod destul de ciudat, cele mai recente dintre ele purtau date foarte apropiate de începutul secolului. Toate mormintele mai noi erau joase și nu erau marcate în nici un fel. Poate că averea familiei secătuisese încă demult, s-ar fi putut să-l nedreptățesc pe actualul stăpîn al casei, deși mi-am amintit ce mi se spusese în legătură cu o anume soartă misterioasă.

Nu-mi puteam lua gîndul de la noile mele cunoștințe și am tresărit auzind zgomot de pași. L-am văzut pe bătrîn bolborosind ceva și aplecîndu-și capul într-atît, încît nu mai vedea decît pămîntul pe unde călca. Nu făcu altceva decît să strîngă niște crengi uscate, căzute din stejari și o luă din nou înapoi spre casă, continuînd să privească în pămînt, de parcă s-ar fi așteptat să găsească cine știe ce. Îmi deveni și mai limpede că era un avar, sărac numai fiindcă așa vroia și, indignată, m-am hotărît s-o conving pe fiică să-și încalce pentru citva timp obligațiile față de el, să-și ceară propriile drepturi și să se elibereze. Dar avarul nu știa să se

bucure de comorile lui, nu cunoștea siguranța pe care ți-o dă generozitatea, expresia fetei sale oglindea o conștiință chinuitoare, rușinea, vinovăția și amintirile nefaste, care îl devorau ca o reptilă. Oare sacrificase omul acesta o viață tihnită de familie și legăturile de sînge pentru pofta lui de avere ? L-am urmărit cu privirea pe bătrînul flămînd și gîrbovit pînă ce nu l-am mai văzut.

La întoarcere am intrat pe ușa deschisă din holul spațios direct în încăperea mea cu peisajul de odinioară, fără să fiu văzută pe nimeni. Eram obosită din cauza căldurii neobișnuite și trăgînd iute obloanele, m-am aruncat pe pat să mă odihnesc. Singura lumină din cameră venea din holul întunecat. Domnea o liniște desă-vîrșită, cu excepția unor sunete de țară venind de departe de la păsările din înaltul cerului sau de la vitele care mugeau. Casa în sine era tăcută ca un mormînt.

Am adormit, dar somnul nu mi-a fost tihnit. Mă simțeam ostenită de apăsarea propriei mele greutate. Se auziră pași urcînd scările ; cineva se opri ca pentru a trage cu urechea în dreptul ușii larg deschise, apoi în prag apărură silueta cenușie, întunecată a bă-trînului, care începu să cerceteze încăperea cu privirile. Eu mă aflam în spatele perdelelor ; una se desfăcuse și la început mă ascunse de privirea lui, dar de îndată ce înaintă un pas, bătrînul dădu cu ochii de mine dormind. Se aplecă deasupra mea pînă ce i-am simțit răsufierea în păr, dar n-am făcut nici o mișcare. E ciudat, însă prezența lui nu mă înfricoșă ; mă simțeam ca și cum totul n-ar fi fost decît un vis. Am deschis puțin ochii, cînd l-am simțit că pleacă, aparent satisfăcut, îndreptîndu-se spre ușa debaralei, descuind-o și aruncîndu-mi neliniștit o privire, în timp ce întorcea cheia în broască. Apoi dispăru. Din motive care nici pentru mine nu erau clare, m-a cuprins o dorință copilărească să-l închid acolo și să-l țin prizonier. Nu știu dacă vroise doar să se convingă că cine știe ce comoară ascunsă rămăsese neatinsă, dar peste scurt timp ieși de-acolo, încuie atent ușa și se îndepărtă în virful picioarelor. Mi s-a părut că a zăbovit puțin în fața tabloului de deasupra căminului și m-am întrebat dacă nu cumva l-a mustrat conștiința cînd a recunoscut contrastul dintre trecut și prezent. Apoi gemu ușor și ieși din cameră.

Inima începu să-mi bată cu putere. Am sărit de pe

pat și am încercat să încui ușa dinspre hol. Entuziasmul meu la gândul de a petrece câteva zile în acest loc deprimant se risipi pe dată, fiindcă nu puteam suporta ideea de a-1 ști pe straniul bătrîn liber să dea tîrcoale peste tot, după bunul lui plac. Dar pe cînd stăteam nehotă-rită în pragul ușii, o vrăbiuță veni și se așază pe pervazul lat al ferestrei din hol și, fericită, începu să cînte din toată ființa ei. Era ceva atît de înduioșător și emoționant în acest contrast, încît, o dată cu zîmbetul care îmi descreți fruntea, am simțit o furnicătură în gît și un fel de melancolie, ca atunci cînd îți vin lacrimi în ochi, asemenea ploilor scurte de aprilie.

Fără să mă gîndesc la ce fac, m-am întors în cameră, am deschis din nou obloanele și m-am dus să mai privesc pictura întunecată. Cum se cabrau caii în fața intrării și ce frumoase erau doamnele împodobite cu crinoline și pene ! Mi-am închipuit că, pe măsură ce locuitorii acestei case își irosiseră viețile și își risipiseră averile, tabloul devenise un reproș permanent. În inima fiecăruia, mi-am zis eu, există o asemenea imagine a unei vieți ideale, cu marile ei posibilități și succese, întruchiparea datoriilor împlinite și a realizărilor spirituale. Ea reprezintă permanent un etalon cu care ne măsurăm imperfecțiunea prin comparație cu acea perfecțiune pe care nu ne străduim îndeajuns să o dobîndim. Dar cum priveam în sus la tablou, vechiul peisaj se întunecă și deși știam că era vorba doar de un nor care acoperise pentru moment soarele, m-am bucurat că am motiv să părăsesc umbrele încăperii și să o iau repede în jos pe scările late.

N-am văzut nici urmă de fată, deși am căutat-o și chiar am strigat-o prin casă. Cînd am ajuns la ușa laterală, am dat cu ochii de tatăl ei, care traversa curtea și m-am întrebat dacă o să dea vreun semn că ne întîlniserăm nu demult. El rămase nemișcat așteptîndu-mă și primul impuls mă făcu să-l întreb :

— Ce-ați căutat mai adineauri în camera mea ? Nu dormeam cînd ați intrat și m-ați speriat.

— N-ai de ce să te sperii, răspunse el cu un calm neașteptat. Trebuie să ne iei așa cum sîntem. Casa asta e veche și mohorîta dar n-ai de ce să te temi; nouă ne e mult mai teamă de matală ! și zimbirăm amîndoi prietenos.

— In legătură cu fika dumitale... am început eu ; am invitat-o să vină cu mine, să stea la mine cîțva timp sau să facem o excursie. Ar fi mult mai bine pentru amîndoi ; cît despre ea, are nevoie de o schimbare și de puțină distracție. Nici Cel de Sus nu vrea să ne facem viețile așa de întunecate.

După ce am vorbit atît de deschis, m-a cuprins teama și n-am mai îndrăznit să-l privesc în ochi pe bătrîn. El rîse distant, pri- vindu-și mîneca peticită a hainei.

— Ce știi dumneata despre fericire ? Ești prea tînără, zise el. La vîrstă dumitale credeam că știu totul și cunosc lumea. La ce-ai folosi dacă ce vezi aici ar arăta acum ca acea strălucită imagine fantomatică din încăperea de sus ? Țăranii m-ar invidia pentru luxul nostru, iar stima și respectul s-ar transforma într-o curiozitate deșartă. Meleagurile acestea liniștite ar fi pîngărite de o asemenea etalare de nășăbuintă. Nu ; fika mea și cu mine ne simțim foarte bine ; nu trebuie să încerci să ne tulburi ! și se uită la mine cu un fel de suspiciune jalnică.

La umbra unuia din bătrînii ulmi era un bolovan mare care fusese pus acolo cine știe de cînd, spre a servi celor ce doreau să încalcece. Acolo ne-am așezat. Uitîndu-mă la bătrîn, am rămas cu impresia că nu era obișnuit cu lumina puternică a zilei și m-am gîndit că un prizonier, după mulți ani petrecuți în temniță, ar avea probabil o înfățișare identică. Și cu toate acestea, numai să fi vrut el s-o recunoască sau să se bucure de ea, și ziua aceea de vară ar fi fost o zi minunată într-o lume plină de voie-bună. Din păcate, lui iama i se potrivea mai bine. Nici nu voiam să mă gîndesc cum arată casa aceea veche iarna.

— A cui e vina ? întrebă brusc bătrînul, pe un ton straniu, pătimaș, care mă făcu să tresar și să mă dau înapoi. Nu sîntem liberi. Eu sînt un om generos și cu toate acestea niciodată nu-mi pot urma propriile impulsuri. In tinerete doream din tot sufletul să împart cu dărnicie ceea ce aveam, dar mă reținea o forță mai puternică decît mine. Tot încercînd s-o birui, m-am trezit bătrîn. Adevărul este că în lumea asta ne aflăm cu toții într-o temniță ; întemnițați pentru păcatul săvîrșit de altcineva.

Pentru prima oară mi-am dat seama că nu era pe de-a-ntregul sănătos la minte. Omul continuă :

— Dacă, așa cum mi s-a spus, unul din strămoșii mei și-a vîndut sufletul pentru avere, atunci prețul groaznic

pe care l-a plătit a fost că și-a pierdut puterea de a o folosi. A fost lacom după ciș- lig ; iar acum noi nu ne mai putem despărți de ceea ce avem, nici măcar pentru a trăi cât de cât omeneste. Copiii lui și copiii copiilor' lui au suferit de pe urma greșelii săvârșite de el. Iar iadul în care trăiește este acela de a vedea generațiile una după alta, de a vedea cum ni se duce fericirea, cum ne pierde forța de a fi folositori. Indiferent unde s-ar afla, știe că sîntem cu toții niște avari, fiindcă el a fost avar și ne-a însemnat cu pecetea firii lui josnice. Și-a văzut urmașii stafidindu-se și dispărînd unul după altul, săraci și lipsiți de generozitate. Luptăm cît luptăm împotriva acestei osînde, dar pînă la urmă sîntem înfrînți. Slavă Domnului că am mai rămas numai doi !

Sărisem brusc în picioare, înfricoșată de vehemența bătrînului. Nu m-am putut abține să nu-i spun că omul fusese creat pentru a fi liber și mai presus de orice forță a răului. Fața stranie, cenușie îndreptă spre mine o privire oarbă și n-am mai putut rosti o vorbă. Așadar, acesta era secretul osîndeii. L-am lăsat pe bătrîn plîngînd, grăbindu-mă să o găsesc pe stăpîna acelei case parăginite și rugînd-o să-mi permită să trimit pe cineva care să stea cu tatăl ei și să-i poarte cum trebuie de grijă sau să-l conving să se mute undeva, unde preocupările și locurile noi să-l facă să-și uite durerrea. Cît despre ea, nu trebuia să se lase copleșită de boala care îi luase tatălui ei mințile.

Dar bunele mele intenții se ciocniră de deznădejdea ei ca de o stîncă.

— Prevăd că într-o noapte cu viscol o să pierim cu toții și lumea o să scape de noi — de tata, de casă, de mine, de toți trei, spuse ea cu o deznădejde amară și se întoarse din nou la treburile ei.

Nici nu se înserase bine, cînd mi-am luat rămas-bun de la noii mei prieteni, deoarece calul se înzdrăvenise și nu se arăta prea mulțumit de sărăcia din grajd. Gazda păru că regretă că trebuie să-l lase să plece și continuă să-l mîngîie și după ce am încălecat.

— Cum se păstrează rasele vechi, de renume ! exclamă el cu regret. Mi-ar fi plăcut să-l văd pe acel strămoș care și-a pus fără putință de tăgadă pecetea asemănării pe toți urmașii lui.

— Dar cînd e vorba de oameni, nu m-am putut eu abține, există, slavă Domnului, libertate ! Noi ne putem ridica pînă la înălțimea celor mai mari posibilități și putem depăși chiar și cea mai nefastă moștenire.

1

7

5

**— Nu, nu ! strigă bătrînul cu amărăciune în glas.
Matale ești tînără și norocoasă. Dă-ne uitării dacă poți,
noi sintem dintre aceia care nu avem nici o speranță
într-o lume a predestinării.**

Indepărtându-mă călare, mi-am întors de câteva ori capul să privesc în urmă. Era o casă bîntuită de umbre și stări de spirit ciudate și m-am bucurat cînd am lăsat-o definitiv în urmă. Și cu toate acestea, aștept cu nerăbdare să o revăd. Îmi amintesc foarte bine cum a înșfăcat bătrînul banii pe care i-am oferit și cum mi-a dat fiica lui un sărut și un buchet de trandafiri. Dar mai tîrziu, în seara aceea, n-am regretat deloc cînd m-am încuiat într-o cameră prozaică de hotel, în loc să încerc să mai dorm în spatele perdelelor decolorate ale patului din încăperea cu peisajul de odinioară.

OASPETELE DOMNIȘOAREI ESTHER

I

Bătrîna domnișoară Porley își puse șalul de mătase, îl aranjă grijulie peste umerii ei uscățivi și cu o mină care îi tremura puțin, parcă de prea multă emoție, îl prinse cu un ac. Se aplecă mai în față să cerceteze șalul în oglinda cu ramă de mahon, fiindcă în locul unde de atîția ani înfigea acul, mătasea se rărise și se uzase. Șalul era foarte vechi ; aparținuse mamei ei și de aceea nu se îndura să-l poarte prea des ; dar nici nu se putea hotărî să iasă pe stradă vara fără nimic pe umeri, așa cum făceau unele dintre vecinele ei. Apoi veni la rînd boneta, pe care și-o așeză pe cap și încercă să o fixeze cît mai drept, ținînd cont de o undă pe luciul oglinzii din pricina căreia o parte a feței părea mult mai lungă decît cealaltă ; apoi își trase pe mîini o pereche de mănuși de mătase cîrpite într-o mulțime de locuri. Una din ele avea o plesnitură pe tot dosul palmei, dar dacă domnișoara Porley avea grijă să-și țină mîna stîngă sub marginea șalului, mănușile erau încă destul de bune și potrivite de purtat toată ziua. Se gîndise dacă merită să coasă mătasea destrămată, dar o cusătură groasă n-ar fi arătat bine și, în plus, așa despi- cătura putea fi luată oricînd drept ceva accidental.

Apoi, după o ezitare de câteva clipe, luă de pe masă o bucată mică de hîrtie albă de scris împăturită și ieși din casă, încuind ușa și încercînd-o, după care o luă cu pas ferm în jos pe ulița satului. Toată lumea i se adresa

cu : „Bună-ziua, domnișoară Porley” sau „Bună-dimineată, Esther”. Nu se afla om în Daleham să n-o cunoască ; era una din acele persoane neschimbate, pe care oricînd le cauți, le găsești la locul lor, mereu multumite, amabile și gata să manifeste interes atît față de bătrîni, cît și față de cei tineri. Ea și mama ei, care rămăsese văduvă de tînră, fuseseră timp de mulți ani croitoresele satului și tot ele făceau și haine pentru băieți. Dar doamna Porley murise deja de trei ani și fiica ei „Easter” *, cum o strigau prietenele pe eroina noastră, trăise foarte singură. Singurătatea o întrista, dar nimeni nu reuși s-o convingă să ia pe cineva în gazdă : nu suporta ideea de a vedea pe cineva în locul mamei ei.

Era o dimineată caldă de vară și domnișoara Porley nu avu prea mult de mers, dar cînd ajunse la casa parohială era și mai emoționată și tremura și mai tare. Rămase nehotărîtă în fața porții și după ce o deschise puțin, se retrase din nou, simțind o bătaie ciudată a inimii și un fel de împotrivire generală a minții și a trupului. În clipa aceea, soția pastorului, o femeie tînră, plăcută, cu o figură zimbi- toare și plină de solicitudine, scoase capul pe fereastră și o invită pe sfioasa vizitatoare să poftească înăuntru. Domnișoara Esther își îndreptă spinarea și o luă sprintenă pe alee. Ii plăcea foarte mult de nevasta pastorului, care era doar de cîteva luni la Daleham.

— Nu vreți să vă scoateți șalul ? o întrebă doamna Wayton cu voce afectuoasă ; tocmai am copt niște turtă dulce și cum se răcește vă dau să gustați o bucatică.

— Nu știu dacă se face să rămîn, răspunse domnișoara Esther, roșindu-se toată. Am venit cu o treabă ; n-o să vă rețin prea mult.

— Vă rog să luați loc puțin, insistă gazda. Dacă nu vă supără, eu o să-mi aduc lucrul; aș vrea să vă mai întreb și eu cîte ceva.

— M-am gîndit și m-am frămîntat o groază ca să fac pasu’ ăsta, zise brusc bătrînica cea blajină. Trebuie să spun că am avut de luptat mult ca să-mi înfrîng rezervele. M-am obișnuit așa de tare cu traiu’ de una singură că nici nu știu cum să mă mai gîndesc la altu’. Da’ văd bine că nu pot avea sentimente bune pentru alții, dacă din cînd în cînd nu sînt în stare să-mi las deoparte propria mea tihnă. De aia am venit să-mi ofer și eu numele alături de cei ce doresc să găzduiască pe

---

* „Paște” (engl.).

cineva de la oraș, care are nevoie de nițică schimbare. îmi dau prea bine seama cum m-aș simți eu acum, dacă soarta m-ar fi aruncat într-una din mansardele ălea de la oraș pe care sbtu' dumneavoastră le-a descris cu vorbe atât de mișcătoare. Dacă mama și cu mine nu ne-am fi bucurat de milostenie într-un loc anume, toți anii ăștia frumoși petrecuți în căsuța noastră poate că ar fi trebuit să-i trăim la oraș, fără să știm altceva decât muncă și iar muncă. Nu sint bogată, da' mama și cu mine am pus ceva bănișori deoparte ș-acuma mă-nfrupt din ei așa de una singură. M-am gândit că tare mi-ar plăcea să se mai bucure un picuț și altcineva de partea mamei. Numa' să nu-mi trimită cine știe ce băiat năbădăios cum au trimis anu' trecut familiei Bamard, de-a scos din sărite pînă și dobitoacele necuvîntătoare; și nici cu bărbați sau fete cu tot felu' de ciudățenii nu mă pricep s-o scot la capăt, în schimb aș ști ce să fac pentru o bătrînă împovărată de ani, care ajunge să simtă că o cam lasă puterile. Poate că n-avem dreptu' să alegem, da' după ce m-am îngrijit de mama și i-am învățat gusturile, cel mai bine mă pricep să aduc mîngîiere unei persoane de felu' ăsta.

Domnișoara Esther se ridică și cu un demodat aer ceremonios întinse doamnei Wayton hîrtia împăturită pe care își așternuse cu grijă numele și adresa. Doamna Wayton se ridică și ea sobră să ia hîrtia, după care amîndouă se așezară iar jos.

— Sînt sigură că vă veți simți mai mult decât răsplătită pentru bunătatea dumneavoastră, dragă domnișoară Esther, zise soția pastorului. O cunosc pe una din doamnele care se ocupă de organizarea programului „Săptămîna la țară” și mă voi strădui să-i explic cam ce fel de persoană aveți în vedere. O invidiez de pe acum pe acea persoană, fiindcă de multe ori cînd m-am simțit coplesită de treburi și obosită m-am gândit că tare mi-ar plăcea să dau o fugă să vă fac o vizită. Aveți o casuță mică și frumoasă, ca de pe vremuri.

— Mi-ar face mai mult decât plăcere să poftiți, zise uimită domnișoara Esther cu un zîmbet radios, uitîndu-și neliniștea. Veniți oricînd și primiți de bun tot ce am. Cu ani în urmă, cînd încă mai trăiau pe drumu' spre Ashfield o mulțime din rudele mamei, nu duceam lipsă de oaspeți. Tocma' cînd aveam treabă mai multă și dădeam zor să isprăvim comenzile ne trezeam la poarta din față cu o căruță plină de ei.

Veneau, ce-i drept cam prea devreme, să-și petreacă ziua și să ia ceaiu' cu noi. Mama nu era o persoană care să se frământa ca mine pentru orice lucru. La bucătărie era neîntrecută : îi hrănea bine, îi mulțumea pe toți și îi trimitea acasă cit putea de repede. După ce plecau, rămăneam mai bine dispuse și mai înviorate și stăteam pînă noaptea tîrziu cosind și vorbind despre vizită, iar eu aveam întotdeauna să-i spun unele lucruri care se discutaseră cînd ea lipsise din încăpere. Eu mă pierd toată pentru orice fleac, da' mama imediat se înviora, se bucura și se simțea bine dacă se-ntîmpla ceva pe nepusă masă. De ce trec anii, îi duc și mai mult doru', oftă adînc domnișoara Esther. Știu că a fost o prostie să mă aștept s-o am cu mine sprijin și la bătrînețe, da' singură nu prea mai sînt bună de nimic.

— Asta nu, să nu mai spuneți așa ceva ! exclamă doamna Wayton. Nimeni de-aici nu s-ar putea descurca fără dumneavoastră, îmi pare rău că n-am venit mai demult la Daleham s-o fi cunoscut și pe mama dumneavoastră.

Domnișoara Esther clătină tristă din cap :

— Ar fi făcut totu' pentru dumneavoastră și pentru domnul Wayton... Acu' trebuie să mă-ntorc acasă, fiindcă s-ar putea să mă mai caute careva, da' aștept să-mi trimită pe cineva repede, cît mai e fasolea înflorită. Și dacă vreuna din hainele băiețelului are nevoie de ceva reparații, vă rog să apelați la mine ; o să fie o adevărată plăcere să dau cîteva împunsături cu acu'. Sau poate din hainele soțului... ?

Doamna Wayton era cît pe ce să spună nu, cînd deveni brusc conștientă de expresia rugătoare a bătrînei din fața ei.

— Sînteți deosebit de amabilă, scumpă doamnă, răspunse ea. Intr-adevăr, am o mulțime de treburi. Diseară, în drum spre casa de rugăciuni, o să trec să vă las vreo două-trei lucruri care îmi depășesc talentele. Ieri, domnul Wayton și-a rupt la mîneacă cea mai bună haină, lucru care m-a întristat foarte tare, fiindcă ne făcuserăm socoteala că pînă la toamnă n-o să-i trebuiască o alta nouă.

— Pentru mine o să fie o nimica toată, zise domnișoara Esther și curînd o porni zîmbind în josul străzii.

n

Membrii comitetului pentru „O săptămîină la țară“

1
8
0

dintr-un anume cartier din Boston discutau lista lungă de copii, mame cu copii mici și croitorese, care așteptau cu nerăbdare să petreacă.

— mulți pentru prima oară în cine știe câți ani — o vacanță la țară. Unii aveau să meargă să stea la niște ferme ospitaliere, care din când în când își deschideau generoase porțile pentru orașenii osteniți ; pentru unii se plătea și masa.

Tocmai când sfîrșiră în cele din urmă cu tot ce aveau de rezolvat la întîlnirea respectivă, doamna Belton, președinta, scoase brusc din buzunar o scrisoare.

— Era cît pe ce să uit de scrisoarea asta, zise ea. Mai avem aici o ofertă venită din frumosul și liniștitul Daleham. Prietena mea, soția pastorului de acolo, îmi dă cîteva lămuriri : „Solicitantă dorește să găzduiască o persoană vîrstnică, fiind obișnuită să poarte de grijă unui părinte în vîrstă și convinsă că poate face o asemenea persoană să se simtă bine. Ar dori, de asemenea, ca oaspetele să vină cît mai curînd cu putîntă”. Prietena mea mă roagă să aleg o persoană cu oarecare rafinement, — „cineva care să aprecieze simplitatea delicată și originalitatea gazdei”.

Doamna Belton își aruncă în grabă privirea pînă la capătul paginii :

— Cred că asta-i tot, conchise ea. Ce-ați spune de croitoreasa aceea bătrînă și simpatică din Bantry Street — doamna Connolly ?

— Vă rog, nu ! stărui o doamnă, ridicîndu-și privirile de pe însemnările ei. Este exact locul potrivit pentru domnul Rill de pe lista mea, bătrînelul acela de treabă venit din Anglia, care trăiește singur la etaj în Town Court și ține un botgros. Meseria lui a fost să graveze sigilii și din cauza asta și-a slăbit de tot vederea. Trăiește foarte strîmtorat din micile lui economii și o brumă de pensie. Cineva îi plătește șederea la țară și Daleham pare să fie un loc care cu siguranță îi va plăcea. De cînd urmăresc să se ivească ceva potrivit.

— Atunci, să meargă el, încheie președinta preocupată de o mulțime de alte treburi.

Mai discutară puțin, mai răsfoiră niște hîrtii și întrunirea comitetului luă sfîrșit, ceea ce pecetlui soarta domnișoarei Esther Porley.

ni

Pentru domnul Rill, călătoria la Daleham se dovedi o mare experiență. Era un bătrîn cu judecată, care își dădea prea bine seama că în mansarda lui devenea

din ce în ce mai greoi în mișcări, se anchiloza și că așa cum îi spusese ră niște prieteni, cîteva zile la țară l-ar înviora și l-ar bine dispune. I se făcuseră cîteva propuneri să plece definitiv din mansarda lui și să locuiască la țară sau cel puțin în vreo suburbie a orașului. Domnul Rill reușea să vadă o perspectivă largă mult mai bine decît un obiect așezat în imediata lui apropiere și cum perspectiva lui de la singura fereastră a mansardei era un zid de cărămidă încă și mai înalt și o mulțime de coșuri, bietul om pierdea foarte mult din ceea ce ar fi putut avea de la viață. Dar în măsura în care era de așteptat ca pe un om de felul lui să-l intereseze cele nevăzute și neștiute, domnul Rill nu se arată de acord cu nici unul din planurile în legătură cu o casă la țară și declară că se simte bine în lăcașul lui din înălțimi. Cu cîtiva ani în urmă pierduse o soră care îi fusese principalul reazem, dar mîinile fiindu-i obișnuite cu o muncă delicată, el se descurca în treburile gospodăriei sale, deloc complicate, mult mai bine decît ar fi făcut-o mulți alți bărbați. Numai că era foarte singur și din ce în ce mai îngrijorat. În huruitul trenului care îl ducea spre Daleham, ținînd strîns cu amîndouă mîinile colivia unde cîrpea bot- grosul, domnul Rill își zicea din cînd în cînd : „Poate c-o să iasă ceva din asta ; aerul ăsta de țară îmi miroase foarte bine”.

Gara Daleham nu era foarte departe de sat, așa că domnișoara Esther Porley își puse șalul de mătase, boneta și mînușile de toată ziua exact înainte să se facă ora patru și porni să-și întîmpine oaspetele venit pentru „O săptămînă la țară”¹. În ziua precedentă se anunțase că persoana pentru domnișoara Porley va sosi cu două zile înaintea grupului de copii și femei nevoiașе și de cum primise vestea de la casa parohială, domnișoara Esther se așezase harnică pe treabă din zori și pînă-n noapte ca să-și pună casa la punct. Se gîndi la tot ce-i plăcuse mamei sale și se strădui să nu lipsească nimic din toate acestea. La ceai va servi prăjiturile din făină de secară, iar pe masa din salon, într-un pahar de vin de pe vremuri pusese niște crenguțe de lămîiță și melisă parfumată ; mama îi spunea întotdeauna că ele înviorează atmosfera. Domnișoara Esther mai luase și un șal micuț și îl așezase împăturit pe brațul balan

soarului din fața ferestrei, care dădea într-o grădiniță cu flori, unde zorelele tocmai începuseră să se înalțe. Domnișoara Esther avea deja șaiszeci și patru de ani, dar încă mai socotea bătrînețea ca pe ceva foarte îndepărtat.

Fiind întotdeauna punctuală, ajunsese la gară cu câteva minute mai devreme ; și cele câteva minute trecură, dar trenul avu în- tîrziere. în cele din urmă văzu în depărtare fumul de la locomotivă și inima începu să-i bată cu putere. Poate că-i va fi greu să se descurce cu bătrîna, și... la urma urmelor era vorba doar de o săptămînă și ea însăși considerase că e bine și că se cuvine să ia o asemenea hotărîre. Oricum, în curînd totul o să se sfîrșească.

Trenul se opri, dar din el nu coborî nici o bătrînă. Domnișoara Esther se ținuse cit mai la distanță ca să scape de fum și de zgomot — vagoanele '#i produceau întotdeauna o spaimă teribilă — dar cînd acestea se puseră din nou în mișcare, ea mai înaintă cîtiva pași pentru a cerceta mai amănunțit peronul. Nu se vedea nici o bonetă neagră cu voal ponosit de dantelă și nici urmă de vreo doamnă în vîrstă cu sau fără bagaje ; erau acolo doar șeful gării, vreo doi-trei bărbați, vreo doi băieți fără nici o treabă și un bătrîn adus de spate, care într-o mînă ținea o colivie, iar în cealaltă un sac vechi de voiaj. Domnișoara Esther se gîndi la prăjiturile pregătite pentru cină și la tot ce făcuse pentru ca micul ei cămin să pară cit mai primitor și deodată din flacără entuziasmului ei rămase doar cenușa.

Brusc, bătrînul cu colivia se întoarse spre ea :

— îmi puteți, vă rog, arăta unde locuiește domnișoara Esther Porley ? întrebă el.

— Firește, replică domnișoara Esther privind-o curioasă.

— Am fost trimis la ea, explică simpaticul bătrîn, de către doamna Belton de la comitetul „O săptămînă la țară”. Vederea mi-e foarte slabă și aș fi recunoscător dacă m-ar putea ajuta cineva să găsesc casa cu pricina.

— Veniți cu mine, domnule, se offeri domnișoara Esther. Se temea ca nu cumva oamenii de pe peron să fi auzit toată discuția, dar nimeni nu le dăduse nici o atenție, așa că cei doi o luară agale pe drumul spre sat.

Domnișoara Esther era furioasă pe comitetul care

organiza „O săptămână la țară“.

— Dumneavoastră ați fost trimis la... domnișoara Porley ? întrebă ea înverșunată, întorcându-se să se uite la el.

— Chiar eu, preciză domnul Rill.

— Eu sint domnișoara Porley și așteptam o doamnă în vîrstă, izbuti ea să spună și amindoi se opriră și se măsurară din priviri cu neîncredere.

— Asta-i bună ! îngăima tulburat bătrînul gravor. Și-acuma ce să fac ? Mi s-a dat numele dumneavoastră, de asta să fiți sigură. Dar poate mă puteți recomanda în altă parte și dacă nu-mi convine o să plec acasă miine dimineată.

Cei doi se aflau la umbra unei sălcii. Domnul Rill își scoase pălăria — era de fapt un joben de pe vremuri ; în virful sălciei începu să cînte un măcăleandru, iar bătrînul botgros se apucă să ciripească și să se agite în colivia lui. Domnișoara Esther auzi niște pași venind din spatele lor de pe drum. Se schimbă la față, dar încercă să-și aducă aminte că este o femeie matură și cu destulă experiență.

— Nu vă faceți nici o problemă, domnule, zise ea veselă. Sper că veți găsi totul pe placul dumneavoastră.

Cei doi se întoarseră ușurați și continuară drumul împreună.

— Asta-i casa avocatului Barston ! îl lămurii ea un minut mai tîrziu ; noi zicem că e cea mai frumoasă din tot orașelu'.

Și domnul Rill răspunse politicos că într-adevăr era frumos la Daleham ; el nu mai ieșise din oraș de atîția ani, încît acum totul i se părea frumos ca într-o ilustrată.

IV

Domnișoara Porley își recăpătă iute stăpînirea de sine și își concentra toată energia ca să pregătească ceaiul. își conduse oaspetele în dormitorul plăcut de sub acoperișul olandez și cînd se scuza pentru faptul că domnul Rill avea de urcat cele cîteva trepte, el o rugă să nu uite că pentru un om obișnuit cu patru etaje, acestea păreau ca o singură treaptă. Se bucurară amindoi cînd gasiră lîngă fereastra un cui potrivit de care să agăte colivia, deși domnișoara Esther mărturisi că i-ar face plăcere ca frumoasa pasăre să stea jos în salonaș, unde o puteau vedea și

asculta împreună. își repetă de nu știu câte ori că dacă s-ar mai putea ca fratele ei demult dispărut să se întoarcă acasă de pe mare, i-ar plăcea să-l vadă ară-tînd și comportîndu-se la fel de blînd și delicat ca domnul Rill. Făcînd ultimele pregătiri la bucatărie se trezi, nici ea nu știa cum, fredonînd un cîntec vesel. Nu putea să nu regrete că nu se află și mama ei acolo să se bucure de surpriză, deși părea într-adevăr foarte ciudat ca după atîția ani să găzduiască din nou un bărbat în casă. Lucrul acesta nu se mai întîmplase de cel puțin cincisprezece ani, de cînd invitaseră pe diaconul Sparks cu soția, veniți dintr-un orașel învecinat, numit East Wilby, ca delegați la Conferința regională.

Indiferent cît ar fi discutat întreaga situație și ar fi rîs pe seama domnișoarei Esther în spatele ei, pe față vecinii nici nu rîseră și nici nu o făcură să roșească stingherită. Ea trată prezenta oaspetelui ei cu încîntătoare simplitate și dintr-o săptămîină la țară se făcură două și apoi patru. în cele din urmă, într-o bună zi, domnișoara Esther și domnul Rill fură văzuți îndreptîndu-se spre gară, fiecare cu cite un pachet mare pe lîngă vechiul sac de voiaj cu care venise domnul Rill, deși cineva remarcă lipsa coliviei. Domnișoara Esther se întoarse acasă singură, arătînd foarte tristă și abătută, iar dacă e să se știe adevărul, casa i se păru mult prea pustie. Aruncă o privire în cămara de lemne, unde toate lemnele fuseseră stivuite cu grijă ; cîldarea de apă era plină ochi, cărările din grădină erau curățate de buruieni și măturate și totuși ori încotro se uita, totul părea mai pustiu ca niciodată. Își prinse din nou șalul și ieșind în stradă o luă spre casa parohială.

— Bătrînul meu a plecat mai adineauri, zise ea soției preotului. M-am simțit așa de singură că n-am mai suportat să stau în casă.

— V-a făcut mare plăcere oaspetele, nu-i așa domnișoara Esther ? întrebă doamna Wayton, cu un ușor zîmbet pe buze.

— Mi-a făcut; n-a fost ca alți bărbați... a fost bun, prietenos, ca un părinte și cînd eram ocupată nu stătea pe capu' meu ; se ducea să se plimbe pe stradă și era harnic ca o albină : mă tot întreba dacă nu are de făcut cite ceva prin juru' casei. El și cu o soră cu cîțiva ani mai mare au ținut gospodărie împreună, da' ea s-a-mbolnavit de-o boală lungă și

grea și cu boala asta s-a dus tot ce-au economisit. Lui însă tot i-a mai rămas o brumă de bani și mai are niște prieteni bijutieri pentru care a lucrat — o firmă mare — și ăia îi dau regulat câte ceva. Acuma o să se intereseze să vadă... — și domnișoara Esther se făcu roșie-stacojie, — să vadă dacă o să-i plătească la fel și în căzu' că vine să locuiască la Daleham. Zice că îi priește aeru' de-aici.

— Chiar așa ? întrebă doamna Wayton cu o expresie de profund interes și de ușor amuzament.

— Chiar așa, confirmă domnișoara Esther cu naturalețe ; da* să nu spuneți încă la nimeni nimica. Nu vreau să scoată oamenii glume pe seama asta. Cred că dacă el simte nevoia să se-ntoarcă și nu și-a schimbat gândurile cu care a plecat, poate că este înțelept să purcedem la...

— Grozav, domnișoară Esther ! exclamă interlocutoarea.

— Nu înainte de venirea toamnei... nu înainte, interveni domnișoara Esther precipitată. Oricum nu-mi pun mare nădejde în asta. Cred că ne putem împăca bine ; a mai rămas în mine destulă bunătate și în afară de asta, parcă muncești mai bine când ai alături pe cineva pentru care să muncești. Da' ce să vă spun, mă simt de parcă m-ar fi luat pe sus o furtună puternică.

— Grozav ! Nici nu știu ce să zic la o veste ca asta ! exclamă din nou doamna Wayton.

— Nu știu dacă e de zis ceva, răspunse solemn domnișoara Esther. Da' chiar acuma, cînd am ajuns aici la poartă, m-a pufnit risu' cînd m-am gîndit ce emoție mă apucase în ziua cînd v-am adus hîrtia cu adresa.

— Trebuie să mă duc repede să-i povestesc și domnului Wayton ! zise soția pastorului.

— 'Vai, să nu faceți tina ca asta, doamnă Wayton, nu, nu ! o imploră domnișoara Esther sfoasă ca o fetișcană. De fapt nu știu dacă treaba o să rămînă așa... Parcă nu se poate ! O să mă anunțe el în curs de o săptămînă. Da' părerea mea e că el crede că așa o să rămînă, fiindcă și-a lăsat aici pasărea.

MĂTUȘA CYNTHY DALLET

I

— Nu, spuse doamna Hand cu un regret în glas, — nu, noi n-am sărbătorit niciodată Crăciunu' la noi acasă. Mama s-a prăpădit cînd eram toți mici ; ea ar fi fost singura care să se țină în pas cu ideile noi, da' tata și bunica erau oameni de modă veche și... știi și matale, domnișoară Pendexter, cum era pe vremea aia : nimeni nu dădea prea mare importanță zilei de Crăciun, afară doar că îți urau toți „Sărbători fericite”.

— Nu se prea străduiau ei să le facă fericite, asta-i sigur, răspunse domnișoara Pendexter. Și în ziua de azi îi aud uneori pe unii plîngîndu-se că prea îi cocoșează munca de sărbători.

— în schimb, alții consideră că e o ocazie minunată pentru toți cei cărora le place cu adevărat să facă daruri ; ai prilejul să-ți arăți bunele sentimente fără ocolișuri, completă doamna Hand cu un zîmbet luminoș. Eu una țin întotdeauna și Anu' Nou. Nu supără pe nimeni să mai sărbătorească și să facă plăcută încă o zi. O mulțime din bătrînii cei mai bătrîni au să-și amintească tot felu' de lucruri

frumoase în legătură cu ziua de Anu' Nou.

— Mătușa Cynthy Dallett se numără printre ei, zise domnișoara Pendexter. Mă muștră întotdeauna dacă nu mă duc s-o văd de Anu' Nou. Anu' trecut n-am fost din pricină că ninsese puțin și mi s-a părut că o să fie greu de ajuns, da' ea a trimis pe băiatu' unui vecin tocma' de sus de la munte să vadă dacă nu cumva sînt bolnavă. A ajuns sărmana să schioapete așa de rău, că nu mai poate să iasă din casă. Mă gîndesc mereu la ea. Toți ne gîndim mult mai mult la cei care trăiesc singuri pe măsură ce îmbătrînesc ! Nu mai tîrziu de ieri noapte m-am trezit brusc din somn la gîndu' că ce s-ar face mătușa Cynthy acolo sus, singură-cuc, dacă i-ar lua foc casa sau mai știu eu ce. Probabil că mai visam încă, da' n-am putut să mă liniștesc pînă ce nu m-am dat jos din pat și nu m-am urcat la fereastra dinspre nord de la mansardă să văd dacă nu se zărește vreo lumină ; da' munții erau toți întunecați și în tihna lor, ca de obicei, îmi amintesc că ultima dată cînd am trecut pe la ea am observat că trebuiau făcute niște reparații la coș și i-am vorbit despre asta, ... cărămizile arătau tare subrezite în vinele locuri.

— Chiar reușești să-i vezi casa de la fereastra de nord a mansardei ? întrebă doamna Hand, cu un aer puțin absent.

— Da ! Și pentru mine e o mare ușurare, răspunse interlocutoarea ei. De multe ori am regretat că nu stăm destul de aproape ca s-o pot pune să-mi facă un semn dacă are nevoie de ajutor, înainte o rugam să coboare să stea iama la mine, da' într-o bună zi mi-a spus c-aș putea la fel de bine să încerc să aduc jos unu' din brazii ăia bătrîni — și cred că avea dreptate.

— Mătușa ta e o persoană care nu vrea să depindă de nimeni, remarcă doamna Hand.

— Și încă cum ! exclamă cu o mină satisfăcută nepoata cam bătrînoară. Mătușa Cynthy rîde și spune că așteaptă ceasu' cînd vîrstă o s-o oblige să mă aducă acolo ca să am grijă de ea ; iar data trecută cînd am fost la ea s-a uitat la mine cu o privire foarte ciudată și mi-a spus : „Nu știu, Abby, da' uneori mi-e tare teamă, fiindcă simt că încep fă aștept clipa asta!“. Pentru una ca mătușa Cynthya însemna foarte mult și prin urmare m-a pus pe

gînduri.

— Ar trebui să te aibă cu ea deja, zise doamna Hand. Ați cheltui amîndouă mai puțin, deși nu cred să aibă ea nevoie să pună deoparte. Ascultă-mă ! îmi dau perfect de bine seama ce simțiți amîndouă. Și mie îmi place să am casa mea și să fac ce vreau și cum vreau eu.

Cele două prietene începură să ridă, privindu-se cu afecțiune.

— Știi povestea cu domnu' Nathan Dunn... bătrînu' cînd a murit n-a lăsat nici o datorie, da' și nici un ban, începu doamna Hand. S-a prăpădit vara trecută la nepoată-sa. Avea niște bani în portofel și cînd a venit nota cu cheltuielile de înmormîntare s-a văzut că banii ajungeau exact cît să acopere nota ; cu una, cu alta totu' se ridica la nu știu cîți dolari și optzeci și patru de cenți. Și să vezi și să nu crezi! Lingă bancnotele frumos împăturite, într-un mic buză- năraș separat al portofelului se aflau optzeci și patru de cenți, de parcă bătrînu' ar fi știut tot dinainte. Nepoată-sa nu s-a putut abține și a izbucnit în ris ; zicea că bătrînu' a murit la fel de metodic după cum a și trăit. Ea nu se așteptase să aibă nici o lețcaie și era pregătită să suporte toate cheltuielile; are o situație foarte bună.

— O poveste amuzantă, fără doar și poate, zise domnișoara Pen- dexter. Probabil că domnul Dunn s-a simțit foarte liniștit știind că are banii la el. Dacă stai și te gîndești, asta e o alinare, în special pentru cei bătrîni.

Pentru o clipă, tristețea îi umbri chipul, dar imediat zîmbi și se ridică să plece, uitîndu-se întrebătoare la gazda ei, să vadă dacă nu cumva mai rămăsese ceva de spus.

— Sper să ajung și eu să fiu chit cu toată lumea, zise ea o vorbă de duh la plecare ; dar uneori mă cam îndoiesc.

Doamna Hand se gîndea fără îndoială la ceva anume și lăsa cîteva clipe să treacă înainte de a spune ceva.

— Ce-ar fi ca de Anu' Nou, dacă nu ninge și nu e un vînt prea puternic, să mergem amîndouă să-i facem o vizită mătușii tale ? propuse ea. Dacă e vînt prea puternic nu sînt în stare să urc la deal, dar dacă

e frumos, mîncăm zdravăn de dimineată și o pornim. Eu una prefer s-o luăm pe jos, fiindcă drumu' e foarte prost la vremea asta.

— Ești formidabilă cum te gîndești la toate ! Mi-
era într-adevăr groază să fac drumu' pînă sus de una
singură, mărturisi Abby Pendexter. N-am nici o
chemare să merg de capu' meu și am văzut cum e,
așa că a ajuns să-mi fie într-adevăr frică. După ce
ajung acolo îmi face o mare plăcere s-o văd pe
mătușa Cynthy și să constat întotdeauna că o găsesc
mult mai bine decît mă așteptam.

— Atunci vom porni la drum devreme, conchise
doamna Hand cu voioșie ; și astfel cele două prietene
se despărțiră.

Indreptîndu-se pe alee spre poartă, domnișoara
Pendexter își trimise gîndurile recunoscătoare înapoi
în salonașul din care tocmai ieșise.

„Cum se deschid ușile !” exclamă ea în sinea ei.
„Mai adineauri eram atît de nenorocită și tristă la
gîndu' de-a începe anu' cu nimic, cum s-ar spune, că
nici nu-mi trecea prin minte să-i fac sărmanei mătuși
Cynthy o vizită. Da' o să reușesc eu să-i fac și o mică
atenție ; și ei și scumpei doamne Hand, «Descurcați-
vă cu ce aveți», spunea mama ori de cîte ori se ivea
ceva neprevăzut. — Chiar dacă aș avea de oferit
numai urări, o să fie numai urări de bine !”

II

Prima zi din an se dovedi luminoasă și senină, de
parcă Noul An vroia să ofere un model de cum poate
arăta iama în focma ei cea mai bună. Cele două
prietene erau pregătite pentru o eventuală schimbare
în starea vremii și se întîlniră înfolfite fiecare în
pelerine și șaluri de iarnă, cu vâluri lungi de *bar&ge*
maroniu legate strîns peste bonete. O vreme se făcură
că nu observă un lucru limpede, și anume că fiecare
ducea ceva sub braț. Sub șaluri, în special la
domnișoara Pendexter, se ghicea ceva suspect, dar
fiecare respecta aerul secretos al celeilalte. Drumul
îngust, brăzdat de fâgașurile adînci ale roților, era
înghețat, dar pe marginea lui o mică potecă

---

* Material subțire din fire de lînă pieptănată, amestecate cu
mătase sau bumbac, a cărui denumire provine de la numele
localității Bar&ges, din Munții Pirinei, renumită stațiune balneară.

bine bătută cu piciorul invita pe călător la drum. Doamna Hand mergea prima, iar domnișoara Pendexter o urma. Vorbiră mai tot drumul, așa că se văzură nevoite să se oprească din cînd în cînd pe virful cite unul delușor să-și tragă respirația. N-a fost un urcuș greu ; in ciuda faptului că o dată ajunse la ușa doamnei Dallett se aflau la mult mai mare înălțime, parcurseseră prin pădure și multe porțiuni aproape drepte.

— N-am ce zice ! O zi minunată și un drum foarte frumos ! exclamă doamna Hand cu satisfacție. Parcă mi-au mers picioarele singure ; de obicei mă obosește așa de tare mersu' că nu mă mai pot bucura de nimic cînd ajung la locu' respectiv.

— Asta se datorește în parte aerului proaspăt și înviorător, își dădu cu părerea Abby Pendexter. Uneori așa-i aeru' chiar înainte de-a începe să ningă. Parcă te face să te simți din nou tînăr și-ți ia toate grijile !

Doamna Hand era o persoană cu o viață tihnită, îndestulată, care rareori își făcea vreo grijă, dar de data aceasta ceva din tonul prietenei sale îi pătrunse drept în suflet și, uitîndu-se la ea, descoperi pe fața ei slabă o expresie îndurerată. Era o clipă bună pentru mărturisiri.

— Vai, Abby, vorbești de parcă te chinuie ceva, zise cu blîndețe femeia mai vîrstnică.

— De obicei nu sînt o persoană care să mă gîndesc la mine, da' acum se pare că mă așteaptă vremuri tare grele, zise Abby. ... Nu-i nimic, am mai avut eu necazuri și 'nainte.

— Ți s-a-ntîmplat ceva cu averea ? se încumetă să întrebe doamna Hand.

— Mi s-a-ntîmplat că nu am nici urmă de avere, răspunse Abby, încercînd să pară veselă. Toată averea mea s-a dus pe chiria pentru trimestru' trecut — doisprezece dolari ! Mi-am vîndut găinile, toate în afară de asta, care se rătăcise atunci cine știe pe unde și pe care acum o duc mătusei Cynthy friptă fain-frumos, cum numai eu mă pricep.

— M-am gîndit eu că ai acolo un pachet, spuse doamna Hand cu tonul ei obișnuit. Și eu am luat niște plăcinte cu carne. Mi-am, zis că s-ar putea să-i placă bătrînei; una o putem mînca la cină, iar pe cealaltă i-o vom lăsa ei. Dar nu

crezi că te-ai pripit să-ți vinzi găinile, Abby ? De ouă ai mereu nevoie și nu costă mare lucru să ții niște găini.

— Da, o să-mi pară rău după ele, recunosc Abby ; da' a trebuit să fac orice ca să-mi strâng bani de chirie. Acuma, că s-a terminat cu prăvălia, nu mai am mijloace să cîștig un cent și puțin' pe care l-am avut, l-am cheltuit în vară.

— Mătușa ta ar trebui să știe lucru' ăsta și să te ajute, zise doamna Hand. Trebuie să spun că ești o caraghioasă. Te-ngrijești tu de ea, cînd ar trebui să se-ngrijească ea de tine.

— E bătrînă și e singura mea rudă apropiată, zise domnișoara Pendexter. Am știut dintotdeauna c-o să vină vremea cînd o să aibă nevoie de mine, da' marea ei plăcere a fost să trăiască singură și să se simtă liberă. O să mă descurc eu cumva, numa' că nu va fi ușor. Poate că găsesc pe cineva care să aibă nevoie de vreun ajutor peste iarnă. Mi-e teamă doar c-o să trebuiască să renunț la casă. Dacă ar fi a mea, ar fi altceva. Pur și simplu nu știu ce să fac, da' pînă la urmă o să se găsească o cale.

Doamna Hand mută pachetul cu cele două plăcinte sub celălalt brat și trecu de cealaltă parte a drumului, unde terenul părea puțin mai neted.

— Dacă aș fi în locu' tău, Abby, nu mi-aș face griji, zise ea. Da' dacă ar fi vorba de mine, cred că mi-aș face mult mai multe griji decît tine ! Cred că n-aș dormi noaptea.

Dar Abby nu răspunse nimic și ajungînd la un povîniș, pînă să-l suie la capătul lui, cele două femei găsiră un alt subiect de conversație.

— Mătușa ta nu știe că venim ? întrebă oaspetele de onoare.

— Nu, niciodată n-o anunț, zise domnișoara Pendexter, fiindcă atu-.ci ar vrea să facă o mulțime de pregătiri, cum obișnuia altădată.

— Se pare că n-a deranjat-o niciodată să primească musafiri ; întotdeauna arăta așa de jovială și de binevoitoare și te lăsa să stai cu ea pînă termina cu toate pregătirile, își aminti doamna Hand cu toată considerația. — Unii au daru' ăsta îngrozitor de-a te face să te simți nedorit; și doar n-ai întotdeauna posibilitatea să trimiți vorbă că vii. Am făcut eu odată o vizită care mi-a rămas ca o adevărată lecție... asta

cu ani în urmă ; nu știu dacă ți-am povestit vreodată ?

— Nu cred, răspunse cea care asculta acest vag preludiu.

— Ei bine, era o după-amiază fierbinte de vară. Am plecat de acasă și am pomit-o pe jos cale lungă tocmai la doamna Eben Fulham, care locuiește la răscrucea dintre drumu' spre cringu' de măcieș și Staples's Corner. Doctoru' mergea și el într-acolo și m-a luat în brisă lui, ceea ce pînă la urmă mi-a mai scurtat drumu' ; da' dacă aș fi știut că-i așa departe, n-aș mai fi pornit-o în ruptu' capului. Promisesem încă de la începutu' verii c-o să merg și de fiecare dată cînd o vedeam pe domnișoara Fulham duminică, nu se putea să n-aducă ea vorba de treaba asta. Nu eram cunostințe foarte apropiate, da' ne simpatizam. Ea s-a mutat aici de la Bedford Hill.

— A, da. Am cunoscut-o și eu, își aminti Abby cu interes.

— Deci așa... Cînd am ajuns acolo mi-a făcut într-adevăr o primire frumoasă, continuă doamna Hand. Era cam în jur de ora patru. I-am spus că venisem să dau curs invitației sale, dacă, nu deranjez și că doctoru' fusese chemat la un bolnav la cîteva mile mai departe și probabil că avea să zăbovească mai mult pe-acolo, dar la întoarcere, adică pe la șapte, va trebui să mă ia și pe mine — ceea ce era foarte frumos din partea lui. Doamna Fulham m-a poftit imediat în casă și părea într-adevăr foarte bucuroasă și apoi a insistat să mă ducă în camera de oaspeți, unde era răcoare, scuzîndu-se că va lipsi puțin, fiindcă se duce să pregătească ceaiu' ca să-l servească mai devreme. Am rugat-o să nu se deranjeze pentru mine în mod special și am întrebat-o dacă nu pot s-o ajut cu ceva, da' ea mi-a spus că nu, că doar să iau de bun ce-am găsit, după care mi-a dat un evantai și dusă a fost.

Am rămas acolo în balansoar să mă bucur de tihna și odihna încăperii răcoroase și după o vreme, tot legănîndu-mă, am auzit-o umblînd la ușa cuptorului și scoțînd apoi niște farfurii. Era o femeie foarte sprintenă și m-am gîndit că îi voi spune cînd va veni că n-are de ce să aprindă focu' în cuptor numai pentru o ceașcă de ceai, fiindcă mai mult nu serveam. M-am ridicat chiar, intenționînd să merg la bucătărie, dar în clipa următoare ceva mi-a spus că mai bine să-mi văd

de treaba mea, că între noi nu erau relații așa de apropiate. Nu știam cum ar lua ea gestu', așa că m-am pus iar pe așteptat. În camera asta de oaspeți, lumina era cam verzuie și parcă începuse să mă pătrundă o umezeală... niște tufe își trimiteau frun- zișu' până aproape de ferestre. Of, mi s-a părut o așteptare îngrozitor de lungă ! O auzeam pe gazda mea bătind albușuri, mestecînd prin crătiți, manevrînd tot felu' de farfurii și vase și mi-am dat seama că se dădea peste cap să-mi pregătească o cină de zile mari. Asta m-a neliniștit și-am început să mă frămînt, chiar am făcut cîtiva pași spre ușa, da' pe urmă m-am gîndit că probabil ea se aștepta să rămîn acolo unde mă poftise să stau. Am trecut în revistă de cel puțin patruzeci de ori fiecă lucrășor din cameră și de amuzament am distrus un cuib de molii din cuvertura de lînă as- ternută pe masă. Tesătura s-a făcut ferfenită. În viața mea n-am văzut atîtea molii la un loc. Da' după ce-am isprăvit și cu moliile, n-am mai găsit nimic de făcut și-am început să mă simt parcă obosită și toropită. Un greier a intrat în cameră și a început să țîrie și sunetu' aducea a toamnă. N-am putut să nu-mi spun că doamna Fulham uitase de prezența mea. M-am gîndit la toate deliciile ospitalității pe care îmi va fi dat să le mai gust în viață !

— Și în tot timpu' ăsta nu s-a mai întors deloc, nici măcar după ce a băgat tăvile în cuptor ? întrebă domnișoara Pendexter cu teamă.

— N-am mai văzut-o pînă în clipa cînd a apărut radioasă în ușa camerei și m-a poftit la ceai, spuse doamna Hand. Ceasu' arăta aproape șase și un sfert, da' mie mi se părea că e deja șapte. Mă gîndisem la cîte-n lună și-n stele, numărasem, îmi dezmortisem picioarele, mai căutasem de douăzeci de ori să văd dacă nu mai erau și alte cuiburi de molii... !

— Sper că cel puțin ceaiu' a fost ceva deosebit ? se interesă Abby curioasă.

— O, formidabil ! Nici dacă aș fi fost regina în persoană, n-ar fi putut pregăti ceva mai grozav, spuse doamna Hand. Nu m-am lămurit cum a reușit să se descurce într-un timp așa de scurt. Masa gемеа de bunătăți : plăcintă, budincă, biscuiți calzi, ceai negru și ceai verde, un fel de chec tocmai scos din cuptor, „prăjitură rapidă” cum îi zicea ea — pe care de atunci l-am făcut și eu de multe ori ; în plus a mai deschis și

două dintre cele mai bune dulceturi puse de ea. Ne-am așezat amîndouă și fără îndoială că admiram tot ce făcuse, da' cît am stat la masă n-am prea avut timp să ne aștemem la vorbă și nici n-am terminat bine de mîncat că a venit și doctoru' în grabă mare și a trebuit să plec. Cînd am ieșit, doctoru' ne-a întrebat dacă ne-am saturat de povestit. Eu nu m-am putut abține să nu rid în sinea mea, da' gazda i-a răspuns din toată inima că a fost o vizită grozavă. Părea foarte satisfăcută, zău așa, da' eu am rămas dezamăgită... Și la începutu' toamnei doamna Fulham a murit...

Abby Pendexter rîdea ca o școlăriță, dar tonul povestitoareii devenise din ce în ce mai iritat.

— Asta mai zic și eu întîmplare caraghioasă, zise ea. Trebuie s-o spui și mătușei Cynthy, dacă ți se pare că lîncezește conversația — și rîse din nou, dar doamna Hand rămase tot gravă și plină de reproșuri. Am ajuns ; drumeagu' din față, de lîngă mes- teacănu' ăla mare, galben, duce la casa mătușei Cynthy, zise Abby. Trebuie să recunosc, doamnă Hand, că m-ai făcut să mi se pară drumu' foarte scurt.

m

Mătușa Cynthy Dallett stătea în balansoarul cu spetează înaltă, lîngă mica fereastră dinspre nord, care era locul ei favorit.

„Iar e Anu' Nou“, rosti ea cu glas tare, „Iar e Anu' Nou !“. Și își încrucișă în poală mîinile bătrîne și strîmbe și rămase cu privirile pierdute peste panorama dealurilor împădurite fără să le vadă cu adevărat, atît era de cufundată în visare. „Am ajuns bătrîna tare“, adăugă ea după un timp.

În căsuța cenușie domnea o liniște deplină. Afară, printre crengile merilor, niște gaite se hârjoneau și se strigau zgomotoase, ca niște școlari care se ceartă la joacă. Bucătăria era plină de soarele palid al iernii. Ai fi zis că e sfîrșitul lui octombrie mai degrabă decît întîi ianuarie. Mica încăpere părea că zîmbește și ea la rîndul ei soarelui. Ușa exterioară stătea larg deschisă spre curtica verde, iar pe prag dormea un cățel gras, în spatele balansoarului doamnei Dallett se afla un bufet încăpător, care ferea de curent colțișorul unde stătea bătrîna. Ușile și sertarele erau

yopsite în alb strălucitor, dar în jurul mânerelor și în
încuietorilor erau locuri unde semnele lăsate de
atingerea mâinilor pătrunseseră adânc în lemn. Pe
podea, preșurile fuseseră întinse cu grijă, iar
deșteptătorului pătrat de pe policioara dintre cele
două ferestre din fală tocmai i se spălase cadranul.
Fusese tras pînă la refuz, ca să meargă tot anul care
începea în ziua aceea. Dacă își întorcea capul,
doamna Dallett vedea direct în dormitor, unde patul
cu saltea groasă din pene era acoperit cu o plapumă
bleumarin, făcută în casă. Pretutindeni domneau
pacea și liniștea, dar și multă singurătate. Lîngă ea,
pe un soclu de lampă era un ziar religios și o pereche
de ochelari a căror ramă metalică îi făcea să semene
cu un gîndac caraghios cu două picioare, căzut
neputincios pe spinare.

„Iar e Anu' Nou” repetă bătrîna Cynthya Dallett.
Timpul nu-i mai lăsase în casă pe nimeni care să-i
ureze „An Nou fericit!”, — era ultima rămasă în
vechiul cuib. „Am ajuns bătrîna tare”, zise ea pentru
a doua oară ; se pare că asta spunea totul.

Urmărea cu ochi atent cadranul prietenos al
deșteptătorului, dar de abia dacă trecuse de mijlocul
dimineții, așadar nu avea nici o scuză ca să se ridice
de-acolo. Era ceasul acela nesfîrșit dintre clipa cînd
își termina treburile încete ale dimineții și ora
stabilită pentru a începe să-și pregătească cina.
Bătrîna era atît de țeapănă și de schioapă, încît de
obicei ceasul acesta de odihnă era foarte bine-venii,
dar astăzi, stătea, sărmana, de parcă ar fi fost
duminică, lără să se atingă de vechiul ei coș cu fel de
fel de cîrpe pentru împletit preșuri, aflat lîngă
scaunelul pe care își ținea piciorul.

„Tare sper că Abby Pendexter o să catadixască să
urce ca de obicei în după-amiaza asta pînă la mine”¹,
continua ea. „Știu că nici ei nu-i mai vine așa de
ușor ca pe vremuri să urce la deal, da' parcă tare aș
mai vrea să mai văd pe cîte cineva dintr-ai mei. îmi
pare rău că nu i-am trimis prin Jabez Hooper vorbă
c-o aștept, cînd a fost el aici cu făina și p-ormă s-a
dus iar la vale. Mi-ar fi plăcut să vină pregătită să
stea vreo două-trei zile”.

Un pițigoi micuț se opri pe pervazul din afară al
ferestrei, își întoarse capul dintr-o parte într-alta ca

să privească înăuntru și apoi se apucă să ciugulească nerăbdător geamul. Bătrîna rîse de el cu o plăcere copilărească și simți că nu mai e singură ; în clipa aceea era plăcut să vadă viața fie și în ochii strălucitori ai unei păsărele.

„Semn că vine un străin”, zise ea, în timp ce pitigoiul își scutură aripile și își luă grăbit zborul. „Trebuie să le arunc niște sfărîmituri ; pentru păsările care au rămas începe să fie tot mai greu să-și găsească hrană”. De data aceasta cu ochi văzători se uită dincolo de pomii din mica ei livadă, urmărind lungile pante împădurite care duceau în vale spre ținuturile joase. Reuși să vadă cele două turle albe din satul Fairfield și harta de cîmpuri și pășuni din valea de dincolo de sat și spre apus, de cealaltă parte a văii, dealurile înalte. Casele răzlețite arătau ca niște jucării pe care copiii le împrăstiaseră pretutindeni. Noaptea le cunoștea după lumini, iar ziua le urmărea fumul care ieșea din coșuri. Departe, spre nord se ridicau munți mai înalți și aceștia erau deja albi de zăpadă. Iarna se vedea deja peste tot, dar astăzi nu bătea vîntul și zăpada părea doar a face parte dintr-un tablou mareț.

„Sper că frigu’ o să ne mai ierte încă puțin”, se gîndi doamna Dallett. „Nu știu cum o să mă descurc după ce dă zăpada mare”.

Cățelul se trezi brusc, ca și cum ar fi visat ceva urît și după ce scoase cîteva scheunaturi neliniștite începu să latre din răspuțuri. Ca de obicei, stăpîna încercă să facă apel la bunele lui sentimente.

„Nu-i nimeni, Tigrule, îl liniști ea. Nu poți să ai nițică răbdare ? Poate c-or fi niște băieți trazuți care cutreieră pe-aici cu puștile”. Dar Tigru nu se lăsă și chiar mai mult, se deranja să intre în casă, legănîndu-se pe labele lui scurte și lătrînd în continuare. Ridică spre stăpîna o privire ca un avertisment și apoi se întoarse și o zbughi din nou afară. Bătrîna îl văzu luînd-o zorit în jos spre drumeag, ca și cum ar fi fost o ocazie de interes neobișnuit.

„Cred că vine cineva ; nu se poartă el ca și cînd ar fi doar un zgomot oarecare ; trebuie că e cineva pe drumeagu’ nostru”. Si doamna Dallett își netezi șortul și aruncă roată prin bucatărie o privire îngrijorată de gospodină. Nici unul din vizitatorii ei de onoare, pastorul sau diaconii, nu veneau niciodată dimineața.

La țară, oamenii sînt de obicei prea ocupați ca să plece la vizite înaintea amiezii.

Nu după mult timp, în punctul unde drumul ieșea din pădure apărură două siluete, — cele două femei cunoscute deja cititorului, dar care pentru doamna Dallett constituiau o surpriză ; cea mărunțică și slabă se dovedi ușor de recunoscut ca fiind Abby Pendexter, iar cea mai înaltă și mai plinută rămase să fie descoperită curînd drept doamna Hand. Inima bătrînei lor prietene se aprinse pe dată. Apropiîndu-se de casă, cele două musafire îi văzură fața palidă cu părul alb subțire, prins sub un batic negru de mătase.

— Uite-o zîmbind la fereastră ! exclamă doamna Hand ; dar pînă să ajungă ele la ușă, ea ieșise deja să le întîmpine.

— Dragele mele ! exclamă ea cu un zîmbet luminos. Nu știi de cînd nu m-am mai bucurat așa de tare să văd că-mi sosesc oaspeți. De dimineată m-a apăsât gîndu' că sînt singură și părăsită. N-am avut nici măcar curaju' să fiu sigură că ai să vii tu, Abby, deși mi-ar fi plăcut. Haideti, intrați și așezați-vă. Vi s-a tăiat și respirația, nu-i așa doamnă Hand ?

Doamna Dallett își conduse musafirele cu ospitalitate și nerăbdare. Era o bătrînică mică și încovoiată, cu o minte iute și niște ochi sclipind de emoție și simțire, dar în rest vîrstă își spunea cuvîntul : de-abia se putea mișca, sărmana de ea, de parcă trupul nu i-ar fi fost decît un simulacru de schelet ascuns sub un șal și niște fuste groase. Doamna Dallett se așeză din nou în balansoarul ei, iar musafirele își scoaseră bonetele în dormitor și reveniră liniștite și rezervate în rochiile lor negre de lînă. În sfîrșit, spră bucuria inimii stăpînei, bucătăria pustie era din nou binecuvîntată cu prezența oamenilor. Vorbiră cît se putea de repede despre vreme și cît de cald fusese la urcuș și cît de frig fusese în anul precedent, cînd Abby Pendexter nu reușise să iasă din casă din pricina viscolului și nu-și făcuse vizita de Anul Nou.

— Și nici acum, mătușă Cynthy, nu te-am mai văzut din douăzeci și opt septembrie, dar m-am gîndit mult la matală și am așteptat vizita asta cu mai multă nerăbdare decît de obicei; sfîrși ea, uitîndu-se plină de afecțiune la chipul mulțumit de lîngă fereastră.

— Tare mai vroiam să te văd, scumpa mea, și mă

întrebam cum îți merge, zise mătușa Cynthy cu glas blînd. Și consider ca o mare atenție faptu' că astăzi ai venit și matală, doamnă Hand, adăuga ea întorcîndu-se spre musafira mai distinsă. Trebuie să cîntărim bine lucrurile. Mie nu mi-ar plăcea nici de frică să locuiesc altundeva decît la o fermă în vîrf de deal, acolo unde m-am născut și-am crescut. Da' aici n-ai noroc de vecini cum au oamenii din sat și parcă am început să simt mai multe ore de singurătate decît atunci cînd eram mai tînără. Mi-e teamă că în curînd o să fiu prea bătrînă ca să mai trăiesc singură.

Se întoarse spre nepoata ei cu o privire blîndă, întrebătoare, iar Abby îi răspunse cu un zîmbet :

— Adesea aş vrea să pot da o fugă să te văd în fiecare zi. Tocmai îi spuneam și doamnei Hand.

— Cum mai prețuiești compania altora atunci cînd nu prea ai parte de ea ! exclamă mătușa Cynthya. Azi, toată ziua am rămas singură-cuc ; de cealaltă parte a muntelui o să fie un concurs de tir și Johnny Foss, care mă ajută pe mine la treabă, cînd mi-a adus azi dimineată laptele cu noaptea-n cap, m-a rugat să-l las liber să se ducă și el. În general stă pe aici toată dimineata, da' fiindcă nu prea iese de multe ori cu băieții de vîrstă lui, mă bucur să știu că are și el o distracție... Oricum era Anu' Nou... E un băiat bun și pentru ce-mi trebuie mie, pot să mă bizui pe el.

— Vai, mătușă, îți doresc un An Nou fericit! zise Abby sărînd de la locul ei cu neobișnuită vioiciune. Pentru asta am venit și cînd colo era să uităm cu totu' ce era mai important!

Abby își sărută mătușa și rămase o clipă ținîndu-i mina cu afecțiune și blîndețe. Doamna Hand se ridică și o sărută și ea pe doamna Dallett. A fost un moment ceremonios, de adîncă simțire.

— Mie îmi place întotdeauna să sărbătoresc ziua asta, mărturisi gazda, cînd cele două prietene se așezară din nou trăgîndu-și scaunele puțin mai aproape una de alta. Așa am fost crescută de mică... tata dădea mare importanță zilei ăsteia ; zicea că-i place să fie o zi frumoasă, ca anu' să înceapă bine. Parcă-l văd și-acuma cum stătea acolo lîngă cămin, cînd veneam noi dis-de-dimineată din cele două dormitoare și-așa sărac cum era, reușea să ne dea la fiecare cîte un dar mic. Le punea pe toate grămadă pe colțu' de la polița căminului și noi ne așezam în

șir la fața lui, iar mama dădea zor să pregătească micu' dejun. Intr-un an mi-a dat o carte frumoasă cu coperti verzi: *Viața generalului Lajayette*, — o mai am și acuma, da' noi copiii am citit-o pînă am făcut-o ferfenită, — și într-alt an am primit o fundă frumoasă, albastră și Abby — asta era mama ta, Abby — una roz. Tatăl meu a fost foarte bun cu toți copiii lui. M-am gîndit la zilele ălea de odinioară, cum am deschis ochii azi dimineată, și n-am putut să nu arunc o privire spre colțu' poliței de la cămin, așa cum făceam altădată.

— Nu există ceva mai frumos decît să fi avut o copilărie fericită de care să-ți poți aminti cu plăcere, interveni doamna Hand. Uneori mă gîndesc că în ziua de azi e mult prea greu pentru copii, lor le revine toată responsabilitatea, fiindcă ei hotărăsc ce să facă și ce vor și ajung să fie așa de grozavi și de atotștiutori. Era mai bine pe vremuri cînd conduceau părinții.

— Am auzit că s-au schimbat lucrurile, zise mătușa Cynthy, da' stînd înțepenită aici nu prea am habar de altă lume în afară de lumea asta a mea.

Abby Pendexter nu participă la această discuție, rămînînd pe scaunul ei cu spetează înaltă, cu mîhiile încrucișate în poală și cu un aer de copil cuminte. Cățelul cel bătrîn se luase după ea în bucătărie, iar acum se cufundase din nou într-un somn adînc la

picioarele ei. In lumina soarelui care o învăluia, toată partea din față a rochiei lui Abby arăta veche și decolorată, ceea ce nu scăpa privirii pătrunzătoare a mătușii, după cum nu scăpară nici locurile cîrpite cu grija. Abby era delicată ca o floare, dar arăta de parcă o atinsese gerul. „De-acu se văd și la ea anii”, se gîndi mătușa Cynthya compătimitoare. „Săraca Abby, începe să ia o înfățișare cam severă și uscătivă. N-ar trebui să stea de una singură ; mai degrabă ea are nevoie de companie”.

In clipa aceea Abby ridică privirea cu o însufletire sporită :

— Mătușă Cynthya, rosti ea cu voce plăcută, să nu cumva să uiți să-mi spui dacă nu ai ceva lucruri de cîrpit, că tot stau aici. Știu că-ți cam dau de furcă mîinile și în afară de asta trebuie să-ți spun că doamna Hand și cu mine intenționăm să rămînem toată ziua și să-ți facem o vizită cum scrie la carte.

— Vă mulțumesc din suflet, zise bătrîna; o să am eu curînd nevoie de cineva care să-mi coasă cîte ceva, da' nu-mi stă-n obicei să stric sărbătorile. Fața îi luă o expresie hotărîtă. O să mă descurc eu cumva, zise ea. Nu se poate să urci pînă aici ca să petreci ziua de Anu' Nou, și cum vii să te apuci de cusut. Reușesc eu să cîrlesc cît îmi trebuie mie și să-mi cos niște copci. Din cînd în cînd îl pun pe Johnny Foss să-mi bage ață în mai multe ace și asta mi-e de mare ajutor. Abby, de ce nu te duci să aduci balanșoarul din camera de oaspeți ? Parcă aș vrea s-o văd pe doamna Hand că stă mai bine.

— Am deschis fereastra să intre puțin soare, zise nepoata, cînd reveni cu scaunul. Era un aer rece și închis.

— M-am gîndit și eu la asta nu cu mult înainte să veniți, zise doamna Dallett satisfăcută. — Existase o vreme cînd i s-ar fi părut o mare îndrăzneală ca cineva să-și permită o asemenea libertate. — Nu-i deloc rău să ai pe cineva care să se gîndească la tot ce trebuie și să se ocupe de toate la timp.

— Sînt sigură că ai avea și matală, dacă ai veni să stai cu mine, spuse Abby roșindu-se. Mătușă Cynthy, nu-mi vine să cred că în sfîrșit ai putea să socoți că cel mai bun lucru ar fi să vii la mine să-ți petreci iarna... vreau să spun să stai numai cît e vremea rece. Ai vedea mai mulți oameni și... mă gîndesc cu atîta neliniște la matală în nopțile lungi de iarnă.

Peste încăpere se lăsa o tăcere adîncă și domnișoara Pendexter își simți inima bătîndu-i foarte iute. La început nici nu îndrăzni să-și privească mătușa, dar peste o clipă un glas rupse tăcerea. Mătușa Cynthia, care rămăsese cu ochii pironiți pe fereastră, se întoarse spre ele puțin mai palidă și mai îmbătrînită decît înainte și zîmbi trist :

— Prea bine, draga mea. Voi face cum spui tu, răspunse ea. Pînă la urmă m-au dat gata bătrînetile, da' optzeci și cinci de ani cîți o să-mplinesc în martie, am făcut ce-am vrut. Iarna trecută, pe viscolele alea lungi nu-nchideam un ochi, stăteam și-mi făceam tot felu' de griji. Acuma m-am muiat în ce privește traiu' de una singură, nu mai gîndesc ca altădată. În acel moment, pe față i se așternu o nouă strălucire. Da' oare n-ai vrea să vii tu să stai aici pîn' la primăvară... nici dacă i-aș ruga pe ai lui Foss să treacă să te ia la slujbă în toate duminicile frumoase și să te coboare în sat de cîte ori poțestești ? stărui ea. Nu, Abby, sînt prea bătrînă să mă mai mut acuma ; mi s-ar face dor de casă pînă nici n-aș ajunge bine în vale. Dacă vii să stai cu mine, tot ce am al tău o să fie. Doamna Hand mi-e martoră că așa am spus.

— Să nici nu te gîndești la așa ceva; ești singura ființă apropiată care mi-a mai rămas pe lumea asta și-așa că o să vin și-o să mă bucur că vin, spuse Abby, deși i se strînse inima cînd se gîndi la căsuța ei. Da, mătușa Cynthia, o să vin și-o să ne simțim tare bine împreună. Uneori mă va apuca doru'...

— Va fi cel mai bun lucru pentru amîndouă, interveni doamna Hand cu înțelepciune.

Si astfel, această mare problemă își găsi rezolvarea și brusc, fără prea mare zarvă, deveni ceva de domeniul trecutului.

— Trebuie să ne gîndim și la cină, zise mătușa Cynthia pe un ton vesel. Îmi pare rău că nu sînt mai bine pregătită, da' am niște ouă frumoase, friptură de porc și cartofi, așa că, fetelor, treceți la treabă !

În clipa următoare, puiul fript și plăcintele cu carne fură oferite și acceptate cu plăcere și nici nu trecu bine o oră că toată lumea ^ra așezată la ospățul de Anul Nou, care după părerea doamnei Dallett era potrivit pentru însași regina Angliei.

Înainte de plecarea musafirelor, cînd soarele se cobora spre asfințit, mătușa Cynthia își chemă lîngă ea nepoata și îi luă mîna într-ale ei.

— Să nu mă faci să te aștept prea mult, Abby, zise ea.

O să-ți, duc lipsa în fiecare zi pînă ai să vii. Da' să nu uîți că o să fiu tare bătrînă și rablagită.

Abby avea o inimă foarte milostivă și mereu năzuia să-și dăruiască dragostea și grija ; ori tocmai vîrstă înaintată și neputința matusii sale îi solicitau mila.

— Azi e sîmbătă ; poți să mă aștepți cam pe la începutu' saptă- minii ; și-ți mulțumesc și eu, matusă Cynthy, zise Abby.

Doamna Hand urmărea scena cu profundă înțelegere.

— E cel mai bun lucru, anunță ea cu voce calmă. O să fiți

13 — La țArm do ape

amîndouă mult mai fericite; și adevăru' e, doamnă Dallett, că Abby e cam încăpățînată și nechibzuită și are nevoie de cineva care s-o îndrume. Cred c-o să încerce să se cumințească, da'... n-ai cum să știi ! — și izbucniră în ris toate trei.

Musafirele de Anul Nou își luară rămas bun și o porniră în jos pe drumul de munte. Își întoarseră nu o dată capetele să vadă chipul matusii Cynthya urmărindu-le cu privirea de la fereastra casei pînă nu se mai văzură. Domnișoara Abby Pendexter era foarte emoționată și arăta fericită ca un copil.

— Mă simt de parcă am fi cîștigat bătălia de la Waterloo, zise doamna Hand. A fost o zi minunată. Să nu uitați să mă mai invitați și altă dată aici sus la voi, să mai petrec o zi la fel de minunată.

STRAINĂ

I

Într-o seară, spre sfîrșitul lui august, la Dunnet Landing am auzit pașii apăsați ai doamnei Todd traversînd micul vestibul de la intrare și tușea ei convențională, care în armonia prieteniei noastre servea drept trimbiță de solie sau bătaie în ușă, cum se spune mai simplu în Noua Anglie.

— Te rog, intră ! strigai eu, deoarece fusese așa de liniște în casă, încît am bănuît că prietena și gazda mea

2
0
3

venise de la vreo vecină. Afară, dinspre nord-vest se dezlănțuise prima furtună rece din acea perioadă a anului. Din cînd în cînd, cite o rafală puternică de ploaie amestecată cu frunze ude de liliac izbea fereastra, dar cu toate acestea auzeam marea tulburată deja pînă în adîncurile ei întunecte și marile talazuri care se năpusteau greoaie asupra țărmului. Ai fi zis că în noaptea aceea, în beznă, în ploaie și în valul neașteptat de frig autumnal, vara își trăia 'tristul sfîrșit. După toate aparențele, insulele cele mai depărtate de coastă se aflau probabil în pericol.

— Of, Doamne ! exclamă doamna Todd intrînd în cameră. Știu că de cînd lumea nu s-a-ntîmplat nimica la Green Island *, da' de cîte ori se iscă o furtună mare, tare-mi mai fac griji de maică-mea. Se ridică niște valuri de flux așa de mari, că merg pînă-n Indiile de Vest și eu nu-mi pot lua gîndu' de la ele. Nu-mi găsesc astîmpăr pe scaun și nu-s în stare să împletesc nici măcar un rînd simplu de ciorap. Mai știi, poate că William o fi ieșit în larg la lumina lunii, n-o fi observat cum se schimbă marea și-acum i s-o fi-ntîmplat cine știe ce accident. Da' m-am gîndit să vin aici să stau cu matală, dacă nu ești ocupată. Nu, iarna n-am nici o grijă cu ei, fin'că atunci sînt pregătiți, toți sînt la țărm și toate lucrurile-s puse bine la adăpost. William ar trebui să-și ia un ajutor cum i-am spus ; da, ar trebui să-și ia un ajutor.

M-am grăbit să-mi asigur musafira îngrijorată că Elijah Tilley îmi spusese în după-amiaza aceea, cînd treceam pe țărm pe lîngă cherhanale, că Johnny Bowden și căpitanul erau duși la Green Island ; îi văzuse cu ochii lui ieșind din golf și era de părere că probabil intraseră în golfuluț de la Burnt Island †. Insa unul din pescarii care prind homari a venit mai tîrziu cu știrea că i-a văzut pe la Green Island luînd-o spre larg și căpitanul Bowden arăta spre țărm și clătina din cap în semn că n-avea de gînd să încerce să acosteze.

— Bătrîna „Miranda" a reușit cu chiu cu vai, dar va trebui să rămînă acasă vreo două zile să-și peticească pînzele, am sfîrșit eu, nu fără oarecare mîndrie pentru detaliile furnizate.

---

* Insula Verde (engl.).

† Insula arsă (engl.).

Intr-o clipă, doamna Todd se învioră.

— Atunci o să petreacă toți o seară foarte plăcută, mă asigură ea, gonindu-și pe cât se pare temerile privind valurile de flux și alte dezastre maritime. L-am tot îndemnat pe Alick Bowden să se ducă într-o zi s-o vadă pe mama înainte să-nceapă vremea rece. E singuru' ei nepot și ea contează tare mult pe el. Iar Johnny e prieten la cataramă cu William ; știi că în prima zi când a venit Johnny cu noi în larg și-a luat banii puși de-o parte și i-a dat lui William să-i țină... și William mi i-a arătat mie și era așa de mișcat, că am crezut c-o să-i dea lacrimile ? Era un dolar și optzeci de cenți ; da, o să petreacă împreună o seară frumoasă și mâine dimineată marea o să fie netedă ca oglinda.

Trăsesem un balansoar mare de lemn în fața căminului și doamna Todd stătea acolo legănându-se ușor, tricotînd cu repeziciune și avînd o mină încîntător de senină. Urmă o nouă rafală de vînt și ploaie și am simțit micuța casă de lemn clătinîndu-se și am auzit-o scîrțîind de parcă ar fi fost o corabie pe mare.

— Dumnezeule, auzi talazurile mari ! exclamă doamna Todd. Cum mai izbesc !... Ascultă, ascultă ! Dintotdeauna mi-am închipuit că în nopți ca asta oceanu' se-mpreună cu mînia și prinde puteri uriașe. De hăt-departe de pe drum aud mugetu' stîncilor negre de la țărm. îmi aminteste de toate versurile alea furtunoase din Psalmi. O fi știut David cum le tremura inima celor care colindau mările.

M-am gîndit la toate aceste necazuri cum nu mă gîndisem pînă atunci. Probabil că familiile marinarilor și ale tuturor celor ce se aventurează de-a lungul coastei își fac mereu griji pentru cîte ceva aflat fie în partea aceasta a lumii, fie în cealaltă. Printre cunoștințele mai în vîrstă ale doamnei Todd nu exista una, bărbat sau femeie, care la un moment dat să nu fi făcut o călătorie pe mare și adesea nu se afla nici o știre despre cei plecați, pînă cînd nu se întorceau ei înșiși s-o aducă.

— Se iscă un muget în înaltu' cerului și un muget în adîncu' mării, zise doamna Todd cu glas solemn, și în nopți ca asta se luptă, care pe care. Nu, eu n-aș putea să dorm ; unele femei se bagă direct în pat și adorm ca

să uitate, da' ăsta nu-i felu' meu. Slavă Domnului că nu simțim toți la fel ! Dintr-ai noștri nu prea-i nimeni acuma pe mare ca să ne facem griji, da' degeaba, că nu-mi pot opri spaima și mă gîndesc întruna ce se face mama singură-cuc, dacă William s-o fi-ntîmplat să fie-n larg după homari și la-ntoarcere n-a mai putut să nimerească intrarea în golf.

— O să petreacă o seară plăcută cu toții, i-am repetat eu. Căpitanul Bowden e un om foarte sociabil.

— Mama o să-i facă niște clătite delicioase, zise doamna Todd, aranjîndu-și andrelele și trăgînd de ghemul de lînă.

Chiar în momentul acela, pisica deschise ușa, care nu era închisă cu clanța, și veni să se așeze 'drept în poala stăpînei. Aceasta o privi cu ochi severi cum înaintează pe suprafața întinsă a podelei și apoi se încolăcește transformîndu-se într-o periniță de blană, dar nu o muștră pe față. Se auzi o nouă rafală puternică de vînt și căminul se umplu cu un nor mic de fum.

— Asta-mi amintește de noaptea cînd a murit doamna căpitan Tolland, șopti doamna Todd mai mult pentru sine. Oamenii spun că furtuni dintr-astea se dezlănțuie numa' cînd moare careva sau vine Necuratu' să-și ia pe vreunu' de-ai lui, da' ăl mai rău om pe care l-am cunoscut eu a dat ortu' popii într-o dimineată frumoasă de iunie.

— Nu mi-ai spus niciodată vreo poveste cu stafii, i-am zis eu ; dar vremea sumbră și influența nopții mă făcură pe loc să doresc să nu se dea curs sugestiei mele.

Nu alesesem cel mai potrivit moment, fiindcă tocmai înainte de-a rosti eu aceste vorbe începuserăm să ne simțim din nou vesele și bine dispuse. Doamna Todd aruncă mai întîi pisicii o privire șovăitoare și apoi mie o stranie privire absentă. Mă cuprinse cu adevărat teama că o să-mi povestească ceva care îmi va urmări gîndurile în toate nopțile furtunoase cîte le voi mai avea de trăit.

— Nu acuma, doamnă Todd. E timp mîine dimineată la lumina zilei, m-am grăbit eu să adaug, dar ea continuă să mă privească deliberînd în sinea ei, nehotărîtă.

— Povești cu stafii ! repetă ea. Nu știu cum se face,

da' cu una cu alta am auzit o mulțime dintr-astea ^ Tocma' îmi ziceam că noaptea asta e la fel ca noaptea cînd a murit doamna căpitan Tolland. Asta s-a-ntîmplat cînd a fost furtuna aia mare în septembrie, acu' treizeci sau poate patruzeci de ani... nu mă prea sinchiesc eu să țin socoteala timpului.

— Ai spus „Tolland” ? N-am auzit de numele ăsta aici în Dunnet, am zis eu.

— Atunci înseamnă că nu te-ai uitat bine în partea veche a cimitirului, în colțu' din nord-est, replică doamna Todd. Toate femeile din familia lor acolo-s îngropate ; că bărbații au ajuns mai toți pe fundu' mării. Pe vremuri erau o familie cunoscută de căpitani de vase. Mama a avut o prietenă din familia lor, după care plînge și-n ziua de azi; s-a prăpădit în floarea vîrstei de oftică, da' restu' familiei erau numa' băieți, mai mari ca ea și toți au ales viața grea pe mare și au avut toți parte de moarte grea. Erau socotiți navigatori iscusiți. Am auzit că odată, cînd ăl mai mic s-a dus la Boston la una din casele mari de negoț, șefu' firmei i-ar fi zis : „Ați spus Tolland din Dunnet ? Recomandarea asta îmi ajunge pentru orice vas!” Unii dintre căpitani ai bătrîni erau tare aspri și duri și le mergea vestea că-s tare severi cu echipaju', da' nu era om care să nu vrea mai bine să se angajeze la ei și să folosească prileju' care îl are, decît să se ducă cu toți neisprăviții care habar n-aveau să se descurce cînd se-ntîmpleau accidente.

n

Urmă o pauză atît de lungă, iar doamna Todd arăta încă atît de absentă, încît m-am temut că și ea și pisica vor adormi împreună în fața focului, iar eu voi rămîne fără nici o amintire. Vîntul izbi din nou casa și amîndouă am tresărit pe scaune, iar doamna Todd îmi aruncă o privire curioasă, speriată. Pisica își ridică și ea capul să asculte în liniștea care urmă, cînd, după ce vîntul se potoli, devenirăm mai conștiente ca înainte de mugetul cumplit al mării. Din cînd în cînd casa scîrțîia într-un fel straniu, îngrijorător.

— Da, or să petreacă o seară frumoasă pe insulă, zise din nou doamna Todd, dar fără nici o bucurie. Până atunci n-o mai văzusem în momente de slăbiciune.

— Cine era doamna căpitan Tolland ? am întrebat-o eu repede, ca să-i schimb cursul gândurilor.

— Nu i-am știut niciodată numele de fată ; chiar dacă l-am auzit, mi-a intrat pe-o ureche și mi-a ieșit pe aialaltă ; numele ăla

nu-mi spunea nimic, răspunse doamna Todd. Era străină și căpitanu' Tolland a întâlnit-o pe Insula Jamaica. Se spunea că rămăsese văduvă și că avea o proprietate de la răposatu'. Dumnezeu știe ce s-a ales de proprietatea aia. Era franțuzoaică și primu' ei bărbat fusese portughez sau așa ceva.

Eu am tăcut de data aceasta, gândindu-mă că decît să pun o întrebare superficială sau nepotrivită, mai bine nici una.

— Căpitanu' John Tolland era cel mai puțin istet din ei toți, da' avea și el destulă istețime și la vremea aia comanda un bric bun care făcea negoț cu zahăr. Adusesse în insule o încărcătură de cherestea luată de undeva din susu' fluviului și tocma' încărcase în portu' Kingston ce avea de încărcat pentru dus înapoi acasă. În după-amiaza aia s-a coborît la țărm să-și pună hîrțile în ordine și după aia a rămas cu trei prieteni de-ai lui, care erau și ei căpi-< tani de vas. S-au dus cu toții să ia cina într-o circiumă. Era seara tîrziu și ei erau mai cu chef ca de obicei și se simțeau ca niște flăcăi. Peste drum de unde stăteau se vedea o altă casă plină de oaspeți, o casă mare și arătoasă cu o mulțime de lumini... șT de acolo se auzea cineva care cînta foarte frumos la chitară. Nici unu' din ei nu era într-o stare de mers la sindrofie, da' unu' bate cu pumnul în masă și zice : „Haideti să mergem s-o auzim pe frumoasa aia cum cîntă !” Și se pornesc cu toții, marinari buni și cinstiți, da' cu chef, n-am ce zice, și intră-n casă de parcă i-ar fi poftit cineva, se înclină la ușă și întreabă dacă pot să asculte și ei muzica, că erau toți bărbați respectabili și bine îmbrăcați. Au văzut-o pe femeia cu chitara și pe ăi care-o ascultau, toți niște mari filfizoni. În încăpere era o masă lungă împodobită cu sfeșnice mari ca niște copăcei de lumină și cît vedeai cu ochii, numa' cristaluri și argintărie. O parte din bărbați erau ofițeri tineri în uniformă și în juru' lor se învîrteau numa' servitori negri, care-i serveau, în vreme ce femeia le cînta. Peste tot se vedea risipa, iar musafirii erau niște cheflii gălăgioși și cu toate că și căpitani erau aptiguiți, n-a fost unu' care

să nu-și dea seama ce vedea. Ai de la masa care gemea de carafe cu vin și de pahare se ridicară de pe scaune și se apucară să se lege de femeia care cînta, de parcă o aduseseră acolo special ca să-i distreze. Da' pînă la urmă s-au potolit și unu' din ofîterii tineri, care avea purtări alese, i-a invitat foarte politicos pe căpitani să petreacă împreună cu ei. Vezi bine, casa aia era un fel de restaurant... Și după ce au mai ascultat cu toții încă un cîntec, ofîtem' ăla vine să-i întrebe dacă n-au poftă să se scoale de pe scaune și să danseze un dans marinăresc, că o să le cînte femeia.

Da' ei erau toți mai în vîrstă, căpitani, oameni cu stare, doi dintre ei erau în fruntea obștii de credincioși, continuă doamna Todd cu mîndrie în glas, și n-au vrut să se dedea la bazaconii dintr-astea, ba chiar, deși, cum am spus, erau cu chef, dădură la o parte cupele cu vin în care tînăru' ofîter le turnase cu atîta dărnicie și ziseră că pe ei să-i scuze, da' trebuie să plece. Și cînd s-au ridicat în picioare, tot plini de demnitate cum mi s-a spus, și s-au înclinat de rămas-bun, în- torcîndu-se să plece, tinerii zurbagii s-au strîns roată în juru' lor să nu le dea drumu', da' ei s-au smuls din mîinile lor și duși au fost. Va-să-zică erau acolo căpitanu' Tolland, doi căpitani Bowden și al patrulea era taică-meu (doamna Todd rosti iar aceste cuvinte, ca și cum ar fi vrut să sublimeze valoarea acestei surse autorizate). Doi dintre ei erau bărbați foarte credincioși și cinstiți, da* uneori mai petreceau și ei în cîte o noapte, cum făceau toți căpitanii de pe vremuri, după ce-și terminau treburile și erau gata de plecare... Ei, și căpitanii noștri s-au întors la circiuma lor, au plătit consumația, s-au așezat furioși tare că-i încărcaseră la socoteală și, cînd s-au mai potolit, s-au uitat să vadă ce se mai întîmplă la casa de peste drum, unde era petrecerea.

Intre casă și drum era un pîlc de copaci. Au auzit chitara ba cîntînd, ba tăcînd, și nu după multă vreme, cineva a-nceput să țipe și au văzut o femeie în rochie albă alergînd printre copaci. Așa de tare s-au grăbit să-i sară-n ajutor, că s-au împiedicat și-au căzut toți grămadă. Femeia cu chitara s-a năpustit plîngînd în stradă și ei au luat-o între ei patru și au dus-o la

2

1

0

docuri, unde se simțeau mai acasă. La început n-au priceput ce vorbea, — căpitanu' Lorenzo Bowden avusese de multe ori treabă la Havre și Bordeaux, așa că o rupea, cam prost ce-i drept, pe franceză, iar femeia știa o boabă de engleză, da' nu cine știe ce ; și cu chiu cu vai au reușit să-nțeleagă ce nenorocire se abătuse pe capu' femeii. Soțu' și copiii îi muriseră de friguri galbene ; veniseră cu toții la Kingston de pe una din insulele Wind'ard, ca să se imbarce pe un vas pentru Franța. Un negru i-a furat toți banii de la bărbatu-său, cînd zăcea bolnav de friguri. Ea avusese niște prieteni, da' și ăștia muriseră, că în anu' ăla fusese o molimă îngrozitoare de friguri ; și-așa pînă la urmă a ajuns să cînte și să danseze pentru cîtiva bănuți, care i se aruncau în localurile din port.

Era o poveste serioasă, nu glumă, și cînd s-au lămurit căpitanu cum stă treaba, nici unu' n-a mai vrut să plece fără să dea femeii un ajutor. E drept că erau cam chercheliți, da' dacă stăteau prost cu prudența, în privința carității erau mai mult decît darnici ; nu vroiau să vadă pe nimeni înșelat și insultat și fiin'că mai era vorba și de-o femeie frumoasă, s-au oprit în stradă și acolo, pe loc, au tras la sorti cine s-o ia la bord, fiin'că toți se îndreptau spre casă.

Și sortii au căzut pe căpitanu' Jonathan Bowden, care, aflînd, și-a pierdut de tot firea, fiin'că vasu' lui n-avea loc de pasageri, deși de marfă avea loc berechet; și mergea și încet, că era pătrat ca o cutie, iar nevastă-sa, care trăia pe vremea aia, era o femeie îngrozitor de geloasă. Bietu' om se lăsă cu totu' la mila căpitanului Tolland.

Cîteva clipe doamna Todd se cufundă într-o calmă meditație.

— Totdeauna am fost de părere c-ar fi fost mai bine și mai cu judecată din partea lor să-i fi dat femeii niște bani ca să-și plătească biletu' pînă-n Franța sau unde ar fi dorit să meargă, continuă ea.

Eu am dat aprobator din cap, așteptînd restul povestirii.

— Tata i-a povestit mamei, zise doamna Todd pe ton

confidențial, că Jonathan Bowden și John Tolland băuseră puțin mai mult ca de obicei, da' să nu care cumva să crezi că nu erau amîndoi oameni foarte buni și serioși. Au discutat ei între ei și nu i-au lăsat pe ăilalți doi să-și vîre nasu' și, deși căpitanu' Tolland era un burlac înrăit, au stabilit să ia el captura pe bricu' lui. Bricu' lui mergea repede și avea vreo două cabine libere, unde călătoriseră de mai multe ori și alți pasageri, numa' că acum cabinele erau doldora de saci cu zahăr luați pe socoteala căpitanului și, una peste alta, încărcătura vasului era foarte mare. Dar Tolland a zis c-o să scoată zahăru' dintr-o cabină și-o să se descurce el cumva. Tot ce-au mai văzut ăilalți trei căpitani a fost cum a ajutat-o căpitanu' John pe femeie să se urce-n barcă cu chitară cu tot, după care s-au urcat și ei în bărci și oamenii lor i-au dus vîsînd în lumina lunii pînă la Port Royal, unde ancoraseră corăbiile ; și au stat acolo pînă-n zori, cînd au plecat o dată cu refluxu', împinși de vîntu' dimineții. Și ceilalți au crezut că aud sunet de chitară, fin'că două vase s-au ținut toată vremea împreună, da' poate că sunetu' venea de la altceva.

— Și ce s-a mai întîmplat ? am întrebat eu curioasă după o oarecare pauză. Doamna Todd mai că ridea de una singură cu lucrul în mînă și dădea insistent din cap. Uitaserăm amîndouă de zgomotul vîntului și al mării.

— Păi ce crezi ? Căpitanu' Tolland ajunge la timp la Portland cu zahăru' și cum coboară de pe corabie își ia „dulceata” lui și se duce drept la judecătorii' de pace, de unde o pornește tanțos acasă la Dunnet Landing, gata căs'torit. El avea o casă din ălea mai mult lungă decît lată, cu cîte o cameră de-o parte și de alta a intrării și cu doi molizi zvelți chiar în dreptu' ferestrelor din față, ca să țină umbră înăuntru. Nu creștea bineînțeles nici cai, nici vite, deși avea o pășune. Cînd treceai pe-acolo, vedeai lumina prin crăpăturile grajdului. Mai exista și o bucătărie bună, excelentă, da' acolo domnea soră-sa ; ea avea drept la două încăperi și-și alesese bucătăria

și vin dormitor lipit de ea. Faptu' că n-avea nici un drept la bucătărie îl supăraseră pe căpitan și de-aia nu mai vorbea cu soră-sa. Prefera să-și găsească liniștea în bricu' lui, da' din cînd în cînd, între două călătorii, trecea și pe-acasă cîteva zile, ca s-arate că era stăpîn peste partea lui și să-i arate lu' Eliza că n-avea voie să-i încalce proprietatea.

Proaspeții căsătoriti au rămas acolo cîtva timp. Era o vreme frumoasă de primăvară și îl vedeam mereu pe căpitanu' John trecînd cu brațele pline de pachete de la prăvălie și arătînd mulțumit și plin de importanță, ca un flăcău. Și după aia iar au plecat pe mare și-au stat plecați multe luni în șir. Data următoare, după ce au stat împreună acasă cîteva săptămîni, el a lăsat-o pe ea acolo singură, fiin'că ziceau că nu-i prieste marea, da' alții spuneau că proprietarii nu vroiau să ia o femeie la bord. Asta s-a-ntîmplat 'nainte să se prăpădească tata în ultima lui călătorie și el și cu mama a-au dus de vreo două ori să-i vadă. Tata zicea că în femeia asta nu era pic de răutate, da' nu se știe cum s-au născut o mulțime de prejudecăți în privința ei ... poate că din pricina vorbelor lu' Eliza și a sentimentelor ei față de frate-său. Nici chiar mama n-avea nici un respect pentru Eliza Tolland. Ca să mai cunoască și ea lumea, mama a poftit-o pe nevasta căpitanului să meargă cu ea într-o seară la un fel de sezătoare, care se ținea într-o încăpere din casa de rugăciuni. Mai întîi femeia a făcut față bună, pînă ce s-a început să se cînte la armoniu. Mari' Harris și una din fetele Caplin s-au apucat să cînte un duet și-au luat-o cam fals. Atunci, ea și-a pus mîinile la urechi, a scos un mic țipăt ascuțit, a sărit iute la armoniu, le-a cîntat melodia corect, că citea notele ca pe Utere, și le-a pus să mai încerce o dată. A fost drăguță și dornică să le arate cum să cînte, da' n-a mers și femeia s-a strîmbat, cînd ele n-au priceput. După aia s-a lăsat o tăcere mormîntală și stăteam toți în cerc și ne uitam. Fără să se aștepte ca cineva să poarte vreo pică, mama a întrebat-o dacă nu vrea să ne cînte ceva și ea s-a ridicat, — sărmana

ființă, acumă văd și eu lucrurile altfel, — și s-a apucat să cînte un cîntecel minunat. Era ceva vesel în cîntecu' ăsta, care se repeta mereu și lumea a-nceput să țină ritmu'. Deodată nevasta căpitanului și-a aruncat privirea peste mese și a apucat o farfurie de tablă în care cineva adusese niște plăcinte și a-nceput să bată în ea ca într-o tamburină, continuînd să cînte din ce în ce mai repede.

În clipa următoare s-a apucat să danseze veselă, ușoară și plăcută ca o fetiță. Nu puteai să nu vezi ce frumos era : am început să batem toți ritmu' cu picioru', iar cîțiva bărbați să bată și din palme destul de tare. Era molipsitor, iar pentru ea totu' părea așa de natural ! N-a fost unu' la care să nu-i placă : ea încerca să-și joace bine rolu', iar unii chiar o îndemneau, pînă cînd, rotindu-și puțin fustele, femeia s-a oprit și s-a dus la locu' ei lîngă mama.

O văd și-acuma pe mama cum a zîmbit, s-a apropiat de ea și a mîngîiat-o pe mînă...

Da' a doua zi s-a iscat un scandal îngrozitor în parohie. Mari' Harris i-a reproșat maică-mii în față și de-atunci n-am mai vrut s-o văd înaintea ochilor, deși am fost nevoită de multe ori. I-am spus că doamna Tolland n-a avut nici o intenție rea, i-am amintit de David că și el dansase în fața Domnului ; da' ea mi-a spus că un om ca David nu s-ar fi gîndit să danseze într-un asemenea loc și că ea socotește vorbele mele lipsite de respect.

Duminica următoare, doamna Tolland a venit la casa de rugăciuni, da' trebuie să recunosc că s-a purtat ca o pisică într-un pod străin, ieșind din strana unde o condusesse diaconu' Caplin și trecînd spre ușă cu capu' ridicat semet. Asta s-a-ntîmplat chiar la-nceputu' prediciei. Îmi părea rău pentru ea că nu rămăsese pînă la sfîrșit, indiferent care i-ar fi fost motivele. Sau că se așteptase la altceva, sau că nu înțelesese unele din vorbele pastorului sau cine știe ce altceva, nu mă simt în stare să explic, da' într-un fel a declarat război, cel puțin așa au crezut oamenii, și de-atunci război a rămas. Cînd a trecut pe lîngă mine am văzut că plîngea

sau plînsese... poate că slujba a făcut-o să se simtă singură și i-a trezit doru' de casă...

Căpitanu' John Tolland era plecat să-și pregătească vasu' de drum și chiar în săptămîna următoare a venit acasă să-și vadă nevasta și să-și ia rămas-bun de la ea. S-a prăpădit cu vas cu tot în Strîmtoarea Malacca, iar ea a mai trăit cîteva luni în casa aia veche și a murit și ea. Ii lăsase o avere frumoasă ; se spunea că el își ascunsese banii prin casă și ea știa unde. Da' cred c-ai auzit povestea asta de cel puțin douăzeci de ori de cînd ești aici ?

— Niciodată, nici un cuvîntel, am insistat eu.

— A trecut de-atunci ceva timp, explică doamna Todd, ca pentru a-mi da o nouă asigurare. Da! toate astea s-au întîmplat tare demult.

m

În clipa aceea, o rafală bruscă de vînt izbi de ferestre niște rămurele ude, producînd un zgomot, ca și cum o biată ființă nenorocită ar fi încercat să intre înăuntru. Am tresărit cuprinsă de o teamă neașteptată, la fel ca și pisica, dar doamna Todd continuă să tricoteze fără nici măcar să arunce o privire peste umăr.

— Era o femeie frumoasă ; da-da, totdeauna am socotit că doamna Tolland era frumoasă, deși avea, cum era de așteptat, un fel de aer străin și vorbea foarte stricat englezește, cu nimic mai bine decît un țînc. O vedeai totdeauna trebăluind prin casă sau stînd la fereastră și cosind ; tare se mai pricepea la brodat. Uneori, în serile de vară, cînd erau ferestrele deschise, ședea și zdrăngănea la chitară, da' după ce-a plecat căpitanu', nu știu dacă am auzit-o cîntînd mai mult de-o dată. Părea foarte fericită cu el și la despărțire, aici pe chei, cînd el s-a urcat pe punte să se întoarcă la Portland, ca să plece cu vasu' în ultima călătorie, ea a plîns îngrozitor. El s-a arătat cam rușinat, chiar așa, că oamenii de pe la noi nu prea obișnuiesc să-și dea pe față sentimentele. Se auzise deja primu' semnal și toți îl așteptau să se urce la bord, da' el nu știa ce să facă și se purta cu ea cu multă dragoste, chiar dacă toți își pierduseră răbdarea. Mama s-a nimerit să fie acolo și s-

a dus la ea și i-a vorbit și-mi amintesc că parcă a mai alinat-o. Doamna Tolland s-a agățat de brațu' ei și cînd a pornit vasu', nu s-a mai uitat deloc după el, deși căpitanu' flutura cu zel mîna. A rugat-o pe mama s-o însoțească pînă acasă și tot timpu' o ținea strîns de mîna. Mama tocma' venise de pe insulă să stea peste noapte la mine, așa că avea timp berechet, ceea ce nu i se întîmpla prea des. Au plecat împreună și a trecut o vreme pînă am văzut-o pe mama că se-ntoarce acasă.

„Vreau să te porți ca o bună vecină cu această biată ființă părăsită”, mi-a spus mama cu reproș. „E o străină, într-o țară străină... Vreau s-o faci să simtă că cineva ține la ea”.

„De ce ? De cînd a ieșit atunci de la slujbă, toți oamenii au simțit că îi plac alte obiceiuri mai mult ca ale noastre”, i-am răspuns eu. Eram furioasă, fiindcă pregătisem o cină bună și mama o lăsase să aștepte atîta pînă se răcise de tot.

„Sper c-o să-ți placă cina !” i-am spus eu. După aia mi-a fost îngrozitor de rușine că am vorbit așa mamei mele.

„Ce importanță are cina asta” îmi zice ea mie — că și mama poate fi foarte aspră, — „sau plăcerea ta sau a mea, față de faptu' că o străină nu numai de locurile astea, da' și de țara asta se simte așa de nenorocită ; a făcut mai mult decît ar fi făcut în locu' ei orice femeie singură ca ea și nu cere de la nimeni nimic în afară de puțină bunătate. Gîndește-te dacă ai fi fost tu într-o țară străină !”

Și mama s-a așezat să-și bea ceaiu', iar eu m-am așezat spășită lîngă perete s-o aștept să termine. M-am gîndit la toată discuția și a doua zi n-am zis nimic, da' mi-am pus boneta și m-am dus s-o vizitez pe doamna căpitan Tolland, chiar dacă era numa' de dragu' maică-mii. Pînă la ea era de mers cam trei sferturi de milă de la școală în sus. Am uitat să spun că pentru a fi liniște și a se descotorosi de soră-sa, căpitanu' îi cumpărase drepturile asupra casei cu un preț de trei sau patru ori mai mare decît valorau și așa că în loc să am de furcă cu clopoțelu' la ușa din față, am intrat ca prietenii de-a dreptu' prin curtea laterală. Totu' arăta frumos și plăcut. M-am bucurat

că venisem. Deși era încă devreme, doamna Tolland aranjase pentru cină o măsuță cu o față de masă albă, exact sub un măr bătrîn de lîngă casă. Am observat că se-ntîmpla la fel ca la mine : pe masă era doar un singur tacîm. Tocma' atunci gazda venea cu o farfurie. Din drum nu se vedeau nici ușa, nici masa.

În cele cîteva luni de cînd stătea acolo, reușise să pună lîngă ușa de intrare niște garoafe și alte flori. S-ar fi zis că se pricepuse să facă din casă un adevărat cămin pentru soțu' ei. M-a poftit să iau loc ; era foarte politicoasă, dar părea foarte tristă. I-am vorbit de mama și ea a pus farfuria pe masă, m-a apucat cu amîndouă mîinile și mi-a spus că mama e un înger. Cînd i-am văzut lacrimile din ochi, între noi s-a rezolvat totu* și de-atunci am rămas prietene, iar mama ne-a chemat în vara aia la ea într-o scurtă vizită, da' cu toate astea, doamna Tolland a venit o străină, a plecat o străină și printre oamenii noștri n-a fost niciodată altceva decît o străină. M-a învățat o multime de lucruri despre tot felu' de ierburi, pe care nu le-am știut nici pînă atunci și nici de-atunci înapoi — cunoștea bine toate darurile plantelor. Uneori era foarte secretoasă cu ce făcea și din cînd în cînd își fierbea pentru ea cîte o licoare descîntată. După ce-a murit, unii vecini vorbeau în toate părțile că n-au vrut să-i pricinuiască neazuri, da' știau ei multe despre ea. Vorbe de clacă — numa' cine crede în lucruri dintr-astea, le face să fie periculoase, așa le-am spus, se destăinuie doamna Todd disprețuitoare. — În seara aia, cînd am luat prima dată ceaiu' cu ea, pregătise niște ouă, ca un fel de omletă, cu tot felu' de ierburi presărate deasupra și tot ea a fost prima care m-a învățat să cunosc ciupercile bune de mîncat, iar aici, în grădină la mine, s-a așezat în genunchi cînd a văzut că am și eu diferite ierburi. Da ! ... ea m-a învățat și cum să folosesc ca lumea pătrunjelu'... se pricepea de minune să gătească !

Doamna Todd tăcu, se ridică, așeză cu blîndețe pisica pe scaun în locul ei și se duse să mai aducă niște lemne de măr. Nu era o seară cînd să lași focul să se stingă. Mă întrebam adesea de unde învățase doamna Todd atîtea despre arta de-a găti, despre

diversele soiuri de ciuperci, despre folosirea măcrișului ca legumă și atâtea alte minuni. De mult descoperisem că se pricepe să-și asorteze omletele ca o adevărată fiică a Franței, ceea ce în Dunnet Landing era incontestabil o surpriză.

IV

Toate aceste revelații erau de cel mai mare interes și de îndată ce doamna Todd se întoarse, aranjă bine focul și apoi se instalează din nou pe scaun, luînd în poală pisica, i-am și pus o întrebare :

— Mă mir de ce, după ce a rămas singură, nu s-a întors în Franța ?

— Cînd a venit aici, venea din insulele franceze, îmi explică doamna Todd. Am întrebat-o odată de familia ei și mi-a spus că erau morți toți... îi doborîse frigurile. Singură cum era, aici și-a făcut căminu' ; mi-a zis că nu mai călcase în Franța de cînd fusese „atîtica“ — și mi-a arătat cam înălțimea unui copil de șase ani. Și pînă a nu veni aici locuise tot la țară, așa că dinspre partea asta nu i se părea nimic neobișnuit. A, da ! Avea în ea ceva foarte distins și straniu și doar nu fusese crescută în societatea aleasă sau altceva de felu' ăsta. Cred că i-a părut foarte bine cînd, după toate prin cîte a trecut, a luat-o căpitanu' de nevastă, i-a dat un cămin bun și a lăsat-o să facă ce vrea ea cu banii și averea. E drept că, după o vreme, nu mi s-a mai părut că arată așa straniu, da' avea o expresie tare neobișnuită : un zîmbet fix, care nu era zîmbet ; n-avea nici o lumină îndărătu' lui, ca o lampă care nu poate străluci, fin'că nu-i aprinsă. Nu știu cum să mă exprim... era un fel de expresie forțată.

Nu puteai să nu te gîndești la cuvintele lui Sir Philip Sidney*.

„O expresie forțată, între zîmbet și afectare“.

— Tare greu s-a despărțit de căpitan, cînd a plecat el atunci, la ultimul drum, continuă doamna Todd. Mi-a mărturisit că ceva îi spunea, cînd și-au luat

---

* Sir Philip Sidney (1554—1586), importantă personalitate a Renașterii în Anglia, s-a făcut remarcant ca om politic, diplomat, comandant de oști și călător neobosit, dar mai cu seamă ca poet.

rămas-bun, că n-o să se mai întoarcă niciodată. Căpitanu' a avut noroc și i-a trimis o scrisoare cu o corabie întâlnită de partea asta a Capului Bunei Speranțe. Scrisoarea asta i-a mai dat curaj... Cu femeia asta aveai de multe ori senzația că ai de-a face cu o minte de copil, deși știa atâtea lucruri de care alții habar n-aveau. Pe vremea aia eram mult mai tânără decît acuma și ea m-a făcut să-mi imaginez tot felu' de lucruri noi, să mă intereseze s-o văd ce face și să descopăr ce are de spus. Da' să ajungi cu ea la relații mai afectuoase nu reușeai! Uneori îmi făceam muștrări, fin'că eram prietene bune, ne petreceam după-amieze întregi împreună și, cu toate astea, n-am sărutat-o niciodată pînă în ziua cînd au așezat-o în sicriu și sufletu' mi-a zis că nu mai exista altcineva s-o facă.

— Așadar, căpitanul Tolland a murit... i-am sugerat eu după un timp.

— Da, căpitanu' a pierit pe mare, zise doamna Todd, și, bineînțeles, vestea n-a sosit decît după o bună bucată de vreme. Scrisoarea a fost trimisă de proprietarii vasului unchiului meu, căpitanu' Lorenzo Bowden, care se îngrijea de afacerile de aici ale căpitanului Tolland și el a venit drept la mine și mi-a spus că trebuie să merg cu el să ducem vestea. Eu știam de aproape un an ce însemna să fii văduvă și de-a lungu' țărmului erau o mulțime de femei pe care marea le văduvise, da' o inimă așa de zdrobită ca a doamnei Tolland n-am văzut în viața mea.

Iată cum s-a-ntîmplat: eu și cu unchiu' Lorenzo veneam împreună pe drum. Știi cum merge drumu' drept de la școală pînă la podu' de peste pîrîu și casa lor era chiar de partea asta a podului, la stînga ; acuma a rămas numa' pivnița și vreo doi-trei mesteceni cenușii destul de măricei. Și cînd am ajuns mai aproape, numa' ce văd că dinspre partea asta, camera de oaspeți, unde ea nu Gtătea mai niciodată, era luminată toată și perdelele erau date la o parte, ca lumina să strălucească și în drum. Din ce înaintam, lumina îmi orbea tot mai mult ochii și la urechi mi-a ajuns sunet de chitară

și vocea melodioasă a doamnei Tolland. Cu auzul ei ascuțit, ea nc-a auzit și-a dat fuga la uși cu ochi sdnteietori și pe față fără nici o urmă din vechea ei tristete și a-nceput s-o dea pe franceză, voioasa ca pasărea cerului, și ne-a strins mâinile și s-a purtat foarte frumos, ca o fetișcană, zicînd că era ziua ei de fete *. Atunci n-am înțeles ce vroia să spună. Și s-a dus și și-a pus o cunună de flori pe cap, iar la gît avea un lanț frumos de aur primit în dar de la căpitan. Sărmana ființă, de una singură, în camera ei de oaspeți, se prefăcea că dă o petrecere. Cu prea multe scaune înșirate de-a lungu' pereților, așa cum o lăsase mama căpitanului, încăperea aceea severă ar fi descurajat pe oricine, da' ea agățase pe pereți un fel de ghirlande lungi, care atîneau foarte grațioase, iar în colțuri pusese o mulțime de crengi verzi, pînă ce camera devenise frumoasă. Și totu' era luminat de o mulțime de luminări.

— Vai, Doamne ! suspinai eu. Ce-ați făcut atunci, doamnă Todd ?

— Ea ne-a văzut figurile, răspunse doamna Todd cu glas solemn. Cred că dădeau în vileag totu' cît se poate de clar, da' căpitanu' Lorenzo i-a spus vorbele triste de parcă i-ar fi fost tată. Ea a rămas o clipă cam nedumerită și după aia, înainte să reușim s-o apucăm noi, numa' ce cade lată pe podea. Am încercat s-o aducem în simțiri, da' n-a fost chip și pînă la urmă am cărat-o sus și acolo i-am spus unchiului meu să dea fuga jos, să stingă luminările și după aia să alerge cît poate de iute s-o aducă pe doamna Begg, fiindcă tare era pricepută la boli, lucru' pe care el l-a și făcut. Eu am dezbrăcat-o și i-am dat jos biata coronită și toată vremea asta nu-mi puteam opri plînsu'. Am rămas acolo în noaptea aia și doctoru' cînd a venit a doua zi dimineata, că fusese la Black Island † și trebuise să stea toată noaptea la căpătîiu' unui copilăș foarte bolnav, a spus că suferise un șoc.

— Ai spus că o vreme, după ce a primit înștiințarea, a locuit singură ; i-am reamintit eu doamnei Todd.

— Chiar așa, răspunse prietena mea cu voce tristă,

---

* *Sîrbătoare* (fr.).

† Insula neagră (engl.).

da' ăla numa' trai n-a fost; a fost o moarte înceată ca melcu'. In ălea cîteva luni n-a ieșit o dată afară, da' o vreme a mai răzbit cîte puțin cu treburile casei, iar eu nu lăsam să treacă două zile fără să dau pe la ea sau să aud vești de la ea. Ea nu mă prea băga în seamă nici cînd veneam, nici cînd plecam, afară doar dacă îi puneam vreo întrebare. Mama a fost cea care i-a adus singura alinare.

— Ce fel de alinare ? am întrebat eu șoptit.

— Părerea maică-mii era că dacă cineva are așa un necaz, apoi trebuie musai să stea de vorbă cu preotu' lui și într-o zi a vorbit cu doamna Tolland și-a descoperit că sărmana de ea crezuse tot timpu' că aici nu erau preoți catolici. Noi ajunseserăm să știm că era catolică după șiragu' ei de mătănii și alte lucruri dintr-astea ; da' pe unii cu minți înguste asta îi întorsese împotriva ei și de-aia mama a trebuit să-i explice ca unui copil; iar unchiu' Lorenzo a trimis imediat vorbă cu un pachebot care mergea pe fluviu în sus și primu' lucru la începutu' săptămînii ne-am trezit cu preotu'. Unchiu' Lorenzo era pe chei cu treburi, așa că au trimis după mine și am mers eu cu el, să-i arăt casa. Era un bătrînel milostiv ; arăta așa de blînd și înțelegător ca un părinte, încît mai că m-aș fi oprit și eu să-i spun necazurile mele. Da ! am rămas mulțumită cînd i-am văzut fața, iar cînd biata doamnă-ș'iolland l-a zărit intrînd în cameră, a căzut pe loc în genunchi și și-a împreunat rugătoare mîinile spre el, de parcă omu' ar fi venit să-i salveze viața. Preotu' a ridicat-o de jos și a binecuvîntat-o, iar eu i-am lăsat singuri și m-am strecurat afară în cîmp, da' nu prea departe, așa ca să mă poată striga dacă aveau nevoie de mine și m-am plimbat cu gîndurile mele. După o vreme l-am văzut pe preot în ușa ; trebuia să prindă vasu' de întoarcere. Am vrut să-i servesc ceva de cină și să-l conduc la vas, da' el m-a refuzat, a zis că, dacă o să fie nevoie, o să mai vină, mi-a făcut semn să mă duc la ea în casă și-a clătinat din cap într-un fel care vroia să-nsemne că a-nțeles tot. Il mai văd și-acuma în fața ochilor ; mergea cu un baston, slab și istovit... îmi părea rău că nu se ivea nimeni să-l fi dus pînă la țärm.

Cînd am intrat în cameră, doamna Tolland m-a privit cu alți ochi și chiar mi-a apucat mîna și mi-a ținut-o într-a ei. Bătrînu' îi pusese niște ulei sfințit pe frunte, da' nimeni și nimic n-ar fi putut s-o țină prea mult în viață ; leacu' lui era mai mult pentru suflet decît pentru trup. Am ajutat-o să se culce, da' în dimineața următoare n-a mai putut să se scoale să se mbrace. Asta era într-o luni și de-atunci a-nceput să-și piardă puterile și vineri noaptea a murit. (Doamna Todd spuse toate acestea neobișnuit de repede și fără detalii.)

Doamna Begg și cu mine am stat de veghe la căpătau' ei și ne-am ocupat de toate cum se cădea. Cu toată dușmănia care i-au arătat-o, la înmormîntare s-au strîns o mulțime de oameni. S-a nimerit în ziua cînd era rîndu' reverendului Bascom și el s-a descurcat foarte bine, avînd în vedere că n-a putut să-și umple cuvîntarea pomenind numele tuturor rudelor apropiate ale răposatei, cum îi

sta-n obicei. A vorbit cu multă simțire despre faptu' că răposata fusese străină și rămăsese de două ori văduvă și tot ce-a mai adăugat despre cum a crescut ea printre păgini a fost pentru a ne atrage atenția că s-ar putea să existe diferite puncte din care să pornească drumuri care duc spre Noul Ierusalim. Eu mi-am zis în sinea mea că probabil printre sufletele ajunse acolo, o multime nici n-aveau cum s-o pornească din Dunnet Landing.

Doamna Todd rîse scurt și se aplecă spre foc să ridice o andrea care îi căzuse. Apoi am auzit un oftat adine.

— Asta s-a-ntîmplat acum aproape patruzeci de ani, zise ea ; de-atunci s-au dus mai toți care-au fost acolo în ziua aia.

V

Brusc, doamna Todd ridică energic din umeri, arun'cîndu-mi o privire pătrunzătoare și mi-am dat seama că o nouă briză umflase pînzele povestirii.

— Unchiu' Lorenzo, căpitanu' Bowden de care-am pomenit...

— 11 știu, cum sli nu ! am confirmat eu cu nerăbdare.

— El fusese lăsat să se-ngrijească de treburile căpitanului Tolland, și-acuma ajunsese să capete o importanță la care nimeni nu se gîndise.

Doamna Begg și cu mine am rămas în casa doamnei Tolland și 'nainte și după ce-a murit. Doamna Begg s-a grăbit să plece, fiin'că o chemau acasă treburi care nu sufereau amîinare ; da' unchiu-meu vine la mine în timpu' slujbei și-mi spune că mai bine să rămîn acolo în casă cît se duc ei la cîmîtir. N-am putut să-i înțeleg motivele și m-am necăjit foarte tare, fiin'că la urma urmelor fusesem și eu la fel de apropiată de răposata ca mai orișicare ; era vreme proastă și mama n-ar fi putut să vină de pe insulă și nici măcar n-a auzit pînă a doua zi că doamna Tolland s-a prăpădit. Am dat din cap ca să-l mulțumesc, fiin'că nu era timp de discuții. Unchiu' părea enervat : în ziua cînd murise doamna Tolland, el fusese la pescuit în larg și furtuna de care ți-am pomenit s-a iscat pe neașteptate și i-a tîrît de-a lungu' coastei pînă dincolo de Monhegan, așa că de-abia a svut timp să se-ntoarcă și să se-mbrace pentru-

nmormîntare.

Am stat acolo-n casă, după ce m-am uitat cît am putut din pragu' uşii, de-a lungu' drumului, după răposata ; o-noteau puţine persoane şi ceru' era plin de nori, aşa că totu' arăta apăsător şi cenuşiu. Pilcu' de oameni se tîra încet, cum se-ntîmplă la toate-nmormîntările cînd se merge după mort şi eu mă întrebam cum de i-a dat Dom-

nului prin cap s-o lase pe biata femeie să-şi înceapă viaţa printre insulele ălea vesele, unde-i numa' căldura şi soare şi s-o sfîrşească aici, printre bolovani şi stînci, cu vîntu' aspru suflînd dinspre nord. Vîntu' puternic începuse chiar în după-amiaza aia, 'nainte să moară ea, şi de-atunci ba se domolea, ba iar se-nversuna. M-am gîndit nu o dată ce bucurasă aş fi fost să pot pleca acasă şi să nu mai aud cum zgîrie şi bat în ferestrele din faţă crengile ălor doi molizi negri.

Curînd m-am pus pe treabă — m-am apucat să aşez la loc scaunele şi să le scot afară pe alea împrumutate de pe la alţii, după care m-am dus în bucătărie şi-am aprins focu', gîndindu-mă că ar putea să vină cineva şi să ceară o ceaşcă de ceai, cu toate că nu mă prea aşteptam ca în afară de unchiu' Lorenzo să mai bată altcineva drumu' 'napoi. Se făcuse aşa răcoare, că am luat nişte lemne şi-am aprins focu' şi în camerele din faţă. După aia m-am aşezat, mi-am scos lîna şi andrelele dintr-un sertar şi-am început să mă simt ca 'nainte.

Nu poate să-ţi pară rău cînd o biată fiinţă a ajuns la capătu' necazurilor şi suferinţelor ; nu mă tulbura decît gîndu' că ar fi trebuit să regret mai mult că am pierdut-o... da' pe-atunci eram mai tinăra decît acuma. Şi cum stăteam aşa, numa' ce aud de sus nişte sunete prelungi de melodie tărăgănată, care-au făcut să-mi înghete sîn- gele-n vine.

Doamna Todd îmi aruncă o privire grăbită :

— De-ndată ce mi-am venit în fire, m-am dus direct sus să văd despre ce era vorba, adăugă ea cu însufletire, şi era exact lucru' la care-aş fi putut să mă aştept. Doamna Tolland îşi ţinuse întotdeauna chitara agătată pe perete în camera ei ; era legată cu o panglică albastră şi cum una din ferestre fusese lăsată larg deschisă, vîntu' năbădăios care pătrundea în odaie

o făcea să se lovească de zid. Corzile mai vibrau încă...

După-amiaza era pe sfîrșite și-am început să mă simt foarte singură, cum nu m-aș mai simți acuma; și cu cît mă gîndeam mai mult, eram mai supărată că trebuia să stau acolo, da' după o vreme l-am văzut pe căpitanu' Lorenzo întorcîndu-se pe drum de unu' singur și cînd s-a mai apropiat am văzut că ducea sub braț o boccea și că în locu' hainelor negre de sărbătoare își pusese hainele de toată ziua. Am dat fuga, am pus niște ceai în apa din ceainic și am pus ceainicu' 'napoi pe plită, iar cînd a intrat unchiu-meu pe ușă am scos și o sticlă cu tărie, — căpitanu' Tolland își lăsase casa bine aprovizionată, ca și cum nevastă-sa avea să pomească-n larg ca și el; și acuma ea tocma' /ecase și lăsase tot cum a fost. Mai erau și niște prăjituri pe care le făcusem cu doamna Begg cu o zi-nainte. M-am gîndit că unchiu-meu și cu mine aveam dreptu'

la un praznic chiar dacă nu mai era nimeni să ni se alăture. Așteptam cu nerăbdare să-mi beau cana cu ceai ; era un ceai foarte bun pe care-l găsisem într-o cutie verde lăcuită.

— Probabil că erai foarte obosită, am spus eu, nerăbdătoare s-o aud povestind mai departe.

— Eram flintă de oboseală... cu toate treburile, cu veghea, cu emoțiile..., răspunse doamna Todd cu glas compătimator, ca și cum ar fi vorbit de altă persoană. Da' de cum a intrat unchiu-meu i-am zis : „Cred că acuma s-a terminat, am făcut cu toții tot ce-am putut. M-am gîndit că 'nainte să plecăm acasă nu ne-ar strica niște ceai. Vino în bucătărie, unchiule'¹, îi zic eu, fără să mă gîndesc decît că trebuia să stingem focurile, să-ncuiem tot, să servim gustarea și să plecăm acasă.

„Vreau să rămînem amîndoi aici peste noapte", îmi zice unchiu-meu, uitîndu-se la mine plin de importanță.

„Da ? De ce ?" îl întreb eu. „Am eu motivele mele", îmi răspunde el ; „Vreau să te văd mulțumită, Almira. Tu ești mai serioasă ca altele și sînt aici o mulțime de lucruri legate de avere de care o să trebuiască să te ocupi, da' despre care habar n-ai". „Cum adică ?" îl întreb eu. „Căpitanu' Tolland mi-a vorbit de afacerile

lui; după ce l-au tras pe sfoară și l-au făcut să semneze nota aia la Portland de și-a pierdut tot cîștigu', n-a mai avut încredere în nimeni în afară de mine și de nevastă-sa, da' ea habar n-avea de afaceri, așa că tot ce n-a luat cu el pe mare atunci cînd s-a dus la fund, a ascuns undeva pe-aici prin casă. Sper că doamna Tolland ți-a spus pe unde-și ținea lucrurile !" a zis unchiu'.

Mi-am dat seama că răspunsu' meu era tare important, continuă doamna Todd, da' am fost nevoită să-l dezamăgesc ; nu, ea nu-mi spusese nimic.

„Foarte bine, atunci trebuie să căutăm singuri", zise el plin de zel; numa' că era obosit mort și enervat, așa că ne-am așezat la masă. Da' el avea ceva și eu mi-am luat ceașca de ceai mult rîvnită și după aia m-a prins și pe mine curiozitatea.

„Și unde-o să cauți mai întîi ?" îl întreb eu, da' el îmi aruncă o privire scurtă și nu răspunde, ci îmi toarnă într-un alt pahar un strop din sticla cu tărie. Eu n-am refuzat, ca să-i fac plăcere ; vorbind părintește, mi-a zis că arăt obosită, ceea ce m-a făcut imediat să mă simt mai bine și am mai vorbit cîteva minute, după care el a luat-o spre pivniță, aprinzînd un felinar de la o corabie veche, găsit pe scară.

„Și ce-o să cauți ? Un cufăr sau ceva de felu' ăsta ?" l-am descusut eu și el a zis că da. Și deodată nu știu ce mi-a venit să-l întreb cine erau moștenitorii; Eliza Tolland, sora căpitanului John, nu se înjosise nici măcar să dea cu nasu' pe la-nmormîntare. Unchiu' Lorenzo se uită primprejur și începu să rîdă, parcă mulțumit. Mi s-a părut ciudat; pentru un marinăr bătrîn ca el, ce luase, nu însemna nimic.

„Cine-i moștenește ?" îl întreb eu a doua oară. „Cine ? Tu, Almiry", zice el ; și m-a luat așa de prin surprindere, că m-am așezat pe treptele pivniței. „Da, așa-i ", a continuat unchiu' Lorenzo. „Și chiar mă bucur. Unii au crezut că femeia asta n-are chibzuială fiindcă-i străină, și încă nu de viță aleasă, da' ea mi-a spus că te-ai purtat bine cu ea și într-o zi după ce-a primit vestea despre moartea iui Tolland și i-am adus testamentu' în care îi lăsa ei toată averea, mi-a spus că vrea să facă o hirtie prin care să-ți lase ție tot după ce-o muri, iar mie să-mi dea cinci sute, ca să fiu

executor testamentar. Judecătoru' Pease a avut grijă să fie hîrtia-n regulă, după care ea a semnat-o ; și tot s-a făcut cum scrie la lege". Aici m-a podidit plînsu', zise doamna Todd ; nu m-am putut stăpîni. Aș fi dat orice s-o aduc înapoi și să pot face ceva pentru ca să-i arăt mai mult decît i-am arătat că o simțeam ca pe o soră, da' am înțeles că-i prea tîrziu și m-a apucat mai tare plînsu', pînă ce unchiu-meu și-a pierdut răbdarea. Atunci m-am ridicat de pe treaptă și-am coborît pînă jos în pivniță, poticnindu-mă mereu și stergîndu-mi ochii cu poalele șorțului.

„O să caut bucătăică cu bucătăică", zice unchiu-meu, „și tu să ții felinaru'". Și l-am ținut, iar el a scotocit pesle tot; în bolți, sub scări, într-o debara de unde a scos fel de fel de sticle și ulcioare și a mișcat de la locu' lor vreo două poloboace rîzînd pe-nfundate, cînd a auzit că e ceva 'năuntru' lor, ...da' de fapt nu era nimic de găsit, decît lucruri care se găsesc de obicei prin pivnițe. Și fiin'că felinaru' bătrînului se stînsese, am ieșit și noi de-acolo.

„Căpitanu' Tolland mi-a spus de-un cufăr", a zis unchiu-meu în șoapta. „Spunea că un cufăr bun și solid e la fel de sigur ca o bancă, da' eu l-am lămurit că-i o prostie, fiin'că mai erau și incendiile și alte riscuri". „În camerele de sus nu există nici un cufăr", îi zic eu ; „nu unchiule, nu există nici un cufăr de marinar. Am fost aici de destule ori ca să văd ce era de văzut". Da' el nu s-a simțit mulțumit pînă ce n-a urcat pînă-n vîrfu' podului. Casa era dintre cele cu acoperișuri ascuțite, unde nu se poate face mansardă, cum e

casa căpitanului Littlepage, aici, la Dunnet Landing. În podu' ăla erau îngrămădite mobile stricate și tot felu' de vechituri și cînd am deschis ușa, s-a iscat ditamai noru' de praf, da' de cufăr, nici urmă. Mi-a rămas mie de măturat prafu' a doua zi.

„Poate că l-a luat cu el pe mare", îi spun eu căpitanului și nici atunci n-a vrut să-mi dea dreptate, da' eram amîndoi frînti morți. I-am arătat de unde o vedeam pe doamna Tolland că scoate bani și într-un portofel vechi de piele am găsit nu mai mult de o sută

de dolari. Căpitanu' John plecase deja de mult și nevastă-sa cheltuisese cât avusese nevoie. Portofelu' l-am găsit într-un birou de-al lui mai vechi.

— Poate că în ultima clipă s-a hotărât să ia banii cu el, mi-am dat eu cu presupusul.

— Desigur, mă aprobă doamna Todd. A luat o sumă ca să facă, după cum se obișnuia, unele afaceri pe socoteala lui. Și banii ăia, cum a fost de părere și unchiu-meu, s-au dus pe fundu' mării o dată cu el, da' mai avea el bani investiți în comerț și o mie de dolari băgați într-un atelier de parîme la Portland, da' cam la vremea aia negoțu' pe mare începuse să nu mai fie așa o afacere, iar ate- lieru' de parîme a dat faliment și pînă la urmă n-am mai fost așa de bogată cum se părea c-o să fiu în cele cîteva minute petrecute pe treptele pivnitei. S-a ținut o licitație de la care s-au strîns ceva bani. Doamna Tolland a bătrînă, mama căpitanului, moștenise niște mobilă bună de la o soră a ei — în total erau vreo treizeci de scaune și aveau toate șansele să se vîndă bine. După ce s-a-ncheiat toată treaba, am primit peste o mie de dolari și l-am convins pe unchiu-meu să ia și el cei cinci sute care i se cuveneau ; îmbătrînise și el și avusese destule pierderi cu negoțu', da' cînd a murit tot mie mi-a lăsat banii, așa că am avut cu ce mă ajuta. Acuma toți banii-s la bancă în Rockland și primăvara și toamna îmi încasez dobînzile, la care mai pun și puținu' lăsat de domnu' Todd — numa' că banii ăia sînt sfinți, cîștigați și agonisiți cu sudoarea tineretii și de-aia mă uit cu multă grijă pe ce-i cheltuiesc. Chiar așa, dacă mă gîndesc că am și-o casă, pot zice că am reușit să mă descurc ! spuse doamna Todd satisfăcută.

— Ce s-a făcut cu casa căpitanului și cu pămîntul ? am întrebat eu. Ce s-a întîmplat cu partea asta din avere ?

Doamna Todd își țintui privirile în vatră și pe față i se așternu o umbră dezaprobatoare.

— Bietu' unchiu-meu ! exclamă ea. S-a purtat ca un copil. La-nceput am sperat să pot vinde și chiar am avut o ofertă, da' el avea-n cap ideea că există bani ascunși cine știe unde și m-a făcut să amin lucrurile; și se ducea acolo de unu' singur și căuta, săpa prin

pivniță, chiar dacă era iarnă și pustiu sau indiferent ce vreme. Și venea și-mi spunea cum că a visat că a găsit aur în spatele unui bolovan din peretele pivniței sau alte bazaconii de felu' ăsta. Și într-o noapte am văzut cu toții flăcări mari în direcția aia și toți oamenii din Landing au dat fuga să vadă despre ce-i vorba și au descoperit că proprietatea Tolland ardea pălălăi*. Cred că bătrînu' iscase focu' din neatenție ; mi-a spus că dăduse o raită pe-acolo după-amiaza să vadă dacă totu-i în regulă. Cît despre pămînt, era așa de prost, că se glumea pe socoteala lui și se spunea că ai din neamu' Tolland preferaseră să cultive marea. Acuma tot pămîntu' ăla e năpădit de tufăriș, iar în locurile mlăstinoase crește iarbă de baltă. După ce treci podu' de peste pîriu sînt niște înălțimi de unde se vede o priveliște frumoasă. Anii în șir, după ce-a murit doamna Tolland, în grădinița de la intrare creșteau și înfloreau florile puse de ea. Cîteva dintre cele mai speciale le-am adus aici în grădină ; înfloresc și-mi amintesc de ea cu fiecare nouă primăvară. Chitara însă n-am vrut s-o iau acasă, nici eu nu știu de ce; da' nici la licitație n-am lăsat-o. Cînd a izbucnit incendiul era agățată acolo în casă. Am luat cîteva din mărunțișurile pe care le avea doamna Tolland împrăstiate prin casa... Poza aia de pe polița căminului a fost a ei...

Mă întrebasesem adesea de unde era poza aceea și cum ajunsese doamna Todd la ea ; era o stampă franțuzească reprezentînd statuia împărătesei Iosefina din parcul Savane, în vechiul Port Royal din Insula Mart ini ca.

VI

Doamna Todd își trase scaunul mai aproape de al meu ; In acest timp ținuse pisica și lucrul într-o singură mină, dar pisica era atît de adormită și mulțumită, încît în ciuda a ceea ce pentru ea se simțise probabil ca un ușor cutremur, întinse doar o labă leneșă. Doamna Todd începu să vorbească aproape în șoaptă.

— N-am spus tot, continuă ea. Nu, doar la foarte puțini am spus tot ce era de spus. Lucrurile s-au

întîmplat cam așa..., zise ea cu voce gravă și apoi se opri să asculte vîntul, rămînînd o clipi într-o tăcere respectuoasă, de parcă ar fi așteptat ca vîntul să vorbească primul.

Cu ochi scînteietori, pisica își ridică brusc capul cuprinsă de ne- astîmpăr și stăpîna ei rămase aplecată spre foc cu brațele pe genunchi, ca și cum ar fi consultat tăciunii aprinși în privința cine 5tie căror preziceri. Stînd acolo, cu flăcările strălucindu-i pe fața energică, doamna Todd semăna cu o bătrînă profetă ; parcă poza pentru un mare pictor. Femeia cu pisica era la fel de misterioasă și insensibilă ca orice sibilă din Capela Sixtină.

— Auzi, astea-s ultimele răbufniri ale vîntului, zise doamna Todd, dînd din cap cu o impresionantă siguranță și continuînd să se uite în tăciunii aprinși din vatră. O să vezi !

îmi mai aruncă o privire și mi se adresă pe un ton scăzut, ca și cum s-ar fi temut să nu ne audă cineva.

— În noaptea cînd a murit doamna Tolland a fost o furtună s_xact ca asta. La-nceputu' serii parcă nu se simțea chiar așa rău. Doamna Begg era mai frîntă de oboseală decît mine, fiind mai în vîrstă. Da' era o infirmieră a-ntîia, vedea tot ce era de văzut și se gîndea prima la toate ; era însă tăcută și nu puneă nici o întrebare de prisos. Îți amintești înmormîntarea ei, cînd ai venit prima oară la Landing ?... Și fiind obosită s-a lăsat înduplecată și s-a dus să tragă un pui de somn cît se putea, lăsîndu-mă pe mine cu o lampă dintr-alea cositorite, care ard cu untură de balenă și dau lumină destulă, da' nu supără la ochi.

Biata doamnă Tolland suferise cu o noapte-nainte și toată ziua aceea, da' cînd s-a lăsat noaptea, i s-a făcut mai bine și adormise ; era ca și cum aș fi stat lîngă orice altă persoană adormită și prin cap nu-mi treceau decît gîndurile mele obișnuite. Cînd se liniștea vîntu' și ploaia, auzeam marea, deși nu așa de aproape ca acuma și nu-mi amintesc să mai fi auzit alte sunete decît cele de-afară. Era o noapte grozavă ! Stăteam foarte aproape de pat, fiin'că uneori, cînd se trezea, doamna Tolland se uita să vadă dacă e careva prin jur. Lumina îi cădea pe față, așa că o vedeam bine ; erau

multe dăți cînd avea o expresie care o făcea să arate ca o străină ; ceva ce nu-ți mai fusese dat să-ntîlnești. Mă gîndeam ce lume mai era și asta în care ne întîlniserăm noi două și în care în clipa de restriște sărmana femeie nu avea lîngă ea decît oameni din Dunnet Landing. „Ești o oaie rătăcită, biata de tine" am zis eu. îmi amintesc exact cum mi-au trecut prin minte vorbele astea, da' mi-am dat seama că există și motive să mă bucur că avea o mingîiere, că pînă la urmă nu era lipsită de prieteni, deși cunoscuse ce e mizeria și chinu'. îmi părea bine că era liniștită ; toată ziua se agitase și din ce bolborosea în franceză n-am putut înțelege ce vroia. Am deschis fereastra să-i vină aer și din cînd în cînd cîte o rafală de vînt lovea chitara de pe perete și o legăna de panglica albastră, făcînd-o să ră

sune de parcă cineva ar fi început să cînte la ea. Cît pe ce s-o dau jos de-acolo, da' cu un bolnav nu ştii niciodată ce-1 poate supăra sau chinui şi chitara aia era unu' din puţinele lucruri pe care sărmana femeie le adusese cu ea.

Am dat din cap aprobator şi doamna Todd continuă cu glas şi mai scăzut:

— Stăteam acolo lingă pat... Trecusem prin multe în ultimele zile şi m-am gîndit că n-ar fi rău să aţipesc şi eu puţin, fiind o persoană care mă trezesc foarte uşor. După părerea mea, bolnava mai rezista fără doar şi poate încă o zi, acuma că se simţea ceva mai bine, da' eu eram frîntă de oboseală şi amortită, cum se simt toţi ai de stau de veghe ; şi la fel cum li se-ntimplă şi lor de multe ori, am simţit că-ncepe să mă cuprindă un fel de iritare : dacă te dai bătut, bolnavu' rămîne fără nici un sprijin şi uite-aşa nu mai poţi conta deloc pe propria ta linişte... După un timp, doamna Tolland a-nceput să se mişte parcă neliniştită şi eu am uitat repede de mine şi m-am apucat să fredonez o melodie, s-o fac să simtă că totu-i ca ce obicei şi să nu se trezească cu o senzaţie proastă de nesiguranţă. Dintr-o dată s-a ridicat în capu' oaselor, cu ochii larg deschişi, şi eu m-am sculat de pe scaun şi am apucat-o de după umeri; de nu ştiu cîte zile nu mai făcuse aşa o mişcare. Apoi şi-a întins braţele spre uşă şi privind în direcţia în care se uita ea, am văzut că acolo, în întuneric, stătea cineva. Nu, nu era doamna Begg; era cineva mult mai scund decît doamna Begg. Lumina lămpii cădea exact între mine şi respectiva persoană şi de-aia n-am putut vedea clar. da' era faţa întunecată a unei femei, care se uita ţintă la noi. N-am putut vedea decît o clipă. M-a cuprins o răceală îngrozitoare, capu' a-nceput să mi se-nvirtească şi-am crezut că s-a stins lumina ; n-am văzut decît o clipă, cum am spus, iar cînd mi-a revenit vederea, n-am mai văzut nimica în locu' cu pricina. Eu eram una care nu ştiam ce-nseamnă să leşini, indiferent ce s-ar fi întîmplat; da' de data asta era ceva care ar fi făcut orice biată fiinţă omenească să se piardă cu firea. Am văzut limpede

atîta cît am putut să văd ; era o față destul de plăcută, cu trăsături cam ca ale doamnei Tolland și un fel de expresie ca de om care așteaptă ceva.

Nu, nu cred că dormeam, mă asigură calmă doamna Todd, după o pauză de-o clipă, deși eu nu-i spuseseam nimic.

Înainte de a continua, scoase un oftat adine. îmi dădeam seama că amintirile acestea o mișcau în cel mai profund mod cu putință.

— Cred că dacă n-aș fi fost așa de sfîrșită și vlăguită de veghea mea de-atîtea zile, nu mi-aș fi pierdut capa' și-aș fi putut observa mai bine, adăugă ea cu umilință-n glas ; da' am văzut atîta, cît am putut sâ suport. Am încercat să mă port calm și deși tremuram toată, am așezat-o pe doamna Tolland înapoi pe pernă. Ea n-a făcut altceva decît să ridice spre mine o privire satisfăcută și întrebătoare, iar eu i-am întors privirea...

„Ai văzut-o, nu-i așa ?” îmi zicea ea mie, vorbind ca un om perfect normal. „E mama mea”, zice din nou cu voce foarte slabă, da' uitîndu-se drept în sus la mine, parcă surprinsă de plăcerea avută și zîmbind ca și cum ar fi văzut că am rămas uluită și mi-ar fi spus mai multe dacă ar fi putut, da' așa, ne-am ținut doar strîns de tîniini. Atunci am văzut-o că-ncepe să se schimbe, da' n-am chemat-o pe doamna Begg și nici nu m-am pierdut cu firea. M-am simțit calmă și înălțată, cum n-am mai fost niciodată de-atunci. Chiar cînd să-și dea duhu', doamna Tolland a mai deschis o dată ochii...

„Ai văzut-o, nu-i așa ?” m-a întrebat ea a doua oară, iar eu i-am răspuns : „Da, draga mea, am văzut-o; de-acu n-ai să te mai simți singură și străină”. Și apoi, în cîteva minute s-a sfîrșit totu'. Am simțit că plecaseră împreună. Nu !, n-am intrat în panică, a fost doar clipa aia cînd n-am mai putut vedea nimic, da' nicicînd n-am socotit faptu' că am văzut-o pe cealaltă femeie, care sta de veghe, o-nchipuire. Am văzut limpede că era cineva acolo cu mine în cameră.

— Cînd a murit doamna Tolland, a fost o noapte exact ca asta, repetă doamna Todd, reluîndu-și tonul obișnuit și lăsîndu-se confortabil pe speteaza scaunului, în timp ce se apucă iar de tricotat. A fost o noapte exact ca asta. La foarte puțini oameni am povestit cum s-au întîmplat lucrurile, da' n-am socotit că a fost o-nchipuire. Există, fără-ndoială, ceva dincolo de lumea asta : porțile stau larg deschise. Ceva din noi continuă să trăiască... Trebuie să aducem laolaltă ăstea două lumi și să trăim într-una pentru cealaltă. — Așa mi-a spus doctoru' într-o zi și n-am să uit niciodată ; mi-a spus că stă scris într-una din cărțile lui vechi de doctor.

Am stat împreună tăcute în odăița caldă ; din streășini șiroia ploaia, iar marea mai mugea încă.

Doar vîntul din înalturi încetase să mai bată. În depărtarea golfului am auzit jeluindu-se sirena de ceață a unui vapor.

— Auzi ? Pleacă vaporu' de Boston... aproape la fix, zise doamna Todd cu satisfacție. Uneori, cînd auzi de furtunile astea de la sfîr-șitu' lui august, ți se pare că sînt mult mai rele decît în realitate. Nu-mi place deloc să aud sirenele bietelor vapoare care-și bîjbîie drumu' spre coastă în bezna nopților de iarnă. Da, pleacă vaporu' ; n-o să le fie deloc ușor pe mare, da' furtuna s-a terminat.

CUPRINS

PREFAȚA	5
CRONOLOGIE	15
DEEPHAVEN	19
Planul lui Kate Lancaster	20
Casa Brandon și farul	26
Doamna Brandon și văduva Jim	
35 Societatea din Deephaven	
49 Căpitanii	57
Danny	63
Căpitanul Sands	70
Cercul de la	
Denby	75
Pescuitul de stavrizi	
87 Doamna Bonny	105
In	
umbră	112
Domnișoara	
Chauncey	121
Ultimele zile la	
Deephaven	129
LA ȚĂRM DE APE	137
ÎNCĂPEREA CU PEISAJUL DE ODINIOARA	155
OASPETELE DOMNIȘOAREI ESTHER	172
MĂTUȘA CYNTHY DALLETT	181

STRĂINA
195